

**ИЗВЕШТАЈ
ЗА РЕАЛИЗИРАНИ АКТИВНОСТИ
ЗА 2021 ГОДИНА ОД
НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ НА КОНЦЕПТОТ
„ЕДНО ОПШТЕСТВО ЗА СИТЕ И ИНТЕРКУЛТУРАЛИЗАМ“**

**RAPORT
PËR AKTIVITETET E REALIZUARA
PËR VITIN 2021 NGA
STRATEGJIA KOMBËTARE PËR ZHVILLIMIN E KONCEPTIT
“NJË SHOQËRI PËR TË GJITHË DHE NDËRKULTURALIZËM”**

март 2022 година

Mars viti 2022

ВОВЕД

На 93-тата седница, одржана на 08.10.2018 година, Владата на Република Македонија ја усвои информацијата за потребата од изработка на Национална стратегија за развој на концептот за едно општество и интеркултурализам. Нејзината цел е да се подобри интеркултурната комуникација во Република Северна Македонија меѓу различните култури и заедници, како и преку неа да се спроведат препораките на меѓународните тела на Обединетите нации, Советот на Европа, Европската комисија, како и Организацијата за безбедност и соработка во Европа.

Нацрт-текстот на Стратегијата беше предмет на широки консултации и дискусии во периодот мај – јуни 2019 година со граѓаните, претставниците на државните институции, граѓанскиот сектор, академската заедница и останати засегнати страни.

На 162-та седница, одржана на 05.11.2019 година Владата ја усвои Национална стратегија за развој на концептот за едно општество и интеркултурализам. Претходно, 13 министерства и други клучни институции дадоа свое мислење на текстот на Стратегијата.

На 03.01.2020, Комисијата за политички систем и односи меѓу заедниците при Собранието на Република Северна Македонија на дводневна расправа ја разгледа Националната стратегија.

На седницата одржана на 28.01.2020 година, Владата го назначи **Координативното тело при КПВРСМ** задолжено за следењето и известувањето за спроведувањето на Стратегијата и Акцискиот план. Ова тело врши координација на процесот на спроведување на Стратегијата за едно општество и интеркултурализам и ги планира идните активности.

На 22.12.2020 беа повторно формирани и продолжија со работа двете владини тела задолжени за спроведувањето на националната стратегија за развој на концептот за Едно општество и интеркултурализам. Тие беа назначени откако беа избрани односно именувани сите функционери што треба да се дел од ова комплексно меѓуресорско тело.

HYRJE

Нë seancën e 93-тë, тë mbajtur më 8.10.2018, Qeveria e Republikës së Maqedonisë miratoi Informacionin për nevojën për punimin e Strategjisë Kombëtare për zhvillimin e konceptit për Një shoqëri dhe ndërkulturalizëm. Qëllimi i saj është të përmirësojë komunikimin ndërkulturor në Republikën e Maqedonisë së Veriut midis kulturave dhe bashkësive të ndryshme, si dhe të zbatojë përmes saj rekomandimet e trupave ndërkombëtarë të Kombeve të Bashkuara, Këshillit të Evropës, Komisionit Evropian si dhe Organizatës për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë.

Projekt-teksi i Strategjisë ishte lëndë e konsultimeve dhe diskutimeve të gjëra në periudhën maj - qershor 2019 me qytetarë, përfaqësues të institucioneve shtetërore, sektori civil, bashkësia e akademisë dhe palët e tjera të prekura.

Нë seancën e 162-тë, тë mbajtur më 5.11.2019, Qeveria miratoi Strategjinë Kombëtare për zhvillimin e konceptit për Një shoqëri dhe ndërkulturalizëm. Më herët, 13 ministri dhe institucionë të tjera kryesore dhanë mendimin e tyre mbi tekstin e Strategjisë.

Më 3.1.2020, Komisioni për Sistem Politik dhe Marrëdhëniet Ndërmjet Bashkësive në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut në debat dy-ditor e shqyrtoi Strategjinë Kombëtare.

Нë seancën e mbajtur më 28.01.2020, Qeveria emëroi **Trup Koordinues në ZKQRMV** i angazhuar për monitorimin dhe njoftimin për zbatimin e Strategjisë dhe Planit Aksionar. Ky trup bën koordinimin e procesit të zbatimit të Strategjisë për Një shoqëri dhe ndërkulturalizëm dhe planifikon aktivitetet e ardhshme.

Нë 22.12.2020 ishin të riformuar dhe vazhduan me punë dy trupa qeveritar të angazhuar për zbatimin e Strategjisë Kombëtare për zhvillim të konceptit për Një shoqëri dhe ndërkulturalizëm. Ato ishin të caktuar prej kur ishin të zgjedhur përkatësisht të emëruar të gjithë funksionarët që duhet të jenë pjesë e këtij trupi kompleks ndërresor.

Оперативното постојано тело, чија главна улога е да предлага мерки и активности до Владата поврзани со прашања во врска со развојот на концептот за „Едно општество и интеркултурализам“, да ги разгледува препораките и извештаите на меѓународните тела и комисии, се состана двапати, на 07.07. и на 07.12. 2021 година, при што ги усвои соодветно, годишниот извештај за 2020 односно полугодишниот извештај за 2021. Тоа ги усвои и ревидираните оперативни обрасци од активностите за имплементација. Во другите точки на дневен ред ги поздрави клучните проекти изработени во рамки на АП на стратегијата, како електронската база на податоци на релевантни меѓународни документи насочени кон унапредување на меѓу културниот дијалог и интеграција на општеството. Дискутираше за битните новини, теориски и концептуални во развојот на овој концепт во домашната и светската јавност, при што беа споделени и соодветни текстуални прилози.

Владата на Република Северна Македонија на 101-та седницата одржана на 24.8.2021 г. ја усвои Информацијата со Извештај за релизирани активности за 2020 година од Националната стратегија за развој на концептот за едно општество и интеркултурализам и го разгледа и прифати Акцискиот план за спроведување за 2021-2022 година (ажурирана верзија). На 130-тата седница пак, на 28.12.2021, го усвои и шестмесечниот извештај, јануари-јуни 2021, за имплементацијата на стратегијата.

Координативното тело за имплементација во 2021, согласно потребите се состануваше еднаш до три пати во месецот, што во услови на пандемија најчесто се одржува преку дигитална платформа. Телото ги подготви годишниот извештаите за спроведување на Стратегијата за 2020 година и за првата половина на 2021 по однос на седумте стратешки области. Координативното тело изврши и ревизија на спроведувањето на Акцискиот план на оваа стратегија и подготви препораки до ВРСМ за преземање соодветни мерки во случајот каде што поради пандемијата Ковид 19 доведе до неспроведување или тешкотии во спроведувањето; приоретизација на клучните активности во спроведувањето на оваа стратегија, и предложи нови рокови за реализација на идните активности во генералната временска рамка на стратегијата до 2022.

Во цела 2021 година предвидените активности од Националната стратегија се реализираа во отежнати услови поради кризата предизвикана од пандемијата со

Trupi i përhershëm operativ, roli kryesor i të cilit është të propozojë masa dhe aktivitetet në Qeveri në lidhje me çështjet që lidhen me zhvillimin e konceptit për "Një shoqëri dhe ndërkulturalizëm", të shqyrtojë rekomandimet dhe raportet e trupave dhe komisioneve ndërkombëtare, u mblohd dy herë më 07.07 dhe më 07.12.2021, duke miratuar Raportin vjetor për vitin 2020, gjegjësisht Raportin gjysëmvjetor për vitin 2021. Ajo i miratoi edhe edhe formularët e reviduar operativ nga aktivitetet për zbatim. Në pikat e tjera në rend të ditës i përrshëndeti projektet kyçë të përgatitura në kuadër të PA të strategisë, si dhe bazave elektronike të të dhënavë të dokumentave ndërkombëtar relevant të orientuara drejt avancimit të dialogut ndërkulturor dhe integrimit të shoqërisë. Diskutoi për risitë të rëndësishme teorike dhe konceptuale të zhvillimit të këtij koncepti në publikun vendas dhe botëror, gjatës së cilës u shpalosën edhe propozime përkatëse tekstuale.

Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut në seancën e saj të 101 -të të mbajtur më 24.8.2021. miratoi Informacionin me Raportin për aktivitetet e realizuara për vitin 2020 nga Strategjia Kombëtare për zhvillimin e konceptit për Një shoqëri dhe ndërkulturalizëm dhe e shqyrttoi dhe pranoi Planin e aksionar për zbatim për vitin 2021-2022 (versioni i përditësuar). Ndërsa në seancën e 130 –të të mbajtur më 28.12.2021, e miratoi edhe raportin gjashtëmujor, janar-qershor për zbatimin e Strategjisë.

Trupi Koordinues për zbatim në vitin 2021, në përputhje me nevojat mblidhej një deri tre herë në muaj, që në kushte të pandemisë zakonisht mbaheshin përmes platformës digitale. Trupi ka përgatitur raport vjetor për zbatimin e Strategjisë 2020 në lidhje me shtatë fushat strategjike. Trupi Koordinues rishikoi zbatimin e Planit Aksionar të kësaj strategjie dhe përgatiti rekomandime deri te QRMV për ndërmarrjen e masave adekuate në rast ku për shkak të pandemisë Kovid 19 shpie në moszbatim ose vështirësi në zbatim; prioritizimin e aktiviteteteve kryesore në zbatimin e kësaj strategjie dhe propozoi afate të reja për realizimin e aktiviteteteve të ardhshme në kuadrin e përgjithshëm kohor të strategjisë deri në vitin 2022.

Gjatë gjithë vitit 2021 aktivitetet e parashikuara të Strategjisë Kombëtare u realizuan në kushte të vështira për shkak të krizës të shkaktuar nga pandemija me virusin KOVID

вирусот КОВИД 19, но континуитетот беше задржан. Голем дел од планираните активности отпочнаа да се реализираат. Сепак дел од мерките не можеа да се реализираат заради финансиската криза, предизвикани од потребата да се донесат специјални кризни мерки кои доведоа до кратења и пренамени кај одредени ставки во буџетите на министерствата и институциите надлежни за дел од активностите. Дел од тие активности се репограмираа за наредната година.

Надвор од активностите поврзани со имплементацијата на стратегијата, Националниот координатор и Координативното тело за имплементација беа вклучени во неколку процеси.

Во текот на февруари и март 2021 се одржаа серија консултативни средби со претставници на заедниците на која се разговараа различните аспекти, прашања и евентуални проблеми во подготовката и спроведувањето на пописот за 2021 година. Нивните забелешки беа земени предвид од претставниците на Државниот завод за статистика, особено за пописниот прашалник во врска со јазикот, етничката припадност и верската припадност.

КТ е вклучено во работата на Поткомитетот за правда и внатрешни работи меѓу Република Северна Македонија и Европската унија, при што редовно известува за своите активности, како база за Извештајот на Европската комисија за напредокот на Република Северна Македонија, во поглавјето: 2.2.1 и Подрачјето: 23.

При Мониторинг посета на Северна Македонија во рамки на 5-тиот циклус од 8-12 ноември 2021 година Претставници на Советодавниот Комитет на Рамковната Конвенција за заштита на Националните малцинства, меѓу другото одржаа средба и со претставници на КТ при што елаборирано одговараа за напредокот во имплементација на стратегијата кои кореспондираат и со препораките на Комитетот за унапредување на правата на заедниците во земјата.

Соработката редовно продолжи и со канцеларијата на Високиот комесар на ОБСЕ за национални малцинства, Каират Абдрахманов. Канцеларијата и КТ реализираа проект на техничка помош во работата на Националниот координатор, како нивна поддршка за имплементација на стратегијата за Едно општество како ефективна рамка за подобрување на социјалната кохезија.

19, por kontinuiteti vazhdonte të mbahej. Pjesë e madhe e aktivitetete të planifikuara filluan të realizohen. Megjithatë, disa nga masat nuk mund të zbatoheshin për shkak të krizës financiare, të shkaktuar nga nevoja për sjelljen e masave të veçanta të krizës, të cilat çuan në shkurttime dhe rialokime të zërave të caktuar në buxhetet e ministrike dhe institucioneve kompetente për disa nga aktivitetet. Disa nga këto aktivitete u riprogramuan për vitin e ardhshëm.

Jashtë aktivitetete lidhur me zbatimin e strategjisë, Koordinatori Nacional dhe Trupi Koordinues për zbatim u përfshinë në disa procese.

Gjatë muajit shkurt dhe mars viti 2021, u mbajtën një sërë takimesh konsultative me përfaqësues të bashkësive në të cilën janë diskutuar aspekte të ndryshme, çështje dhe probleme të mundshme në përgatitjen dhe zbatimin e regjistrimit të popullsisë 2021. Vërejtjet e tyre u morën parasysh nga përfaqësuesit e Entit Shtetëror të Statistikës, veçanërisht pyetësori i regjistrimit për gjuhën, përkatësinë etnike dhe përkatësinë fetare.

TK është kyçur në punën e Nënkomitetit për drejtësi dhe punë të brendshme ndërmjet Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Unionit Evropian, ku raporton rregullisht për aktivitetet e tij, si bazë për Raportin e Progresit të Komisionit Evropian për Republikën e Maqedonisë së Veriut, në Kapitullin: 2.2.1 dhe Fusha: 23.

Gjatë vizitës monitoruese në Maqedoninë e Veriut në kuadër të ciklit të 5-të nga data 8-12 nëntor 2021, Përfaqësuesit e Komitetit Këshillëdhënës të Konventës Kornizë për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare, ndër të tjera, zhvilluan takim edhe me përfaqësues të TK me çka u përgjigjen në mënyrë të elaboruar për progresin në zbatimin e strategjisë që korrespondon me rekomandimet e Komitetit për Avancimin e të Drejtave të Komuniteteve në vend.

Bashkëpunimi ka vazhduar rregullisht me Zyrën e Komisionerit të Lartë të OSBE-së për Pakicat Kombëtare, Kairat Abdrahmanov. Zyra dhe TK zbatuan projekt të asistencës teknike në punën e Koordinatorit Kombëtar, si mbështetje të tyre për zbatimin e strategjisë Një Shoqëri si kornizë efektive përmirësimin e kohezionit social.

Националниот координатор за интеркултурализам, едно општество, развој на културата и меѓуресорска соработка, Роберт Алагозовски, во текот на 2021 го продолжи членувањето во Експертската група за интеркултурна интеграција при Одделот за антидискриминација на Советот на Европа. Во неколку екстензивни онлајн состаноци Експертската група ги подготви и ги поднесе на усвојување од Советот на министри при СЕ, Препораката за интеркултурна интеграција до земите-членки, како и Образецот на Национална стратегија за интеркултурна интеграција.

Годишниот извештај во прилог преставува преглед за напредокот во спроведување на Стратегијата и постигнатите резултатити во периодот јануари – декември 2021 година по стратешки области. Националната стратегија се состои од седум стратешки области, кои имаат анализа на состојба, приоритети и цели, како и акциски дел. Тие, секоја во својот дел, ги декларираат приоритетите како и, од нив, произлезените цели кои треба да придонесат со активности кои на оваа стратегија треба да ѝ овозможат менување на општествената реалност преку иницирање процеси за поинтегрирано општество.

Во секој извештај по област се содржани информации за степенот на реализација по приоритетна област и статусот на реализација на активностите по институции носители на активности. При изработка на прегледот на планираните и постигнатите резултати на ниво стратешка област, приоритет и цел, се користат и индикаторите за прозводите (outputs) и резултатите (outcomes) кои се содржани во пополнетитет обрасци од самите координатори на ниво на кластери.

Треба да се нагласи дека ревидирањето на Стратегијата/АП се однесува усеклучиво на активностите, временската рамка, финансиската рамка и институциите вклучени во имплементацијата, притоа незадирајќи во утврдените стратешки и приоритетни цели, а во документот кратко се образложени потребата и причините за ревидирање на активностите и роковите (предлози на решенија за активностите чие што спроведување не е започнато, активности чие што спроведување е проследено со тешкоти или е отежнато, вклучително и активностите чие што спроведување е започнато но рокот за нивно спроведување е надминат/спроведувањето трае). Извештајот содржи и оценка на негативното влијанието на нереализираните активности врз остварувањето на планираните цели по приоритетни области, со истовремено кратко образложение за реалната

Koordinatori Nacional për Ndërkulturalizëm, Një Shoqëri, Zhvillim Kulturor dhe Bashkëpunim Ndëresor, Robert Alagjozovski, gjatë vitit 2021 ka vazhduar anëtarësimin në Grupin e Ekspertëve për Integrim Ndërkulturor pranë Departamentit Kundër Diskriminimit të Këshillit të Evropës. Në disa takime të gjera online, Grupi i Ekspertëve përgatiti dhe parashtroi për miratim nga Këshilli i ministrave CE, Rekomandimin për Integrimin Ndërkulturor për Shtetet Anëtare si dhe Formularin e Strategjisë Kombëtare për Integrimin Ndërkulturor.

Raporti vjetor në bashkëngjitje paraqet kontroll të progresit në zbatimin e Strategjisë dhe rezultateve të arritura në periudhën janar - dhjetor 2021 nga fushat strategjike. Strategjia Kombëtare përbëhet nga shtatë fusha strategjike, të cilat kanë analizë të situatës, parimeve dhe qëllimeve, si dhe pjesë veprimi. Ato, secila në pjesën e tyre, deklarojnë parimet, si dhe qëllimet që dalin prej tyre, të cilat duhet të kontribuojnë me aktivitetet që duhet t'i mundësojnë kësaj strategjie ndryshimin e realitetit shoqëror duke filluar procese për shoqëri më të integruar.

Në çdo raport sipas fushës përmban informacione mbi nivelin e realizimit sipas fushës prioritare dhe statusin e zbatimit të aktiviteteve nga institucionet bartëse të aktivitete. Gjatë përgatitjes së pasqyrës së rezultateve të planifikuara dhe të arritura në nivelin e fushës strategjike, priorititetit dhe qëllimit, përdoren indikatorët për rezultatet (outputs) dhe rezultatet (outcomes), të cilat përbahen në formularët e plotësuara nga vetë koordinatorët në nivelin e grupeve.

Duhet të theksohet se rishikimi i Strategjisë / PV i referohet ekskluzivisht aktiviteteve, kornizës kohore, kornizës financiare dhe institucioneve të përfshira në zbatim, ndërsa nuk ndërhyr në qëllimet e vendosura strategjike dhe prioritare, dhe dokumenti shpjegon shkurtimisht nevojën dhe arsyet për rishikimin e aktiviteteve dhe afateve (propozime për zgjidhje për aktivitetet zbatimi i të cilave nuk ka filluar, aktivitetet zbatimi i të cilave pasohet me vështirësi ose eshtë i vështirë, përfshirë aktivitetet zbatimi i të cilave ka filluar, por afati i zbatimit të tyre eshtë tejkaluar / zbatimi eshtë në rrjedhë). Raporti gjithashtu përmban vlerësim të ndikimit negativ të aktiviteteve të parealizuara në arritjen e qëllimeve të planifikuara nga fushat prioritare, me shpjegim të shkurtër të zbatueshmërisë reale, rëndësisë dhe qëndrueshmërisë së zgjidhjeve të propozuara (aktivitetet e ripërcaktuara, afatet dhe burimet e financimit) dhe rezultatet e pritura si

спроведливост, релевантност и издржаност на предложените решенија (редефинирани активности, рокови и извори за финансирање) и очекуваните резултати како резултат на ревидирањето. Треба да се земе предвид и фактот дека станува збор за периодичен извештај кој се однесува на една календарска година, па оттаму и оценката за постигнувањето на приоритетните цели е периодична.

Во натамошниот текст на Годишниот извештај даден е преглед на реализирани активности по седумте (7) стратешки области од стратегијата:

rezultat i rishikimeve. Duhet të merret parasysh edhe fakti që ky është raport periodik që i referohet vitit kalendarik, prandaj prej këtu edhe vlerësimi i arritjes së qëllimeve prioritare është periodik.

Në tekstin në vijim të Raportit vjetor është dhënë pasqyrë e aktiviteteve të realizuara në shtatë (7) fushat strategjike të strategjisë.

- СТРАТЕШКА ОБЛАСТ : ПРАВНА РАМКА -

- FUSHA STRATEGJIKE : KORNIZA LIGJORE-

ВОВЕД

Националната стратегија за развој на концептот за едно општество и интеркултурализмот, меѓу другото цели преку неа да се спроведат препораките на меѓународните тела на Обединетите нации, Советот на Европа, Европската комисија, како и Организацијата за безбедност и соработка во Европа.

За да ја подобри оваа состојба и за да ги надмине утврдените недостатоци, Стратегијата во областа на правната рамка ги утврди клучните приоритети и цели, кои се предмет на овој извештај, во поглед на мерките и активностите за нивно остварување.

Извештајот за постигнати резултати за 2021 година, дава преглед на реализирани активности по приоритети и приоритетни цели, ги идентификува ризиците и по потреба утврдува нова динамика.

Приоритет 1: Ревитализација на институциите во државата од законодавната, извршната и судската власт во функција на изградба и афирмација на концептот „Едно општество за сите со развиен интеркултурализам“

- 1.1. Приоритетна цел: Зајакнати функционални институции кои континуирано го етаблираат и развиваат концептот „Едно општество за сите со развиен интеркултурализам“
- 1.2. Приоритетна цел: Воспоставување на функционална мрежа за соработка и интеракција на институциите одговорни за концептот „Едно општество за сите со развиен интеркултурализам“

HYRJE

Strategiia Kombëtare për Zhvillimin e Konceptit të Një shoqërie dhe ndërkulturalizëm, ndër të tjera, synon të zbatojë rekomandimet e trupave ndërkombëtarë të Kombeve të Bashkuara, Këshillit të Evropës, Komisionit Evropian dhe Organizatës për Siguri dhe Bashkëpunimin në Evropë.

Për të përmirësuar këtë gjendje dhe për të tejkaluar mungesat e caktuara, Strategiia në fushën e kornizës ligjore përcakton priorititetet dhe qëllimet kryesore, që janë lëndë e këtij raporti, në pikëpamje të masave dhe aktiviteteve për realizimin e tyre.

Raporti për rezultatet e aritura për vitin 2021, jep pasqyrë të aktiviteteve të realizuara ndaj prioriteteve dhe qëllimit prioritar, i identifikon rezjet dhe pas nevojës përcakton dinamikë të re.

Prioriteti 1: Rivitalizimi i institucioneve në shtetin nga pushteti legjislativ, ekzekutiv dhe gjyqësor në funksion të ndërtimit dhe afirmimit të konceptit "Një shoqëri për të gjithë me ndërkulturalizëm të zhvilluar"

- 1.1. Qëllimi prioritar: Institucionet funksionale të forcuar që vendsin dhe zhvillojnë vazhdimisht konceptin "Një shoqëri për të gjithë me ndërkulturalizëm të zhvilluar"
- 1.2. Qëllimi prioritar: Krijimi i rrjetit funksional për bashkëpunim dhe ndërveprim të institucioneve përgjegjëse për konceptin "Një shoqëri për të gjithë me ndërkulturalizëm të zhvilluar"

Реализирани активности за 2021 г. во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.1 и 1.2:

Во насока на исполнување на приоритетната цел 1.1 и 1.2, предвидени се четири активности во чија реализација се вклучени повеќе чинители. Сите четири активности се исполнети, во смисла на подобрување и надминување на претходната состојба, замислените мерки и активности се спроведуваат континуирано. Секако годишниот извештај ќе даде оценка за нивото на остварување и постигатите резултати.

За спроведување на активноста 1.1 Координација на институциите поврзани со имплементирање на стратегијата „Едно општество за сите и интеркултурализам“, надлежни, односно водечки институции за имплементација се Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците и Постојното тело при Владата на Република Северна Македонија. Оваа активност се спроведува континуирано. Министерството и соодветните органи, Управите, двете Агенции се сместија и во ист објект и се во постојана координираност и комуникација во остварување на своите програми. За нивните зголемени и подобрени активности во повеќе детали се рапортира и во другите, посоодветни стратешки области (локална самоуправа, култура, општествена кохезија).

Воедно, реализирањето на активноста 1.2 Реафирмирање на уставниот принцип на правичната застапеност од сите заедници во правосудните органи, под надлежност на Академијата за судии и јавни обвинители, како водечка институција, и Судскиот совет и Совет на Јавните обвинители, како институции учеснички, исто така во континуитет постапуваат согласно принципот на правична застапеност на заедниците. Имено, при утврдување на ранг листата на најновата генерација на слушатели на почетна обука во Академијата за судии и јавни обвинители обвинители, принципот на правична застапеност на сите заедници е испочитуван. Како за претходните генерации, така и за новата генерација слушатели на Академијата, се применува овој

Aktivitete të realizuara në periudhën janar-qershori të vitit 2021 në drejtim të përbushjes së Qëllimit prioritar 1.1 dhe 1.2:

Нë drejtim të përbushjes së qëllimit prioritar 1.1 dhe 1.2, janë таа парапара катер активите, нë realizimin e таа cilave përfshihen disa faktorë. Тë katër aktivitetet janë përbushur, нë drejtim të përmirësimit dhe tejkalimit таа situatës së mëparshme, masat dhe активитет е paramenduara zbatohen нë mënyrë таа vazhdueshme. Sigurisht, rapporti vjetor до таа јаје влересим пëр nivelin e realizimit dhe rezultatet e arritura.

Пëр zbatimin e aktivitetit 1.1 Koordinimi i institucioneve таа lidhura me zbatimin e strategjisë "Një shoqëri пëр таа gjithë dhe ndërkulturalizëm", institucionet kompetente, përkatesisht udhëheqëse пër zbatim janë Ministria e Sistemit Politik dhe Marrëdhëniet Ndërmjet Bashkësive dhe Trupi i përhershëm нë Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut. Ky aktivitet zbatohet vazhdimesht, Ministria dhe organet kompetente, Drejtoretë, dy Agjencitë u vendosën нë таа njëtin objekt и janë нë koordinim и komunikim таа vazhdueshëm нë realizimin e programeve таа tyre. Пëр aktivitetet e tyre таа rritura и таа përmirësuara нë më shumë detaje raportohet edhe нë fushat e tjera trategiske më adekuate (vetëqeverisja lokale, kultura, kohezioni shoqëror).

Нë таа njëtin kohë, realizimi i aktivitetit 1.2 Riafirmimi i parimit kushtetues таа përfaqësimit ligjor таа gjitha bashkësive нë organet gjyqësore, нён kompetencat e Akademisë пëр Gjykatës dhe Prokurorë Publik, si institucion udhëheqës, и Këshilli Gjyqësor dhe Këshilli i Prokurorëve Publik, si institucion pjesëmarrëse, gjithashtu нë mënyrë таа vazhdueshme veprojnë нë përputhje me parimin e përfaqësimit ligjor таа bashkësive. Gjegjësish, gjatë përcaktimit таа rang listës së gjeneratës më таа re таа trajnuarve нë trajnimin fillestar нë Akademinë пër Gjykatës dhe Prokurorë Publik, parimi i përfaqësimit ligjor таа gjitha bashkësive ёshtë respektuar. Si пër gjeneratat e mëparshme ashtu edhe пër gjeneratën e reja таа studentëve нë Akademinë, ky parim zbatohet duke pasur parasysh sa ёshtë

принцип со оглед на тоа колкав број слушатели се предвидени согласно одлуката на Управниот одбор. Проекцијата за слободни места во судството/обвинителството ја утврдува Судскиот совет и Советот на јавни обвинители според нивните реални потреби и упразнети места и доставуваат извештај до Управниот одбор на Академијата. - (Закон за Судски совет на РСМ и Закон за Совет на јавни обвинители).

Во новиот предлог-Закон за Академија за судии и јавни обвинители кој е во собраниска процедура, целосно е запазен овој уставен принцип. Имено, во членот 7 од законот е пропишано дека при селекцијата на кандидатите за прием во почетната обука во Академијата, без да се нарушат критериумите утврдени со овој закон, се обезбедува соодветна и правична застапеност на граѓаните кои им припаѓаат на сите заедници во Република Северна Македонија. Начинот на спроведување на селекцијата заради обезбедување на правичната застапеност се уредува подетално со Статутот и подзаконски акт на Академијата. Начелото на соодветна и правична застапеност на граѓаните се остварува врз база на одлука на Управниот одбор на Академијата на начин што бројот на слушатели од редот на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници на Република Северна Македонија се утврдува во однос на вкупниот број на слушатели од сите апелациони подрачја.

Последната предвидена активност од првиот приоритет на стратешката област „Правна рамка“, активност 1.4. Обезбедување на функционалност на Комитетот за односи меѓу заедниците во Собранието на Република Северна Македонија е реализирана. Комитетот редовно одржува состаноци за што известува и на веб страната на Собранието.

<https://www.sobranie.mk/komitet-za-odnosi-megju-zaednicite-2020-2024.nspx>

Идентификувани ризици и предизвици и планиран нов рок за спроведување на активностите:

Освен општите ризици предизвикани од пандемијата Ковид 19, други ризици не се утврдени. Дел од активностите се одвиваат тековно, така што

numri i studentëve të paraparë në përputhje me vendimin e Bordit Drejtues. Projekcionin përvendet e lira në gjyqësor / prokurori e përcakton Këshilli Gjyqësor dhe Këshilli i Prokurorëve Publik sipas nevojave dhe vendeve të lira të tyre reale dhedorëzojnë raport te Bordi Drejtues i Akademisë. - (Ligji për Këshillin Gjyqësor të RMV-së dhe Ligji për Këshillin e Prokurorëve Publik).

Në propozim-Ligjin e ri për Akademinë për Gjyqtarët dhe Prokurorët Publik, i cili është në procedurë parlamentare, ky parim kushtetues respektohet plotësisht. Përkatësisht, në nenin 7 të ligjit përcaktohet se gjatë përzgjedhjes së kandidatëve për pranim në trajnimin fillestar në Akademi, pa shkelur kriteret e përcaktuara me këtë ligj, sigurohet përfaqësim adekuat dhe i barabartë i qytetarëve që i përkasin të gjitha komuniteteve në Republikën e Maqedonisë së Veriut. Mënyra e kryerjes së përzgjedhjes për të siguruar përfaqësim të barabartë rregullohet më hollësish me Statutin dhe aktet nënligjore të Akademisë. Parimi i përfaqësimit adekuat dhe të barabartë të qytetarëve realizohet në bazë të vendimit të Bordit Drejtues të Akademisë në mënyrë që numri i studentëve nga radhët e qytetarëve që u përkasin të gjitha bashkësive të Republikës së Maqedonisë së Veriut përcaktohet në raport me numrin e përgjithshëm të studentëve nga të gjitha zonat e apelit.

Aktiviteti i fundit i paraparë nga parimi i parë i fushës strategjike "Korniza Ligjore", aktiviteti 1.4. Sigurimi i funksionalitetit të Komitetit për marrëdhënie ndërmjet bashkësive në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut është e realizuar. Komiteti rregullisht mbledhje për çka njofton edhe në ueb faqen e Kuvendit.

<https://www.sobranie.mk/komitet-za-odnosi-megju-zaednicite-2020-2024.nspx>

Reziqet dhe sfidat e identikuara dhe planifikimi i afatit të ri për zbatimin e aktiviteteve:

Përveç reziqeve të përgjithshme të shkaktuara nga pandemia Kovid 19, asnjë rrezik tjetër nuk është identifikuar. Një pjesë e aktiviteteve janë në vazhdim,

во одредени активности е само продолжен рокот за реализација на мерките во целост.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.1 и 1.2

Исполнуван
принципот на
правнична
застапеност во
Анадемијата за
судии и јавни
обвинители

Обезбедена
функционалност
на Комитетот за
односите меѓу
заедниците во
Собранието

ОЦЕНКА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРИОРИТЕТОТ 1

Реализираните и започнатите активности укажуваат дека степенот на реализација на приоритетот е на високо ниво

Приоритет 2: Востоставен, ефикасен и функционален систем за доследно спроведување на правната регулатива која обезбедува еднакво општество за сите

Реализирани активности во 2021 г. во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.1

кështu që në aktivitete тe caktuara vetëm është shtyrë afati i zbatimit të masave në tërësi.

РРЕЗУЛАТАТ Е АРРИТУРА НГА QËLLIMI PRIORITAR 1.1 ДХЕ 1.2

Është respektuar
parimi i përfaqësisë
ligjore në
Akademinë për
Gjykatës dhe
Prokurorë
PUBLIKË

Është siguruar
funksionimi i
Komunitetit për
marrëdhënies
ndërmjet
bashkësive
në Kuvend

VLERËSIMI PËR ZBATIMIN E PRIORITETIT 1

Aktivitetet e filluara dhe të realizuara tregojnë
se shkalla e realizimit të prioritetit është në
nivel të lartë

Prioriteti 2: Vodosja e sistemit efikas dhe funksional për zbatim të vazhdueshëm të rregullativës ligjore që siguron shoqëri të barabartë për të gjithë

Aktivitete të realizuara në vitin 2021 në drejtim të përbushjes së Qëllimit prioritari 2.1:

2.1 Приоритетна цел: Хармонизирана домашна правна регулатива со меѓународните документи кои се во духот на концептот „Едно општество за сите и интеркултурализам“

Во насока на реализација на зададената приоритетна цел, почнувајќи од јуни 2021 година, со рок од една година до јуни 2022 година, предвидена е Изработка на преглед-анализа за хармонизираноста на домашната регулатива со меѓународните стандарди и јуриспруденција кои се однесуваат на интеркултурализмот (активност 2.1.1.).

Како водечка институција, Владата на Република Северна Македонија потребно е во наредниот период да определи експерт/и кои ќе работат на изработката на оваа активност, а во реализацијата ќе бидат вклучени и министерствата кои се вклучени во спроведувањето на Стратегијата како и Мисијата на ОБСЕ во Скопје.

Се предвидува и Итно донесување на нова Национална стратегија за еднаквост и недискриминација за 2020-2024 година (активност 2.1.2). Реализацијата на активноста е под надлежност на Владата, министерствата вклучени во спроведувањето на Стратегијата, како и Комисија за спречување и заштита од дискриминација и Народниот правоборник.

2.2 Приоритетна цел: Воспоставување пракса на *ex ante* и *ex post* евалуација на законската регулатива

Реализирани активности во 2021 г. во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.2:

2.1 Qëllimi prioritar: Regullativa e brendshme ligjore e harmonizuar me dokumentet ndërkontinentar që janë në fryshtë e konceptit "Një shoqëri për të gjithë dhe ndërkulturalizëm"

Në drejtim тe realizimit тe qëllimit тe dhënë prioritar, duke filluar nga qershor i vitit 2021, me afat prej një viti deri në qershor тe vitit 2022, është paraparë Përgatitja e përmblehdhje-analizës për harmonizimin e rregullativës së brendshme me standarde ndërkontinentare dhe jurisprudencën që i referohen ndërkulturalizmit (aktiviteti 2.1.1.).

Si institucion udhëheqës, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut ka nevojë që në periudhën e ardhshme të caktojë ekspertë të cilët do të punojnë në përgatitjen e këtij aktiviteti dhe në realizim do të përfshihen ministritë që janë të përfshira në zbatimin e Strategjisë si dhe Misionin e OSBE-së në Shkup.

Parashikohet miratimi Urgjent i Strategjisë së re Kombëtare për Barazinë dhe Mosdiskriminimin përvitin 2020-2024 (aktiviteti 2.1.2). Realizimi i aktivitetit është nën kompetencat e Qeverisë, ministreve të përfshira në zbatimin e Strategjisë, si dhe Komisionit për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi dhe Avokati i Popullit.

2.2 Qëllimi prioritar: Vendasja e praktikës së vlerësimit *ex ante* dhe *ex post* të rregullativës ligjore

Aktivitete të realizuara në vitin 2021 në drejtim të përmbytjes së Qëllimit Prioritar 2.2:

Како тековна активност за спроведување со почеток од ноември 2019 година, е предвидена реализација на „Ex ante проценка и Ex-post евалуација на законската регулатива дали е во согласност со вредностите на Стратегијата „Едно општество за сите и интеркултурализам“, под надлежнсот на Министерството за правда како водечка институција. Во реализација на оваа активност се вклучени и министерства подносители на нови закони, како и дополнувањата и измените на постојните закони.

Во реализација на оваа активност се вклучени и министерства подносители на нови закони, како и дополнувањата и измените на постојните закони. По оваа точка, на составокот на Оперативно постојано тело за развој на концептот за едно општество и интеркултурализмот, предложено е Министерството за правда да формира работна група што на дневна основа ќе ја прави евалуацијата на законите и ќе проверувадали тие се во корелација со стратегијата. Во тек е формирање на оваа група (оваа активност доцни).

2.3. Приоритетна цел: Воспоставување на постојано тело за координација и евалуација на спроведувањето на законската регулатива и функционалноста на институциите за развој на концептот „Едно општество за сите и интеркултурализам“

За доследно спроведување на приоритетната цел, предвидени се три активности, од кои две се веќе реализирани. Имено, Реализирана е активноста 2.3.1. Трансформација на ад хок телото за координација и евалуација на спроведување на законската регулатива и функционалноста на институциите за развој на концептот „Едно општество за сите и интеркултурализам“ во постојано тело при Владата на РСМ. ОПТ редовно ги одржува своите седници, за што сведочат и записниците и усвоените заклучоци.

Во однос на втората реализирана активност - 2.3.4. Донесување закон со кој ќе се овозможи системско решавање на лицата без документи, Собранието на

Si aktivitet aktual për zbatim duke filluar nga nëntori i vitit 2019, parashikohet realizimi i "Vlerësimit Ex ante dhe vlerësimit Ex-post i rregullativës ligjore nëse është në përputhje me vlerat e Strategjisë "Një shoqëri për të gjithë dhe ndërkulturalizëm", nën kompetencën e Ministrisë së Drejtësisë si institucion udhëheqës. Në realizimin e këtij aktiviteti përfshihen edhe ministritë, parashtrues të ligjeve të reja, si dhe plotësimet dhe ndryshimet në ligjet ekzistuese.

Në realizimin e këtij aktiviteti janë përfshirë edhe ministritë parashtrues të Ligjeve të reja si dhe plotësimet dhe ndryshimet e Ligjeve ekzistuese. Pas kësaj pike, në mbledhjen e Organit të Përherershëm Operativ për Zhvillimin e Konceptit të Shoqërisë dhe Interkulturalizmit, u propozua që Ministria e Drejtësisë të formoje një grup pune që do të vlerësojë ligjet në baza ditore dhe do të kontrollojë nëse ato janë në korrelacion me strategjinë. Formimi i këtij grupei është në zhvillim e sipër (ky aktivitet është me vonesë).

2.3. Qëllimi prioritar: Themelimi i trupit të përherershëm për koordinimin dhe vlerësimin e zbatimit të rregullativës ligjore dhe funksionalitetit të institucioneve për zhvillimin e konceptit "Një shoqëri për të gjithë dhe ndërkulturalizëm"

Për zbatimin e vazhdueshëm të qëllimit prioritar, janë paraparë tre aktivitete, dy prej të cilave tashmë janë realizuar. Gjegjësht, aktiviteti 2.3.1 është realizuar. Transformimi i trupit ad hoc për koordinimin dhe vlerësimin e zbatimit të rregullativës ligjore dhe funksionalitetit të institucioneve për zhvillimin e konceptit "Një shoqëri për të gjithë dhe ndërkulturalizëm" në trupin ekzekutues të Qeverisë së RMV-së. TEO rregullisht i mbanë seancat e tij, për çka dëshmojnë edhe procesverbalet dhe konkluzionet e miratuara.

Lidhur me aktivitetin e dytë të realizuar - 2.3.4. Miratimi i ligjit që do të mundësojë zgjidhjen sistematike të personave pa dokumente, Kuvendi i Republikës së

Република Северна Македонија донесе Закон за неевидентирани лица во матична книга на родени (сл.В 42/2020 од 16 февруари 2020) и со него се обезбедува пристап до социјална заштита, право на образование, здравствена заштита и право на вработување за една категорија на граѓани кои беа надвор од системот.

Според статистиката на Управата за водење на матични книги при Министерството за правда, досега 723 лица го пополните прашалникот за прибирање на личните податоци за лица неевидентирани во матичната книга на родени. Вкупно 318 лица поднеле барање за дополнителен упис во Посебна матична книга на родени, а досега за 292 лица е завршена постапката и се запишале во Посебната матична книга на родените.

Законот за неевидентирани лица во матичната книга на родените има измена и дополнба во однос на рокот на примена, односно продолжен е рокот за уште една година и во тој период на лицата на кои не им бил пополнет прашалник постои можност да им се пополни.

Што се однесува пак до правата кои им следуваат согласно членот 11 од законот, Во моментот освен правата од социјална заштита што можат да ги оставарат, за другите права во моментот се дискутира со ресорните министерства со оглед на фактот дека евидентциониот број не е по модул-11, како што е матичниот број на граѓаните во РСМ и не може да се прифати во ниедна институција.

Идентификувани ризици и предизвици и планиран нов рок за спроведување на активностите:

Освен општите ризици предизвикани од пандемијата Ковид 19, други ризици не се утврдени. Дел од активностите се одвиваат тековно, така што во одредени активности е само продолжен рокот за реализација на мерките во целост.

Maqedonisë së Veriut miratoi Ligjin për Personat e Paevidentuar në Regjistrin Amë të Lindurve (G.Z. 42/2020 datë 16 Shkurt 2020) dhe me të sigurohet qasje deri te mbrojtja sociale, e drejta për arsimim, kujdesi shëndetësor dhe e drejta për punësim për kategorinë e qytetarëve që ishin jashtë sistemit.

Sipas statistikës së Drejtorisë për Udhëheqje të Librave Amë në Ministrinë e Drejtësisë, deri më tani 723 persona kanë plotësuar pyetësorin për mbledhjen e të dhënave personale të personave të paevidentuar në Librin amë. Gjithsej 318 persona kanë parashtruar kërkesë për regjistrim shtesë në Regjistrin e Veçantë të Lindurve, dhe deri më tani për 292 persona ka përfunduar procedura hde janë regjistruar në Regjistrin e Veçantë të Lindurve.

Ligji për Personat e Paregjistruar në Regjistrin e Amë të Lindurve ka ndryshime dhe plotësime në lidhje me afatin për zbatim, gjegjësisht është vazduhar afati për edhe një vit dhe në atë periudhë personat që nuk e kanë plotësuar pyetësorin kanë mundësi ta plotësojnë.

Sa i përket të drejtave që u takojnë në përputhje me nenin 11 të ligjit, për momentin, përveç të drejtave nga mbrojtja sociale që mund t'i realizojnë, për të drejtat e tjera aktualisht po diskutohet me ministritë resore, duke pasur parasysh faktin se numri i evidentuar nuk është modular - 11, siç është numri amë i qytetarëve në RMV dhe nuk mund të pranohet në asnje institucion.

Rreziqet dhe sfidat e identikuara dhe planifikimi i afatit të ri për zbatimin e aktiviteteve:

Përveç rreziqeve të përgjithshme të shkaktuara nga pandemija Kovid 19, asnjë rrezik tjetër nuk është identifikuar. Një pjesë e aktiviteteve janë në rrjedhë të realizimit, kështu që në aktivitete të caktuara vetëm është zgjatur afati i realizimit të masave në térësi.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2.3

RESULTATE E ARRITURA NGA QËLLUMI PRIORITAR 2.3

ОЦЕНКА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРИОРИТЕТ 2:

Реализираните и започнатите активности укажуваат дека степенот на реализација на приоритетот е на високо ниво.

VLERËSIM PËR ZBATIMIN E PRIORITETIT 2:

Aktivitetet e filluara dhe të realizuara tregojnë së shkalla e realizimit të prioritetit është në nivel të lartë.

Имплементација на
активности –
стратешка област
правна рамка

Приоритет 1

3

Приоритет 2

4

реализирани

во тек

нереализирани

Zbatimi i aktiviteteve
– fusha strategjike
Korniza ligjore

Prioriteti 1

3

Prioriteti 2

4

Të realizuara

Në rrjedhë

Të parelizuara

РЕЗИМЕ КОН СТРАТЕШКА ОБЛАСТ ПРАВНА РАМКА

Повеќето од активностите зацртани во стратешкиот план во областа Правна рамка се или завршени или во континуирано спроведување, откако се утврдени како приоритетни во Стратегијата. Подобрена е координацијата на институциите поврзани со имплементирање на стратегијата „Едно општество за сите и интеркултурализам“. При утврдување на ранг листата на слушатели на почетна обука во Академијата за судии и јавни обвинители обвинители, принципот на правична застапеност на сите заедници е испочитуван. И Судскиот совет и Совет на Јавните обвинители, како институции учеснички, исто така во континуитет постапуваат согласно овој принцип. Се предвидува и донесување на новата Национална стратегија за еднаквост и недискриминација. Собранието на Република Северна Македонија донесе Закон за неевидентирани лица во матична книга на родени (сл.В 42/2020 од 16 февруари 2020). Според статистиката на Управата за водење на матични книги при Министерството за правда, досега 318 лица поднеле барање за дополнителен упис во Посебна матична книга на родени. Досега, за 292 лица е завршена постапката и добиле извод од Посебната матична книга на родените.

REZYME NDAJ FUSHËS STRATEGJIKE KORNIZA LIGJORE

Shumica e aktiviteteve të përgatitura në planin Strategjik në fushën Korniza ligjore janë ose të përfunduar ose në rrjedhë të zbatimit, derisa janë të përcaktuara si prioritare në Strategjinë. Koordinimi i institucioneve është përmirësuar lidhur me zbatimin e strategjisë "Një shoqëri për të gjithë dhe ndërkulturalizëm". Gjatë përcaktimit të rang listës të pjesëmarrësve në trajnimin fillestar në Akademinë për Gjykatës dhe Prokurorë Publikë, parimi i përfaqësisë ligjore i të gjithë bashkësive është respektuar. Edhe Këshilli i Gjykatësve edhe Këshilli i Prokurorëve Publik, si institucione pjesëmarrëse, gjithashtu në vazhdimësi veprojnë në pajtim me këtë parim. Parashihet edhe miratimi i Strategjisë kombëtare për Barazi dhe Mosdiskriminim. Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut miratoi Ligjin për Personat e Paevidentuar në Librin Amë të të Lindurve (G.Z. 42/2020 datë 16 shkurt 2020). Sipas statistikës së Drejtorisë për Udhëheqjen e Librave Amë në Ministrinë e Drejtësisë, deri më tanë 318 persona kanë parashtruar kërkesë për regjistrim shëtesë në Librin e Veçantë Amë të të Lindurve. Deri më tanë, për 292 persona ka mbaruar procedura dhe kanë marrë certifikatë nga Libri i Veçantë Amë i të Lindurve.

- СТРАТЕШКА ОБЛАСТ : ОБРАЗОВАНИЕ -

- FUSHA STRATEGIKE : ARSIMI -

ВОВЕД

Во рамки на ажурираниот Акциски план 2021-2022 година, направени се неколку промени во стратешката рамка „образование“ кои немаат суштинско влијание врз приоритетите и целите и се во насока на нивно исполнување. Извршена е промена на рокот на мерката: Организација на „Недела на интеркултурализмот“ со учество на сите училишта од општината, од четврт квартал 2020 во четврт квартал 2021 година, поради состојбата со Ковид 19 Пандемијата. Мерката: Креирање на адаптиранi учебници за изучување на македонски јазик за заедниците е модифицирана односно наместо учебници предвидено е да се изработуваат наставни и дидактички материјали, а во таа насока додадена е и уште една мерка: Донесување Концепција за изработка на учебници и наставни материјали и Методологија за вреднување на учебници и наставни материјали. Овие промени произлегуваат од новата Концепција за учебници и други наставни материјали (изработена во месец декември 2020) врз основа на која изготвен е нов предлог Закон за учебници и други наставни и дидактички материјали., со кои се предвидува во наставата покрај учебници да се користат и други наставни и дидактички материјали. Во ажурираниот Акциски план 2021-2022, внесени се и две нови мерки: „Донесување на национални стандарди за постигањата на учениците во рамките на што се дефинирани и стандарди за интеркултура“ и „Изготвување на стандарди за интеркултурализам“.

Извештајот за спроведување на Акцискиот план 2021-2022 година, за периодот јануари-декември 2021 г., содржи преглед на постигнатите резултати од спроведувањето на мерките и активностите по приоритетните области, преглед на мерките и активностите чие што спроведување уште трае и преглед напланираните но од разни причини нереализирани мерки и активности со образложение за нивното неспроведување. Треба да се земе предвид и фактот дека станува збор за периодичен извештај кој се однесува на една календарска година, па оттаму и оценката за постигнувањето на приоритетните цели е периодична.

HYRJE

Нë suaza të planit Aksionar të përditësuar 2021-2022, janë bërë disa ndryshime në kornizën strategjike „arsimi“ të cilat nuk kanë ndikim thelbësor në priorititetet dhe qëllimet dhe synojnë përbushjen e tyre. Është bërë ndryshim në afatin e masës: Organizimi i „Javës së Ndërkulturalizmit“ me pjesëmarrjen e të gjitha shkollave të bashkisë, nga tremujori i katërt i vitit 2020 në tremujorin e katërt të vitit 2021, për shkak të situatës me pandeminë Kovid 19. Masa: Krijimi i teksteve të përshtatura për mësimin e gjuhës maqedonase për komunitetet, është modifikuar gjegjësisht në vend të teksteve parashihet të përgatiten materiale mësimore dhe didaktike, dhe në atë drejtim është shtuar edhe një masë tjeter: Miratimi i Konceptit për përgatitjen e teksteve shkollore dhe materialeve mësimore dhe Metodologjia e vlerësimit të teksteve dhe materialeve mësimore. Këto ndryshime rrjedhin nga Koncepti i ri për tekstet shkollore dhe materialet e tjera mësimore (i përgatitur në dhjetor 2020) mbi bazën e të cilit është përgatitur një propozim-ligj i ri për tekstet shkollore dhe materialet e tjera mësimore dhe didaktike, me të cilat parashikohen në mësim përvëç teksteve shkollore të përdoren dhe materiale të tjera mësimore dhe didaktike. Në Planin aksional të përditësuar 2021-2022, janë futur dy masa të reja: „Miratimi i standardeve kombëtare për arritjet e nxënësve, në kuadër të të cilave përcaktohen standardet për ndërkulturën “dhe” Përgatitja e standardeve për ndërkulturalizëm“.

Raporti për zbatimin e Planit aksionar 2021-2022, për periudhën janar-dhjetor 2021, përmban pasqyrë të rezultateve të arritura nga zbatimi i masave dhe aktiviteteve sipas fushave prioritare, pasqyrë e masave dhe aktiviteteve, zbatimi i të cilave ende vazhdon dhe pasqyrë e masave dhe aktiviteteve të planifikuara por për arsyetë të ndryshme të parealizuara me shpjegim për moszbatimin e tyre.Duhet të merret parasysh fakti që bëhet fjalë për raport periodik që i referohet një viti kalendarik, prandaj edhe vlerësimi për arritjen e synimeve prioritare është periodike.

Во текот на 2021 година реализирани се вкупно 4 мерки, а континуирано се спроведуваат 4 мерки, една мерка е во тек на реализацирање, а две мерки не се спроведени. Во рамки на Приоритет 1:Обезбедување интеракција меѓу учениците од различните етнички заедници, конитнуирано се спроведуваат две мерки за организирање на заеднички воннаставни активности, мерката за зајакнување на компетенциите на наставниците за работа во интеркултурна средина и мерката за реализација на заеднички работилници со ученици и родители (од различни наставни јазици во повеќејазичните училишта); реализирана е мерката за донесување на Упатство за заеднички наставни активности, додека мерката Организација на „Недела на интеркултурализмот“ не е реализирана. Во рамки на Приоритет 2: Унапредување научењето на јазикот на „другиот“ една мерка е реализирана (ревидиран е наставниот план), додека една мерка е во тек на реализација (kreирање наставна програма за учење на јазикот на побројните заедници од почнувајќи од IV одд.). Додека во рамки на Приоритет 3: Зајакнување на елементите на интеркултуралноста во наставните содржини две мерки се реализирани пред предвидениот рок (национални стандарди за постигањата на учениците во рамките на што се дефинирани и стандарди за интеркултура и стандарди за интеркултурализам за секој период од основното образование), додека една мерка не е спроведена (прирачник за реализација на проектни активности за културата и традицијата на сите заедници)

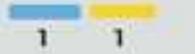
Gjatë vitit 2021 janë realizuar gjithsej 4 masa, ndërsa në vazhdimësi 4 masa zbatohen, një masë është në zbatim dhe dy masa nuk janë zbatuar. Në kuadër të Prioritetit 1: Sigurimi i ndërveprimit ndërmjet nxënësve nga bashkësítë e ndryshme etnike, në vazhdimësi zbatohen dy masa për organizimin e aktiviteteve të përbashkëta jashtëshkollore, masa për forcimin e kompetencave të mësimdhënësve për punë në mëdis ndërkulturor dhe masa për realizimin e punëtorive të përbashkëta me nxënës dhe prindër (nga gjuhë të ndryshme mësimore në shkolla shumëgjuhëske); është realizuar masa për miratimin e Udhëzuesit për aktivitete të përbashkëta mësimore, ndërsa masa Organizimi i "Javës së Interkulturalizmit" nuk është realizuar. Në kuadër të Prioritetit 2: Përparimi i mësimit të gjuhës së "tjetrës" një masë është realizuar (plani mësimor është rishikuar), ndërsa një masë është duke u zbatuar (krijimi i programit mësimor për mësimin e gjuhës së komuniteteve më të mëdha duke filluar nga klasa IV.). Ndërsa në kuadër të Prioritetit 3: Forcimi i elementeve të ndërkulturalitetit në përmbytjet mësimore dy masa janë zbatuar para afatit të parashikuar (standardet kombëtare për arritjet e nxënësve brenda të cilave janë përcaktuar dhe standardet për ndërkulturën dhe standardet për ndërkulturalizëm për çdo periudhë të arsimit fillor), derisa një masë nuk është zbatuar (doracak për realizimin e aktiviteteve të projektit për kulturën dhe traditën e të gjitha komuniteteve)

Имплементација на
активности –
стратешка област
образование

Приоритет 1

Приоритет 2

Приоритет 3

реализирани
во тек
нереализирани

Приоритет 1: Обезбедување интеракција меѓу учениците од различните етнички заедници и различните наставни јазици во основното и средното образование

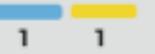
1.3. Приоритетна цел: Зголемена интеракција на учениците од различните етнички заедници/наставни јазици преку заеднички воннаставни активности во училиштата

Zbatimi i aktiviteteve
– fusha strategjike
Arsimi

Prioriteti 1

Prioriteti 2

Prioriteti 3

të realizuara
në rjedhë
të pa realizuara

Prioriteti 1: Sigurimi i ndërveprimit ndërmjet nxënësve nga bashkësi të ndryshme etnike dhe gjuhëve të ndryshme të mësimore në arsimin fillor dhe të mesém

1. 1 Qëllimi prioritar: Rritja e ndërveprimit të nxënësve nga bashkësi të ndryshme etnike / gjuhë mësimore përmes aktiviteteve të përbashkëta jashtë mësimore në shkolla

Реализирани активности во 2021 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.1:

Во рамките на воспитно-образовната дејност во училиштата се организираат и се остваруваат разновидни воннаставни активности во согласност со развојните потреби и интереси на учениците и со нивното активно учество, со цел училиштето да стане место за социјализација на учениците и привлечна средина за учење.

Во 2020 година, министерот за образование и наука на предлог на Бирото за развој на образоването со Решение бр. 12-2897/2 од 5.3.2020 година донесе нова Концепцијата за воннаставни активности во основно образование. Во која посебен акцент е ставен врз знаењата, вештините и вредностите/ставовите кои ученикот треба да ги стекне, во следните подрачја: Личен и социјален развој, Демократска култура, мултикултура и граѓанство. Уметничко изразување и култура и Претприемништво и финансиска писменост,. Воннаставните активности во учебната 2020/2021 година се спроведуваат врз основа на новата Концепција, но во изменета форма (во on-line формат) и со намален интензитет имајќи предвид дека наставата во овој период се одвиваше претежно преку систем на далечина. Наставата во првото полугодие од учебната 2021/2022 година, се одвиваше со физичко присуство на учениците, со однапред утврдени протоколи.

Во извештајниот период, поради пандемијата Ковид-19, училиштата организираа воннаставни активности за учениците поврзани со нивниот личен, социо-емоционален и психолошки развој. Тука спаѓаат секции за поддршка на личниот и на социјалниот развој на учениците (пр. интеркултура/мултикултура, почитување различности, детски/човекови права, комуникациски вештини, разрешување конфликти, дебатирање). Со Упатството се дадени насоки активностите во рамките на секциите да може да се реализираат со ученици од еден наставен јазик, но и со група ученици кои наставата ја следат на различни наставни јазици (двојазични или тројазични училишта). Во случај кога групата ученици е од исто училиште (двојазично или тројазично), одговорните наставници се од истото училиште и од сите наставни

Aktivitete të realizuara në vitin 2021 në mënyrë të përbushjes së Qëllimit prirotar 1.1:

Në kuadër të veprimtarisë edukativo-arsimore në shkolla organizohen dhe realizohen aktivitetet të ndryshme jashtëshkollore në përpjekje me nevojat dhe interesat zhvillimore të nxënësve dhe pjesëmarrjen e tyre aktive, me qëllim që shkolla të bëhet vend socializimi i nxënësve dhe mjesdis tërheqës përmes.

Në vitin 2020, Ministri i Arsimit dhe Shkencës me propozimin e Byrosë për Zhvillimin e Arsimit me Aktvendim nr. 12-2897 / 2 datë 5.3.2020 miratoi Konceptin për aktivitetet jashtë mësimore në arsimin fillor. Në të cilin theks i veçantë është vënë në dituritë, aftësitë dhe vlerat/qëndrimet të cilat nxënësi duhet ti fitojë, në këto fusha: Zhvillimi personal dhe social, Kultura demokratike, multikultura dhe qytetaria. Shprehja dhe kultura artistike dhe Sipërmarrja dhe njoftoritë financiare. Aktivitetet jashtëshkollore në vitin shkollor 2020/2021 u zbatuan në bazë të Konceptit të ri, por në formë të ndryshuar (në formatin on-line) dhe me intensitet të zvogëluar, duke pasur parasysh se mësimi në këtë periudhë zhvillohej kryesisht nëpërmjet sistemit në distancë. Mësimi në gjysmëvjetorin e parë të vitit shkollor 2021/2022, u zhvillua me prezencë fizike të nxënësve, me protokolle të paracaktuara.

Në periudhën raportuese, për shkak të pandemisë Kovid-19, shkollat organizonin aktivitetet jashtëshkollore për nxënësit që lidhen me zhvillimin e tyre personal, socio-emocional dhe psikologjik. Këto përfshijnë seksoane për të mbështetur zhvillimin personal dhe social të nxënësve (p.sh. ndërkultura/multikultura, respekti për dallimet, të drejtat e fëmijëve/e njeriut, aftësitë e komunikimit, zgjidhja e konflikteve, debati) Me udhëzimin janë dhënë udhëzime për aktivitetet brenda seksoaneve të mund të realizohen me nxënës nga një gjuhë mësimore, por edhe me një grup nxënësish që ndjekin mësimin në gjuhë të ndryshme mësimore (shkolla dygjuhëshe ose tregjuhëshe). Në rast se grupe i nxënësve është nga e njëjtë shkollë (dygjuhëshe ose tregjuhëshe), mësuesit përgjegjës janë nga e njëjtë shkollë dhe nga të gjitha gjuhët mësimore të përfaqësuara në shkollë. Nëse në aktivitetin

јазици застапени во училиштето. Доколку во воннаставната активност се вклучуваат ученици од друго училиште (или партнер училиште) кои учат на друг наставен јазик, тогаш во планирањето, организацијата и реализацијата на активноста треба да се вклучат и еден или повеќе одговорни наставници од другото училиште. Дополнителни критериуми кои треба се запазуваат при организирање и реализација на воннаставни активности со мешани групи ученици се:

- балансиран групи ученици според наставен јазик, етничка припадност, пол и возраст;
- балансирано користење на сите застапени наставни јазици и рамноправен и праведен третман на учесниците од сите етнички/јазични групи;
- заеднички избор на темата/активноста и целта/продуктот од страна на учениците од сите застапени јазични/етнички заедници;
- работа во мали („мешани“) групи и во атмосфера на соработка, а натпревар е можен само меѓу етнички/јазично „мешани“ групи;
- создавање односи на позитивна меѓувисност – продуктот од активностите да зависи од заедничкотоучество на сите.

Во насока на поддршка на училиштата од страна на Бирото за развој на образованието (БРО) усвоени се [Упатство за реализација на училишни клубови и секции на далечина](#)[Упатство за реализација на воннаставни активности преку платформи за учење на далечина во основно образование](#). Овие документи се изгответи од работна група формирана во рамки на Проектот на USAID за меѓуетничка интеграција на младите во образованието (МИМО) имплементиран од Македонскиот центар за граѓанско образование (МЦГО), во соработка со БРО. Овие упатства се изработени со цел да се посочат начините за планирање, организирање, реализација и евидентирање на активностите во рамките на училишните клубови/секции воннаставни активности, при реализација на воспитно-образовен процес на далечина. Содржината на овие Упатства се базираа на Концепцијата за воннаставни активности во основното образование. Сепак, дадените насоки може да се искористат и за реализација на одделни активности во средното

јасhtëshkollar përfshihen nxënës nga shkollë tjetër (ose shkollë partnere) që mësojnë në gjuhë tjetër mësimore, atëherë një ose më shumë mësues përgjegjës nga shkolla tjetër duhet të përfshihen në planifikimin, organizimin dhe realizimin e aktivitetit. Kriteret сhtesë që duhen pasur kujdes gjatë organizimit dhe realizimit të aktiviteteve jashtëshkollore me grupe të përziera nxënësish janë:

- grupe të balancuara të nxënësve sipas gjuhës mësimore, përkatësisë etnike, gjinisë dhe moshës;
- përdorimi i balancuar i të gjitha gjuhëve mësimore të përfaqësuara dhe i barabartë dhe i drejtë;
- trajtimi i pjesëmarrësve nga të gjitha grupet etnike/gjuhësore;
- Zgjedhja e përbashkët e temës/aktivitetit dhe qëllimit/produktit nga nxënësit nga të gjithë komunitetet gjuhësore/etnike të përfaqësuara;
- punoni në grupe të vogla ("të përziera") dhe në atmosferë bashkëpunimi, dhe konkurenca është e mundur vetëm ndërmjet grupeve "të përziera" etnikisht/gjuhësish;
- krijimi i marrëdhënieve të ndërvarësish pozitive - produkti i aktiviteteve të varet nga pjesëmarrja e përbashkët e të gjithëve.

Për të mbështetur shkollat,nga ana e Byrosë për Zhvillimin e Arsimit (BZhA) janë miratuar [Udhëzues për realizimin e klubeve shkollore dhe seksioneve në distancë](#) dhe [Udhëzues për realizimin e aktiviteteve jashtëshkollore përmes platformave të mësimit në distancë në arsimin fillor](#). Këto dokumente janë përgatitur nga grup punues i formuar në kuadër të Projektit të USAID-it përintegrimin ndëretnik të të rinjve në arsim (INRA) të realizuar nga Qendra maqedonase për edukim qytetar (QMEQ), në bashkëpunim me BZhA. Këto udhëzime janë hartuar për të treguar mënyrat e planifikimit, organizimit, realizimit dhe regjistrimit të aktiviteteve brenda klubeve/seksioneve shkollore të aktiviteteve jashtëshkollore, gjatë realizimit të procesit arsimor në distancë. Përbajtja e këtyre Udhëzuesve bazohej në Konceptin e aktiviteteve jashtëshkollore në arsimin fillor. Megjithatë, udhëzimet e dhëna mund të përdoren për realizimin e aktiviteteve të caktuara në arsimin e mesëm (aktiviteti projektuese apo aktivitete të tjera të planifikuara me Programin Vjetor të shkollës).

образование (проектни активности или други активности планирани со Годишната програма на училиштето). Поддршката од Проектот на USAID во периодот од март 2020 до јуни 2021 за подобрување на квалитетот на наставата на далечина е детално прикажана на следниот инфографик: <http://mk.mcgo.org.mk/wp-content/uploads/2017/09/Improving-the-quality-of-teaching-in-times-of-a-global-pandemic-infographic-MK.pdf>

Во рамки на секое училиште продолжија со работа Тимовите за училишна интеграција за учебната 2020/2021 година и за учебната 2021/2022 година (прво полугодие) кои ги планираат и организираат активности кои придонесуваат кон почитување на мултикултурализмот и за развој на интеркультурниот дијалог/интеракција и унапредување на меѓуетничката интеграција.

На 29.1.2021 г. МОН ги објави [результатите од Јавниот повик](#) за доделување на средства за реализација на активности кои придонесуваат за развој и унапредување на мултикултурализмот, меѓуетничката интеграција и толеранција во основните и средните училишта за учебната 2020/2021 година. Доделени се грантови на 70 основни и 24 средни училишта, кои се спроведуваат согласно [Упатството со примери](#) за воннаставни активности кои можат да се реализираат on-line.

На 1.11.2021 г. МОН го објави [Јавниот повик](#) за доделување грантови на основни и средни училишта за унапредување на мултикултурализмот, меѓуетничката интеграција и толеранцијата за учебната 2021/2022 г. со рок на аплицирање до 3.12.2021 г. Со поддршка на проектот на USAID МИМО за прв пат јавниот повик е поставен на MC Forms, со можност училиштата да аплицираат најавени со официјалните кориснички сметки на @schools.mk.

Активностите на Комисијата за зајакнување на капацитетите за унапреување на меѓуетничката интеграција во образованието при МОН исто така се поддржала од страна на МИМО. Се ревидираше прашалникот за Планот за мерење на постигањата пратен до основните и средните училишта со цел собирање на информации за реализација на заеднички наставни и воннаставни активности во учебната 2019/2020 г. и вклучени беа прашања за

Mbështetja e Projektit të USAID-it në periudhën nga mart 2020 deri në qershor 2021 pér përmirësimin e cilësisë së mësimit në distancë është përshkruar në detaje në infografikën e mëposhtme: <http://mk.mcgo.org.mk/wp-content/uploads/2017/09/Improving-the-quality-of-teaching-in-times-of-a-global-pandemic-infographic-MK.pdf>

Brenda çdo shkolle vazhduan me punë Ekipet e Integrimit Shkollor pér vitin shkollor 2020/2021 dhe vitin shkollor 2021/2022 (gjysëmvjetori i parë) të cilët i planifikojnë dhe organizojnë aktivitetë që kontribuojnë në respektimin e multikulturalizmit dhe zhvillimin e dialogut/ndërveprimit ndërkulturor dhe avancimin e integrimit ndëretnik.

Më datë 29.1.2021 MASH shpalli [rezultatet e Thirrjes Publike](#) pér ndarjen e mjeteve pér realizimin e aktiviteteve që kontribuojnë në zhvillimin dhe avancimin e multikulturalizmit, integrimit ndëretnik dhe tolerancës në shkollat fillore dhe të mesme pér vitin akademik 2020/2021. Janë dhënë grante pér 70 shkolla fillore dhe 24 shkolla të mesme, të cilat janë zbatuar në përputhje me [Udhëzimin me shembuj](#) të aktiviteteve jashtëshkollore që mund të realizohen on-line.

Më datë 1.11.2021 MASH shpalli [Thirrjen publike](#) pér ndarjen e granteve pér shkollat fillore dhe të mesme pér avancimin e multikulturalizmit, integrimit ndëretnik dhe tolerancës pér vitin akademik 2021/2022 me afat aplikimi deri më 3.12.2021. Me mbështetjen e projektit INRA të USAID-it, pér herë të parë shpallet thirrja publike në MC Forms, me mundësi që shkollat të aplikojnë të lloguar me llogaritë zyrtare të përdoruesve të @schools.mk.

Aktivitetet e Komisionit pér Përforcimin e Kapaciteteve pér Avancimin e Integrimit Ndëretnik në Arsim në MASH janë mbështetur edhe nga INRA. Është rishikuar pyetësori pér Planin pér matjen e të arriturave të dërguar në shkollat fillore dhe të mesme me qëllim pér të mbledhur informacione pér realizimin e aktiviteteve të përbashkëta mësimore dhe jashtëshkollore në vitin akademik 2019/2020. Dhe u përfshinë pyetje pér realizimin online. Në bazë të përgjigjeve

онлајн реализација. Врз основа на одговорите се изготви Извештај за планот за мерења на постигањата за подобрена меѓуетника кохезија во образованието, и согласно препораките прашалникот повторно се ревидираше и истиот се постави на MC Forms. На 22 ноември 2021 г. прашалникот се прати до училиштата да одговорат за реализација на активностите во учебната 2020/2021, на кој до крајот на декември одговорија 254 училишта.

Во соработка со партнери како ОБСЕ, Фондацијата Отворено општество, УСАИД, Македонски центар за граѓанско образование, Детската Фондација Песталоци и Нансен дијалог центарот се реализираа низа воннаставни активности:

Во 2021 г., со поддршка на Проектот на УСАИД за меѓуетничка интеграција на младите во образованието (МИМО) реализиран од МЦГО вклучени се нови 15¹ и дополнително Течарце како 16-та општина во активности преку кои во сите се изготвија Општински стратегии за меѓуетничка интеграција (МИО) и младинско учество од страна на работни групи/ комисии воспоставени од страна на градоначалниците на општините и се поставија на дневен ред на советите на општините, од кои веќе дванаесет (12) ги донесоа Општинските стратегии, додека останатите четири (4) се очекува истото да го направат во брзо време. Досега 42² од вкупно 81 општини во земјата имаат донесено Општински стратегии за МИО и младинско учество и акциски планови за поддршка на реализацијата на воннаставните активности предвидени во годишните планови на училиштата и реализација на заеднички активности во заедницата.

është përgatitur Raporti për planin për matjen e të arriturave për përmirësimin e kohezionit ndëretnik në arsim, dhe në përpjehje me rekomandimet është rishikuar pyetësori dhe është dorëzuar në MS Forms. Më 22 nëntor 2021 Pyetësori u dërgohet shkollave për t'u përgjigjur për realizimin e aktiviteteve në vitin shkollor 2020/2021, të cilat deri në fund të dhjetorit iu përgjigjën 254 shkolla.

Në bashkëpunim me partnerë të tillë si OSBE, Fondacioni i Shoqërisë së Hapur, USAID, Qendra Maqedonase për Edukim Qytetar, Fondacioni i Fëmijëve Pestalozzi dhe Qendra e Dialogut Nansen janë realizuar një seri aktivitetesh jashtëshkollore:

Në vitin 2021, me mbështetjen e Projektit USAID-it për integrim ndëretnik të të rinjve në arsim (INRA) të realizuar nga QMEQ janë përfshirë 15¹ komuna si dhe Tearca si komuna e 16-të në aktivitetet përmes të cilave në të gjitha janë përgatitur Strategjitetë komunale për integrim ndëretnik dhe pjesëmarrje të të rinjve nga grupet e punës / komisionet e krijuara nga kryetarët e komunave, dhe u vendosën në rendin e ditës të këshillave komunal, prej të cilave dy mbëdhjetë (12) tashmë i kanë miratuar Strategjitetë komunale ndërsa katër (4) të tjerët pritet të bëjnë të njëjtën gjë në një kohë të shkurtër. Deri më tani, 42² nga gjithsej 81 komuna në vend kanë miratuar Strategjitetë Komunale për INA dhe pjesëmarrjen e të rinjve dhe planet aksionare për mbështetjen e realizimit të aktiviteteve jashtë mësimore të parapara në planet vjetore të shkollave dhe realizimi i aktiviteteve të përbashkëta në bashkësi.

¹Дојран, Радовиш, Чашка, Штип, Желино, Кичево, Ваилево, Богданци, Кисела Вода, Карпош, Битола, Шuto Оризари, Маврово и Ростуша, Дебар, Студеничани

²Бутел, Велес, Врапчиште, Гевгелија, Гостивар, Град Скопје, Долнени, Кавадарци, Куманово, Прилеп, Пробиштип, Свети Николе, Струга, Струмица, Тетово, Аеродром, Берово, Боговиње, Босилово, Виница, Гази Баба, Ѓорче Петров, Кочани, Неготино, Охрид, Ресен, Сарај, Старо Нагоричане, Центар, Чайр, Василео, Карпош, Штип, Кисела Вода, Дојран, Радовиш, Чашка, Битола, Течарце, Кичево, Штип и Желино./

¹ Dojran, Radovish, Shtip, Zhelinë, Kërçovë, Vailevë, Bogdanc, Kisella Vodë, Karposh, Manastir, Shuto Orizar, Mavrovë dhe Rostushë, Dibër, Studeniçan

²Butel, Veles, Vrapçishtë, Gjevgjeli, Gostivar, Qyteti i Shkupit, Dollnenë, Kavadarë, Kumanova, Prilepi, Probishtipi, Shën Nikolla, Struga, Strumica, Tetova, Aerodromi, Berova, Bogovina, Bosillova, Vinica, Gazi Baba, Gjorçe Petrov, Koçan, Negotina, Ohri, Resnja, Saraj, Nagoricani i Vjetër, Qendra, Çairi, Vasileva, Karposhi, Shtipi, Kisella Voda, Dojran, Radovish, Çashka, Manastir, Tearcë, Kërçovë, Shtip dhe Zherlinë.

МИМО во партнерство со Младински образовен форум (МОФ), ја продолжи соработката со општините кои што во 2019 донесоа стратегии за меѓуетничка интеграција и младинско учество и ги поддржа во реализација на акциските планови на стратегиите и спроведување на младински акции со училиштата на ниво на општина. За таа цел, во овој период се реализираа низа активности со физичко присуство и активности на далечина, што резултираше во реализација на младински акции во сите 10 општини: Струга, Св. Николе, Пробиштип, Долнени, Врапчиште, Тетово, Гевгелија, Прилеп, Велес и Кавадарци.

Со цел промоција на постигнувањата, пренесување на искуствата на општините од 2019, насочување и воведување на новите општини од 2020 во реализација на младински акции се организираше онлајн настан насловен „Од локална стратегија до локална младинска акција“ реализиран 28 април 2021 г. На настанот се промовираше учеството на учениците во процесот на одлучување на локално ниво, се нагласи важноста да се слушне гласот на учениците и нивните потреби, како и важноста на младинскиот ангажман, ученичкиот активизам и волонтерството и како усвоените локални стратегии придонесуваат и ги поддржуваат овие активности. На онлајн средбата учествуваа претставници од 25 општини и ученици вклучени во младински акции како и заменик министерот за образование и наука, членовите на комисијата за меѓуетничка интеграција во образоването при МОН и гости од УСАИД и од Европската команда на американската војска (EUCOM), министерката за образование и наука и амбасадорката на САД.

Воедно, продолжи и поддршката на 15 општини со донесени Општински стратегии за МИО и младинско учество во 2020 во реализација на акциските планови на стратегиите и спроведување на младински акции. Како резултат се реализираа 124 активности комбинирано со физичко присуство и активност на далечина, преку кои се дефинираа младински акции и иницијативи од страна на околу 1700 ученици од 53 училишта на локално ниво во Кочани, Виница, Неготино, Старо Нагоричане, Берово, Охрид, Боговиње, Ресен, Босилово, Центар, Аеродром, Чайр, Гази Баба, Ѓорче Петров и Сарај. Учениците нивните приоритети ги застапија пред општината на средба за застапување, од

INRA нë partneritet me Forumin Arsimor e të Rinjve(FAR), е вазхdoi bashkëpunimin me комунат тë cilat нë vitin 2019 miratuan strategji pér integrimin ndëretnik dhe pjesëmarrjen e тë rinjve dhe i mbështetën нë realizimin e planeve aksionare тë strategjive dhe zbatimin e aksioneve rimore me shkollat нë nivel komunal. Pér këtë qëllim, нë këtë periudhë janë realizuar një sërë aktivitete me prani fizike dhe aktivitete нë distancë, që rezultoi нë realizimin e aksioneve rimore нë тë gjitha 10 комuna: Strugë, Shën Nikollë, Probištip, Dollnen, Vrapçishtë, Tetovë, Gjevgjeli, Prilep, Veles dhe Kavadar.

Me qëllim promovimin e arritjeve, transferimin e përvojave тë komunave nga viti 2019, drejtimin dhe prezantimin e komunave тë reja nga viti 2020 нë realizimin e aksioneve rimore, u organizua një event online me titull “Nga strategjia lokale нë aksionin rimore lokal” i realizuar më 28 prill 2021. Ngjarja promovoi pjesëmarrjen e studentëve нë procesin e vendimmarres нë nivel lokal, theksoi rëndësinë e dëgjimit тë zërit тë studentëve dhe nevojave тë tyre, si dhe rëndësinë e angazhimit тë тë rinjve, aktivizmit studentor dhe vullnetarizmit dhe se si strategjite e miratuara lokale kontribuojnë нë dhe mbështesin кëto aktivitete.. Нë takimin online morën pjesë përfaqësues тë 25 komunave dhe studentë тë përfshirë нë aksionet rimore si dhe zëvendësministri i Arsimit dhe Shkencës, anëtarë тë Komisionit pér Integrin Ndëretnik нë Arsim нë MASH dhe mysafirë nga USAID dhe nga Komanda e Ushtrisë Amerikane (EUCOM), ministrja e Arsimit dhe Shkencës dhe Ambasadorja e SHBA-së.

Нë тë njëjtën kohë, вазхdoi edhe mbështetja e 15 комунаве me miratimin e Strategjive Komunale pér INA dhe pjesëmarrjen e тë rinjve нë vitin 2020 нë realizimin e planeve aksionare тë strategjive dhe zbatimin e aksioneve rimore. Si rezultat u realizuan 124 aktivitete тë kombinuara me prezencë fizike dhe aktivitete нë distancë, përmes тë cilave u përcaktuan aksionet rimore dhe iniciativat nga ana e rrëth 1700 nxënësve nga 53 shkolla нë Koçan, Vinicë, Negotinë, Nagaricë i Vjetër, Berovë, Ohër, Bogovinë, Resnjë, Bosilov, Qendër, Aerodrom, Çair, Gazi Babë, Gjorce Petrov dhe Saraj. Studentët i përfaqësuan prioritetet e tyre para комунës нë takimin pér përfaqësim, prej тë cilave нë dhjetë (10) комуна kryetarët i pritën

кои во десет (10) општини градоначалниците ги примија учениците, во четири (4) општини претставници од општината, додека во Општина Босилово средбата за застапување се очекува да се реализира во следен период. По средбите за застапување младински акции се финализираа во пет (5) општини и тоа Берово, Неготино, Охрид, Боговиње и Виница, со тоа што промоцијата на активностите ќе се реализира дополнително.

Овие младински акции придонесуваат кон меѓуучилишна соработка на локално ниво, унапредување на соработката на учениците од различни наставни јазици, етнички заедници развој на нивното демократско учество на локално ниво што придонесува кон општествена промена.

МИМО во партнерство со МОФ поддржа девет (9) основни и средни училишта во реализација долгорочни заеднички воннаставни активности во партнерство и во секции. Како резултат, училиштата реализираа заеднички воннаставни активности со мешани групи ученици и тоа 63 креативни активности на далечина и со физичко присуство во кои беа вклучени 213 ученици.

Оваа година МИМО користеше нов пристап со училиштата вклучени во проектните воннаставните активности и се градеа капацитетите/се реализираа дополнителни активности со наставниците и учениците за младински активизам, волонтерство, застапување и онлајн кампањи, како и за идентификување и планирање на иницијативи за подобрување на нивните училишта. Како резултат се реализираа девет (9) ученички иницијативи на 21 септември 2021 г. преку кои се одбележа Меѓународниот ден на мирот. За таа цел во сите пет (5) фази се реализираа 43 активности со физичко присуство и онлајн во кои учествуваа вкупно 1100 ученици.

Во 2021 г., Центарот за фузија на идеи (ЦФИ)³ започна со спроведување на активности со 22 ученици (членови на ученички парламент) од различни наставни јазици (македонски, албански и турски јазик) од вкупно 10 основни и

studentët, нë katër (4) комуна пërfaqësues nga комуна, ndërsa нë Komunën e Bosilovës притет токима i përfaqësimit të realizohet нë periudhën e ardhshme. Pas takimeve për përfaqësim të aksioneve *rinore*, ато u finalizuan нë pesë (5) комуна, përkatësisht Berovë, Negotinë, Ohër, Bogovinë dhe Vinicë, me atë që promovimi i aktiviteteve do të realizohen shtesë.

Кëto aksione *rinore* kontribuojnë нë bashkëpunimin ndërshkollor нë nivel lokal, avancimi i bashkëpunimit të nxënësve nga gjuhë të ndryshme mësimore, nga bashkësítë etnike dhe zhvillimi i pjesëmarries së tyre demokratike нë nivel lokal që kontribuon нë ndryshimin shoqëror.

INRA нë partneritet me FAR mbështeti нëntë (9) shkolla fillore dhe të mesme нë realizimin e aktiviteteve afatgjata të përbashkëta jashtëshkollore нë partneritet dhe нë seksione. Si rezultat, shkollat realizuan aktivitete të përbashkëta jashtëshkollore me grupe të përziera të nxënësve, përkatësisht 63 aktivitete krijuese me distancë dhe prezencë fizike нë të cilat u përfshinë 213 nxënës.

Кëtë vit INRA përdori një qasje të re me shkollat e përfshira нë aktivitetet jashtëshkollore të projektit dhe ngritja e kapaciteteve / u realizuan aktivitete shtesë me mësues dhe studentë për aktivizmin ronor, vullnetarizmin, përfaqësimin dhe fushatat online, si dhe identifikimin dhe planifikimin e iniciativave përmirësimin e shkollave të tyre. Si rezultat, нëntë (9) iniciativa studentore u realizuan më 21 shtator 2021, përmes të cilit u shënua Dita Ndërkombëtare e Paqes. Për këtë qëllim, нë të pesë (5) fazat janë realizuar 43 aktivitete me prezencë fizike dhe online нë të cilat kanë marrë pjesë gjithsej 1100 nxënës.

Në vitin 2021, Qendra për Shkrirjen e Ideve (QSHI) filloi me zbatimin e aktiviteteve me 22 nxënës (anëtarë të parlamentit të nxënësve) nga gjuhë të ndryshme mësimore (maqedonisht, shqip dhe turqisht) nga gjithsej 10 shkolla fillore dhe të

³ Центарот за фузија на идеи (ЦФИ) е неформална младинска група во која амбициозни ученици, членови на ученичките парламенти во училиштата, учествуваат во развивање и спроведување на уникатни и креативни идеи и овозможува да се слушне гласот на младите. Веќе воспоставените тимови за училишна интеграција од училиштата соработуваат со членовите од Центарот за фузија на идеи и обезбедуваат поддршка за спроведување на иницијативи на учениците. /

Qendra përfuzion të ideve (QFI) është një grup joformal ronor në të cilin studentë ambiciozë, anëtarë të parlamenteve të nxënësve në shkolla, marrin pjesë në zhvillimin dhe zbatimin e ideve të veçanta dhe kreative dhe lejon që zëri i të rinjve të dëgjohet. Ekipet tashmë të krijuara për integrimin shkollor nga shkollat bashkëpunojnë me anëtarët e Qendrës përfuzion të ideve dhe ofrojnë mbështetje për zbatimin e iniciativave të nxënësve.

средни училишта ширум државата. Како резултат на активностите на ЦФИ произлегоа 10 активности за позитивни промени. Проектот на USAID за МИМО обезбедува поддршка за да се реализираат идеите на младите. Спроведените активности имаат за цел да ги надградат капацитети на учениците кои се дел од ученичкиот парламент и да го зајакнат ученичкото организирање.

МИМО поддржа 96 основни училишта и 94 средни стручни училишта во реализација на ученички иницијативи кои произлегуваат од реализацијата на ревидираната програма за Граѓанско образование и училиштата се поттикнуваат таму каде што има услови, реализацијата на активностите да се спроведе со мешани групи ученици од различни наставни јазици, етнички заедници и друго. Учениците го оценуваат нивното целокупно искуство со предметот Граѓанско образование како многу позитивно (просечна оценка од 8.5 на скала од 1-10). Дополнително, мнозинството ученици и наставници сметаат дека содржините се многу корисни, а активностите во рамки на предметот се мошне интересни.

Во 2021 г. Проектот на Детска Фондација Песталоци - Јакнење на мултиетничката соработка во општините и Проектот на USAID за меѓуетничка интеграција на младите во образованието (МИМО) реализирани од МЦГО поддржа 36 училишта во реализација на активности во секции.

Преку проектот „Започни ја промената“ реализиран од МЦГО, во партнерство со ИНОВА + (Португалија), Форум за слобода во образованието (Хрватска), а со поддршка на меѓународните мрежи НЕПЦ (Хрватска) и СИРИУС (Белгија), во рамки на програмата Erasmus+ (Компонента 3, Социјална инклузија) реализираше краткорочни и долгорочни воннаставни активности во кои беше застапена меѓуетничката интеграција. Ученичките воннаставни активности и акции, координирани од наставници и училиштен кадар во 5 училишта (2 основни и 3 средни) во државата, се реализираа опфаќајќи теми од подрачјето на Граѓанско и интеркултурно образование, како: Гласот на младите; Социо-емоционални компетенции и емоционално здравје; Младински активизам и волонтерство и Медиумска писменост. Во воннаставните активности учествуваа вкупно 830 ученици, 74 наставници и училиштен персонал и 102

mesme anembanë vendit. Si rezultat i aktivitetete të QSHI, dolën 10 aktivitete për ndryshime pozitive. Projekti i USAID-it INRA siguron mbështetje që të realizohen idetë e të rinjve. Aktivitetet e zbatuara kanë për qëllim ringritjen e kapacitetave të nxënësve që janë pjesë e parlamentit të nxënësve dhe forcimin e organizimit të nxënësve.

INRA mbështeti 96 shkolla fillore dhe 94 shkolla të mesme në realizimin e iniciativave të nxënësve që rrjedhin nga realizimi i programit të rishikuar të Edukimit Qytetar dhe shkollat inkurajohen aty ku ka kushte, realizimi i aktivitetave që do të zbatohen me grupe të përziera nxënësish nga gjuhë të ndryshme mësimore, bashkësitetë etnike e tj. Nxënësit e vlerësojnë përvojën e tyre të përgjithshme me lëndën Edukimi Qytetar si shumë pozitive (nota mesatare 8.5 në shkallën 1-10). Përveç kësaj, shumica e nxënësve dhe mësuesve e shohin përbajtjen shumë të dobishme dhe aktivitetet brenda lëndës janë shumë interesante.

Në vitin 2021 Projekti i Fondacionit të Fëmijëve Pestalozzi - Forcimi i Bashkëpunimit Shumetnik në Komunat dhe Projekti i USAID -it për Integrimin Ndëretnik të të Rinjve në Arsim (INRA) të realizuara nga QMEQ mbështeti 36 shkolla në realizimin e aktivitetave në seksione.

Përmes projektit "Fillo Ndryshimin" të realizuar nga QMEQ, në partneritet me INOVA + (Portugali), Forum për Liri në Arsim (Kroaci), me mbështetjen e rrjeteve ndërkombëtare NEPC (Kroaci) dhe SIRIUS (Belgiikë), në korniza të Programit Erasmus + (Komponenti 3, Përfshirja Sociale) realizoi aktivitete jashtëmësimore afatshkurtra dhe afatgjata në të cilat u përfaqësua integrimi ndëretnik. Aktivitetet dhe aksionet jashtëmësimore të nxënësve, të koordinuara nga mësuesit dhe stafi i shkollës në 5 shkolla (2 fillore dhe 3 të mesme) në vend, u realizuan duke mbuluar tema në fushën e Edukimit qytetar dhe ndërkulturor, si: Zëri i të rinjve; Kompetencat socio-emocionale dhe shëndeti emocional; Aktivizmi i të Rinjve dhe Vullnetarizmi dhe Leximi i Medias. Në aktivitetet jashtëmësimore morën pjesë gjithsej 830 nxënës, 74 mësues dhe stafi i shkollës dhe 102 prindër nga gjuhë të ndryshme mësimore dhe bashkësi etnike.

родители од различни наставни јазици и етнички заедници.

Во текот на целата 2021 година (односно второто полугодие од 2020/2021 и првото полугодие од 2021/2022) Нансен Дијалог Центар Скопје континуирано поддржуваше над 150 наставници и стручни соработници од повеќе основни и средни училишта (од 25 општини ширум државата) во спроведување на различни воспитно-образовни активности кои беа збогатени со вградување на интеркултурната димензија и вредности. Со ваков вид на иницијативи беа активно опфатени над 3000 ученици, кои активно беа вклучени во над 1000 воспитно-образовни иницијативи со интеркултурен предзнак.

Во рамки на Проектот „Редовно на часови: акција за вклучување на Ромите во основното образование”, кој се спроведува од страна на Фондација Отворено општество-Македонија, во соработка со Фондацијата за образовни и културни иницијативи Чекор по чекор, Здружението Центар за образовна поддршка Дендо вас и МОН (финансиран од ЕУ средства), беа дodelени грантови во висина од 2.500 евра на вкупно 47 основни училишта за спроведување проект и кои ќе ја поттикнат интеракцијата и размената на знаење помеѓу учениците и ќе обезбедат интеграција на учениците Роми, ќе придонесат за воспоставување позитивна клима во училиштето и трансформација на училишниот простор во инклузивна и стимулативна средина за учење каде секое дете ќе има можност да ги развие своите потенцијали. Грантовите вклучуваат дидактички материјали, училишен прибор, спортски реквизити, училишен мебел, библиотечен материјал, опрема, материјали за уредување на училишните дворови, како и мали адаптациони работи за уредување на креативни и пријатни училишни катчиња за учење и дружење на децата, родителите и наставниците.

Идентификувани ризици и предизвици и планиран нов рок за спроведување на активностите:

Имајќи предвид дека во учебната 2020/2021, со одлука на Владата а на предлог на Комисијата за заштита од заразни болести, училиштата беа затворени како резултат на Пандемијата Кovid 19, како и дека учебната 2021/2022 година иако

Përgjatë gjithë vitit 2021 (përkatësisht në gjysmëvjetorin e dytë të vitit 2020/2021 dhe në gjysmëvjetorin e parë të vitit 2021/2022) Qendra e Dialogut Nansen Shkup ka mbështetur vazhdimisht mbi 150 mësimdhënës dhe bashkëpunëtorë profesionalë nga disa shkolla fillore dhe të mesme (nga 25 komuna anembanë vendit) në zbatimin e aktivitetë të ndryshme edukativo-arsimore që u pasuruan duke përfshirë dimensionin dhe vlerat ndërkulturore. Ky lloj iniciativash përfshiu në mënyrë aktive mbi 3000 studentë, të cilët u përfshinë aktivisht në mbi 1000 iniciativa edukativo-arsimore me Shenjë ndërkulturore.

Në kuadër të Projektit "Orë të rregullta: aksioni për përfshirjen e romëve në arsimin fillor", i cili zbatohet nga Fondacioni Shoqëria e Hapur - Maqedoni, në bashkëpunim me Fondacionin për Iniciativa Arsimore dhe Kulturore Hap pas hapi, Shoqata Qendra për Mbështetje Arsimore Dendo vas dhe Ministrinë e Arsimit dhe Shkencës (financuar nga BE), iu dhanë grante në vlerë prej 2,500 euro për gjithsej 47 shkolla fillore për të zbatuar projekte që do të inkurajojnë ndërveprimin dhe shkëmbimin e njohurive midis nxënësve dhe do të sigurojnë integrimin e nxënësve romë, do të kontribuojnë për të krijuar klimë pozitive në shkollë dhe transformimin e hapësirës shkollore në mëdusor gjithëpërfshirës dhe stimulues ku çdo fëmijë do të ketë mundësi të zhvillojë potencialt e tij. Grantet përfshijnë materiale didaktike, pajisje shkollore, pajisje sportive, mobilie shkollore, materiale bibliotekare, pajisje, materiale për rregullimin e oborreve të shkollës, si dhe punë të vogla përshtatëse për të krijuar kënde krijuese dhe të përshtatshme shkollore për mësim dhe shoqërim të fëmijëve, prindërve dhe arsimtarëve.

Reziqet dhe sfidat e identikuara dhe afatin e ri të planifikuara për zbatimin e aktiviteteve:

Duke pasur parasysh se në vitin shkollor 2020/2021, me vendim të Qeverisë dhe me propozimin e Komisionit për mbrojtjen nga sëmundjet infektive, shkollat u mbyllën si rezultat i Pandemisë Kovid 19, si dhe se viti shkollor 2021/2022, edhe pse është

се реализираше со физичко присуство, се реализираше по однапред утврдени протоколи, согласно кои активностите можеа да се реализираат само со група ученици од иста паралелка, така што да нема можност за мешање на повеќе ученици од различни паралелки, мерката 1.1.1.4. Организација на „Недела на интеркултурализмот“ не се реализираше. Се предлага истата да се реализира во второто полугодие од учебната 2021/2022 година или во следната учебна година, што во најголема мера ќе зависи од препораките за постапување во услови на Пандемија.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.1

Донесено Упатство за реализација на училишни клубови и секции во дистанционно образование	Донесено Упатство за реализација на визионарски активности преку платформи за учење во дистанционно образование	Продолжувања со работата Тимовите за училишна интеграција за учебната 2020/2021 и 2021/2022	70 основни и 24 средни училишта добија грант од МОН за реализације на активности за мобилни и интегрирани учење 2019/2020	Објавен и Повик за податокување на грант за реализација на активности за мобилни и интегрирани учење 2021/2022	Реализирани со голем број на заеднички организатори активности во училиштата со поддршка на граѓанскиот сектор
Eshtë sjelle udhëzuesi për realizimin e lidubeve dhe sektoreve shkollor në distance	Eshtë sjelle udhëzuesi për realizimin e aktiviteteteve jashte mësimore përmes platformës për mësim në distance në arsimin fillor	Kanë vozduar me punë Elkipet e integrimit shkollor per vitin shkollor 2020/2021 dhe 2021/2022	70 shkolla fillorë dhe 24 shkolla të mesme kanë fituar grant nga MASH-i për realizimin e aktiviteteteve për integrimin ndërretnik për vitin shkollor 2019/2020	Eshtë shpallur Thirri për dhonjen e grantit për realizimin e aktiviteteteve për integrimin ndërretnik në vitin shkollor 2021/2022	Janë realizuar numeri i madh i aktiviteteteve jashtë mësimore të përbashkëta në shkollat me mbeshtetjen e sektorit civil

realizuar со присуство, ёсhtë реализуар спас protokolleve тe paracaktuara, спас тe cilave активитетт mund тe realizohen vetem me një grup nxenësish тe së njëjtës klasë, нe mënyrë që тe mos ketë mundësi për përzierjen e më shumë nxenësve nga klasa тe ndryshme, masa 1.1.1.4. Organizimi i "Javës së Ndërkulturalizmit" nuk u realizua. Propozohet е njëjta тe realizohet нe gjysmëvjetorin e dytë тe vitit shkollor 2021/2022 ose нe vitin e ardhshëm shkollor, që нe masë тe madhe do тe varet nga rekomandimet për veprim нe kushtet e Pandemisë.

РЕЗУЛТАТЕТ Е АРИТУРА НГА QЕЛЛИМ I ПРИОРИТЕТИТ 1.1

1.2. Приоритетна цел: Организирање заеднички наставни активности по најмалку два различни предмети во училиштата

1.2.Qellimi prioritar: Organizimi i aktiviteteteve тe përbashkëta mësimore нe тe paktën dy lëndë тe ndryshme нe shkolla

**Реализирани активности во 2021 година во насока на исполнување на
Приоритетна цел 1.2:**

Во однос на мерката 2.1.1.1 Подготовка на упатство за организирање на заеднички наставни активности, истата е реализирана. Во извештајниот период работна група составена од претставници од МОН, БРО, ЦСОО, Град Скопје, граѓански организации изработи предлог Упатство за организирање заеднички наставни часови. Упатството беше поддржано од ОБСЕ, МЦГО, Фондација Песталоци и УСАИД.

Упатството за организирање на заеднички наставни часови е донесено од страна на директорот на Бирото за развој на образованието со бр.02-1437/1 од 20.9.2021 г. и директорот на Центарот за стручно образование и обука со бр. 09-535/1 од 20.9.2021 г. Упатството е објавено на веб страната на БРО и ЦСОО и истото е доставено до сите училишта. На 17.12.2021 г. Упатството беше официјално промовирано на настан во организација на МОН, ОБСЕ и УСАИД.

Упатството пред сè е изгответо со цел поттикнување на училиштата да реализираат заеднички часови и полесно планирање, организирање и спроведување, следење, поддршка и процена на заедничките часови со ученици коишто следат настава на различен јазик, но и да ги зајакне процесите на комуникација и меѓусебна соработка на сите вклучени страни во образовниот систем во насока на создавање клима за реализација заеднички часови и е наменето за сите чинители во процесот на реализација заеднички наставни часови. Упатството содржи насоки за планирање на заедничките часови, активности (форми, методи и техники) што се планираат и се користат во организирањето и реализацијето на наставата за развивање интеркултурна компетентност кај учениците, начини на организирање и структурирање на заеднички наставен час, реализација заеднички часови на далечина (on-line), вреднување на учениците според развиеноста на

Aktivitetet e realizuara në vitin 2021 në mënyrë të përbashjes së Qëllimit Prioritar 1.2:

Lidhur me masën 2.1.1.1 Përgatitja e udhëzimit për organizimin e aktiviteteve të përbashkëta mësimore, e njëjtë realizuar. Në periudhën raportuese grupi i punës i përbërë nga përfaqësuesit e MASH, BZHA, QAPT, Qyteti i Shkupit, organizatat qytetare përgatiti propozim Udhëzim për organizimin e orëve mësimore të përbashkëta. Udhëzimi u mbështet nga OSBE, QMEQ, Fondacioni Pestaloci dhe USAID.

Udhëzimi për organizimin e orëve mësimore të përbashkëta është miratuar nga drejtori i Byrosë për Zhvillimin e Arsimit me nr.02-1437/1 datë 20.9.2021. dhe drejtori i Qendrës për Arsim Profesional dhe Trajnim me Nr.09-535/1 datë 20.9.2021. Udhëzuesi është publikuar në faqen e BZHA-së dhe QAPT-së dhe i dërgohet të gjitha shkollave. Më datë 17.12.2021 Udhëzuesi u promovua zyrtarisht në ngjarje të organizuar nga MASH, OSBE dhe USAID.

Udhëzuesi para se gjithash është përgatitur për të inkurajuar shkollat që të realizojnë orë të përbashkëta dhe planifikim, organizim dhe zhvillim më të lehtë, ndjekje, mbështetje dhe vlerësim të orëve të përbashkëta me nxënësit që ndjekin mësimet në gjuhë të ndryshme, por edhe për të forcuar proceset e komunikimit dhe bashkëpunimit të ndërsjellë të të gjitha palëve të përfshira në sistemin arsimor me qëllim krijimin e klimës për realizimin e orëve të përbashkëta dhe është dedikuar për të gjithë faktorët në procesin e realizimit të orëve të përbashkëta. Udhëzuesi përmban udhëzime për planifikimin e orëve të përbashkëta, aktivitetete (format, metodat dhe teknikat) që janë planifikuar dhe përdorur në organizimin dhe zbatimin e mësimdhënies për të zhvilluar kompetencën ndërkulturore tek nxënësit, mënjerat e organizimit dhe strukturimit të orës së përbashkët, realizimin e orëve të përbashkëta në distancë (on-line), vlerësimi i nxënësve sipas zhvillimit të kompetencave ndërkulturore.. Shtojcë e Udhëzimit janë shembuj nga Raporti i

интеркултурните компетенции.. Прилог на Упатството се урнек на Извештај за следење на заедничкиот час, Улогата и задачите на општината во поддршката на училиштата да организираат заеднички наставни часови и Видови активности за согледување од повеќе перспективи.

Во однос на мерката 2.1.1.2. Реализација на заеднички наставни активности по наставните предмети: во текот на учебната 2020/2021 година во седум (7) средни училишта од Град Скопје (СУГС Здравко Цветковски, СУГС Димитар Влахов, СУГС Јосип Броз Тито, СУГС Браќа Миладиновци, СУГС Боро Петрушевски, СУГС Арсени Јовков и СУГС Владо Тасевски) се реализираа заеднички часови во редовната настава, со ученици кои следат настава на различен наставен јазик. Часовите се реализираа во општи предмети (англиски и германски јазик, педагогија, информатика, спорт и спортски активности, граѓанско образование, ликовна уметност) и стручни предмети (анатомија и физиологија на домашни животни; градежништво, геодезија и други сектори за квалификација; познавање на материјали, практична настава за профилот естетичар за нега на раце и нозе, применета козметика). Во учебната 2020/2021 г. во сите училишта, се реализираа вклучуно 743 часови (189 во првото полугодие и 554 во второто полугодие) вклучувајќи 636 ученици од различни наставни јазици. Проектот на USAID за МИМО реализиран од МЦГО во партнерство со ОБСЕ го поддржува Град Скопје и училиштата во реализација на ваквите заеднички часови. Во учебната 2021/2022 година со реализација на заеднички наставни часови започна и СМУГС Д-р Панче Карагозов Скопје.

Во 2021 г., Проектот на Детска Фондација Песталоци - Јакнење на мултиетничката соработка во општините поддршка реализација на 33 заеднички часови на далечина со ученици од различни наставни јазици во 27 основни училишта во 9 општини. Заедничките часови се реализираа во рамки на предметите Граѓанско образование и Општество.

На 07.04.2021 промовирана е интеркултурната воспитно-образовна платформа <https://eduresurs.mk/>, развиена од страна на Нансен Дијалог Центар Скопје. Интеркултурна воспитно-образовна платформа е градена и развиена како ризница на лесно достапни и широко применливи едукативни содржини

ndjekjes се orës се përbashkët, Roli i detyrave të komunës në mbështetje të shkollave të organizojnë orë mësimore të përbashkëta dhe Lloje të aktiviteteve për perceptimin nga më shumë perspektiva.

Në raport me masën 2.1.1.2. Realizimi i aktiviteteve të përbashkëta mësimore në lëndët mësimore: gjatë vitit shkollor 2020/2021 në shtatë (7) shkolla të mesme nga Qyteti i Shkupit (SHMQSH Zdravko Cvetkovski, SHMQSH Dimitar Vllahov, SHMQSH Josip Broz Tito, SHMQSH Vëllezërit Milladinovci, SHMQSH Boro Petrushevski SHMQSH Arseni Jovkov dhe SHMQSH Vllado Tasevski) u realizuan orë të përbashkëta në mësim të rregullt, me nxënës që ndjekin mësimet në gjuhë të ndryshme mësimore. Orët u realizuan në lëndë të përgjithshme (gjuhë angleze dhe gjermane, pedagogji, informatikë, sport dhe aktivitete sportive, edukim qytetar, art figurativ) dhe lëndë profesionale (anatomji dhe fiziologji të kafshëve shtëpiake; ndërtimtari, gjeodezi dhe sektorë të tjera për kualifikim; njohuri të materialeve, mësim praktik për profilin estetist për kujdesin e duarve dhe këmbëve, kozmetikë të aplikuar). Në vitin shkollor 2020/2021 në të gjitha shkollat, u realizuan gjithsej 743 orë (189 në gjysmëvjetorin e parë dhe 554 në gjysmëvjetorin e dytë) duke përfshirë 636 nxënës nga gjuhë të ndryshme mësimore. Projekti i USAID-it për INRA i realizuar nga QMEQ në partneritet me OSBE e mbështet Qytetin e Shkupit dhe shkollat në realizimin e orëve të tilla të përbashkëta. Në vitin shkollor 2021/2022 me realizimin e orëve të përbashkëta mësimore filloi edhe SHMMQSH Dr. Pançe Karagjozov Shkup.

Në vitin 2021, projekti i Fondacioni i Fëmijëve Pestalozzi – Forcimi i bashkëpunimit multietnik nëpër komuna ka mbështetur realizimin e 33 orëve të përbashkëta në distancë me nxënës nga gjuhë të ndryshme mësimore në 27 shkolla fillore në 9 komuna. Orët e përbashkëta u realizuan në kuadër të lëndëve Edukatë qytetare dhe Shoqëri.

Më 07.04.2021 u promovua platforma edukative ndërkulturore <https://eduresurs.mk/>, e zhvilluar nga Qendra e Dialogut Nansen Shkup. Platforma edukative ndërkulturore është ndërtuar dhe zhvilluar si thesar i përmblajtjeve dhe burimeve arsimore lehtesish të arritshme dhe gjerësisht të zbatueshme, me qëllim

и ресурси, со цел поддршка на воспитно-образовниот процес во одделенска настава. Селектираниите содржини се структурно поставени да ги следат воспитно-образовните цели предвидени за развојниот период од 6 до 10 години, како една од фазите кога учениците интензивно развиваат и усвршуваат многу вештини, совладуваат многу когнитивни, моторни операции и прошируваат разновидни предзнаења. На 01.12.2021. платформата е збогатена и надградена со 60 разновидни активности, како поддршка на наставниот процес од 6-то до 9-то одделение, а подгответи од докажани практичари. Истите се достапни на македонски, албански и турски јазик за сите наставници, стручни соработници, родители и други заинтересирани субјекти. Главно обележје на платформата се засебно креирани интеркултурни препораки за секоја од 180-те содржини, кои ги промовираат јазичните, културните, родовите, физичките, социјалните, етничките посебности присутни како во локален, така и во глобален контекст.

Идентификувани ризици и предизвици:

Упатството за организирање заеднички наставни часови се имплементира од учебната 2021/2022 година. Имајќи предвид дека првото полугодие од оваа учебна година се одвиваше со физичко присуство според однапред утврдени протоколи, согласно кои активностите можеа да се реализираат само со група ученици од иста паралелка, така што да нема можност за мешање на повеќе ученици од различни паралелки, заедничките наставни часови на ученици кои учат на различен наставен јазик можеа да се спроведуваат само на далечина (on-line) без можност за физичка интеракција и дружење на учениците.

që të mbështesë procesin edukativo-arsimor në arsimin fillor. Përbajtjet e përzgjedhura janë të përcaktuara në mënyrë strukturore për të ndjekur qëllimet edukativo-arsimore të parapara për periudhën e zhvillimit prej 6 deri në 10 vjet, si një nga fazat kur nxënësit intensivisht zhillojnë dhe përmirësojnë shumë aftesi, zoterojnë shumë operacione njohëse, motorike dhe zgjerojnë njohuri të ndryshme paraprake. Më datë 01.12.2021. platforma është pasuruar dhe përmirësuar me 60 aktivitete të ndryshme, në mbështetje të procesit mësimor nga klasa e 6-të në të 9-të, të përgatitura nga praktikantë të dëshmuar. Të njëjtat janë në dispozicion në gjuhë maqedonase, shqipe dhe turke për të gjithë mësuesit, bashkëpunëtorët, prindërit dhe subjektët e tjera të interesuar. Tipari kryesor i platformës janë rekomandimet ndërkulturore të krijuara veçmas për se cilën nga 180 përbajtjet, të cilat promovojnë veçoritë gjuhësore, kulturore, gjinore, fizike, sociale, etnike të pranishme si në kontekstin lokal ashtu edhe në atë global.

Rreziqet dhe sfidat e identikuara:

Udhëzimi për organizimin e orëve të përbashkëta do të zbatohet nga viti shkollor 2021/2022. Duke pasur parasysh se gjysmëvjetori i parë i këtij viti shkollor u zhvillua me prezencë fizike sipas protokolleve të paracaktuara, sipas të cilave aktivitetet mund të realizoheshin vetëm me një grup nxënësish të së njëjtës klasë, në mënyrë që të mos kishte mundësi për përzierjen e më shumë nxënësve nga klasa të ndryshme, orët e përbashkëta mësimore të nxënësve që mësojnë në gjuhë të ndryshme mësimore mund të kryhen vetëm në distancë (on-line) pa mundësinë e ndërveprimi fizik dhe shoqërimi me nxënësit.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.2

RREZULTATET E ARRITURA NGA QËLLIMI PRIORITAR 1.2

	Донесено е за првпат Упатството за организирање на заеднички наставни часови
	Во осум средни училишта од Град Скопје се реализираат заеднички часови во редовната настава, со ученици кои следат настава на различен наставен јазик.
	Се реализираат вкупно 743 часови вклучувајќи 636 ученици од различни наставни јазици, во рамките на проектот МИМО
	Во 2021 г. Проектот на Детска Фондација Песталоци поддршка реализација на 33 заеднички часови на далечина со ученици од различни наставни јазици во 27 основни училишта во 9 општини
	Промовирана е интеркултурната воспитно-образовна платформа https://eduresurs.mk/ , развиена од страна на Нансен Дијалог Центар Скопје

	Пërherë të pare është miratuar mësimore e orëve te përbashkëta në mësimore
	Në tetë shkolla të mesme të Qytetit të Shkupit janë realizuar ore të përbashkëta në mësimore e regjullt, me pikëns qe ndjekin mësimin në gjuhë të ndryshme mësimore në 27 shkolla fillore në 9 komuna.
	Gjithsej janë realizuar 743 ore duke përfshirë 636 nxënës nga gjuhë të ndryshme mësimore, në kuadër të projektit INRA
	Në vitin 2021 Projekti Fondacionit të Fëmijëve Pestalozzi, mbështeti realizimin e 33 orëve të përbashkëta në distancë me nxënës me gjuhë të ndryshme mësimore në 27 shkolla fillore në 9 komuna.

1.3. Приоритетна цел: Зголемување на меѓусебната соработка меѓу различни општински/ државни училишта

Согласно Акцискиот план мерката 3.1.1 и 3.1.2 се планирани за реализација во 2021 и 2022 година. Во тек се консултации за начинот на основање на детските центри во неколку плански региони (кои ќе работат со групи деца со специјална програма за интегрирано, интеркултурно и инклузивно образование).

Во рамки на [грантовите кои ги додели МОН за меѓуетничка интеграција за учебната 2020/2021 година](#), училиштата организираат активности во кои активно се вклучени различни општински/ државни училишта. Од вкупно доделените 70 гранта за основни училишта, 53 училишта добитници на грант активностите ги спроведуваат во партнерство со друго училиште/а.

1.3.Qëllimi prioritar: Rritja e bashkëpunimit të ndërsjellë ndërmjet shkollave të ndryshme komunale / shtetërore

Sipas Planit Aksionar, масат 3.1.1 dhe 3.1.2 janë planifikuar për realizim në vitin 2021 dhe 2022. Po vijojnë konsultimet për mënyrën e krijimit të qendrave për fëmijë në disa rajone planifikuese (të cilat do тe punojnë me grupet e fëmijëve me program тe veçantë për arsimin e integruar, ndërkulturor dhe gjithëpërfshirës).

Нë suaza тe [granteve тe dhëna nga MASH-i për integrimin ndëretnik për vitin shkollor 2020/2021](#), shkollat organizuan aktivitete нë тe cilat нë mënyrë aktive përfshihen shkolla тe ndryshme komunale / shtetërore. Nga gjithsej 70 grantet е ndara për shkollat fillore, 53 shkolla fituese тe granteve aktivitetet i zbatojnë нë partneritet me shkollë/a tjeter/ tjerar.

1.4. Приоритетна цел: Зголемена соработка на наставниците што предаваат на различни наставни јазици

Реализирани активности во 2021 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.4:

Во однос на цел 4.1 Зајакнување на компетенциите на наставниците за работа во интеркултурна средина и мерката 4.1.1 „Обуки на наставници за стекнување компетенции за работа во мултикултурни средини преку заеднички наставни/вон-наставни активности”, погоренаведените документи [Упатство за реализација на училишни клубови и секции на далечина](#), [Упатство за методика на настава на далечина](#) и [Упатство за организирање заеднички наставни часови](#) содржат детални насоки за наставниците за работа во мултикултурни средини преку заеднички наставни/вон-наставни активности.

Во периодот мај – август 2021 спроведени се обуки за сите наставници кои предаваат во прво и четврто одделение, како и за сите наставници ментори, за имплементација на новата Концепција за основно образование. Во рамки на модул 1 спроведена е обука на тема: Интеркултурност во образованието, во насока на стекнување на интеркултурни компетенци во училиштето, како од страна на наставниците така и од страна на учениците. Обуката содржеше и голем број на интерактивни примери кои наставниците потоа можат да ги користат во наставата со учениците. [Презентациите од обуките со сите модули](#) се достапни и на веб страната на БРО и на посебно креираната веб страна за сите реформи во основното образование <http://osnovnoobrazovanie.mon.gov.mk>

1.4.Qëllimi prioritar: Bashkëpunim i shtuar i mësimdhënësve që japid mësim në gjuhë të ndryshme mësimore

Aktivitete të realizuara në vitin 2021 në mënyrë të përbushjes së Qëllimit Prioritar 1.4:

Lidhur me masën 4.1 "Forcimi i kompetencave të mësimdhënësve për punën në mjesdis ndërkulturor dhe masa 4.1.1 "Trajnime për mësimdhënësit përmarrjen e kompetencave për punë në mjesdis multikulturore përmes aktiviteteve të përbashkëta mësimore/ jashtëmësimore", dokumentet e lartpërmendura [Udhëzim për realizimin e klubeve shkolllore dhe seksioneve në distancë](#), [Udhëzim për metodikën e mësimit në distancë](#) dhe [Udhëzim për organizimin e orëve mësimore të përbashkëta](#) përbajnjë udhëzime të hollësishme përmes aktiviteteve të përbashkëta mësimore/jashtëmësimore.

Në periudhën maj - gusht 2021, u zbatuan trajnime për të gjithë mësimdhënësit që japid mësim në klasën e parë dhe të katërt, si dhe për të gjithë mësimdhënësit mentorë, për zbatimin e Konceptit të ri për arsimin fillor. Në korniza të modulit 1, u zbatua trajnim me temën: Interkulturalizmi në arsim, në drejtim që të fitohen kompetenca ndërkulturore në shkollë, si nga mësimdhënësit ashtu edhe nga nxënësitet. Trajnimi gjithashtu përbante një numër të madh shembujsh ndërveprues që mësimdhënësit pastaj mund t'i përdorin në mësimdhënien me nxënësitet. [Prezantimet nga trajnimet me të gjitha modulet](#) gjenden në ueb faqen e BZHA dhe në ueb faqen e veçantë të krijuar për të gjitha reformat në arsimin fillor <http://osnovnoobrazovanie.mon.gov.mk>

Од страна на Министерството за образование и наука на предлог на БРО, ДПИ и ЦСОО донесена е [Програма за обуки за стручно усвршување на наставниците во основните и средните училишта за 2021 година](#)(„Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.63/2021) со која беа предвидени и обуки за мултикултурност, недискриминација и еднакви можности.

Обуки континуирано се спроведуваат и со поддршка на граѓанските организации и партнери, и тоа:

„Образование на помалкубројните етнички заедници“ е проект кој Фондацијата Отворено општество-Македонија (ФООМ) го реализира во партнерство со Управата за развој и унапредување на образованието на јазиците на заедниците и Бирото за развој на образованието. Целта на проектот е да обезбеди поддршка на десет училишта со настава на јазиците на помалкубројните етнички заедници преку подобрување на компетенциите на наставниците како и подобрување на наставните и други образовни ресурси неопходни за квалитетна настава и учење (техничка опременост, учебници и наставни материјали, дидактички и други материјали на јазикот на настава). Во рамките на проектот повеќе од 400 наставници ги подобриваат своите компетенции учествувајќи во обуките реализирани во партнерство со Фондацијата „Чекор по чекор“. Дополнително, во секое проектно училиште е формирана Заедница за учење преку која наставниците заеднички учат, напредуваат и меѓусебно си помагаат. Покрај редовните активности на заедниците за учење кои се организираат во секое училиште, се организираат и регионални средби со цел наставниците од различни училишта со различни наставни јазици да воспостават професионален дијалог и да го разменат своето искуство. Во рамките на истиот проект во соработка со Фондацијата Метаморфозис се организираат четири вебинари врзани за дигиталните вештини потребни за успешна онлајн настава, за безбедноста и приватноста на онлајн настава, за создавање и споделување отворени образовни ресурси како и за формативното оценување во услови на настава на далечина.

Во 2021 година, за прв пат се имплементираше системот за кариерен развој на наставниците во основно образование и назначени се 141 наставник ментор. Со Правилникот за професионалните стандарди за звањата наставник - ментор и

Nga Ministria e Arsimit dhe Shkencës, me propozimin e BZHA-së ISHA dhe QAPT, ёshtë miratuar [Program për trajnime për përmirësimin profesional të mësimdhënësve në shkollat fillore dhe të mesme për vitin 2021](#) ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 63/2021) me të cilin janë të parapara edhe trajnime për multikulturalizmin, mosdiskriminimin dhe mundësitet e barabarta.

Trajinimet u zhvilluan vazhdimisht edhe me mbështetjen e organizatave civile dhe partnerëve edhe atë:

„Arsimi i bashkësive më të vogla etnike“ ёshtë projekt të cilin Fondacioni Shoqëria e Hapur-Maqedoni (FSHHM) e realizoi në partneritet me Zyrën për Zhvillim dhe Promovim të Arsimit në Gjuhët e Komuniteteve dhe Byronë për Zhvillimin e Arsimit. Qëllimi i projektit ёshtë të sigurojë mbështetje për dhjetë shkolla me mësim në gjuhët e bashkësive më të vogla etnike përmes përmirësimit të kompetencave të mësimdhënësve si dhe përmirësimin e mësimdhënies dhe burimeve të tjera arsimore të nevojshme për mësimdhënie dhe mësim cilësor (pajisje teknike, tekste shkollore dhe materiale mësimore, materiale didaktike dhe materiale të tjera në gjuhën mësimore). Në korniza të projektit, më shumë se 400 mësimdhënës i përmirësuan kompetencat e tyre duke marrë pjesë në trajnimet e realizuara në partneritet me Fondacionin "Hap pas hapi". Për më tepër, në secilën shkollë të projektit, ёshtë formuar Komunitet për mësim përmes të cilit mësimdhënësit së bashku mësojnë, përparojnë dhe ndihmojnë njëri -tjetrin. Përveç aktiviteteve të rregullta të komuniteteve për mësim që organizohen në secilën shkollë, organizohën edhe takime rajonale me qëllim që mësimdhënësit nga shkolla të ndryshme me gjuhë të ndryshme mësimore të krijojnë dialog profesional dhe të shkëmbijnë përvojën e tyre. Në korniza të të njëjtit projekt, në bashkëpunim me Fondacionin Metamorfosis, u organizuan katër uebinare në lidhje me aftësitetë dixhitale të nevojshme për mësimdhënie të suksesshme në internet, për sigurinë dhe privatësinë e mësimdhënies online, për krijimin dhe shkëmbimin e burimeve të hapura arsimore dhe vlerësimin formativ në mësimin në distancë.

Në vitin 2021, u zbatua për herë të parë sistemi për zhvillimin e karrierës së mësimdhënësve të shkollave fillore dhe u emëruan 141 mësimdhënës mentor. Me, Rregulloren për standarde profesionale për titujt mësimdhënës-mentor dhe

наставник-советник и начинот на стекнување, уредени се компетенциите кои треба да ги стекне наставникот ментор во подрачјето „Создавање стимулативна средина за учење”, меѓу кои се и, развивање стратегии и активности за мултикултурализам, интеркултурализам и меѓуетничка интеграција и демократско учество во наставната и воннаставната работа”.

МЦГО во рамките на Проектот на USAID за МИМО ги изгради капацитетите на наставниците за реализација воннаставни активности на далечина. За таа цел беа реализирани вкупно две (2) обуки со 23 наставници реализатори на долгочрни воннаставни активности во секции и партнерство во девет (9) основи и средни училишта. Капацитетите на наставните вклучени во воннаставните активности се изградија дополнително во период мај-јуни 2021 г. за реализација на дополнителни активности со ученици за младински активизам, волонтерство, застапување и онлајн кампањи, идентификување, планирање и реализација на иницијативи за подобрување на нивните училишта.

Проектот, исто така ги изгради капацитетите на наставниците за реализација на заеднички наставни часови на далечина преку користење на Националната платформа за учење на далечина. За таа цел на 20 и на 22 јануари 2021 г. беа реализирани вкупно две (2) обуки со 45 наставници реализатори на заеднички наставни часови од седум (7) средни училишта од Град Скопје. Потоа, со почетокот на новата учебна 2021/2022 г. се реализираше обука на 5 ноември 2021 г. врз основа на Упатството за организирање на заеднички наставни часови и се изградија капацитетите на 51 наставници и координатори на Тимовите за училишна интеграција.

Се реализираа и обука за околу 300 претставници на училишни тимови за поттикнување на демократска клима во училиштето преку ученички иницијативи. Воедно, во рамките на Проектот на Детска Фондација Песталоци - Јакнење на мултиетничката соработка во општините, се реализираа две обуки и тоа: обука за 107 наставници од 27 основни училишта и ги зајакна и унапреди нивните интеркултурни компетенции, и обука за 74 членови на Тимовите за училишна интеграција за примена на стандардите за интеркултурно образование.

мësimdhënës-këshilltar dhe mënyra e përvetësimit rregullojnë kompetencat që mësimdhënësi mentor duhet të marrë në fushën e "Krijimit të mjedisit stimulues për mësim", përfshirë "zhvillimin e strategjive dhe aktivitete përmultikulturalizmin, ndërkulturizmin dhe integrimin ndëretnik dhe pjesëmarrjen demokratike në mësimdhënie dhe punë jashtëmësimore".

QMEQ -ja në kuadër të Projektit të USAID -it për INRA ka ndërtuar kapacitetet e mësimdhënësve për realizimin e aktivitete jashtëmësimore në distancë. Për atë qëllim, u realizuan gjithsej dy (2) trajnime, 23 mësimdhënës realizues të aktivitete jashtëmësimore afatgjata në seksione dhe partneritete në nëntë (9) shkolla filllore dhe të mesme. Kapacitetet e mësuesve të përfshirë në aktivitetet jashtëshkollore u ndërtuan në mënyrë të plotësuese në periudhën maj-qershor 2021. për realizimin e aktiviteteve shtesë me nxënësit pëaktivizëm rino, vullnetarizëm, përfaqësim dhe fushata online, identifikimin, planifikimin dhe realizimin e iniciativave përmirësimin e shkollave të tyre.

Projekti ndërtoi gjithashtu kapacitetet e mësuesve për realizimin e orëve të përbashkëta mësimore në distancë përmes përdorimit të Platformës Kombëtare të Mësimit në Distancë. Për këtë qëllim, më 20 dhe 22 janar 2021. janë realizuar gjithsej dy (2) trajnime me 45 mësimdhënës realizues në orë të përbashkëta mësimore nga shtatë (7) shkolla të mesme të Qytetit të Shkupit. Më pas, me fillimin e vitit të ri shkollar 2021/2022 është realizuar trajnim më 5 nëntor 2021 në bazë të Udhëzimit për organizimin e orëve të përbashkëta dhe janë ndërtuar kapacitetet e 51 mësimdhënësve dhe koordinatorëve të Ekipet për Integrim Shkollar.

U realizua trajnim edhe përrreth 300 përfaqësues të ekipeve të shkollës për të nxitur një klimë demokratike në shkollë përmes iniciativave të nxënësve. Në të njëjtën kohë, në kuadër të projektit të Fondacionit Children Pestalozzi - Forcimi i bashkëpunimit multietnik nëpër komuna, janë realizuar dy trajnime: trajnimi përrreth 107 arsimtarë nga 27 shkollat filllore dhe fuqizimi dhe përmirësimi i kompetencave të tyre ndërkulturore, dhe trajnimi përrreth 74 anëtarë të Ekipet për integrimin shkollar përzbatimin e standardeve përedukimin ndërkulturore.

Тренинг центар при Нансен Дијалог Центар Скопје продолжи со континуирано организирање на три циклуси на обуки за интеркултурно образование (Модул А, Модул Б и Модул Ц) кои беа спроведени во текот на целата 2021 година. Истите беа наменети за наставници и стручни соработници од основно и средно образование кои наставата ја реализираат на сите пет наставни јазици. Тренинг центар за интеркултурно образование спроведе 93 обуки за 294 наставници и стручни соработници, организирани во 20 групи. Во истите активно беа вклучени повеќе домашни и меѓународни предавачи, како и партнерската организација Совет за интегрирано образование на Северна Ирска.

Владата на 66-та седница, одржана на 20.4.2021 го утврди текстот на Законот за изменување и дополнување на Законот за Бирото за развој на образованието во кој се вклучени одредби за унапредување на системот на обуки - креирање на Каталог на обуки, во кој ќе биде планирана/акредитирана и обука за стекнување компетенции за работа во мултикултурни средини. Советниците од Бирото и во 2021 година даваат континуирана поддршка на наставниците за организирање на вон-наставни активности согласно новата Концепција за вон-наставни активности.

Идентификувани ризици и предизвици:

Имајќи предвид дека во учебната 2020/2021 година како резултат на Пандемијата Ковид 19, училиштата во најголема мера работи со настава на далечина, како и дека учебната 2021/2022 година се реализираше под однапред утврдени протоколи, обуките претежно се реализираа on-line користејќи разновидни дигитални алатки.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.4

Qendra Trajnuese e Dialogut Nansen Shkup вазхdoi me organizimin e vazhdueshem tè tri cikleve tè trajnimeve pèr edukim ndèrkulturor (Moduli A, Moduli B dhe Moduli C) tè cilat u zhvilluan gjatë vitit 2021. Ato ishin tè destinuara pèr mësimdhënësit dhe bashkëpunëtorët profesional tè arsimit fillor dhe tè mesëm, tè cilët mësimin e realizojnë nè tè pesë gjuhët e mësimdhënies. Qendra e Trajnimeve pèr Edukim Ndèrkulturor ka realizuar 93 trajnime pèr 294 mësimdhënës dhe bashkëpunëtorë profesional, tè organizuara nè 20 grupe. Nè tè njëjtat u pèrfshinë aktivisht disa lektorë vendas dhe ndèrkombëtarë, si dhe organizata partnere Këshilli pèr Arsim tè Integruar i Irlandës së Veriut.

Qeveria nè seancën e 66 -të, tè mbajtur mè 20.4.2021, pèrcaktoi tekstin e Ligjit pèr ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit pèr Byronë pèr Zhvillimin e Arsimit, nè tè cilin janë tè pèrfshira dispozita pèr pèrmirësimin e sistemit tè trajnimit - krijimin e Katalogut tè Trajnimeve, nè tè cilin do tè planifikohet / akreditohet dhe trajnimi pèr marrjen e kompetencave pèr tè punuar nè mqedise multikulturore. Këshilltarët nga Byroja edhe nè vitin 2021 japid mbështetje tè vazhdueshme pèr mësimdhënësit pèr organizimin e aktiviteteve jashtëmësimore nè pèrputhje me Konceptin e ri pèr aktivitetet jashtëmësimore.

Reziqet dhe sfidate identifikuara:

Duke pasur parasysh se nè vitin shkollor 2020/2021 si rezultat i Pandemisë Kovid 19, shkollat nè masë mè tè madhe punojnë me mësim nè distancë, si dhe se viti shkollor 2021/2022 është realizuar me protokolle tè paracaktuara, trajnimet kryesisht u realizuan on-line duke pèrdorur mjete tè ndryshme digijitale.

RREZULTATET E ARRITURA NGA QËLLIMI PRIORITAR 1.4

Dонесена е Програма за обуки за стручно усвршување на наставниците во основните и средните училишта за 2021	Сprovedени се обуки за сите наставници ком предаваат во право и четврто одделение, како и за сите наставници ментори, за имплементација на новата Концепција за основно образование.	Во рамки на модул 1 спроведена е обука на тема: Интерактивноста во образованието, во насока на стекнување на интерактивни компетенции во училиштето.	Сprovedени обуки за наставници во рамки на неколку доматорски проекти	Видикот го утврди текстот на Законот за извршување и дополнување на Законот за Бирото за развој на образоването за кој се вклучени одредби за уапредување на системот на обуки - креирање на каталог на обуки	Eshtë miratuar programi për trajnime për mësuesit përvjetorë të arsimtarëve në shkollat fillore dhe të mesme përvjetorë vitin 2021	Jane zbatuar trajnime përvjetore arsimtarët që ligjorajtene likenë e parë dhe t'i barten si dhe përvjetorë arsimtarët mentor, përvjetorë i Koncepcionistët përvjetorë arsimin fillore,	Në suaza të modullit të 1 eshtë zbatuar trajnim me тема: Ndërkulturalizmi në mësim, me qëllimi të fitimit të kompetencave deshulture në shkollë,	Janë realizuar trajnime përvjetore arsimtarët që suazat e disa projekteve donatorë	Qeveria miratoi tekste e Ligji përvjetorë ndryshimini dhe pëlvishimini e Ligji përvjetorë Arsim, ku janë të përvashira doborut e avancimit të sistemit të trajnimeve krijuar i Catalogut të trajnimeve

1.5. Приоритетна цел: Зголемена соработка на релација училиште - родители - ученици

Реализирани активности во 2021 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.5:

Во рамки на грантовите кои ги доделува МОН за меѓуетничка интеграција, училиштата организираат и настани во кои активно се вклучени родителите/старателите.

Во рамките на Нансен модел за интеркултурно образование се негува континуирано соработка со родителите на учениците. Истата се реализира согласно Годишната програма креирана за родителите, како активни партнери во градењето на интеркултурен воспитно-образовен амбиент, а е достапна на три јазици (македонски, албански и турски јазик) и објавена на следниот линк: <https://nmie.org/mk/publikacii/>

1.5. Qëllimi prioritar: Bashkëpunim i rritur i relacionit shkollë - prindër - nxënës

Aktivitetet e realizuara në vitin 2021 në drejtim të përbushjes së Qëllimit Prioritar 1.5:

Në suaza të granteve që i ndanë MASH-i përvjetorë arsimtarët, shkollat organizojnë edhe ngjarje në të cilat në mënyrë aktive janë të përfshirë prindërit/kujdestarët.

Në korniza të Modelit Nansen përvjetorë arsimtarët, udhqehet bashkëpunimi i vazhdueshëm me prindërit dhe nxënësit. Gjithashtu realizohet në përpunje me Programin vjetor të krijuar përvjetorë arsimtarët, si partnerë aktiv në ndërtimin e një ambineti edukativno-arsimor ndërkulturor dhe eshtë i disponueshëm në tri gjuhë (maqedonisht, shqip dhe turqisht) dhe publikohet në linkun e mëposhtëm: <https://nmie.org/mk/publikacii/>

Во рамки на проектот „Редовно на часовиакција за вклучување на Ромите во основното образование”, финансиран од ЕУ, Фондација Отворено општество-Македонија и Здружението Центар за образовна поддршка Дендо вас организираа 6 тркалезни маси во општини со значително ромско население. Овие јавни настани имаат за цел да ја зголемат соработката помеѓу училиштата, локалните власти и родитељите но и да ги мотивираат родитељите да ги запишат децата во училиште и да ги поттикнат редовно да ги посетуваат часовите и во услови на пандемија. На тркалезните маси учествуваат родители Роми, како и претставници од локалната самоуправа, основните училишта, невладините организации како и образовните и здравствените медијатори.. Еден од критериумите при вреднување на апликациите од Јавниот повик за доделување на финансиски средства на училиштата кои реализираат активности кои придонесуваат за развој и унапредување на мултикултурализмот, меѓуетничката интеграција и толеранција е и бројот на вклучени родители во овие активности

Идентификувани ризици и предизвици:

Имајќи предвид дека во учебната 2020/2021 година како резултат на Пандемијата Ковид 19, училиштата во најголема мера работат со настава на далечина, како и дека учебната 2021/2022 година се реализираше под однапред утврдени протоколи, работилниците во најголем дела се реализираа on-line користејќи разновидни дигитални алатки.

Në kuadër të projektit "Të rregullt në orë: aksion për përfshirjen e romëve në arsimin fillor", финансирани од BE-ja, Fondacioni Shoqëria e Hapur - Maqedoni dhe Qendra e Asociacionit për Mbështetje Arsimore Dendo vas organizuan 6 tryezat e rrumbullakëta në komunat me popullsi të konsiderueshme romë.

Këto ngjarje publike kishin për qëllim të rritjes së bashkëpunimit midis shkollave, autoriteteteve lokale dhe prindërve, por edhe ti motivojnë prindërit për t'i regjistruar fëmijët e tyre në shkollë dhe për t'i inkurajuar ata që të ndjekin mësimet rregullisht dhe në kushte të pandemisë. Në tryezat e rrumbullakëta morën pjesë prindëri romë, si dhe përfaqësues të veteqeverisjes lokale, shkollave fillore, organizatare joqeveritare si dhe ndërmjetësues arsimorë dhe shëndetësorë.

Një nga kriteret në vlerësimin e fletëparaqitjeve nga Thirrja Publike për ndarjen e mjeteve financiare për shkollat që realizojnë aktivitete që kontribuojnë në zhvillimin dhe promovimin e multikulturalizmit, integrimit ndëretnik dhe tolerancës eshtë edhe numri i prindërve të përfshirë në këto aktivitete.

Rreziqet dhe sfidat e identikuara:

Duke pasur parasysh se në vitin shkollor 2020/2021 si pasojë e Pandemisë Kovid 19, shkollat kryesisht punojnë me mësim në distancë, si dhe se viti akademik 2021/2022 eshtë realizuar me protokolle të caktuara paraprakisht, punëtoritë kryesisht janë realizuar online duke përdorur pajisje të ndryshme digitale.

ОЦЕНИКА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРИОРИТЕТОТ 1

Спроведените активности во рамки на Приоритет 1 придонесоа кон почитување на мулт culтурализмот и развој на интеркултурниот дијалог/интеракција и унапредување на меѓуетничката интеграција меѓу учениците од различните етнички заедници и различните наставни јазици во основното и средното образование.

VLERËSIMI I ZBATIMIT TË PRIORITETIT 1

Aktivitetet e realizuara në suaza të Prioritetit 1 kontribuan në respektimin e multikulturalizmit dhe zhvillimin e dialogut/bashkëveprimit ndërkulturor dhe avancimin e integrimit ndërkulturor ndërmjet oxhësve të bashkësive të ndryshme etnike dhe gjuheve të ndryshme arsimore në arsimin filor dhe të mesen.

Приоритет 2: Унапредување на учењето на јазикот на „другиот“

2.1 Приоритетна цел: Подобрено познавање на македонскиот јазик меѓу учениците кои посетуваат настава на јазик различен од македонскиот

Prioriteti 2: Avancimi i mësimit të gjuhës së "tjetrit"

2.1. Qëllimi prioritar: Njohje e përmirësuar e гjuhës maqedonase ndërmjet nxënësve që ndjekin mësimet në gjuhë tjetër nga maqedonishtja

Реализирани активности во 2021 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.1:

Во однос на мерката 2.1.1 „Ревидирање на наставната програма за изучување на македонскиот јазик како немајчин јазик во IV одделение“, мерката е реализирана во 2020 односно донесена е нова наставна програма со Решение на министерот бр.12-5971/4 од 17.8.2020 г. Донесена е и нова програма за Водделение со Решение на министерот бр.12-5971/5 од 17.8.2020 г. и нова

Aktivitete të realizuara në vitin 2021 në mënyrë të përbushjes së Qëllimit prioritar 2.1:

Lidhur me masën 2.1.1 "Rishikimi i programit arsimor për mësimin e гjuhës maqedonase si гjuhë jo-amtare në klasën e IV", masa u realizua në vitin 2020 përkatësisht është miratuar programi i ri arsimor me Aktvendim të ministrit nr. 12-5971 / 4 datë 17.8.2020. Është miratuar edhe një program i ri për klasën e V me Aktvendim të ministrit nr. 12-5971 / 5 datë 17.8.2020 dhe program i ri për klasën VI

програма за Владеление со Решение на министерот бр.12-5971/6 од 17.8.2020 г. Програмите се објавени на веб страната на Бирото за развој на образованието а се применуваат од учебната 2020/2021 година (од 1 октомври 2020). Реализирана е и мерката 2.1.1.3. „Обука на наставници за ревидираната наставна програма“. Од страна на Бирото за развој на образованието спроведена е обука за наставниците во текот на месец септември 2020 г.

Идентификувани ризици и предизвици:

Мерката 2.1.1.2. „Креирање наставни и дидактички материјали за изучување на македонски јазик како нејмачин јазик“ не е реализирана, од причина што во тек е донесување на нов Закон за учебници и други наставни и дидактички материјали, согласно кој се предлага во наставата учебници во печатена форма да се користат само за ученици од прво до трето одделение, а за останатите ученици ќе се користат дигитални учебници и разновидни наставни и дидактички материјали. Целта е учениците да се стекнуваат со знаење од разновидни извори на информации, со што ќе се развие нивната критичка мисла. Предлог законот е објавен за јавна расправа со пошироката јавност на ЕНЕР системот во месец март 2021. Од тие причини во ревидирианиот акциски план рокот е променет во четвртиот квартал од 2022 година.

2.2 Приоритетна цел: Учениците што учат на македонски јазик се оспособени за базична комуникација на јазикот на други етнички заедници

Реализирани активности во 2021 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.2:

Мерката 2.2.1.1 „Ревидирање на наставниот план“ е реализирана во 2020 година, но имплементацијата започна во 2021 година. Имено, новиот наставен план е составен дел на Концепцијата за основно образование донесена со Решение на министерката за образование и наука бр.08-3980/1 од 3.03.2021 г.,

кој е Aktvendim të ministrit nr. 12-5971 / 6 datë 17.8.2020. Programet janë publikuar në faqen e internetit të Byrosë për Zhvillimin e Arsimit dhe zbatohen nga viti shkollor 2020/2021 (nga 1 Tetori i vitit 2020). Është realizuar edhe Masa 2.1.1.3. "Trajnim i arsimtarëve për programin e rividuar arsimor". Nga Byroja për Zhvillimin e Arsimit është zbatuar trajnim për arsimtarët gjatë muajit Shtator 2020.

Rreziqet dhe sfidate identifikuara:

Masa 2.1.1.2. "Krijimi i materialeve arsimore dhe didaktike për mësimin e gjuhës maqedonase si gjuhë jo-aamtare" nuk është realizuar, sepse është në procedurë miratimi i Ligjit të ri për Tekstet Shkollore dhe Materiale të Tjera Mësimore dhe Didaktike, sipas të cilët librat shkollorë në formë letre do të përdoren vetëm për nxënësit nga klasa e parë deri në klasën e tretë, dhe për nxënësit e tjerë do të përdoren tekste digitale dhe materiale të ndryshme mësimore dhe didaktike. Qëllimi është që nxënësit të fitojnë njohuri nga larmi burimesh të informacioneve, të cilat do të zhvillojnë të menduarit e tyre kritik. Propozim-ligji u shpall për debat publik me publikun e gjërë me sistemin RVKE në Mars të vitit 2021. Nga këto arsyе në planin e rishikuar aksionar është ndryshuar afati në tremujorin e katërt të vitit 2022.

2.2. Qëllimi prioritar: Nxënësit që mësojnë në gjuhën maqedonase janë të aftë për komunikimin bazë në gjuhën e komuniteteve të tjera etnike.

Aktivitetet e realizuara në vitin 2021 në mënyrë të përbushjes së Qëllimit prioritar 2.2:

Masa 2.2.1.1 "Rishikimi i planit arsimor" është realizuar në vitin 2020, por zbatimi fillon në vitin 2021. Gjegjësisht, plani i ri arsimor është pjesë përbërëse e Konceptit për arsimin fillor të miratuar me Aktvendim të ministres së Arsimit dhe Shkencës nr. 08-3980 / 1 datë 03.03.2021, zbatimi i të cilët fillon nga viti shkollor 2021/2022

чија примена започна од учебната 2021/2022 г. односно од 1 септември 2021 за учениците од прво и четврто одделение.

Согласно новиот наставен план предвидено е училиштата што се лоцирани во општини во кои, освен македонскиот, има и втор службен јазик, може, во согласност со родителите, да им понудат на учениците кои ја следат наставата на друг јазик, да го учат и вториот службен јазик преку изборниот предмет Јазик на заедницата. Учениците може да изберат да го учат јазикот на заедницата од IV до IX одд. како дополнителен наставен предмет. Во тек е изготвување на наставната програма по изборниот предмет Јазик на заедницата за IV-то и V-то одделение.

На сите ученици кои не ја следат наставата на албански јазик им се нуди можноста во периодот VI-IX одд. да го учат албанскиот јазик како дополнителен изборен предмет. Врз основа на Концепцијата и наставниот план ќе биде изработена и нова наставна програма по албански јазик за VI-то одделение во вториот квартал од 2022 година, имајќи предвид дека имплементацијата на концепцијата ќе биде етапна и сукцесивна.

Идентификувани ризици и предизвици:

Имплементацијата на новиот наставен план започна од учебната 2021/2022 година, од 1 септември 2021, поради што потребна е поголема промоција помеѓу родители, старателите и учениците за можноста за избор на слободниот изборен предмет Јазик на заедницата.

гјегјесиштnga 1 shtatori i vitit 2021 për nxënësit nga klasa e parë dhe klasa e katërt.

Në përpjthje me planin e ri mësimor është paraparë që shkollat që janë të vendosura në komuna në të cilat, përvèç maqedonishës, ekziston edhe gjuhë e dytë zyrtare, mund me pëlqim të prindërit, t'u ofrojnë nxënësve që ndjekin mësimet në gjuhë tjeter, të mësojnë edhe gjuhën e dytë zyrtare përmes lëndës zgjedhore Gjuha e Bashkësisë. Nxënësit mund të zgjedhin të mësojnë gjuhën e bashkësisë nga klasat IV deri IX si lëndë mësimore shtesë. Në rrjedhë është përgatitja e programit mësimor për lëndën Gjuha e Bashkësisë për klasën e IV-të dhe të V-të.

Të gjithë nxënësit që nuk vijojnë mësimet në gjuhën shqipe u ofrohet mundësia në periudhën e klasës së VI-IX të mësojnë gjuhën shqipe si lëndë shtesë zgjedhore. Bazuar në Konceptin dhe plani arsimor, do të përgatitet programi i ri arsimor për gjuhën shqipe për klasën e VI-të në tremujorin e dytë të vitit 2022, duke pasur parasysh që zbatimi i konceptit do të bëhet në fazë dhe i njëpasnjëshëm.

Rreziqet dhe sfidat e identikuara:

Zbatimi i planit të ri mësimor fillon nga viti shkollor 2021/2022, nga 1 shtatori i vitit 2021 për shkak që është e nevojshme promovim më i madh ndërmjet prindërve, kujdestarëve dhe nxënësve për mundësinë për zgjedhje të lëndës së lirë zgjedhore Gjuha e bashkësisë

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2

Od учебната 2021/2022 започна да се имплементира новата Концепција за основно образование (за учениците од право и четвртото одделение)

Согласно новиот наставен план училиштата што се доцирани во општини во кои, освен македонскиот, има и втор службен јазик, може, во согласност со родители, да им понудат на учениците кои ја следат наставата на друг јазик, да го учат и вториот службен јазик преку изборниот предмет јазик на земјиницата.

Od учебната 2021/2022 започна да се имплементира новиот наставен план

RREZULTATET E ARRITURA NGA QELLIMI PRIORITAR 2

Nga viti shkollor 2021/2022 ka filluar te zbatohet Koncepti i vi për aspektin fillor (për nxënësit e klasës se parë dhe te katit)

Në përpuljje me planin e il mësimor shkollorit që janë të vendosur në komunitat në të cilat pernec gjuhë maqedonase. Im ndih gjuhë tjetër zyrtar, man është më pëllqin të prindurë t'i ofrojnë nxënësve të cilët e ndjekin mësimin në gjithë. Ujetë, të mësojnë edhe gjuhën tjeter, e përfshirë si lindes-zgjedhore Gjuha e Bushkesave.

Nga viti shkollor 2021/2022 ka filluar te zbatohet plani i ri mësimor

ОЦЕНКА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРИОРИТЕТОТ 2

Справедлиите оценки за рамките на Приоритет 2 придонесуваат как подобрено познавање на македонскиот јазик меѓу учениците кои посветуваат настава на јазик различен од македонскиот пренесување на новите наставни програми и исполнето и придонесот и как стапнување на способности за базична комуникација на јазикот на други етнички земјиници од страна на учениците што учат не македонски јазик во согласност со новиот наставен план

VLERËSIMI I ZBATIMIT TË PRIORITETIT 2

Aktivitetet e realizuar në surazë të Prioritetit 2 kontribuejnë në përmirësimin e njohurive të gjuhës maqedonase ndërmjet nxënësve që ndjekin mësimin në gjithë ndryshe nga maqedonishët përmes miratimit të programeve të reja ardhmara dhe ojelohësishë; do të kontribuejnë në komunikimin themelor të gjuhës të bashkësive tjera etnike qoga nxënësit që mësajnë gjuhë maqedonice përpuljje me planin e ri mësimor.

Приоритет 3: Зајакнување на елементите на мултикултурноста во наставните содржини

3.1 Приоритетна цел: Ревидирани учебници во насока на запознавање со културата на „другиот“ и намалување на предрасудите

Prioriteti 3: Përforcimi i elementeve të multikulturalizmit në përbajtjet arsimore

3.1. Qëllimi prioritar: Libra shkollorë të rishikuar për njohjen e kulturës së "tjetrit" dhe për të zvogëluar paragjykimet

**Реализирани активности во 2021 година во насока на исполнување на
Приоритетна цел 3.1:**

Мерките 3.1.1.1 и 3.1.1.2 се реализирани во текот на 2020 година. По однос на мерката 3.1.1.3 донесување на Концепција за учебници и други наставни и дидактички материјали и Методологија за вреднување на учебници и наставни материјали, во првата половина на 2021 година изготвен е предлог нов Закон за учебници и други наставни и дидактички материјали, во кој е уредена законска обврска за изготвување и донесување на Концепцијата и Методологијата (член 7 став 4).

Во предлог Законот (член 7 став 5) е уредено дека „со учебниците и другите наставни и дидактички материјали се промовира еднаквоста, почитувањето на човековите права, различноста, мултикултурализмот, демократијата, граѓанското учество и критичкото размислување“. Исто така со член 10 од законот е уредено дека учебниците и другите наставни и дидактички материјали се одобруваат од Комисија во која еден член е претставник на Советот за соработка со и развој на граѓанскиот секторкој треба да има најмалку 10 години искуство од областа на недискриминацијата, човекови права, родовата еднаквост и мултикултурализмот.

Врз основа на новата Концепција за основно образование на 9.4.2021 се донесени [нови наставни програми за прво одделение](#), а на 10.5.2021 [нови наставни програми за четврто одделение](#) изработени од работни групи формирани од Бирото, а составени од советници, наставници од основните училишта и универзитетски професори. Во текот на целиот процес на изработка на програмите, работните групи се консултираа и со [експерти од области на коишто се темели новата Концепција: родовата еднаквост, инклузивноста и мултикултурализмот](#), како и за заштитата на животната средина, почитување и заштита на правата и слично. Наставните програми за прво и четврто одделение се изработија врз основа на Националните стандарди и себазирани на компетенции коишто учениците почнуваат да ги стекнуваат од прво одделение, а продолжуваат да ги развиваат во наредните одделенија, пред се компетенциите кои произлегуваат од подрачјето со кое

Aktivitete të realizuara në vitin 2021 në mënyrë të përbushjes së Qëllimit Prioritar 3.1:

Masat 3.1.1.1 dhe 3.1.1.2 u realizuan gjatë vitit 2020. Në raport me masën 3.1.1.3 miratimi i Konceptit për lirrat dhe materialet e tjera arsimore dhe didaktike dhe Metodologjia e vlerësimit të librave dhe materialeve mësimore, në gjysmëvjetorin e parë të vitit 2021 është përgatitur Propozim-Ligji i ri për Librat dhe Materialet e Tejra Mësimore dhe Didaktike, në të cilin është i rregulluar detyrimi ligjor për përgatitjen dhe miratimin e Konceptit dhe Metodologjisë (neni 7 paragrafi 4).

Në Propozim-ligjin (neni 7, paragrafi 5) është e rregulluar që "me tekstet shkollore dhe materialet e tjera mësimore dhe didaktike të promovohet barazia, respektimi i të drejtave të njeriut, diversiteti, multikulturalizmi, demokracia, pjesëmarrja qytetare dhe të menduarit kritik." Gjithashtu me nenin 10 nga ligji është përcaktuar që tekstet shkollore dhe materialet e tjera mësimore dhe didaktike miratohen nga Komisioni në të cilin një anëtar është përfaqësues i Këshillit për Bashkëpunim dhe Zhvillim të Sektorit Civil i cili duhet të ketë së paku 10 vjet përvjoe në fushën e mosdiskriminimit, të drejtave të njeriut, barazisë gjinore dhe multikulturalizmit.

Në bazë të Konceptit të ri për arsimin fillor, më 9.4.2021, u miratuan [programe të reja mësimore për klasën e parë](#) dhe më 10.5.2021, [programe të reja mësimore për klasën e katërt](#) të përgatitura nga grupet e punës të formuara nga Byroja dhe të përbërë nga këshilltarë, mësimdhënës të shkollave fillore dhe profesorë universitarë. Gjatë gjith procesit të përgatitjes së programeve, grupet e punës u konsultuan edhe me [ekspertë në fushat në të cilat bazohet Koncepti i ri: barazia gjinore, gjithëpërfshirja dhe multikulturalizmi](#) si dhe mbrojtja e mjedisit jetësor, respektimi dhe mbrojtja e të drejtave dhe të ngjashme. Programet mësimore për klasën e parë dhe të katërt u përgatiten në bazë të Standardeve kombëtare dhe janë të bazuara në kompetencat që nxënësit fillojnë të marrin nga klasa e parë dhe vazhdojnë të zhvillojnë në klasat e ardhshme, para se gjithash kompetencat që dalin nga fusha me të cilën lënda ka lidhje të drejtëpërdrejtë, por edhe kompetenca tërthore përmes të cilave arrihet integrimi dhe mundësohet zhvillimi i plotë i

наставниот предмет има директна врска, но и трансверзалните компетенции преку кои се остварува и интеграцијата и се овозможува целосен развој на учениците.

Во секоја од новите наставни програми има подглавје „Инклузивност, родова рамноправност/сензитивност, интеркултурност и меѓупредметна интеграција”, во кое е наведено дека при избор на дополнителни материјали во наставата се користат илустрации и примери кои се родово иетнички/културно сензитивни и поттикнуваат родова рамноправност, односно промовираат интеркултурализам.

Врз основа на новите наставни програми изработени се и нови материјали за учење за прво и четврто одделение, во кои се почитува инклузивноста, родовата рамноправност и интеркултурноста. Наставните материјали се изработени на сите пет наставни јазици, а по долги години првачињата кои следат настава на српски јазик добијана наставен материјал на својот мајчин јазик. За прв пат наставните материјали се испечатени и на Браево писмо, за учениците со оштетен вид.

Наставните материјали за четврто одделение се изработени во дигитална, интерактивна форма, додека наставните материјали за прво одделение се испечатени во хартиена форма со поддршка на Уницеф, USAID и Фондација отворено општество-Македонија. За вклученост на сите ученици во квалитетно и современо образование МОН набави 10.000 таблети, а се наменети за ученици од четврто одделение кои се од социјално ранливи семејства.

Работните групи во Бирото за развој на образоването продолжија со креирање на наставните програми и за другите одделенија на основното образование со единствена цел да се создадат стручни документи коишто ќе бидат основа и поттик на наставниците за еден поинаков пристап во наставата и образување на нови отворени, компетентни и демократски генерации.

Идентификувани ризици и предизвици и планирани нови активностите:

Со цел да се пристапи кон попрецизно дефинирање на индикатори/стандарди за учебник кои ќе овозможат подобрување на квалитетот на учебниците и другите наставни и дидактички материјали за основно и средно образование, Бирото за развој на образоването со поддршка од ОБСЕ спроведе истражување

nxenësve.

Në secilën nga programet e reja ka kapitull „Përfshirja, barazia / ndjeshmëria gjinore, ndërku<kulturizmi dhe integrimi ndërlëndor“, në të cilin është e shënuar se gjatë përzgjedhjes së materialeve shtesë në mësimdhënie përdoren ilustrime dhe shembuj që janë të ndjeshëm nga gjinia dhe etniciteti/ kultura dhe inkurajojnë barazinë gjinore, gjegjësisht promovojnë ndërku<kulturizëm.

Në bazë të programeve të reja mësimore, janë përgatitur edhe materiale të reja për mësim për klasën e parë dhe të katërt, në të cilat respektohet përfshirja, barazia gjinore dhe ndërku<kulturizmi. Materialet mësimore janë në dispozicion në të pesë gjuhët mësimore, kurse pas shumë vitesh, nxenësit e klasës së parë që ndjekin mësimet në gjuhën serbe morën materiale mësimore në gjuhën e tyre amtare. Për herë të parë, materialet mësimore shtypen në shkrimin Brail, për nxenësit me shikim të dëmtuar

Materialet mësimore për klasën e katërt janë përgatitur në formë digitale, interaktive, ndërsa materialet mësimore për klasën e parë janë të shtypura në formë letre me mbështetjen e UNICEF-it, USAID-it dhe Fondacionit Shoqëria e Hapur-Maqedoni. Për përfshirjen e të gjithë nxenësve në arsim cilësor dhe modern, MASH-i ka blerë 10.000 tabletë, që janë të destinuara për nxenësit e klasës së katërt të cilët janë nga familje me gjendje të ndjeshme sociale.

Grupet e punës në Byronë për Zhvillimin e Arsimit vazhdojnë me krijimin e programeve mësimore edhe për klasat e tjera në arsimin fillor me qëllimin e vetëm të krijojen dokumente profesionale që do tëjenë bazë dhe nxitje për mësimdhënësit për një qasje të ndryshme në mësimdhënen dhe arsimin e gjeneratave të reja të hapura, kompetente dhe demokratike.

Rreziqet dhe sfidat e identikuara dhe aktivitetet e reja të planifikuara:

Me qëllim që të qaset drejt përcaktimit më të saktë të treguesve / standardeve për tekstet shkollore që do të mundësojnë përmirësimin e cilësisë së teksteve shkollore dhe materialeve të tjera mësimore dhe didaktike për arsimin fillor dhe të mesëm, Byroja për Zhvillimin e Arsimit me mbështetjen e OSBE -së kreu kërkime në temën:

на тема: Унапредување на квалитетот на учебниците во основното и средното образование. Резултатите од истражувањето ги лоцираа потенцијалните предизвици за подобрување на процедурите за изготвување, ги идентификуваа мислењата на наставниците за одделни аспекти на квалитетот на учебниците што се користат, како и искуствата на учениците со учењето од учебници. Сознанијата од истражувањето, како и анализата на слични документи од други држави, дадоа јасна насока во структуирањето на Концепција за учебник, што е основа и за изготвување на Методологија за вреднување на учебник. Врз основа на тоа во Акциски план 2021 -2023 се предвидува мерка 3.1.3. „Донесување Концепција за учебници и наставни материјали и Методологија за вреднување на учебници и наставни материјали“ со рок на имплементација трет квартал 2021 – трет квартал 2022

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 3.1

	Изготвена и предлог за закон за ученици и други наставни и дидактични материјали, што ќе традиција дел со име „Документи за правите на учениците, генетивите и наставници, кои ќе вклучат права на ученици, правите на наставници, правите на родители, правите на наставници, правите на ученици и правите на наставници“.
	Бројот на новите наставни програми и наставници „Инклюзивен“, кои се разработват и имплементират имено, интерактивност и инклузивен наставник.
	Бројот на новите наставни програми кои се разработват и имплементират и ученици за прво и второто одделение, кои им се поднесуваат, поддржувачка, подават и подготвват и поддржувачка.
	Настапите на кои учениците кои имаат проблеми со учење и читателски дефицити, кои им се поднесуваат, поддржувачка, подават и подготвват и поддржувачка.
	За време на наставите наставниците имат влез во кабинетот на ученикот, кои им се поднесуваат, поддржувачка, подават и подготвват и поддржувачка.

3.2. Приоритетна цел: Воведени нови проектни активности за културата и традицијата на сите заедници

Пëрмiresimi i cilësisë së teksteve shkolllore në arsimin fillor dhe të mesëm. Rezultatet e hulumtimit gjetën sfidat e mundshme përmirësimin e procedurave të përgatitjes, identifikuan mendimet e mësuesve për aspekte të caktuara të cilësisë së teksteve shkolllore që përdoren, si dhe përvojat e nxënësve me mësimin nga tekstet. Gjetjet e hulumtimit, si dhe analiza e dokumenteve të ngjashme nga vendet e tjera, dhanë drejtim të qartë në strukturimin e Konceptit për tekstin shkollor, i cili është bazë edhe përgatitjen e Metodologjisë për vlerësimin e teksteve shkolllore. Në bazë të saj në Planin Aksionar 2021-2023 parashihet masa 3.1.13. "Miratimi i Konceptit për tekstet mësimore dhe materialet mësimore dhe Metodologija për vlerësimin e teksteve dhe materialeve mësimore" me afat të zbatimit tremujori i tretë 2021 - tremujori i tretë 2022

РРЕЗУЛТАТ Е АРРИТУРА НГА КЕЛЛИМ ПРИОРИТАР 3.1

	Ботë përgatitje Projekto „Ugjpi Ushat dje Hafizëli i fja Mësimin e lloji Didaktikë, ku jasht nesërill se mësata “primolet banarë, respektive i tăqfazët tenujut, udyshtet, multikulturalism, brendisht, përdorje e qytetarive dhe mësimdhënës“.
	Нашарувајќи Концептот и наставниот план „Fëshijë, harrë / edukativë glava, mësimdhënës dhe integrant edukacionist“
	Реализувајќи месецните наставни планови и наставниот план „Fëshijë, harrë / edukativë glava, mësimdhënës и интегрирана настава“
	Нашарувајќи наставниот план „Fëshijë, harrë / edukativë glava, mësimdhënës и интегрирана настава“
	Реализувајќи наставниот план „Fëshijë, harrë / edukativë glava, mësimdhënës и интегрирана настава“

3.2. Келлими prioritar: Futja e aktiviteteteve të reja të projektit për kulturën dhe традиції и та же комуните

Реализирани активности во 2021 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 3.2:

Реализирана е мерката А 3.2.1.1 „Донесување на национални стандарди за постигањата на учениците во рамките на што се дефинирани и стандарди за интеркултура“ и истите се донесени со Решение на министерката за образование и наука бр.08-4176/2 од 5.03.2021 г. [Националните стандарди](http://www.osnovnoobrazovanie.mon.gov.mk) се објавени на веб страната на МОН, на веб страната на БРО и на посебно креираната веб страна за реформите во основно образование www.osnovnoobrazovanie.mon.gov.mk

Реализирана е и мерката А 3.2.1.2 „Изготвување на стандарди за интеркултурализам за секој период од основното образование“. [Стандардите за интеркултурно образование](#) се донесени со Решение на министерката за образование и наука бр.12 - 11647/2 од 6.8.2021 г. и истите се објавени на веб страната на БРО и на посебно креираната веб страна за реформите во основно образование www.osnovnoobrazovanie.mon.gov.mk Стандардите се изработени од работна група на претставници од МОН, БРО, ДПИ, ЦСОО, Младински образовен форум, наставници и универзитетски професори. Активностите за изработка на содржината на документот беа реализирани во рамки на проектот „Јакнење на мултиетничката соработка во општините“ поддржан од Детската фондација Песталоци и „Проектот на USAID за меѓуетничка интеграција на младите во образоването“, имплементирани од Македонскиот центар за граѓанско образование (МЦГО) во соработка со Министерството за образование и наука и Бирото за развој на образоването. Со стандардите за интеркултурно образование издвоени се клучните интеркултурни компетенции што потоа се развиени за секој образовен циклус во основното образование (крај на трето, шесто и деветто одделение). Принципите на кои се заснова овој документ се изведени од еден меѓународен и неколку домашни документи. Меѓународниот документ е УНЕСКО - Прирачник за интеркултурно образование, а од домашните документи Законот за основно образование, Концепцијата за воннаставни активности во основното образование, како и Концепцијата за основно образование. При определувањето на стандардите се следеше следниот принцип: дефинирани се

Aktivitetet e realizuara në vitin 2021 me qëllim të përmbuhjes së Qëllimit të prioritetit 3.2:

Është realizuar masa A 3.2.1.1 "Miratimi i standardeve kombëtare për arritjet e nxënësve në korniza të cilave janë të përcaktuara standartet për ndërkulturën" dhe të njëjtat janë miratuar me Aktvendim të ministres së Arsimit dhe Shkencës nr. 08-4176 / 2 datë 5.03.2021 Standartet kombëtare janë të publikuara në faqen e internetit të MASH, në faqen e internetit të BZHA-së dhe në faqe të internetit të krijuar posaçërisht për reformat në arsimin fillor www.osnovnoobrazovanie.mon.gov.mk

Është realizuar masa A 3.2.1.2 "Përgatitja e standardeve për interkulturalizëm për secilën periudhë të arsimin fillor". Standartet për arsimin ndërkulturore u miratuan me Aktvendim të ministres së Arsimit dhe Shkencës nr. 12 - 11647/2 datë 6.8.2021 dhe të njëjtat janë të publikuara në faqen e internetit të BZHA-së dhe në faqen e internetit të krijuar posaçërisht për reformat në arsimin fillor www.osnovnoobrazovanie.mon.gov.mk Standartet janë të përgatitura nga grupi i punës së përfaqësuesve nga MASH-i, BZHA, ISHA, QAPT, Forumi arsimor rinor, mësues dhe profesorët universitarë. Aktivitetet për përgatitjen e përbajtjes së dokumentit janë realizuar në kuadër të projektit "Përforsimi i bashkëpunimit multietnik në komunat" i mbështetur nga Fondacioni për Fëmijët Pestalozzi dhe "Projekti i USAID -it për Integrimin Ndëretnik të të Rinjve në Arsim", të zbatuara nga Qendra Maqedonase për Edukim Qytetar (QMEQ) në bashkëpunim me Ministrinë e Arsimit dhe Shkencës dhe Byronë për Zhvillimin e Arsimit. Me standartet për arsimin ndërkulturore janë të veçuara kompetencat kryesore ndërkulturore që pastaj janë zhvilluar për secilin cikël arsimor në arsimin fillor (fundi i klasës së tretë, të gjashtë dhe të nëntë). Parimet në të cilat bazohet ky dokument rrjedhin nga një dokument ndërkombëtar dhe disa dokumente vendase. Dokumenti ndërkombëtar është UNESCO - Doracak për Arsim Ndërkulturore, kurse nga dokumentet e vendase Ligji për Arsimin Fillor, Koncepti për aktivitetet jashtëmësimore në arsimin fillor, si dhe Koncepti për arsimin fillor. Gjatë përcaktimit të standardeve, u ndoq parimi i mëposhtëm: janë definuar konceptet themelore nga korpusi i multikulturalizmit dhe integrimit ndërkulturore u dhe bazuar në to, u zhvilluan standarde të përshtatshme. Ato paraqesin fusha të një-

основни поими од корпусот на мултикултурализмот и интеркултурната интеграција и врз нивна основа се развиени соодветни стандарди. Тие претставуваат своевидни области, или основни идеи кои ученикот мора да ги усвои од оваа област до завршувањето на своето основно образование. Во стандардите се наведени основните седум поими кои целосно ја покриваат областа на мултикултурализмот и интеркултурната интеграција. Тоа се: Културен идентитет; Мултикултура; Интеркултура; Социјална правда и еднаквост; Стереотипи и предрасуди; Мир и мирно разрешување конфликти и Глобализација.

Бидејќи развојот на интеркултурните компетенции не завршува со завршување на основното образование, туку е процес што продолжува во средното образование, но и понатаму во животот и е дел од процесот на доживотно учење, изработени се и предлог Стандарди за интеркултурно образование во средно образование. Овие стандарди понатаму ќе бидат инкорпорирани и во Националните стандарди за постигањата на учениците во средно образование.

Мерката А 3.2.1.3 Создавање на прирачник за реализација на проектни активности за културата и традицијата на сите заедници, не е реализирана во текот на 2021 година.

Во однос на мерката 3.2.2.1 основање на сектор во МОН одговорен за интегрирано, инклузивно и интеркултурно образование, во партнерство со ОБСЕ и Проектот на USAID за МИМО реализиран од МЦГО континуирано се поддржува овој процес. Во Извештајниот период активно работеше Комисијата за МИО при МОН, највисоко тело во државата одговорна за следење на реализацијата на МИО активностите на ниво на држава, обезбедување на одржливост на овие активности и тело кое го организира процесот на доделување на грантови на училиштата за реализација на МИО активности секоја година. Со членовите на Комисијата се изготви Деловник за работа на ова тело, со цел подобро функционирање и учество на сите членови во предвидените активности и во реализација на планот за работа. Исто така, беа изградени капацитетите на членовите на Комисијата за МИО при МОН за обработка на податоците собрани преку прашалникот за ПМП и изготвување на Извештај.

llojshme, оse ide themelore tē cilat nxënësi duhet tē miratojë nga kjo fushë deri nē fund tē arsimit tē tij fillor. Nē standardet janë tē pērmendendura shtatë konceptet themelore që mbulojnë plotësisht fushën e multikulturalizmit dhe integrimit ndërkulturnor. Këto janë: Identiteti kulturor; Multikultura; Ndërkultura; Drejtësia sociale dhe barazia; Stereotipet dhe paragjykimet; Paqja dhe zgjidhja paqësore e konflikteve dhe Globalizimi.

Pēr shkak se zhvillimi i kompetencave ndërkulturnore nuk pērfundon me pērfundimin e arsimit fillor, por është një proces që vazhdon nē arsimin e mesëm, por edhe më tej nē jetë dhe është pjesë e procesit tē tē mësuarit gjatë gjithë jetës, janë përgatitur Propozim - Standarde pēr arsimin ndërkulturnor nē arsimin e mesëm. Këto standarde do tē inkorporohen më tej nē Standardet kombëtare pēr arritjet e nxënësve nē arsimin e mesëm.

Masa A 3.2.1.3 Krijimi i doracakut pēr realizimin e aktiviteteve tē projektit pēr kulturën dhe traditën e të gjitha komuniteteve, nuk është realizuar gjatë vitit 2021.

Në raport me masën 3.2.2.1 themelimi i sektorit nē MASh përgjegjës pēr arsimin e integruar, gjithëpërfshirës dhe ndërkulturnor, nē partneritet me OSBE -në dhe Projektin e USAID -it pēr INRA tē realizuar nga QMEQ nē vazhdimesi mbështetet ky proces. Nē periudhën reportuese, nē ményrë aktive punoi Komisioni i IMA nē MASh, trupi më i lartë nē shtet përgjegjës pēr ndjekjen e realizimit tē aktiviteteve tē IMA-së nē nivel shtetëror, sigurimi i qëndrueshmërisë së këtyre aktiviteteve dhe trup që organizon procesin e ndarjes së granteve pēr shkollat pēr realizimin e aktivitetet e INA çdo vit. Me anëtarët e Komisionit është përgatitur Rregullorja e punës së këtij trupi, me qëllim funksionimit dhe pjesëmarrjes më tē mirë tē tē gjithë anëtarëve nē aktivitetet e parapara dhe nē realizimin e planit tē punës. Gjithashtu, janë përpunuar kapacitetet e anëtarëve tē Komisionit tē INA pranë MASh pēr përpunimin e tē dhënavë tē mbledhura përmes pyetësorit tē PMP dhe përgatitjen e Raportit.

Идентификувани ризици и предизвици и планиранинови активностите:

Во последниот нацрт извештај за реализацијата на наставни и воннаставни активности во училиштата во учебнат 2020/2021 г. дадени се препораки за унапредување на МИО во образовниот систем. Една од нив е и градење на капацитетите на институциите за поддршка и следење на реализацијата на МИО во училиштата.

Имајќи предвид дека Стандардите за интеркултурно образование во основно образование се донесени во месец август 2021 истите се имплементираат од учебната 2021/2022 година (од септември 2021). За имплементација на мерката потребна е силна поддршка на ниво на општина и следење, поддршка и насоки од одговорните образовни институции.

Како надополнување на Стандардите за интеркултурно образование во основно образование, се предлага донесување и на Стандардите за интеркултурно образование во средно образование на почетокот на 2022 година.

Rreziqet dhe sfidat e identikuara dhe aktivitetet e reja të planifikuara:

Нë Propozim-raportin е fundit për realizimin e aktiviteteteve mësimore dhe jashtëshkollore në shkolla në vitin shkollor 2020/2021 janë dhënë rekomandime për promovimin e INA në sistemin arsimor. Një prej tyre ёshtë ngritja e kapaciteteve të institucioneve për të mbështetur dhe monitoruar realizimin e INA në shkolla.

Duke pasur parasysh se Standarde për arsimin ndërkulturor në arsimin fillor u miratuan në muajin gusht 2021 të njëjtat do të zbatohen nga viti shkollor 2021/2022 (nga shtatori 2021). Për zbatimin e masës ёshtë e nevojshme mbështetje e fortë në nivel komunal dhe ndjekje, mbështetje dhe udhëzime nga institucionet arsimore përgjegjëse.

Si plotësim i Standardeve për arsimin ndërkulturor në arsimin fillor, propozohet miratimi i Standardeve për arsimin ndërkulturor në arsimin e mesëm në fillim të vitit 2022.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 3.2

Донесени се стандарди за интеркултурно образование во основно образование

Изработени се предлог стандарти за интеркултурно образование во средно образование

ОЦЕНКА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРИОРИТЕТОТ З

Спроведениот амбициозен граник на Приоритетот З придонесуваат софкичите и активностите во наставните содржини, учебништвото, наставникот и дидактичките материјали и лекциите да го поддржуваат мултиетничкиот состав на фокусот, да промовираат почитување на сите етнички групацији во државата и да ја поддржуваат междуетничката интеграција.

Донесени се стандарди за основно интеркултурно образование

РРЕЗУЛАТАТ Е АРРИТУРА НА ГЕЛЛИМ ПРИОРИТАР 3.2

Донесени се предлог стандарти за средно интеркултурно образование

ВЛЕДЕМ И ЗБАТИМ ТЕ ПРИОРИТЕТИ

Активите и реализациите во сушта таа Приоритет 3 контрибувираат кон погодноста на приоритетот и поддржкаат амбициите на школите, објавуваат материјали и активности кои ја поддржуваат мултиетничката интеграција, поддржкаат междуетничките врски и поддржкаат междуетничката интеграција.

РЕЗИМЕ КОН СТРАТЕШКА ОБЛАСТ ОБРАЗОВАНИЕ

Реализираните активности во 2021 година придонесуваат за исполнување на приоритетите и приоритетните цели утврдени со Стратегијата, односно кон заложбите за развивање интеркултурно образование како основа за меѓусебна комуникација и интеракција меѓу различните етнички заедници. Имајќи ги предвид препораките за развој на клучните компетенции преку образовниот систем и потребата од стандарди за следење на развојот на овие компетенции Министерството за образование и наука, на предлог на Бирото за развој на образованието во март 2021 година донесе, за прв пат, Национални стандарди за основното образование во кои се определени компетенциите што треба да ги стекнат учениците на крајот на основното образование. Врз основа на Националните стандарди во септември 2021 година, изработени и донесени се Стандарди за интеркултурно образование {во основно образование} и изработени се предлог Стандарди за интеркултурно образование {во средно образование}. Донесено е и Упатство за организирање на заеднички наставни часови, со цел поттикнување на училиштата да реализираат заеднички часови и полесно планирање, организирање, спроведување, следење, поддршка и процена на заедничките часови со ученици коишто следат настава на различен јазик, но и да ги зајакне процесите на комуникација и меѓусебна соработка на сите вклучени страни во образовниот систем. Сепак треба да се земе предвид и фактот дека станува збор за периодичен извештај кој се однесува на една календарска година, па оттаму и целосното исполнување на утврдените приоритети и приоритетни цели е процес кој треба да се надградува и во следните години.

REZYME NDAJ FUSHËS STRATEGJIKE - ARSIMI

Aktivitetet e realizuara në vitin 2021 kontribuojnë në përbushjen e prioriteteve dhe qëllimeve prioritare të përcaktuara me Strategjinë, përkatesisht në përpjekjet për zhvillimin e arsimit ndërkulturor si bazë e komunikimit dhe ndërveprimit të ndërsjellë ndërmjet bashkësive të ndryshme etnike. Duke pasur parasysh rekomandimet për zhvillimin e kompetencave kryesore përmes sistemit arsimor dhe nevojës për standard për monitorimin e zhvillimit të këtyre kompetencave Ministria e Arsimit dhe Shkencës, me propozim të Byrosë për Zhvillimin e Arsimit në mars të vitit 2021 solli, për here të parë, Standarde Kombëtare për arsimin fillor në të cilat janë përcaktuar kompetencat që duhet t'i fitojnë nxenësit në fund të arsimit fillor. Në bazë të Standardeve Kombëtare në shtator të vitit 2021, janë përgatitur dhe miratuar Standarde për arsimin ndërkulturor (në arsimin fillor) dhe janë përgatitur Propozim-Standarde për arsimin ndërkulturor (në arsimin e mesëm). Gjithashtu është miratuar edhe Udhëzuesi për organizimin e orëve të përbashkëta mësimore, me qëllim të nxitjen e shkollave të realizojnë orë të përbashkëta dhe planifikim, organizim, zbatim, ndjekje, mbështetje të plotë dhe vlerësimin e orëve të përbashkëta me nxënës që ndjekin mësimin në gjuhë ndryshe, por edhe të përforcojë proceset e komunikimit dhe bashkëpunimit të ndërsjellë të të gjithë palëve të përfshira në sistemin arsimor. Gjithsesi duhet të merret parasysh edhe fakti se bëhet fjalë për raport periodik që i referohet një viti kalendarik prandaj prej kësaj edhe përbushja e plotë e prioriteteve të përcaktuara dhe qëllimeve prioritare është proces që duhet të mbindërtohet edhe në vitet në vijim.

- СТРАТЕШКА ОБЛАСТ: ЛОКАЛНА САМОУПРАВА –

-FUSHA STRATEGJIKE : VETËQEVERISJA LOKALE-

ВОВЕД

Системот на локалната самоуправа во Република Северна Македонија е креиран согласно Европската повелба за локална самоуправа и добрите практики на земји членки на Европската Унија. Согласно принципите на Повелбата, во едно демократско општество, локалната самоуправа е облик на управување на локалните власти во услови на висок степен на автономија во донесувањето на одлуките со учество на граѓаните. Локалните власти во рамките на законските надлежности ги водат јавните работи во интерес на сите граѓани на територијата на општината.

Во таа смисла и Стратегијата за развој на концептот за едно општество и интеркултурализам, локалната самоуправа ја издвојува како посебна стратешка област во која што преку конкретно дефинирани приоритети, мерки и активности треба да се максимизираат условите за воедначен и правичен пристап до ресурсите и услугите за сите граѓани, со учество на граѓаните.

За таа цел двата приоритети во приоритетната област Локална самоуправа, во Акцијскиот план е предвидено да се достигнат преку реализација на шест приоритетни цели, шест мерки и четиринаесет активности.

Статусот на реализација на мерките и активностите заклучно со декември 2021 година по приоритети и мерки е даден подолу:

Приоритет 1. Унапредување на локалната демократија и создавање еднакви можности за сите

Приоритетна цел 1.1. Востоставени функционални механизми за соработка и разбирање меѓу заедниците во единиците на локалната самоуправа

HYRJE

Sistemi i Vetëqeverisjes Lokale në Republikën e Maqedonisë së Veriut eshtë krijuar në përputhje me Kartën Evropiane të Vetëqeverisjes Lokale dhe praktikat e mira të shteteve anëtare të Bashkimit Evropian. Sipas parimeve të Kartës, në një shoqëri demokratike, vetëqeverisja lokale eshtë formë e menaxhimit të autoritetave lokale kanë dhe kushteve në shkallë të lartë të autonomisë në vendimmarrje dhe me pjesëmarrjen e qytetarëve. Autoritetet lokale në kuadër të kompetencave ligjore, kryejnë punë publike në interesin e të gjithë qytetarëve të territorit të komunës.

Në këtë kuptim, Strategjia për zhvillimin e konceptit për një shoqëri dhe ndërkulturalizëm, vetëqeverisja lokale veçon si fushë të veçantë strategjike në të cilën përmes prioriteteve, masave dhe aktivitetave konkrete duhet të maksimizohen kushtet për qasje të njëjtë dhe të barabartë në burime dhe shërbimet për të gjithë qytetarët, me pjesëmarrjen e qytetarëve.

Për këtë qëllim, të dy prioritetet në fushën prioritarë të Vetëqeverisjes Lokale, në Planin Aksionar, parashikohet të arrihen përmes realizimit të gjashtë qëllimeve prioritarë, gjashtë masave dhe katërmëdhjetë aktivitetave.

Statusi i realizimit të masave dhe aktivitetave duke përfshirë edhe dhjetorin e vitit 2021 sipas prioriteteve dhe masave jepet më poshtë:

Prioriteti 1. Avancimi i demokracisë lokale dhe krijimi i mundësive të barabarta për të gjithë

Qëllimi prioritar 1.1. Vodosja e mekanizmave funksionale për bashkëpunim dhe mirëkuptim ndërmjet bashkësive në njësitë e vetëqeverisjes lokale

Мерка 1.1.1. Обезбедување ефективни платформи за соработка меѓу заедниците и остварување на начелото еднакви можности за сите

Активност 1.1.1.1. Подобрување на функционалноста на месната самоуправа

Статус на реализација:

- Министерството за локална самоуправа во соработка со УНДП во рамките на проектот Подобрување на општинското управување подготви анализа за функционалноста на месните и урбантите заедници со препораки за нејзино подобрување, во смисла на подобрување на статусот и подетално дефинирање на одговорностите во законот за локалната самоуправа.
- Направена е и оценка на имплементацијата на Законот за локалната самоуправа, каде што во еден широк консултативен процес со сите засегнати страни е потврдено дека се потребни измени и дополнувања на Законот за локалната самоуправа во смисла на обезбедување на правна рамка која ќе обезбеди услови за подобрување на функционалноста на месната самоуправа заради подобро адресирање на приоритетите на граѓаните на ниво на месна/урбана заедница до локалните власти и нивна реализација.
- Во таа смисла во Акцијскиот план за реализација на Програмата за одржлив локален развој и децентрализација се предвидува подготовка на измени и дополнувања на Законот за локалната самоуправа во текот на 2022 година.

Активност 1.1.1.2. Подобрување на функционалноста на консултативни тела во ЕЛС: (Комисии за односи меѓу заедниците, Комисии за еднакви можности меѓу мажите и жените, Совети на потрошувачи)

Статус на реализација:

Masa 1.1.1.1. Sigurimi i platformave efektive për bashkëpunim ndërmjet bashkësive dhe realizimi i parimit mundësi të barabarta për të gjithë

Aktiviteti 1.1.1.1. Përmirësimi i funksionimit i vetëqeverisjes lokale

Statusi i realizimit:

- Ministria e Vetëqeverisjes Lokale në bashkëpunim me UNDP-në në kuadër të projektit Përmirësimi i menaxhimit komunal përgatiti analizë të funksionimit të komuniteteve lokale dhe urbane me rekomandime për përmirësimin e tij, në drejtim të përmirësimit të statusit dhe definimit më të detajuar të përgjegjësive në ligj mbi vetëqeverisjen lokale.
- Është bërë vlerësim i zbatimit të Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale, ku në një proces të gjerë konsultimi me të gjithë palët e interesuar është vërejtur se ndryshimet dhe plotësimet e nevojshme në Ligjin për Vetëqeverisjen Lokale në drejtim të sigurimit të kornizës ligjore që do të sigurojë kushte për përmirësimin e funksionalitetit të vetëqeverisjes lokale me qëllim adresimin më të mirë të prioriteteve të qytetarëve në nivelin e bashkësisë lokale / urbane tek autoritetet lokale dhe realizimin e tyre.
- Në këtë kuptim, Plani Aksionar për realizimin e Programit për zhvillim të qëndrueshëm lokal dhe decentralizim parashikon përgatitjen e ndryshimeve dhe plotësimeve në Ligjin për Vetëqeverisjen Lokale gjatë vitit 2022.

Aktiviteti 1.1.1.2. Përmirësimi i funksionimit të trupave konsulentë në NJVL: (Komisionet për Marrëdhëniet Ndërmjet Bashkësive, Komisionet për Mundësi të Barabarta midis Burave dhe Grave, Këshillat e Konsumatorëve)

Statusi i realizimit:

- Министерството за локална самоуправа со поддршка на ОБСЕ во периодот август-декември 2021 година подготви анализа: Комисиите за односи меѓу заедниците во функција на градење на концептот Едно општество и интеркултурализам-Како до функционален механизам. Во анализата е даден осврт за потребата од функционални Комисии, за причините за нивната нефункционалност и конкретни препораки за подобрување на законската рамка и за подобрување на овозможувачката околина за нивно функционирање во полн капацитет. За 2022 е предвидена подготовка на измени и дополнувања на Законот за локалната самоуправа при што ќе бидат земени предвид препораките од направената анализа.
- Во рамките на спроведената оценка на имплементацијата на Законот за локалната самоуправа е опфатена и функционалноста на консултативните тела кои што се предвидени со овој Закон: комисиите за односи меѓу заедниците и Советите на потрошувачите. Функционалноста на Комисиите за односи меѓу заедниците беше предмет на поширока анализа подготвена од страна на ЗЕЛС, како и од ГО АДИ-Гостивар. Препораките произлезени од овие анализи ќе бидат земени предвид при подготовката на измените и дополнувањата на Законот за локалната самоуправа.

Активност 1.1.1.3. Измена на законска регулатива за попрецизно уредување на функционирањето на консултативни тела (избор на членови, начин на финансирање, утврдени надлежности, итн.)

Статус на реализација

- Подготовката на измените и дополнувањата на Законот за локалната самоуправа во Министерството за локална самоуправа се планирани за 2022 година.

- Ministria e Vetëqeverisjes Lokale me mbështetjen e OSBE-së në periudhën gusht-dhjetor 2021 përgatiti analizë: Komisionet për Marrëdhëniet Ndërkunale në funksion të ndërtimit të konceptit Një Shoqëri dhe Ndërkulturalizëm - Si të arrihet mekanizëm funksional. Në analizë është dhënë pasqyrë për nevojën e funksionalitetit të Komisioneve, për arsyet e mosfunkcionimit të tyre dhe rekmandime konkrete për përmirësimin e kuadrit ligjor dhe përmirësimin e mjedisit mundësues për funksionimin e tyre me kapacitet të plotë. Për vitin 2022, është paraparë përgatitja e ndryshimeve dhe plotësimeve në Ligjin për Vetëqeverisjen Lokale, duke marrë parasysh rekmandimet e analizës së realizuar.
- Në suaza të vlerësimit të realizuar të zbatimit të Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale është përfshirë edhe funksionimi i trupave konsultative të parashikuara nga ky Ligj: Komisionet për Marrëdhëniet Ndërmjet Bashkësive dhe Këshillat e Konsumatorëve. Funksionaliteti i Komisioneve për Marrëdhëniet Ndërmjet Bashkësive ishte lëndë e analizës më të gjere të përgatitur nga BNJVL-ja, si dhe nga OQ ADI-Gostivar. Rekomandimet që dalin nga këto analiza do të merren parasysh gjatë përgatitjes së ndryshimeve dhe plotësimeve në Ligjin për Vetëqeverisjen Lokale.

Aktiviteti 1.1.1.3. Ndryshimi i rregullativës ligjore për rregullimin më preciz të funksionimit të trupave konsultativë (zgjedhja e anëtarëve, mënyra e financimit, kompetencat e përcaktuara, etj.)

Statusi i realizimit

- Përgatitja e ndryshimeve dhe plotësimeve në Ligjin për Vetëqeverisjen Lokale të Ministrisë së Vetëqeverisjes Lokale janë planifikuar për vitin 2022.

КЛУЧНИ ИНДИКАТОРИ И РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.1

Подготвена е анализа за функционалноста на местната самоуправа и се донесени измени и дополувања на Законот за локалната самоуправа

Подготвена анализа за функционалноста на консултативните тела и препораки за нивно подобрување/укинување/редизајнирање (КОМЗ, КЕМ, Совети на потрошувачи и др.)

Донесени се законски измени за допрецизирање на функционирањето на консултативни тела на ЕЛС

Приоритетна цел 1.2. Зајакнато партнерство меѓу општината и граѓаните за општа благосостојба

Мерка 1.2.1. Воспоставување мост на соработка меѓу ЕЛС и граѓаните

Активност 1.2.1.1. Анализа на функционирањето на механизмите на ЕЛС за консултација и учество на граѓаните /функционалност и одржливост, со препораки

INDIKATORËT KRYESORË DHE REAZULTATET PËR QËLLIMIN PRIOROTAR 1.1

Është përgatitur analizë për funksionalitetin e vetëqeverisjes lokale dhe janë miratuar edhe plotësime të Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale

Është përgatitur analizë për funksionalitetin e trupave konsultativ dhe рекомандиме пëр përmirësimin/ shfuqizimin/ ridizajnimin e tyre (KMNB, KMB, Këshilla të Konsumatorëve etj.)

Janë miratuar ndryshime ligjore пëр përcaktimin e funksionalitetit të trupave konsultativ të NJVL

Qëllimi prioritar 1.2. Përforcimi i partneritetit ndërmjet komunave dhe qytetarëve për mirëqenie të përgjithshme

Masa 1.2.1. Vendosja e urës së bashkëpunimit ndërmjet NJVL dhe qytetarëve

Aktiviteti 1.2.1.1. Analiza e funksionimit të mekanizmave të NJVL për konsultim dhe pjesëmarrje të qytetarëve/ funksionalitet dhe qëndrueshmëri, me рекомандиме

Статус на реализација:

- Министерството за локална самоуправа во соработка со ОБСЕ од октомври 2021 година работат на мапирање на механизите за граѓанско учество на локално ниво со цел да се обезбеди одделив модел кој ќе се практикува во сите ЕЛС и кој ќе обезбеди поголема вклученост на граѓаните во донесувањето на одлуките за сите приоритетни прашања. За 2022 е предвидена подготвка на измени и дополнувања на Законот за локалната самоуправа при што ќе бидат земени предвид препораките од направената анализа.
- Во рамките на спроведената оценка на имплементацијата на Законот за локалната самоуправа посебен акцент беше ставен на функционалноста на постојните механизми за консултација и на потребата од развивање на нови механизми со користење на нови технологии.

Активност 1.2.1.2. Поддршка на ЕЛС во воспоставувањето на механизми за консултација и соработка со ГО

Статус на реализација:

- Во втората фаза од проектот Зајакнување на општинските совети, која што стартира од 2022 година, во соработка со УНДП ќе бидат воспостовени нови алатки за консултација и соработка со граѓаните во уште 40 општини. Во првата фаза во 24 општини се креирани алатки за подобрување на учеството на граѓаните во работата на Советите на општините (обезбедени се соодветни услови за директно учество на граѓаните на седниците на Советот, обезбедена е опрема за директно пренесување на седниците на Советот, обезбеден е физички пристап за лицата со попреченост и тн.)
- Во втората фаза од проектот (април 2021) Локалната демократија во Западен Балкан што го имплементира УНДП, во уште 7 (две од првата фаза и во пет нови- во Општина Охрид, Општина Битола, Општина Гостивар, Општина Куманово, Општина Велес, Општина Кочани и

Statusi i realizimit:

- Ministria e Vetëqeverisjes Lokale në bashkëpunim me OSBE-në që nga tetori i vitit 2021 është duke punuar në vendosjen në hartë të mekanizmave për pjesëmarrje qytetare në nivel lokal me qëllim për të siguruar një model të qëndrueshëm që do të praktikohet në të gjitha NJVL-të dhe që do të sigurojë përfshirje më të madhe të qytetarëve në vendimmarrje për të gjitha çështjet prioritare. Për vitin 2022 është planifikuar përgatitja e ndryshimeve dhe plotësimet të Ligjit për Vetëqeverisje Lokale, ku do të merren parasysh rekomandimet e analizës së realizuar.
- Në kuadër të vlerësimit të realizuar të zbatimit të Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale, theks i veçantë u vu në funksionimin e mekanizmave ekzistues të konsultimit dhe nevojës për të zhvilluar mekanizma të rinj duke përdorur teknologji të reja.

Aktiviteti 1.2.1.2. Mbështetja e NJVL në krijimin e mekanizmave për konsultim dhe bashkëpunim me OQ

Statusi i realizimit:

- Në fazën e dytë të projektit Përforcimi i Këshillave Komunale, që fillon prej vitit 2022, në bashkëpunim me UNDP do të vendosen mjete të reja për konsultim dhe bashkëpunim me qytetarët në edhe 40 komuna. Në fazëne parë në 24 komuna janë krijuar mjete për të përmirësuar pjesëmarrjen e qytetarëve në punën e Këshillave të Komunave (janë siguruar kushtet e përshtatshme për pjesëmarrjen e drejtpërdrejtë të qytetarëve në seancat e Këshillit, është siguruar pajisje për transmetim të drejtpërdrejtë të seancave të Këshillit, është siguruar qasja fizike për personat me aftësi të kufizuara, etj.)
- Në fazën e dytë të projektit (aprill 2021) Demokracia Lokale në Ballkanin Perëndimor e zbatuar nga UNDP në edhe 7 komuna (dy nga faza e parë dhe në pesë komuna të reja - në Komunën e Ohrit, Komunën e Manastirit, Komunën e Gostivarit, Komunën e Kumanovës, Komunën e Velesit,

Општина Гевгелија) ќе бидат воспоставени механизми за транспарентна и отчетна соработка на општините со ГС и заеднички ќе бидат реализирани 40 нови проекти. Во првата фаза во пет општини (Куманово, Струмица, Кавадарци, Гостивар и Ресен) е воспоставена единствена Методологија, усвоена од Советите на петте општини за начинот на распределба на наменските средства за финансирање на ГО на транспарентен и отчетен начин преку организирање на јавни повици. Со измените на Законот за здруженија и фондации се планира механизам за транспарентна и отчетна финансиска поддршка на ГО да се предвиди за сите корисници на јавни средства.

- Во рамките на проектот Ефективен механизам за граѓанско учество, имплементиран од Фондацијата за развој на локалната заедница Штип во 11 те општини од Источниот плански регион се зајакнати капацитети на локални граѓански организации за застапување и мониторинг на локални политики и е воведен одржлив и остварлив механизам (Советодавни тела) за партиципативно донесување на одлуки на локално ниво и информирање на граѓаните за креирањето на локалните политики.

Активност 1.2.1.3. Подобрување на законската рамка - Измени на законот за локалната самоуправа и на Законот за рамномерен регионален развој

Статус на реализација:

- На 27 јануари 2021 година е донесен нов Закон за рамномерен регионален развој со кој е предвидена задолжителна консултација на граѓаните при утврдувањето на приоритетните проекти за развој на планскиот регион кои што ќе се финансираат од Буџетот на државата и од други извори во наредната година. Со подзаконски акт ќе биде уреден начинот на консултација на граѓаните по примерот на моделот Форуми во заедниците.

Komunën e Koçanit dhe Komunën e Gjevgjelisë) do тe krijohen mekanizma pér bashkëpunim transparent dhe tē përgjegjishëm tē komunave me OQ dhe së bashku do tē realizohen 40 projekte tē reja. Në fazën e parë në pesë komunat (Kumanovë, Strumicë, Kavadarë dhe Resnjë) është themeluar Metodologjia e vetme, e miratuar nga Këshillat e pesë komunave pér mënyrën dhe shpërndarjen e mjeteve me dedikim pér financimin e OQ në mënyrë transparente dhe tē përgjegjishme me anë tē organizimit të thirrjeve publike. Me ndryshimet e Ligjit pér Shoqëri dhe Fondacione planifikohet mekanizëm pér mbështetje financiare transparente dhe tē përgjegjishme pér OQ tē parashihet pér tē gjithë shfrytëzuesit e fondeve publike.

- Në kuadër tē projektit Mekanizmi efektiv pér pjesëmarrjen qytetare, i zbatuar nga Fondacioni pér zhvillimin e bashkësisë lokale Shtip në 11 komunat nga rajoni i planifikimit Lindor janë forcuar kapacitetet e organizatave lokale tē shoqërisë civile pér përfaqësimin dhe monitorimin e politikave lokale dhe është krijuar mekanizëm i qëndrueshëm dhe i realizueshëm (Trupat këshilluese) pér miratimin e vendimeve në nivel lokal dhe njoftimin e qytetarëve pér krijimin e politikave lokale.

Aktiviteti 1.2.1.3. Përmirësimi i kornizës ligjore - Ndryshimet në Ligjin pér Vetëqeverisjen Lokale dhe në Ligjin pér Zhvillim tē Barabartë Rajonal

Statusi i realizimit:

- Më 27 janar tē vitit 2021, u miratua Ligji i ri pér Zhvillimin e Barabartë Rajonal, i cili parashikon konsultimin e detyrueshëm tē qytetarëve në përcaktimin e projekteve prioritare pér zhvillimin e rajonit tē planifikimit që do tē financohen nga Buxheti i shtetit dhe nga burime tē tjera në vitin e ardhshëm. Me aktet nënligjore do tē rregullohet mënyra e konsultimit tē qytetarëve sipas shembullit tē modelit Forumet në Bashkësitë.

КЛУЧНИ ИНДИКАТОРИ И РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.2

1.3 Приоритетна цел: Зголемена транспарентност и отчетност на општините

Мерка 1.3.1. Подобрување на транспарентноста на ЕЛС

Активност 1.3.1.1. Насоки за подобрување на активна транспарентност на ЕЛС и нивна дистрибуција до сите општини

Статус на реализација:

- Покрај постојните 24, во уште 40 општини ќе биде воспоставен

ИНДИКАТОРЫ КРЫСОРЫ ДЕ РЕЗУЛТАТЫ НА КЕЛЛИМЫ ПРИОРИТАР 1.2

1.3 Келлими prioritар: Транспаренса е сhtuar dhe llogaridhënia e komunave

Маса 1.3.1. Перформанси i транспаренцës së NJVL-së

Aktiviteti 1.3.1.1. Уdhëzime për përmirësimi i transparencës aktive të NJVL-së dhe distribuimi deri në të gjitha komunat

Statusi i realizimit:

- Пëргjeç 24 komunave ekzistuese, në edhe 40 komuna të tjera do të

електронски механизам за следење на реализацијата на општинските буџети преку објавување на кварталните и годишните извештаи. Оваа алатка на Глобалниот самит за Отворено Владино партнерство што се оддрѓа во ноември 2021 во Кореа ја освои третата награда за територијата на Европа. Алатката за постојните 24 општини е објавена на ВЕБ страницата на Министерството за финансии.

- Министерството за локална самоуправа во соработка со USAID во 2022 година ќе работат на имплементација на стандардите за транспарентност на локално ниво, преку кои што треба во целост да се операционализира членот 10 од Законот за слободен пристап до информации за активна транспарентност на локално ниво.
- Во рамките на проектот Граѓанинот на прво место, во имплементација на Центарот за управување со промени се изработени Стандарди за е-транспарентност во ЕЛС, како и насоки за изработка на ВЕБ страница согласно стандардите за Е-транспарентност.
- Заради операционализација на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер во функција на обезбедување на активна транспарентност, Владата на РСМ на седницата одржана на 07.12.2020 година по Информацијата за листа на документи и информации кои имателите на информации се обврзани да ги објават на своите ВЕБ страници усвои Заклучок со кој што на ЕЛС им препорача во рок од 30 дена на своите ВЕБ страници да ги објават документите и информациите наведени во членот 10 од Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер.

Активност 1.3.1.2. Подобрување на законската рамка/Измени и дополнување на Законот за локалната самоуправа

Статус на реализација:

- Измени и дополнување на Законот за локалната самоуправа се предвидени за 2021/2022 година.

кrijohet mekanizem elektronik për monitorimin e realizimit të buxheteve komunale përmes publikimit të raporteve tremujore dhe vjetore. Ky mjet në Samitin Global të Partneritetit të Qeverisjes së Hapur, mbajtur në nëntor 2021 në Kore fitoi çmimin e tretë për territorin e Evropës. Mjeti për 24 komunat ekzistuese është publikuar në faqen e internetit të Ministrisë së Financave.

- Ministria e Vetëqeverisjes Lokale në bashkëpunim me USAID-in në vitin 2022 do të punojnë në zbatimin e standardeve për transparencë në nivel lokal, përmes të cilave plotësisht duhet të operacionalizohet neni 10 i Ligjit për Qasje të Lirë në Informacionet për transparencë aktive në nivel lokal.
- Në suaza të projektit Qytetari në vend të parë, në zbatimin e Qendrës për Menaxhimin me Ndryshime janë të përgatitur Standardet për e-transparencë në NJVL, si dhe udhëzime për përgatitjen në faqen e internetit në pajtim me standardet për e-transparencë.
- Për shkak të operacionalizimit të Ligjit për Qasje të Lirë në Informacionet me Karakter Publik në funksion të sigurimit të transparencës aktive, Qeveria e RMV-së në seancën e mbajtur më 7.12.2020 sipas Informacionit për listë të dokumenteve dhe informacione që mbajtësit e informacione janë të detyruar ti publikojnë në faqet e tyre të internetit miratoi Konkluzion që rekomanon NJVL në afat prej 30 ditëve në faqet e tyre të internetit ti publikojnë dokumentet dhe informacionet e përmendura në nenin 10 të Ligjit për Qasje të Lirë në Informacionet me Karakter Publik.

Aktiviteti 1.3.1.2. Përmirësimi i kornizës ligjore/ Ndryshimet dhe plotësimet e Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale

Statusi i realizimit:

- Ndryshimet dhe plotësimet e Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale janë të paraparë për vitin 2021/2022.

Активност 1.3.1.3. Обука за отворени податоци за ЕЛС

Статус на реализација:

- Во рамките на проектот Граѓанинот на прво место, во имплементација на Центарот за управување со промени, се реализирани обуки за отворени податоци на основно ниво со цел ЕЛС да се информираат за одредбите од Законот за користење на податоци од јавниот сектор и за корисноста од отворените податоци.
- ГО Метаморфозис реализира обуку за отворени податоци во 17 ЕЛС на кои што им е обезбедена поддршка за изработка на по пет податочни сетови во секоја општина, за информации за кои што општината оценува дека и се приоритетни.

КЛУЧНИ ИНДИКАТОРИ И РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.3

Aktiviteti 1.3.1.3. Trajnim për të dhënat e hapura për NJVL

Statusi i realizimit:

- Нë suaza të projektit Qytetari në vend të parë, нë zbatim të Qendrës për Menaxhimin me Ndryshime, janë realizuar trajnime për të dhëna të hapura në nivel të mesëm me qëllim që NJVL të njoftohen për dispozitat e Ligjit për Shfrytëzimin e të Dhënavë nga Sektori Publik dhe për dobinë nga të dhënat e hapura.
- OQ Metamorfozis ka realizuar trajnime për të dhëna të hapura në 17 NjVL të cilëve u është siguruar mbështetje për përgatitjen e nga pesë seteve me të dhëna në secilën komunë, për informacione që komuna i vlerëson si prioritare.

ИНДИКАТОРËT КРYESORË ДHE РЕЗУЛАТАТ НГА QËLLIMI PRIORITAR 1.3

Приоритет 2. Обезбедување на правичен пристап до јавните услуги на локално ниво.

Приоритетна цел 2.1 Зајакнати институционални капацитети за испорака на јавните услуги на локално ниво, согласно потребите на граѓаните

Мерка 2.2.1. Општина во служба на граѓаните

Активност 2.2.2.1. Идентификување на со закон утврдените услуги кои што ги испорачуваат општините

Статус на реализација:

- Министерството за информатичко општество и администрација има подгответено Каталог на услуги во кој што се излистани сите услуги кои што произлегуваат од Закон без разлика дали се надлежност на централната или локалната власт. Услугите што ги обезбедуваат ЕЛС се уште не се објавени на порталот Е-услуги поради потребата од нивна верификација.

Активност 2.2.2.2. Верификација на услугите од страна на надлежните министерства и нивно објавување на единствениот електронски портал Услуги.мк

Статус на реализација:

Prioriteti 2. Sigurimi i qasjes së drejtë në shërbimet publike në nivel lokal.

Qëllimi prioritari 2.1 Përforcimi i kapaciteteve institucionale për dhënien e shërbimeve publike në nivel lokal, në përputhje me nevojat e qytetarëve

Masa 2.2.1. Komuna në shërbimin e qytetarëve

Aktiviteti 2.2.2.1. Identifikimi i shërbimeve të përcaktuara me ligj që dorëzojnë komunat

Statusi i realizimit:

- Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës ka përgatitur Katalog të shërbimeve në të cilën janë të listuar të gjitha shërbimet që dalin nga Ligji pa dallim nese janë në kompetencë të pushtetit qendror ose lokal. Shërbimet që sigurohen nga NJVL ende nuk janë shpallur në portalin e-shërbime për shkak nevojës së verifikimit të tyre.

Aktiviteti 2.2.2.2. Verifikimi i shërbimeve nga ministritë kompetente dhe publikimi i tyre në portalin e vetëm elektronik Uslugi.mk

Statusi i realizimit:

- Активноста ќе ја организира МИОА во соработка со други надлежни министерства.
- Aktiviteti do të organizohet nga MSHIA në bashkëpunim me ministritë e tjera kompetente.

КЛУЧНИ ИНДИКАТОРИ И РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2.1

Идентификувани услуги нивно инкорпорирање во Каталогот на услуги

Приступување до услугите преку порталот Услуги.mk

ИНДИКАТОРËТ КРYESORE ДЕ РЕЗУЛАТАТ НГА QËLLIMI PRIORITAR 2.1

Shërbime të identifikuara, inkorporimi i tyre në Katalogun e shërbimeve

Qasja në shërbimet përmes portalit Uslugi.mk

2.2. Приоритетна цел: Зголемена соработка на општините за решавање на заедничките потреби на граѓаните

Мерка 2.2.1. Соработка на општините за решавање на проблемите на граѓаните

Активност 2.2.1.1. Поттикнување на МОС заради подобрување на услугите

2.2. Qëllimi prioritar: Bashkëpunimi i shtuar i komunave për zgjidhjen e nevojave të përbashkëta të qytetarëve

Masa 2.2.1. Bashkëpunimi i komunave për zgjidhjen e problemeve të qytetarëve

Aktiviteti 2.2.1.1. Nxitja e BNK për shkak përmirësimit të shërbimeve

Статус на реализација:

- Во рамките на проектот По ковид-општините како двигатели на локалниот развој, Министерството за локална самоуправа и Бирото за регионален развој ќе им помогнат на општините да воспостават модел за меѓуопштинска соработка во областите поврзани со заштита на животната средина, транспортот, намалување на ризикот од катастрофи и други области кои се дел од политиката за регионален развој на Европската Унија, а кои значително ќе ги намалат трошоците за давање на услуги спрема граѓаните, а со самото тоа и расходите на единиците за локална самоуправа. Проектот се имплементира во соработка со УНДП.

Statusi i realizimit:

- Нë suaza të projektit Pas-kovidit комунат si nxitës të zhvillimit lokal, Ministria e Vetëqeverisjes Lokale dhe Byrosë për Zhvillimin Rajonal do ti ndihmojnë комунат të vendosin model për bashkëpunimin ndërkomunal në fushat lidhur me mbrojtjen e mjedisit jetësor, transportit, zvogëlimin e rrezikut nga katastrofa dhe fusha tjera që janë pjesë e politikave për zhvillimin rajonal të Bashkimit Evropian, ndërsa dukshëm do të zvogëlojnë shpenzimet për dhëni e shërbimeve kundrejt qytetarëve, ndërsa qytetarët dhe me vetë atë dhe shpenzimet e njësive për vetëqeverisje lokale. Projekt i zbatohet në bashkëpunim me UNDP-inë.

КЛУЧНИ ИНДИКАТОРИ И РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2.2

Заполнен број на
воспоставена МОС

ИДИКАТОРËT КРYESORE DHE РЕЗУЛАТАТ НГА QËLLIMI PRIORITAR 2.2

Numri
i rritur
i BNK të
vendosur

2.3 Приоритетна цел: Јавни услуги за сите

2.3 Qëllimi prioritar: Shërbime publike për të gjithë

Мерка 2.3.1. Подобрување на пристапот до јавните услуги

Активност 2.3.1.1. Обезбедување на услови за физички пристап до сите јавни објекти во ЕЛС за лицата со попреченост

Статус на реализација:

- Во рамките на проектот Зајакнување на општинските совети, во компонентата за обезбедување на инклузивност и поголема вклученост на граѓаните, е обезбеден и физички пристап до јавни објекти за лица со попреченост. Проектот продолжи со реализација на вакви активности и во фотората фаза во нови 40 општини.

Активност 2.3.1.2. Зајакнување на капацитетите на ЕЛС за информирање и пристап до информации од јавен карактер за лица со попреченост

Статус на реализација:

- Во општините од Североисточниот и Источниот плански регион е направено прилагодување на ВЕБ страниците за нивно полесно користење од страна на лицата со оштетен вид. За потребите на општините од овие два плански региони се подготвени соодветни прирачни за лицата со попреченост за остварување на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер. Проектот го имплементираше ГО Инклузива од куманово со поддршка на ГО Метаморфозис.

Masa 2.3.1. Përmirësimi i qasjes në shërbimet publike

Aktiviteti 2.3.1.1. Sigurimi i kushteve për qasje fizike në të gjithë objektet publike në NJVL për personat me aftesi të kufizuar

Statusi i realizimit:

- Нë suaza të projektit Përforcimi i këshillave komunal, në komponentë për sigurimin e gjithëpërfshirjes dhe pjesëmarrjes më të madhe të qytetarëve, është siguruar edhe qasja fizike në objektet publike për personat me aftesi të kufizuara. Projekti ka vazhuar realizimin e këtyre aktivitetetëve edhe në fazën e dytë në 40 komuna të reja.

Aktiviteti 2.3.1.2. Përforcimi i kapaciteteve të NJVL për njoftimin dhe qasjen deri në informacionet me karakter publik për personat me aftesi të kufizuara

Statusi i realizimit:

- Нë komunat e rajonit të planifikimit Verilindor dhe Lindor, është bërë përshtatja e faqeve të internetit për përdorimin më të lehtë të tyre nga personi me të pamurin e dëmtuar. Për nevojat e komunave në këto dy rajone planifikimi, janë përgatitur doracak përkatës për personat me aftesi të kufizuara për realizimin e të drejtës së qasjes së lirë në informacionet me karakter publik. Projekti u zbatua nga OQ Inklusiva nga Kumanova me mbështetjen e OQ Metamorfozis.

КЛУЧНИ ИНДИКАТОРИ И РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2.3

	Зголемен број на јавни објекти во ЕЛС со физички пристап до лица со попреченост
	Зголемен број на општини кои што ги прилагодиле ВЕБ страниците и имаат определено лице за поддршка на лицата со попреченост

Идентификувани ризици и предизвици

Во јануари 2021 година Собранието го донесе новиот Закон за рамномерен регионален развој, а во март и Стратегијата за регионален развој 2021-2031 година, со што се определени новите приоритети и цели за наредните 10 години за поизбалансиран развој на целата држава и за зајакнување на конкурентноста на планските региони.

Спроведувањето на политиката на рамномерен регионален развој е еден од поголемите предизвици за обезбедување на воедначен пристап до јавните ресурси за сите граѓани.

Во април 2021 година Владата ја усвои Програмата за одржлив локален развој и децентрализација 2021-2026 година со која што се утвдуваат 4 програмски цели за развој на локалната самоуправа

- Подобрување на нормативната рамка и финансирањето на локалната

ИНДИКАТОРЫ КРЫЕСОРЫ ДЕ РЕЗУЛТАТЫ НАГА КЕЛЛИМ ПРИОРИТАР 2.3

	Есhtе rritur numri i objekteve publike nē NJVL me qasje fizike pēr personat me aftesi tē kufizuara
	Есhtе rritur numri i komunave qē kanē rregulluar faqet e internetit dhe kanē person tē caktuar pēr mbështetje tē personave me aftesi tē kufizuara

Резијет и сфидат идентификуара

Нë janar tē vitit 2021 Kuvendi miratoi Ligj tē ri pēr Zhvillimin e Barabartë Rajonal dhe nē mars edhe Strategjinë pēr Zhvillimin Rajonal 2021-2031, me çka janë përcaktuar prioritetet dhe qëllimet e reja pēr 10 ditët nē vijim pēr zhvillim mē tē balancuar tē tē gjithë shtetit dhe pēr përforcimin e konkurrencës tē rajoneve tē planifikimit.

Zbatimi i politikave tē zhvillimit tē barabartë rajonal eshtë një nga sfidat mē tē mdhaja pēr sigurimin e qasjes së njejtë nē brimet publike nē burimet publike pēr tē gjithë qytetarët.

Нë prill tē vitit 2021 Qeveria miratoi Programin pēr zhvillim tē qëndrueshëm lokal dhe decentralizim tē vitit 2021-2026 me tē cilën përcaktohet 4 qëllime tē programeve pēr zhvillim tē vetëqeverisjes lokale

- Përmirësimi i kornizës normative dhe financimin e vetëqeverisjes lokale;

самоуправа;

- Иновативен и инклузивен локален економски развој;
- Квалитетни локални услуги со целосен опфат на населението, и
- Зголемена отпорност и одржлив развој на локалната самоуправа.

Голем број од активностите кои што се предвидени во Акцискиот план на Програмата се очекува да бидат имплементирани со финансиска поддршка на меѓународната донаторска заедница, преку реализација на проекти.

Децентрализацијата на власта продолжи со приоретизација на фискалната децентрализација. Подготвени се законските измени за зголемување на проходите од ДДВ за општините од 4,5 на 6% како и од персоналниот данок од 3% на 6%. Исто така ќе бидат воспоставени два нови механизми, Систем за еквилирација и Систем за перформанси, со кои што ќе се обезбеди поддршка на општините со помал фискален капацитет, како и стимулирање на општините за подобро управување со јавните финансии. Во наредниот период, продолжувањето и продлабочувањето на процесот на децентрализација ќе опграти и трансфер на нови надлежности, како и зајакнување на механизмите за транспарентно и отчетно управување со јавните финансии на локално ниво.

Продолжувањето и продлабочувањето на процесот на децентрализација се очекува да даде нов квалитет во обезбедувањето на услугите на локално ниво, преку посамостојно и поотчетно управување, поголема вклученост и инклузивност. Во таа смисла продлабочувањето на процесот на децентрализација треба да обезбеди и поголема правичност во пристапот до ресурсите и до услугите за сите граѓани.

Имплементацијата на политиките за рамномерен регионален и за локален развој врз основа на нормативните акти и новите стратешки документи се голем предизвик, а ризичните точки се во обезбедувањето на доволно на финансиски ресурси за имплементација на мерките и активностите.

- Zhvillimin inovativ dhe inkluziv ekonomik lokal;
- Shërbime cilësore lokale me përfshirje të plotë të popullatës, dhe
- Qëndrueshmëri e shtuar dhe zhvillim i qëndrueshëm i vetëqeverisjes lokale.

Numri i madh i aktiviteteteve që janë тe paraparë në Planin Aksionar тe Programit pritet тe zbatohen me mbështetje financiare тe bashkësisë donatore ndërkombëtare, përmes realizimit тe projekteve.

Decentralizimi i qeverisë vazhdoi me prioritizimin e decentralizimit fiskal. Janë përgatitur ndryshimet ligjore përritjen e тe ardhurave nga TVSH-ja për komunat prej 4,5 në 6 % si dhe nga tatimi personal prej 3% në 6%. Gjithashtu do тe krijohen dy mekanizma тe rinj, Sistemi i Ekualizimit dhe Sistemi i Performancës, me тe cilat do тe sigurohet mbështetje e komunave me kapacitet më тe ulëtfiskal, si dhe stimulimi i komunave për menaxhim më тe mirë me financimet publike. Në periudhën e ardhshme, vazhdimi dhe thellimi i procesit тe decentralizimit do тe përfshijë edhe transferimin e kompetencave тe reja, si dhe përforcimin e mekanizmave për transparencë dhe menaxhim përgjegjës me financimet publike në nivel lokal.

Vazhdimi dhe thellimi i procesit тe decentralizimit pritet тe japë cilësi тe re në sigurimin e shërbimeve në nivel lokal, përmes menaxhimit më тe pavarur dhe тe përgjegjshëm, përfshirje dhe inkluzivitet më тe madhe. Në këtë kuptim, thellimi i procesit тe decentralizimit duhet тe sigurojë barazi më тe madhe në qasjen deri në burimet dhe deri në shërbimet përritjen e gjithë qytetarët.

Zbatimi i politikave përritjen e zhvillimin e barabartë rajonal dhe lokal тe bazuar në akte normative dhe dokumente тe reja strategjike janë sfidë e madhe, dhe pikat e rrezikut janë në sigurimin e burimeve тe mjaftueshme financiare përritjen e masave dhe aktiviteteteve.

РЕЗИМЕ КОН СТРАТЕШКА ОБЛАСТ ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Локалната самоуправа е исклучително важен сегмент од општественото уредување, кој што значително го определува нивото на демократизација на општеството, пред се од аспект на вклученоста на граѓаните во донесувањето на одлуките, како и во смисла на заедначен и правичен пристап до ресурсите и услугите за сите граѓани. Овие вредности имаат директно влијание на градењето на довербата меѓу властите и граѓаните, меѓу етничките заедници и генерално на просперитетот на локалните заедници и на државата. Имајќи ги предвид овие клучни придобивки на локалната самоуправа кои што се во корелација со концептот за едно општество и интеркултурализам, во стратешката област Локална самоуправа се дефинирани приоритети, мерки и активности чија што реализација има директно влијание на поголемата вклученост

на граѓаните во процесите на управување на локално ниво, преку пафункционални механизми за граѓанско учество, воедначен пристап до информациите од јавен карактер во сите ЕЛС преку подобрување на активната транспарентност со користење на нови технологии, како и поголема инклузивност во пристапот до услугите преку дигитализација на административните услуги, меѓуопштинска соработка заради обезбедување на поголем опфат на услугите на поефикасен и поекономичен начин и секако олеснување на физичкиот пристап до услугите на лицата со попречност преку отстранување на физичките бариери.

Досега во сите овие сегменти е постигнат значителен напредок, главно со финансиска и експертска поддршка од меѓународната донаторска заедница и од граѓанскиот сектор.

За остварување на поставените приоритети и цели во наредниот период од исклучителна важност интересот и поддршката на донаторската заедница. Но, најголемиот предизвик е како постигнатите придобивки да станат оддржливи и по завршувањето на проектите.

За таа цел, Стратегијата за развој на концептот за едно општество и интеркултурализам, во стратешката област Локална самоуправа има за приоритет институционализирање на добрите практики преку измени и дополнувања на релевантните закони и акти на локално ниво, како и континуирано зајакнување на капацитетите на локалната администрација и на граѓанските организации кои што делуваат на локално ниво, поттикнување на нивната соработка и подигнување на свесноста дека само преку транспарентна и отчетна соработка на органите на локалната власт и локалната администрација со граѓаните може да се обезбеди развој и подобар квалитет на живеење за сите граѓани.

REZYME NDAJ FUSHËS STRATEGJIKE – VETËQEVERISJA LOKALE

Vetëqeverisja Lokale është një segment i rëndësishëm nga rregullimi i shoqërisë, i cili dukshëm përcakton nivelin e demokratizimit të shoqërisë, para se gjithash nga aspekti i përfshirjes së qytetarëve në mratimin e vendimeve, ashtu edhe në aspektin e qasjes së njëjtë dhe të drejtë në burimet dhe shërbimet për të gjithë qytetarët. Këto vlera kanë ndikim të drejtëpërdrejtë të ndërtimit të besimit ndërmjet qeverisjeve dhe qytetarëve, ndërmjet bashkësive etnike dhe në përgjithësi në prosperitetin e bashkësive lokale dhe të shtetit. Duke pasur parasysh arritjet kryesore të vetëqeverisjes lokale që janë në korelacion me konceptin për një shoqëri dhe ndërkulturalizëm, në fushën strategjike Vetëqeverisja Lokale janë të definuara prioritetë, masa dhe aktivitete realizimi i të cilëve ka ndikim të drejtëpërdrejtë të përfshirjes më të madhe të qytetarëve në proceset e menaxhimit të nivelit lokal, përmes mekanizmave më funksionale për pjesëmarrjen e qytetarëve, qasje të barabartë deri te informacionet me karakter publik në të gjitha NJVL përmes përmirësimit të transparencës aktive me përdorimin e teknologjive të reja, si dhe përfshirje më e madhe në qasjen në shërbimet përmes digitalizimit të të shërbimeve administrative, bashkëpunim ndërkombëtar për shkak sigurimit të përfshirjes më të madhe të shërbimeve në mënyrë më efektive dhe më efikase dhe gjithashtu lehtësimin e qasjes fizike në shërbimet e personave me aftësi të kufizuar përmes largimit të barierave fizike. Deri më tanë në të gjitha këto segmente është arritur zhvillim i theksuar, kryesisht me mbështetje financiare dhe të ekspertëve nga bashkësia e donatorëve ndërkombëtar dhe nga sektori i qytetarëve. Për realizimin e prioriteteve dhe qëllimeve të vendosura në periudhën në vijim me rëndësi të veçantë është interes i dhe mbështetja e bashkësisë së donatorëve. Por, sfida më e madhe është se si arritjet e realizuara të bëhen të qëndrueshme edhe pas mbarimit të projekteve.

Për këtë qëllim, Strategjia për zhvillimin e konceptit për Nje Shoqëri dhe Ndërkulturalizëm, në fushën strategjike Vetëqeverisje Lokale ka për prioritet institucionalizmin e praktikave të mira përmes ndryshimeve dhe plotësimeve të figura relevante dhe akteve të nivelit lokal, si dhe në mënyrë të vazhdueshme përforcimin e kapaciteteve të administratës lokale dhe të organizatave të qytetarëve që veprojnë në nivel lokal, nxitja e bashkëpunimit të tyre dhe ngritjen e ndërgjegjësimit se vetëm përmes bashkëpunimit transparentë dhe llagaridhënës të organave të pushtetit lokal dhe administratës lokale me qytetarët mund të sigurohet zhvillim dhe cilësi më e mirë e jetesës për të gjithë qytetarët.

- СТРАТЕШКА ОБЛАСТ : КУЛТУРА -

-FUSHA STRATEGJIKE: KULTURA-

ВОВЕД

Националната стратегија за развој на концептот за едно општество и интеркултурализмот како документ кој прв пат се подготви во Република Северна Македонија, имајќи ја предвид поделеноста на општеството по различни основи за главна цел има создавање фер и правично општество кое граѓаните ги прави поеднакви и порамноправни.

Овој документ, поаѓајќи од специфичната и важна улога која културата ја има, како предвесник и покренувач на општествени промени, ја третира како една од седумте стратешки области. Националната стратегија ги сфаќа разликите како поттик за градење интеркултурно општество во кое ќе се негува заедништво, дијалог и хармонично проткајување меѓу културите. Интеркултурните врски подразбираат длабока почит и разбирање за сите култури. Во интеркултурното општество никој не останува неизменет бидејќи луѓето од различните култури учат еден од друг. Во таа насока, интеркултурата не треба да се гледа како замена за мултикултурата, туку како едно ново рамниште во културните релации.

Оттаму, во Националната стратегија во рамките на стратешката област култура беа идентификувани два приоритети и соодветни приоритетни цели и активности.

Во рамки на ажурираниот Акцијски план 2021-2022 година, којшто Владата на Република Северна Македонија го разгледа и прифати на 101-та седницата одржана на 24.8.2021 г. направени се неколку промени во стратешката рамка „култура“ кои немаат суштинско влијание врз приоритетите и целите и се во насока на нивно исполнување.

Извештајот за постигнати резултати во периодот јануари-декември 2021 година, дава преглед на реализирани мерки и активности по приоритети и приоритетни цели и преглед на планираните но од разни причини нереализирани мерки и активности со образложение за нивното неспроведување. Тој ги идентификува ризиците и предизвиците, кои во услови на продолжена криза со КОВИД 19 пандемијата создаде неочекувани финансиски, програмски, просторни и институционални предизвици за културниот живот во земјата, и наметна нужна примена на тактиките на кризен менаџмент. Сепак, извештајот дава преглед на постигнати резултати но и оценка како тие резултати придонесуваат во остварување на посакуваните

HYRJE

Strategiјa Kombétare pér zhvillimin e konceptit pér një shoqëri dhe ndërkulturalizëm si dokument që pér herë të parë përgatitet në Republikën e Maqedonisë së Veriut, duke pasur parasysh ndarjen e shoqërisë sipas bazave të ndryshme pér qëllim kryesor ka krijimin e një shoqërie fer dhe të drejtë që qytetarët i bënë të njëjtë dhe të barabartë.

Ky dokument, duke nisur nga roli specifik dhe i rëndësishëm që ka kultura, si paralajmëruesh dhe nismëtar i ndryshimeve në shoqëri, trajton si një nga shtatë fushat strategjike. Strategiјa Kombétare i kupton dallimet si një nxitje pér të ndërtuar një shoqëri ndërkulturore që nxit komunitetin, dialogun dhe ndërthurjen harmonike të kulturave. Lidhjet ndërkulturore nënkuptojnë respekt dhe mirëkuptim të thellë pér të gjitha kulturat. Në një shoqëri ndërkulturore askush nuk mbetet i pandryshuar, sepse njerëzit nga kultura të ndryshme mësojnë nga njëri-tjetri. Në këtë drejtim, ndërkultura nuk duhet parë si zëvendësim i multikulturës, por si një nivel i ri në marrëdhëni kulturore.

Prej këtu, në Strategjinë Kombétare në suaza të fushës strategjike të kulturës janë identifikuar dy prioritete dhe qëllime dhe aktivitete përkatëse prioritare.

Në kuadër të Planit të përditësuar aksionar 2021-2022, të cilin Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut e shqyrtoi dhe e pranoi në seancën e 101-të, mbajtur më 24.8.2021, janë bërë disa ndryshime në kornizën strategjike “kulturë“ të cilat nuk kanë ndikim thelbësor në priorititet dhe qëllimet dhe synojnë përbushjen e tyre.

Raporti pér rezultatet e arritura në periudhën janar-dhjetor 2021, jep përbledhje të masave dhe aktiviteteve të realizuara sipas prioriteteve dhe qëllimeve prioritare dhe pasqyrë të masave të planifikuara por pér arsyte të ndryshme masave dhe aktiviteteve të parealizuara me arsyetimin pér mosbatimin e tyre. Ai identifikon rrëziqet dhe sfidat që në kushte të krizës së vazhduar me pandeminë Kovid 19, krijuan sfida të papritura financiare, programore, hapësinore dhe institucionale në jetën kulturore të vendit dhe imponuan zbatimin e nevojshëm të takтикave të menaxhimit të krizave. Megjithatë, rapporti ofron një pasqyrë të rezultateve të arritura por edhe një vlerësim se si ato rezultate kontribuojnë në arritjen e qëllimeve të dëshiruara. Ky është një raport periodik që i referohet një viti

цели. Ова е периодичен извештај кој се однесува на една календарска година, па оттаму и оценката за постигнувањето на приоритетните цели е периодична.

Во вториот годишен циклус од стратешкиот план сите мерки се отпочнати со реализација, а за процесите и временските рокови или нужните модификации се известува при секоја мерка и активност посебно.

Приоритет 1: Создавање еднакви можности, целосна достапност и вклученост на сите граѓани во развивањето и негувањето на интеркултурализмот и градење заедничките културни вредности и специфичности;

1.1 Приоритетна цел: Демократизација на културата со развивање кохезивни и инклузивни политики

Реализирани активности во периодот јануари-декември 2021 г. во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.1:

Првата мерка и соодветна активност од стратешкиот план, M1.1./A 1.1.Усогласување на стратегиите, културните политики и други јавни и оперативни документи на локалните самоуправи и Градот Скопје, со новата стратегија за Едно општество и интеркултурализам, е замислена како активност која се реализира континуирано, низ целата временска рамка на стратегијата, онака како што ќе се носат новите документи од соодветните единици на локалната самоуправа и соодветните сектори и одделенија. Во овој период беше донесена Стратегијата за млади на град Скопје, којашто беше дадена на увид на Националниот координатор и беа дадени забелешки на текстот коишто беа потоа внесени во стратегијата. Друга стратегија којашто

kalendarik, прандажи влересими и аритет се ѕелиме prioritare єште периодиче.

Нë циклин е дytë vjetor të planit strategjik, të gjitha masat kanë filluar me realizimin, ndërsa për proceset dhe afatet kohore apo modifikimet e nevojshme njoftohet për secilën masë dhe aktivitet veç e veç.

Prioriteti 1: Krijimi i mundësive të barabarta, qasje e plotë dhe përfshirja e të gjithë qytetarëve në zhvillimin dhe kujdesin e ndërkulturalizmit dhe ndërtimin e vlerave dhe specifike të përbashkëta kulturore;

1.2 Qëllimi prioritar: Demokratizimi i kulturës me zhvillimin e politikave kohezive dhe gjithëpërfshirëse

Aktivitetet e realizuara në periudhën janar-dhjetor 2021 në drejtim të përbushjes së Qëllimit prioritar 1.1:

Masa e parë dhe aktiviteti i duhur nga plani strategjik, M1.1 / A 1.1. Harmonizimi i strategjive, politikave kulturore dhe dokumenteve të tjera publike dhe operative të vetëqeverisjeve lokale dhe Qytetit të Shkupit, me strategjinë e re Për një shoqëri dhe ndërkulturalizëm, єште konceptuar si një aktivitet që zbatohet vazhdimisht, gjatë gjithë periudhës кohore të strategjisë, ashtu si do të sillen dokumentet e reja nga njësitet përkatëse të vetëqeverisjes lokale dhe sektorët dhe njësitet përkatëse. Gjatë kësaj periudhe єште miratuar Strategjia e të Rinjve të Qytetit të Shkupit, e cila i єште prezantuar Koordinatorit Nacional dhe për tekstin janë dhënë vërejtje, të cilat më pas janë përfshirë në strategji. Një strategji tjeter që ka filluar të shkruhet єште Strategjia për Zhvillimin e Kulturës së Qytetit të Shkupit me plan

отпочна да се испишува е Стратегијата за развој на културата на град Скопје со акциски план за 2021-2030 година. Согласно договореното на средбите со одговорните лица во одделенијата за култура и шефот на кабинет на Градоначалникот на Град Скопје, националниот координатор беше вклучен во консултативни процеси со тимот задолжен за изработка на стратегијата. Тие се одвиваа редовно во целиот временски период што е предмет на известување. Во таа смисла, интеркултурноста е еден од основните принципи во стратегијата:

„Стратегијата тежне да постигне територијално базиран развој, да изгради кохезивен и инклузивен град, една целина, која преку демократизација на своите културни ресурси, и преку непосредното учество на граѓаните ќе се стреми да ја поддржи социјалната кохезија, да ја поддржува креативноста и изразот на различните заедници во општеството кои се дисперзиријани во секоја точка на градот. Скопје соединува различности - различни заедници и етничуми со своја традиција, кои имаат специфичности, а сите заедно го градат Скопското културно јадро. Испреплетените различности креираат интеркултурен дијалог кој е основа на соживот и иднина на солидарното интеркултурно Скопје. Така, оваа стратегија се заснова на пошироко и интеркултурно разбирање на културата (...) како простор во кој ќе се среќаваат разликите и потребите на жителите, на градот и особеностите на неговите делови во одредени, општини и маала. Тоа е простор во која се вплетуваат современието и традицијата на Скопје(...)“.

Соодветно, во делот на мерките предвидени се едукативни работилници и застапувачки активности со кои треба да се поттикне зголемувањето на бројот на интеркултурни проекти во градот. Стратегијата за развој на културата на град Скопје 2021-2030 треба да се усвои во третиот квартал од 2021 година.

Трет стратешки документ во кој националниот координатор за интеркултурализам и едно општество беше вклучен и се грижеше за усогласувањето со потребните насоки е Предлог-Програмата за одржлив локален развој и децентрализација во Република Северна Македонија 2021-2026. Резултатот од учеството во неколку консултативни работилници резултираше во тоа што Програмата за одржлив локален развој и децентрализација 2021 - 2026 соодветно ги интегрира целите, приоритетите и

акционар пèr витин 2021-2030. Сипас мarrëveshjes pèr takimet me personat pèrgjegjës në njësitë e kulturës dhe shefin e kabinetit të kryetarit të Qytetit të Shkupit, koordinatori nacional ishte i pèrfshirë në procese konsultative me ekipin pèrgjegjës pèr pèrgatitjen e strategjisë. Ato u zhvilluan rregullisht gjatë gjithë periudhës së njoftimit. Në këtë kuptim, ndërkulturalizmi është një nga parimet bazë në strategji:

“Strategjia synon të arrijë zhvillimin e bazuar territorial, të ndërtojë qytet koheziv dhe gjithëpèrfshirës, një tërësi, e cila pèrmes demokratizimit të burimeve të saja kulturore dhe pèrmes pjesëmarrjes së drejtëpèrdrejtë të qytetarëve do të pèrpinqet të mbështesë kohezionin social, të mbështesë kreativitetin dhe shprehjen e bashkësive të ndryshme në shoqëri që janë të shpërndara në çdo pjesë të qytetit. Shkupi bashkon diversitetin - bashkësi dhe etni të ndryshme me traditën e tyre, të cilat kanë specifikat, dhe të gjithë së bashku ndërtojnë bërtamën kulturore të Shkupit. Dallimet e ndërlidhura krijojnë dialog ndërkulturor që është baza e bashkëjetesës dhe e ardhmja e Shkupit solidar ndërkulturor. Kështu, kjo strategji bazohet në kuptim më të gjerë dhe ndërkulturor të kulturës (...) si hapësirë ku do të takohen dallimet dhe nevojat e banorëve, qytetit dhe veçoritë e pjesëve të tij në komuna dhe lagje të caktuara. Shtë një hapësirë në të cilën ndërthuret moderniteti dhe tradita e Shkupit (...)”.

Prandaj, në pjesën e masave, janë paraparë punëtori edukative dhe aktivitete pèrfaqësuese, të cilat duhet të nxisin rritjen e numrit të projekteve ndërkulturore në qytet. Strategjia pèr zhvillimin kulturor të Qytetit të Shkupit 2021-2030 duhet të miratohet në tremujorin e tretë të vitit 2021.

Dokumenti i tretë strategjik në të cilin координатори kombëtar pèr ndërkulturalizëm dhe një shoqëri u pèrfshi dhe u kujdes pèr harmonizimin me drejtimet e nevojshme është Propozim-programi pèr zhvillim të qëndrueshëm lokal dhe decentralizim në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2021-2026. Rezultati i pjesëmarrjes në disa punëtori konsultative rezultoi në faktin se Programi pèr zhvillim të qëndrueshëm lokal dhe decentralizim 2021 - 2026 integron në mënyrë adekuate qëllimet, pèrparësitë dhe масат е pèrcaktuara në Strategjinë Kombëtare

мерките зацртани во Национална стратегија за развој на концептот за едно општество и интеркултурализмот 2020-2022 година. Духот и активностите на Стратегијата е одразена во сите четири компоненти на Програмата како и во мерките и активностите кои се утврдени за остварување на приоритетите. Инклузивниот развој, родовата еднаквост, достапноста на услугите до сите граѓани, фокусот врз најранливите категории граѓани, интеркултурното образование, развојот на локалните самоуправи преку културата, се дел од акцентите и во двета текста.

Националниот координатор во периодот јули-ноември 2021 беше вклучен во изготвувањето на десетгодишната Национална стратегија за Ромите. Според заклучоците од средбата на Министрите за инклузија на Роми, националната стратешка рамка се заснова на принципите на еднаквост, промовирање на учеството на ромската заедница во сите фази на креирање политики, рефлектирање на различноста меѓу Ромите, комбинација на меѓистрим и таргетирани мерки во секоја од областите за мерење на достигнувањата и влијанието врз заедницата. Подготовката на Стратегијата за инклузија на Ромите 2022-2030 беше организирана низ партиципативен процес на министерствата и надлежните институции кои се во поврзани со приоритетните области од Стратешката Рамка на ЕУ за Ромите, во консултација со граѓанските организации кои работат на интеграција на Ромите во општеството. Преку овој процес документот во најголема можна мера ги отсликува чекорите кои се потребни за да ја оствариме визијата за инклузивно општество. Развојот на културните права на Ромската заедница се опфатени во петтата стратешка цел преку пет специфични цели.

Стратешка цел 5: Развој, негување и промоција на ромската култура, јазик и традиција.

Показатели за успешност: До 2030, воспоставени се институции кои се грижат за нега на Ромскиот идентитет

пër Zhvillimin e Konceptit për Një Shoqëri dhe Ndërkulturalizëm 2020 -2022. Fryma dhe aktivitetet e Strategjisë reflektohen në të katër komponentët e Programit, si dhe në masat dhe aktivitetet që përcaktohen për arritjen e prioriteteve. Zhvillimi gjithëpërfshirës, barazia gjinore, qasja e shërbimeve për të gjithë qytetarët, përqendrimi në kategoritë më të cenueshme të qytetarëve, edukimi ndërkulturor, zhvillimi i vetëgoverisjeve lokale përmes kulturës, janë pjesë e theksit në të dy tekstet.

Koordinatori Kombëtar në periudhën korrik-nëntor të vitit 2021 është përfshirë në përgatitjen e Strategjisë Kombëtare dhjetëvjeçare për Romët. Sipas konkluzioneve nga takimi i ministrave përfshirjen e Romëve, korniza strategjike kombëtar bazohet në parimet e barazisë, promovimit të pjesëmarrjes së komunitetit rom në të gjitha fazat e politikëbërjes, duke reflektuar mbi diversitetin ndërmjet romëve, duke kombinuar masat kryesore dhe të synuara në çdo fushë për të matur arritjet dhe ndikimin në komunitet. Përgatitja e Strategjisë përfshirjen e Romëve 2022-2030 u organizua përmes një procesi pjesëmarrës të ministritve dhe institucioneve kompetente që janë në lidhje me fushat prioritare të Kornizës Strategjike të BE-së për Romët, në konsultim me organizatat e shoqërisë civile që punojnë për integrimin e romëve në shoqëri. Nëpërmjet këtij procesi, dokumenti pasqyron sa më shumë hapat e nevojshëm për të arritur vizionin e një shoqërie gjithëpërfshirëse. Zhvillimi i të drejtave kulturore të komunitetit rom përfshihet në qëllimin e pestë strategjik përmes pesë qëllimeve specifike.

Qëllimi strategjik 5: Zhvillimi, kujdesi dhe promovimi i kulturës, gjuhës dhe traditës rome.

Treguesit e suksesit: Deri në vitin 2030 janë themluar institucione që kujdesen për identitetin rom

<p>СП 1 Создавање установи за развој, негување и промоција на ромската култура, јазик и традиција</p>	<p>Показатели за успешност: Создавадена национална и локална установа со адекватни човечки и технолошки ресурси за да се развива ромската култура</p>	<p>PS 1 Themelimi i institucioneve për zhvillimin, kujdesin dhe promovimin e kulturës, gjuhës dhe traditës rome</p>	<p>Treguesit e suksesit: Krijimi i institacioni kombëtar dhe lokal me burime të përshtatshme njerëzore dhe teknologjike për të zhvilluar kulturën rome.</p>
<p>СП 2 Создавање и усовршување на професионални културни уметници од ромската заедница</p>	<p>Показатели за успешност: До 2030, 1. Потикнат и развиен ромски аматеризам ; 2. Обезбедени на квалитетни кадри во културни и уметнички дејности (- Најмалку 5 -10 годишни стипендии - театар, ликовна уметност, етнологи, книжевни работници, филмско и драмски и музика, археологи) 3. Создавање на услови за вработување во наведените дејности на 30-50 лица</p>	<p>PS 2 Krijimi dhe përsoshmëria e artistëve profesional kulturor nga komuniteti rom</p>	<p>Treguesit e suksesit: Deri në vitin 2030, 1. Nxitja dhe zhvillimi i amatorizmit rom; 2. Sigurimi i kuadrit cilësor në veprimtaritë kulturore dhe artistike (- Të paktën 5-10 bursa studimi - teatër, arte figurative, etnologë, punëtorë letrarë, film dhe dramë dhe muzikë, arkeologë) 3. Krijimi i kushteve për punësim në veprimtaritë e përmendura të 30-50 persona</p>
<p>СП 3 Зголемена поддршка на проекти поврзани со развојот, негување и промоција на ромската култура</p>	<p>Показатели за успешност: Развој на програма за поддршка на проекти поврзани со развој, негување и промоција на ромската култура во износ од почетни 2 милиони денари до тенденција да порасне до 15 милиони денари</p>	<p>PS 3 Rritja e mbështetjes për projektet që lidhen me zhvillimin, ekujdesin dhe promovimin e kulturës rome</p>	<p>Treguesit e suksesit: Zhvillimi i programit për përkrahje të projekteve që kanë të bëjnë me zhvillimin, kujdesin dhe promovimin e kulturës rome në vlerë fillestare prej 2 milionë denarë deri në tendencë të rritet deri në 15 milionë denarë.</p>
<p>СП 4 Подобра промоција и запознавање на другите со ромската култура и намалување на стереотипите и дискриминацијата говорот на омраза , негативните перцепции и аниромските наративи во општеството.</p>	<p>Показатели за успешност: 1. Учебници кои подобро ги представуваат Роми и ромската култура во образовните содржини 2. Културни производи со покомплексно представување на ромската заедни/ идентитет и култура 3. Подобра прифатеност и признаеност на</p>	<p>PS 4 Promovimi dhe njojja më e mirë e të tjerëve me kulturën rome dhe reduktimi i stereotipeve dhe diskriminimit gjuha e urejtjes, perceptimet negative dhe narativat anti-rome në shoqëri.</p>	<p>Treguesit e suksesit: 1. Tekste shkollore që përfaqësojnë më mirë Romët dhe kulturën rome në përbajtjet arsimore 2. Produkte kulturore me një paraqitje më kompleksë të komunitetit/identitetit dhe kulturës rome 3. Pranimi dhe njojja më e mirë e punëtorëve</p>

Во втората половина на 2021 година, во неколку консултации со наддлежните институции и заинтересираните страни, беа разгледани барањата на влашката заедница за изработка на посебна развојна стратегија за културните и образовните права на Власите, по урнекот на Стратегијата за Роми. Сепак, на крај се препорача да не се прават други парцијални стратегии, туку, оние прашања што не можат да се исполнат преку тековната работа на соодветните институции да се вметнат во мерките и активностите од новиот стратешки циклус на Концептот Едно општество и интеркултурализмот.

Втора важна мерка која што продолжи со својата реализација во 2021 е М 1.2 Вклучување на ЕЛС и Градот Скопје во платформата Интеркултурни градови. Во рамките на мерката предвидени се активностите: А 1 2.1. Прифаќање на принципите, политиките и платформата ИГ, и А .1 2 3 Членство во меѓународната мрежка на ИГ. За подобро разбирање и поголема вклученост на Градот Скопје и единиците на локалната самоуправа, шефот на кабинет на градоначалникот на Скопје беше номиниран и избран за заменик-член на стратешката област локална самоуправа во Координативното тело. Меморандумот за пристапување и соработка со меѓународната мрежка Интеркултурни градови како и одговорот на интеркултурниот прашалник, првиот чекор во процедурата на пристапување е завршен. Поради пандемиската година и ограничениот буџет, градските власти побараа членството да се случи во 2022 година, затоа што тоа има и финансиски импликации. Во април се оддржа повеќедневен онлајн тренинг семинар на платформата Интеркултурни градови посветен на Алтернативни наративи и интеркултурната комуникација. Беа опфатени темите: Како да се раскаже интеркултурна приказна, Што е инклузивна комуникација, како да се подобри содржината на комуникациските пораки и како да се подобрят односите со медиумите. Беше споделено Кутивче со алатки против лажните вести и други корисни материјали и презентации. Сите овие содржини беа понатаму дистрибуирани и до соодветните одделенија и сектори во градот.

Në gjysmën e dytë të vitit 2021, në disa konsultime me institucionet kompetente dhe palët e interesuara, u shqyrtuan kërkesat e komunitetit vlehd përgatitjen e strategjisë së veçantë zhvillimore për të drejtat kulturore dhe arsimore të vlehëve, sipas shembullit të Strategjisë së Romëve. Megjithatë, në fund u rekomandua që të mos bëhen strategji të tjera të pjesshme, por ato çështje që nuk mund të përbushen me punën aktuale të institucioneve përkatëse të përfshihen në masat dhe aktivitetet e ciklit të ri strategjik të Konceptit Një Shoqëri dhe Ndërkulturalizmi.

Masa e dytë e rëndësishme që filloj me realizimin e saj në vitin 2021 është M 1.2 Përfshirja e NJVL-së dhe Qytetit të Shkupit në platformën Qytetet Ndërkulturore. Në kuadër të masës janë të parapara aktivitetet: A 1 2.1. Pranimi i parimeve, politikave dhe platformës së IG, dhe A .1 2 3 Anëtarësimi në rrjetin ndërkombëtar të IG. Për mirëkuptim dhe përfshirje më të madhe të Qytetit të Shkupit dhe njësive të vetëqeverisjes lokale, shefi i kabinetit të kryetarit të Shkupit u dominua dhe i zgjedhur për zëvendës-anëtar i fushës strategjike vetëqeverisja lokale në Trupin koordinativ.

Memorandumi i aderimit dhe bashkëpunimit me rrjetin ndërkombëtar Qytetet Ndërkulturore si dhe përgjigjja e pytesorit ndërkulturor, hapi i parë në procedurën e aderimit është përfunduar. Për shkak të vitit me pandeminë dhe buxhetit të kufizuar, autoritetet e qytetit kerkuan që anëtarësimi të bëhet në vitin 2022, sepse ka edhe implikime financiare. Në prill u mbajt seminar trajnimi online shumë-ditor në platformën e Qyteteve ndërkulturore kushtuar Narrativave Alternative dhe Komunikimit Ndërkulturor. U trajtuan temat: Si të tregohet tregim ndërkulturor, Çfarë është komunikimi gjithëpërfshirës, si të përmirësohet përbajtja e mesazheve të komunikimit dhe si të përmirësohen marrëdhëniet me median. U shpërnda një kuti me pajisje kundër lajmeve të rreme dhe materiale të tjera të dobishme dhe prezantime. Të gjitha këto përbajtje u shpërndanë më tej edhe drejtorive dhe sektorëve përkatës në qytet.

Добрата соработка со платформата ИГ продолжи и преку канцеларијата на националниот координатор. Тој во рамките на својот двегодишен мандат како избран национален претставник во експертската група за интеркултурализам при Секторот за антидискриминација на Советот на Европа, редовно учествуваше на неколку онлајн и една конференција со физичко присуство на експертската група. Експертската група ги подготви и ги поднесе на усвојување од Советот на министри при СЕ, Препораката за интеркултурна интеграција до земјите-членки, како и Образецот на Национална стратегија за интеркултурна интеграција. На силно инсистирање на една земја-членка на Советот на Европа, во двата документи се внесоа низа компромисни формулатии, во завршната фаза од изработката на документите, при што во интеркултурната интеграција беше вметнат концептот на адаптација на мигрантите во новите средини. Друга клучна промена беше ограничувањето на опсегот на интеркултурните политики во смисла на интеграција само на актуелните мигранти, а не и на луѓето со мигрантско потекло, или друг тип на разноликост. Соодветно, на крајот од 2021, иако се зголеми мандатот и надлежноста на Експертската група, беше променета и функцијата, согласно погоре оброзложеното, и во таа смисла таа прерасна во Комитет на експерти за културна интеграција (но само) на мигранти. Се разгледуваше можноста Северна Македонија и градот Скопје, евентуално и ЗЕЛС, да бидат еден од неколкуте pilot проекти, посветени на управувањето на интеркултурноста на повеќе степени на власта (multilevel governance). Но со новиот редуциран опсег на Комитетот неизвесно е дали соработката може да продолжи во услови кога моделот на интеркултурализам во концептот Едно општество е многу поширок од наметнатиот при Советот на Европа.

Идентификувани ризици и предизвици и планиран нов рок за спроведување на активностите:

Токму, спроведувањето на оваа низа активности, покажува колку предизвиците и ризиците можат да бидат непредвидливи, надворешни и да ги искомплицираат процесите надвор од познатите и претходно идентификуваните ризици и предизвици. Иако главните напори беа насочени да се надминат утврдените предизвици како: неисполнување на зададени

Bashkëpunimi i mirë me platformën IG vazhdoi edhe përmes zyrës së koordinatorit kombëtar. Gjatë mandatit të tij dyvjeçar si përfaqësues kombëtar i zgjedhur në Grupin e ekspertëve për ndërkulturalizëm të Sektorit Kundër Diskriminimit të Këshillit të Evropës, në mënyrë të rregullt mori pjesë në disa konferenca online dhe një konferencë me prani fizike të grupeve të ekspertëve. Grupi i ekspertëve përgatiti dhe parashtroi për miratim në Këshillin e ministrave të KE-së, Rekomandimin për Integrarin Ndërkulturor në shtetet anëtare, si dhe formularin e Strategjisë Kombëtare për Integrarin Ndërkulturor. Me insistimin e fortë të një shteti anëtar të Këshillit të Evropës, në të dy dokumentet u prezantuan një sërë formulimesh kompromisi, në fazën përfundimtare të përgatitjes së dokumenteve, ku në integrimin ndërkulturor u fut koncepti i përshtatjes së migrantëve në mqedise të reja. Një tjetër ndryshim kryesor ishte kufizimi i fushëveprimit të politikave ndërkulturore përsa i përket integrimit vetëm për migrantët aktualë dhe jo për njerëzit me origjinë migrante, apo një lloj tjetër diversiteti. Rrjedhimisht, në fund të vitit 2021, megjithëse u rrit mandati dhe kompetenca e Grupit të ekspertëve, u ndryshua edhe funksioni, në përputhje me arsyetimin më lart, dhe në këtë kuptim u shndërrua në Komitet i Ekspertëve për Integrarin Kulturor (por vetëm) të migrantëve. U shqyrtua mundësia që Maqedonia e Veriut dhe qyteti i Shkupit, ndoshta edhe BNJVL, të jenë një nga disa pilot projekte, të dedikuara për menaxhimin e ndërkulturalizmit në shumë nivele të qeverisjes (multilevel governance). Por me shtrirjen e re të reduktuar të Komitetit, është e pasigurt nëse bashkëpunimi mund të vazhdojë në kushte ku modeli i ndërkulturalizmit në konceptin Një Shoqëri është shumë më i gjerë se ai i imponuar nga Këshilli i Evropës.

Rreziqet dhe sfidat e identikuara dhe afat i ri i planifikuar për zbatimin e aktiviteteve:

Pikërisht, zbatimi i kësaj serie aktivitetesh, tregon se si sfidat dhe rreziqet mund tëjenë të paparashikueshme, të jashtme dhe të komplikojnë proceset përtrej rreziqeve dhe sfidave të njoitura dhe të identikuara më parë. Edhe pse përpjekjet kryesore kishin për qëllim tejkalimin e sfidave të përcaktuara si: mospërbmbushja e afateve të dhëna dhe interesimi i dobët nga NJVL. Ato u përforcuan nga pengesat objektive të

рокови и слаба заинтересираност од ЕЛС. Тие беа засилени со објективните пречки создадени од ширењето на Пандемијата Кovid 19. На тоа во првата половина од 2021 се приодаде и потребата приоритетно да се завршат амбициозните планови на ЕЛС и градоначалниците пред локалните избори наесен. А по локалните избори и промената на носителите на властта во многу лолани самоуправи вклучително и Скопје, останува предизвикот, дали новите власти ги прифаќаат политиките на интеркултурниот дијалог и концептот едно општество. Истовремено, треба да се создаде повелба за интеркултурализам која ќе ги вклучи интеркултурните принципи за општествена инклузија и интеграција, и управувањето на интеркултурноста на повеќе степени на властта (multilevel governance), на меѓународната платформа Интеркултурни градови, но ќе го задржи широкиот опсег, на разноликоста сфатена според концептот Едно општество, наместо новонаметнатиот редуциран, само на мигрантите.

Во таа насока, рокот за спроведување на активностите е ист, но останува предизвикот да се усогласат концептите и политиките, при што силен е ризикот, активностите да не се спроведат според замислите во почетниот план.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.1

RESULTATET E ARRITURA NGA QËLLIMI PRIORITAR 1.1

krijuara nga përhapja e Pandemisë Kovid 19. Në gjysmën e parë të vitit 2021 iu shtua nevoja që më përparësi të përfundohen planet ambicioze të NJVL-së dhe kryetarëve të komunave para zgjedhjeve lokale në vjeshtë.

Ndërsa pas zgjedhjeve lokale dhe ndërrimit të pushtetarëve në shumë vetëqeverisje lokale, përfshirë edhe Shkupin, mbetet sfida nëse autoritetet e reja i pranojnë politikat e dialogut ndërkulturor dhe konceptin e një shoqërie. Në të njëjtën kohë, duhet të krijohet kartë ndërkulturalizmi që përfshin parimet ndërkulturore të përfshirjes dhe integrimit shoqëror dhe qeverisjes shumë nivelëshe të ndërkulturalizmit (multilevel governance), në platformën ndërkombëtare Qytetet ndërkulturore, por do të ruajë fushëveprimin e gjerë të diversitetit, të kupuar sipas konceptit Një Shoqëri, në vend të reduktimit të sapo vendosur, vetëm për migrantët.

Në këtë drejtim, afati për realizimin e aktiviteteve është i njëjtë, por sfidë mbetet harmonizimi i koncepteve dhe politikave dhe ekziston rrezik i madh që aktivitetet të mos realizohen sipas mendimeve të planit fillestare.

1.2 Приоритетна цел: Зајакнување на надлежностите и севкупните капацитети и ресурси на институциите од културата и уметноста за креирање и спроведување на проекти кои обезбедуваат култура за сите

Реализирани активности во 2021 г. во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.2:

Мерките и активностите предвидени за остварување на приоритетната цел 1.2 се поврзани меѓу себе. Тие според оригиналниот план требаше да се реализираат една по друга. Но мерката и активноста:

M1.2.1. Обуки за управување со различноста, интеркултурна медијација, интеркултурен проектен менаџмент на институциите од културата и уметноста

1.2 Qëllimi prioritar: Përforcimi i kompetencave dhe kapaciteteteve dhe burimeve të përgjithshme të institucioneve nga kultura dhe arti për krijimin dhe zbatimin e projekteve që sigurojnë kulturë për të gjithë.

Aktivitetet e realizuara në vitin 2021 në drejtim të përbushjes së Qëllimit prioritar 1.2:

Masat dhe aktivitetet e parapara për realizimin e qëllimit prioritar 1.2 janë të ndërlidhura. Sipas planit original, ato duhej të realizoheshin një nga një. Por masa dhe aktiviteti:

M1.2.1. Trajnime për menaxhimin e diversitetit ndërmjetësimin ndërkulturor, menaxhmenti i projekteve ndërkulturore të institucioneve kulturore dhe të artit

A 1.2.1.1. Годишен тренинг- модул со повеќе сесии, изработка на труд и сертифицирање на претставниците на институциите не се реализира, поради објективните пречки создадени од ширењето на Пандемијата Ковид 19 и мерките преземени од Владата и Министерството за култура, а во согласност со препораките на Комисијата за заштита од заразни болести. Поради намалената, а во некои случаи и прекинатата работа на институциите, прилагодувањето на работното време на вработените во институциите, беше проценето дека оваа мерка нема да може да се исполни во целиот капацитет. Истовремено, поради намалувањето на буџетот на Министерството за култура и пренасочувањето на дел од средствата за реализација на ургентни Ковид 19 мерки за помош на уметниците и културните работници се јави и проблемот на немање соодветни средства.

За да се надмине недостатокот од средства, како објективна пречка, во првата половина од 2021 година беше договорено мерката да се спроведе во партнерство со Нансен дијалог центарот. НДЦ, како организација со солидно портфолио во делот на интеркултурното образование, креираше курикулум во кој вклучи соодветни интеркултурни експерти во делот на Управување со културната различност. Беше изработен предлог-проект, за којшто, во договор со вицепремиерот за европрограми, г. Димитров, беа побарани средства од билатералниот пакет со Норвешка. Се очекува обезбедување на средствата до крајот на годината со што активноста успешно би била реализирана во новиот временски рок, во текот на 2022 година.

M 1.2.2 Вклучување соодветни содржини во годишните програми на националните установи

Анализата на годишните програми на институциите ќе ги направиме соодветно на дејностите систематизирани и во работењето на Министерството за култура, односно согласно резултатите од повиците за финансирање, кои се исто така по дејности.

Во драмската дејност, кај театрите како национални институции, и покрај релативно малиот број на проекти кои ги добиваат како официјална поддршка,

A 1.2.1.1. Modul trajnimi vjetor me disa sesione, përgatitje e punës dhe çertifikimi i përfaqësuesve të institucioneve nuk është realizuar, për shkak të pengesave objektive të krijuara nga përhapja e Pandemisë Kovid 19 dhe masave të marra nga Qeveria dhe Ministria e Kulturës, ndërsa në përputhje me rekomandimet e Komisionit për Mbrojtjen nga Sëmundjet Ngjitetëse. Për shkak të zvogëlimit, në disa raste të punës së ndërprerë të institucioneve, përshtatja e orarëve të punës së punonjësve në institucion, u vlerësua se kjo masë nuk do të mund të përmbushej në kapacitetin e plotë. Njëkohësisht, për shkak të zvogëlimit të buxhetit të Ministrisë Kulturës dhe ridrejtimit të një pjese të mjeteve për realizimin e masave urgjente Kovid 19 për të ndihmuar artistët dhe punonjësit e kulturës, u paraqit problemi i mungesës së mjeteve të duhura.

Për të tejkaluar mungesën e mjeteve, si pengesë objektive, në gjysmëvjetorin e parë të vitit 2021, u dakordua masa të realizohet në partneritet me Qendrën e Dijalogut të Nansenit, QDN, si organizatë me portfolio solide në pjesën e arsimit ndërkulturor, ka krijuar kirikulum në të cilën do të përfshihen ekpertë përkatës ndërkulturor në pjesën e Menaxhimit me diversitetin kulturor. Është përgatitur propozim-projekt, për të cilën në marrëveshje me Zëvendëskryeministrin për Integrumin Evropian z. Dimitrov, janë kërkuar mjete nga pakova dypalëshe me Norvegjinë. Pritet sigurimi i mjeteve deri në fund të vitit me çka aktiviteti do të realizohet me sukses në afatin e ri kohor, gjatë vitit 2022.

M1.2.2 Përfshirje e përbajtjeve të duhura në programet vjetore të institucioneve kombëtare

Analizë të programeve vjetore të institucioneve do ti bëjmë në mënyrë përkatëse të veprimtarive të sistematizuara edhe në punën e Ministrisë së Kulturës, përkatësisht në përputhje me rezultatet nga thirrjet për financim, siç janë gjithashtu sipas veprimtarive.

Në veprimtarinë e dramës, në teatrot si institacione kombëtare edhe përkrah numrit të vogël të projekteve që marrin si mbështetje zyrtare, mund të vërehet se

може да се забележи дека културната различност е високо застапена. Речиси сите театри кои дејствуваат во т.н. мешани средини, и центрите за култура кои добиле средства за театарска програма имаат претстави балансирано, и на македонски и на албански јазик, односно вклучуваат македонски, односно албански, или турски, режисери и автори. Исклучок е НУ Гостиварскиот театар со претстави исклучиво на албански и од албански режисери. Охридскиот театар при Центарот за култура, Албанскиот театар, МНТ и драмски имаат претстави само на еден јазик и од моноетнички режисери, иако и самите театарски ансамбли се претежно моноетнички. Албанскиот театар сепак, обезбедува симултан превод за своите претстави на македонски.

Во визуелните уметности постои истата балансираност кај институциите во мешаните средини. Исклучок е националната галерија во Тетово чија програма е составена исклучиво од албански автори. Слично, во програмата на Центарот за култура од Струга, не се застапени албански визуелни уметници од неколкумината што влегле во одобрената програма. Во т.н. типични моноетнички средини, претежно авторите се Македонци. Исклучок е Центарот за култура Струмица, каде што единствените две авторски изложби се на припадник на турската, односно на бошњачката заедница. Културниот диверзитет е добро балансиран во програмата на најзначајната институција од областа на визуелните уметности НИ Национална галерија Скопје.

За разлика, од програмата за неинституционални корисници во фолклорната дејност, која можеби најдобро го изразува културниот диверзитет на земјата, фолклорната дејност во институциите не покажува голем интерес за разноликоста. Иако треба да се спомене мултиетничкиот фолклорен фестивал во претежно моноетничка Гевгелија, или фолклорната работилница за деца со посебни потреби во Берово. Проекти кои се поддржани со релативно помали средства. Во музичко-сценската дејност, само националните институции во мултикултурни средини, како Гостивар и Дебар, своите програми ги поврзуваат со контекстот на диверзитетот во кој постојат. Кај другите институции нема програми експлицитно посветени на интеркултуралноста и диверзитетот.

diversiteti kulturor është shumë i përfaqësuar. Pothuajse të gjithë teatrot që veprojnë në të ashtuquajturën mjedise të përziera dhe qendrat e kulturës që kanë marrë mjete për programe teatrale kanë shfaqje të balancuar edhe në gjuhë maqedone dhe në gjuhë shqipe, përkatesisht përfshijnë regjisore de autorë maqedonas, përkatesisht shqiptar ose turq. Përjashtim është IK Teatri i gostivarit me shfaqje vetëm në gjuhë shqipe dhe me regjisore shqiptarë. Teatri i Ohrit në Qendrën e Kulturës, Teatri Shqiptar, TPM dhe drama kanë shfaqje vetëm në një gjuhë edhe nga regjisore të një etnie edhe pse edhe vetë ansamblat teatrale janë kryesisht të një etnie, Teatri Shqipëtar gjithsesi, siguron përkthim simultan për shfaqjet e tij ne maqedonisht.

Në artet vizuele ekziston ekuilibri i njëjtë tek institucionet me mjedise të përziera. Një përjashtim është galeria në Tetovë programi i të cilës përbëhet vetëm nga autorë shqiptarë. Ngajshëm, në prgramin e Qendrës së Kulturës në Strugë, nuk janë të përfshirë artistët vizuel shqiptar nga disa që kanë hyrë në programin e miratuar. Në të ashtuquajturën mjedise tipike një etnike, kryesisht autorët janë maqedonas. Përjashtim është Qendra e Kulturës e Strumicës, ku dy shfaqjet e vetme autoriale janë nga anëtar i komunitetit turk, përkatesisht bashkësisë boshnjake. Diverziteti Kulturor është mirë i balancuar në programin e institucionit më të rëndësishëm nga fusha e arteve vizuale dhe IK Galeria Kombëtare Shkup.

Për dallim nga programi për përdoruesit joinstitutional në veprimtarinë folklorike, i cili ndoshta më së miri shpreh diverzitetin kulturor të vendit, veprimtaria folklorike në institucionet nuk ka treguar interes të madh për diverzitetin. Edhe pse duhet të përmendet festivali folklorik multietnik në Gjevgjelinë kryesisht një etnike ose punëtoria folklorike për fëmijë me nevoja të posaçme në Berovë. Projekte që relativisht janë mbështetur me më pak mjete. Në veprimtarinë muzikore-skenike, vetëm institucionet kombëtare në mjedise multikulturore, si Gostivari dhe dبرا, programet e tyre i lidhin me kontekstin e diverzitetit në të cilin ekzistojnë. Në institucionet e tjera nuk ka programet qartë të dedikuara për ndërkulturalizmin dhe diversitetin.

Како пример на добра практика ќе ги посочиме следните активности.

НУ Турски театар Скопје е институција посветена на културниот развој на турската заедница. Во изминатиот период, во институцијата се вработија 10 млади, оддамна дипломирани актери на Факултетот за драмски уметности, еден млад правен соработник и еден финансиски советник, а со тоа Театарот се одвои од опслужување на правната служба на НУ Албански театар. Вработени се шминкер, кројач и суфлер кои беа неопходни за самостојно делување, а преку трајно превземање и режисер. Се реализираа дванаесет претстави за три години, од кои шесте последни претстави во 2020 и 2021 година, во време на пандемија по општите протоколи за работа. Следен голем проект е завршувањето на изградбата на објект наменет за НУ Турски театар Скопје, во состојба на карабина од 2016 година, а годинава Министерство за Култура одвои износ од 27 000 000 денари финансиски средства за фазата -фасада и кров.

Посебните цели на институцијата се во склад со двете стратегии, и секторската и стратегијата за Едно општество и интеркултурализам:

1. Можност за секого со поттикнување за развој и креативен потенцијал низ нега на уметнички извонредни експерименти и иновација, со цел вложување во развој на публиката.
2. Разновидност и соработка за афирмација на културата на заедницата, како и нега на јазикот на заедницата(туркиот јазик) со взајемно разбирање, дијалог на поединци- уметници со што ќе се развива регионалната и меѓународна и културна соработка врз принципите на партнерство и размена.

Театарот реализираше претстава во соработка со уметник-поединец и претстава во копродукција со "Машина Продакши", како и две детски претстави со сопствени средства. На проектот "Вишнова градина" како асистент на режија е ангажиран студент по режија на ФДУ. Во однос на децентрализирано дејствување, поради пандемијата се ускратија патувањата и гостувањата во градови кaj што турската заедница е во поголем процент, но ансамблот имаше учество во Прилеп на фестивалот "Војдан Чернодрински" со Претставата "Славната Флоренс", како и на "Ускана-фест" во Кичево со детската претстава "Рапунзел".

Si shembull i praktikave të mira do ti vëmë në dukje aktivitetet e mëposhtme.

IK Teatri Turk Shkup ёсhtë institucion i përkushtuar zhvillimit kulturor të komunitetit turk. Në periudhën e fundit, në institucion janë punësuar 10 të rinj, aktorë të diplomuar prej kohësh në Fakultetin e Arteve Dramatike, një bashkëpunëtor i ri juridik dhe një këshilltarë financiar, ndërsa me këtë teatri u nda nga shërbimi juridik i IK Teatri Shqiptar. Janë punësuar grimer, rrobaqeprës dhe sufler të cilët ishin të nevojshëm për të vepruar në mënyrë të pavarur, ndërsa përmes transferimit të përhershëm edhe regjisori. Janë realizuar **dymbëdhjetë** shfaqje për tre vjet, prej të cilëve gjashtë shfaqjet e fundit në vitin 2020 dhe 2021, gjatë kohë së pandemisë sipas protokolleve të përgjithshme për punë. Projekt tjetër i madh ёshtë përfundimi i ndërtimit të objektit të dedikuar për IK Teatri Turk në Shkup, në gjendje karabina nga viti 2016, ndërsa këtë vit Ministria e Kulturës ndau shumë prej 27 000 000 denarë mjete financiare për fazën - fasadë dhe çati.

Qëllimet e veçanta të institucionit janë në përputhje me të dy strategjitë, si strategjia sektoriale për Një shoqëri dhe ndërkulturalizëm:

1. Mundësia për të gjithë me nxitje për zhvillim dhe potencial kreativ nëpërmjet kujdesit për eksperimente dhe inovacione të jashtëzakonshme artistike, për të investuar në zhvillimin e publikut.
2. Llojillojshmëria dhe bashkëpunimi për afirmimin e kulturës së komunitetit, si dhe kujdesi për gjuhën e komunitetit (gjuhë turke) me mirëkuptim reciprok, dialog të individëve-artistëve i cili do të zhillojë bashkëpunimin rajonal dhe ndërkombëtar dhe kulturor mbi parimet e partneritetit dhe shkëmbimit.

Teatri realizoi shfaqje në bashkëpunim me artist individual dhe shfaqje në bashkëprodhim me "Machine Production", si dhe dy pjesë për fëmijë me fondet e tyre. Në projektin "Pemishtja e qershisë" si asistent i regjisitorit ёshtë angazhuar student i regjisë në FAD. Për sa i përket veprimit të decentralizuar, për shkak të pandemisë, udhëtimet dhe vizitat në qytetet ku komuniteti turk ёshtë në përqindje më të lartë u hoqën, por ansambl mori pjesë në Prilep në festivalin "Vojdan Çernodrinski me shfaqjen "Florensa e famshme" dhe "Uskana-Fest" në Kërçovë me shfaqjen për fëmijë "Rapunzel".

Постојат и иницијативи за основање на нови културни институции на заедниците. Такви се барањата за формирање Турски културен центар, како и Ромски театар и Ромски културен центар.

M1.2.3 Поттикнување на соработката и осмислување на заеднички културни активности на културните установи со организации што ги претставуваат овие заедници и групи

Националните установи беа поттикнувани на соработката и осмислување на заеднички културни активности на културните установи со организации што ги претставуваат овие заедници и групи во предлозите на годишните планови, но необврзно имајќи ги предвид новонастанатите неповољни услови во кои установите опстојуваат среде предизвиците на здравствената криза, а кои се одразија и на институционалните капацитети и можноста за планирање во турбулентни околности.

Како пример на добра практика ќе ги посочиме следните активности.

ЗГ Центар за интеркултурен дијалог (ЦИД) доби поддршка за отворање на младински интеркултурен центар во просториите на НУ Центар за култура “Трајко Прокопиев” во Куманово. Младински центар како сервис за млади се дефинира како место каде се подготвуваат и спроведуваат програми кои ја подобруваат благосостојбата на младите, развојот на личниот, социјален и професионален живот на младите, информации од важен интерес за младите и други аспекти од животот на младите. Тие се основаат согласно член 22 став 3 од Законот за младинско учество и младински политики. Центар за интеркултурен дијалог (ЦИД) е младинска организација од Куманово која е предводена од младите и насочена кон промовирање на интеркултурно прифаќање и активно граѓанство преку процеси на градење на капацитети, неформално образование и младинска работа.

Во Годишната програма на Министерството за култура главните културни настани, манифестации и фестивали и Здруженија на графани на заедниците имаат поддршка да ги реализираат проектните активности. Министерството обезбеди пари и за заштита на најзначајниот објект од секуларното културно

Ekzistojnë edhe iniciativa për themelin e institacioneve të reja kulturore të komuniteteve. Të tilla janë kërkesat për formimin e Qendrës Kulturore Turke, si dhe Teatrit Rom dhe Qendrës Kulturore Rome.

M1.2.3 Nxitja e bashkëpunimit dhe krijimi i aktivitetave të përbashkëta kulturore të institucioneve kulturore me organizata që përfaqësojnë këto komunitete dhe grupe

Institucionet kombëtare u inkurajuan të bashkëpunojnë dhe të hartojnë aktivitetet të përbashkëta kulturore të institucioneve kulturore me organizata që përfaqësojnë këto komunitete dhe grupe në propozimet e planeve vjetore, por jo domosdoshmërisht duke marrë parasysh kushtet e reja të pafavorshme në të cilat institucionet mbijetojnë në mes të sfidave të krizës shëndetësore, të cilat reflektojan edhe në kapacitetin institucional dhe mundësinë e planifikimit në rrethana të trazuara.

Si shembull i praktikës së mir do të vëmë në dukje aktivitetet e mëposhtme. SHQ Qendra për Dialog Ndërkulturor (QDN) ka marrë mbështetje për hapjen e qendrës ndërkulturore për të rinjtë në hapësirat e IK Qendrës Kulturore “Trajko Prokopiev” në Kumanovë. Qendra e Rinore si shërbim rinos përcaktohet si vend ku përgatiten dhe zbatohen programe që përmirësojnë mirëqenien e të rinjve, zvillimin e jetës personale, sociale dhe profesionale të të rinjve, informacione me interes të rëndësishëm për të rinjtë dhe aspekte tjera për jetën e të rinjve. Ato themelohen në përputhje me nenin 22 paragrafi 3 të Ligjit për Pjesëmarrjen e Rinisë dhe Polikavë Rinore. Ato themelohen në përputhje me nenin 22 paragrafi 3 të Ligjit për Pjesëmarrjen e Rinisë dhe Politikat Rinore. Qendra për Dialog Ndërkulturor (CID) është organizatë rinore nga Kumanova që udhëhiqet nga të rinjtë dhe ka përqëllim promovimin e pranimit ndërkulturore dhe qytetarisë aktive përmes proceseve të ngritisës së kapaciteteve, arsimit joformal dhe punës së të rinjve.

Në Programin vjetor të Ministrisë së Kulturës, ngjarjet kryesore kulturore, manifestimet dhe festivalet kulturore dhe Shoqatat e qytetarëve të komuniteteve kanë më bështetjen të realizojnë aktivitetet e projektit. Ministria ka siguruar gjithashtu edhe të holla për mbrojtjen e objektit më të rëndësishëm të trashëgimisë

наследство од отоманскиот период, Сарајот на Нијази бег, каде што тековно е сместен Домот на културата на општина Ресен.

Во јуни 2021 Националниот координатор одржи средба со претставници на Комитетот за односи со заедниците и членови од Комисијата за култура при Собранието на РСМ на која беа разговарани начините како да се подобри присуството на интеркултурни проекти и проекти на претставници на културите на заедниците. Беше констатирано дека треба да се направат обуки по проектен менаџмент, а беше разгледана и можноста за квантifiцирање на процент што би бил гарантиран во програмите за поддршка на МК за ваков тип на проекти.

Идентификувани ризици и предизвици и планиран нов рок за спроведување на активностите:

Предизвиците не се плод на менување на политиките туку се само од техничка природа и дека со новите рокови кои одговараат на темпото на работа во услови на пандемија, ќе се реализираат успешно. Новата временска рамка е поместена за спроведување на активноста. Обука од вториот до четвртиот квартал во 2021 односно, за останатите две активности од првиот до четвртиот квартал од 2022 година. Преземените активности се во насока на елиминација на воочените ризици.

kulturore laike nga periudha osmane, Saraji i Nijazi beat, ku aktualisht gjendet Shtëpia e Kulturës e Komunës së Resnjës.

Në qershor të vitit 2021 Kordinatori Kombëtar mbajti takime me përfaqësuesit e Komitetit për Marrëdhëniet me Bashkësitë dhe anëtarët e Komisionit të Kulturës në Kuvendin e RMV-së ku janë biseduar mënyrat se si të përmirësohet prania e projekteve ndërkulturore dhe projekte të përfaqësuesve të kulturave të komuniteteve. Ishte e konstatuar se duhet të bëhen trajnime me menaxhimin e projektit dhe është shqyrtuar edhe mundësia për përcaktimin e përqindjes që do të garantohej në programet për mbështetjen e MK-së për këtë lloj të projekteve.

Reziqet dhe sfidat e identifikuara dhe afati i ri i planifikuar për zbatimin e aktiviteteve:

Sfidat nuk janë fryt i ndryshimit të politikave por janë vetëm të një natyre teknike dhe se me afatet e reja që korrespondojnë me ritmin e punës në kushtet e pandemisë, ato do të realizohen me sukses. Korniza e re kohore është zhvendosur për zbatimin e aktivitetit Trajnimi nga tremujori i dytë në tremujorin e katërt në vitin 2021, pra për dy aktivitetet e tjera nga tremujori i parëderi në tremujorin e katërt të vitit 2022. Aktivitetet e ndërmarra janë në drejtim të eliminimit të rreziqeve të percepruara.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.2

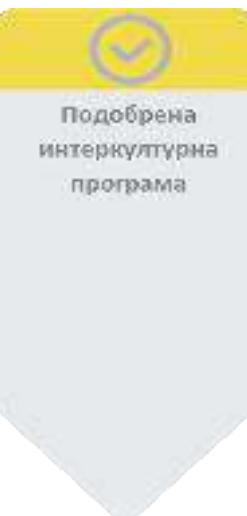
РЕЗУЛАТАТЕ Е АРРИТУРА НГА QËLLUMI PRIORITAR 1.2

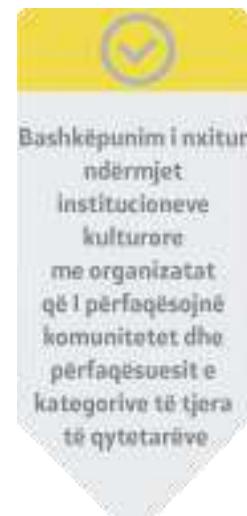
Поттикната соработка меѓу културните установи со организации што ги претставуваат заедниците и претставници на други категории граѓани

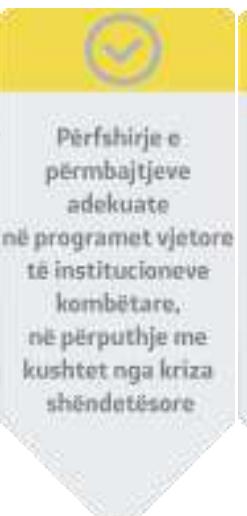
Вклучување соодветни содржини во годишните програми на националните установи, согласно условите од здравствената криза

Подобрена интеркултурна програма

Bashkëpunim i nxitur ndërmjet institucioneve kulturore me organizatat që i përfaqësojnë komunitetet dhe përfaqësuesit e kategorive të tjera të qytetarive

Përfshtirje e përmbajtjeve adekuate në programet vjetore të institucioneve kombëtare, në përputhje me kushtet nga kriza shëndetësore

Program ndërkulturor i përmirësuar

1.3 Приоритетна цел: Зајакнување на надлежностите и сèвкупните ресурси на Управата за афирмирање и унапредување на културата на припадниците на заедниците.

1.3 Qëllimi prioritar: Përforcimi i kompetencave dhe burimeve të përgjithshme të Drejtorisë për Afrimimin dhe Avancimin e Kulturës së Pjesëtarëve të Bashkësive.

M 1.3.1 Реорганизација и зголемување на надлежностите на Управата за афирмирање и унапредување на културата на припадниците на заедниците во Република Македонија

По парламентарните избори Управата доби нов директор, претставник

M 1.3.1 Riorganizimi dhe rritja e kompetencave të Drejtorisë për Afirmimin dhe Avancimin e Kulturës së Pjesëtarëve të Bashkësive në Republikën e Maqedonisë

Pas zgjedhjeve parlamentare, Drejtoria kishte drejtore të ri, përfaqësues i

на бошњачката заедница. На почетокот на 2021 Управата, заедно со Министерството доби нови простории со што значително ги подобри техничките и инфраструктурните услови во кои функционира. Програмата за работа е успешно усвоена од матичната институција- Министерство за политички систем и односи меѓу заедниците. Управата даде мислење за Предлог програма за одржлив локален развој и децентрализација 2021-2026 година. Редовно се остваруваат средби на Управата со други институции: Националната галерија Скопје, Национален конзерваториски центар, Институтот за стандардизација, Музејот на холокаустот, со претставникот на Бошњачкиот национален совет. Темите на средбите се околу поеднинечниот придонес на горенаведените институции во насока на афирмирање и уапредување на културата на припадниците на заедниците во Република Северна Македонија.

Голем дел од предвидените активности поради кризата предизвикана од пандемијата со вирусот КОВИД 19, имаа тешкотија да се остварат, и тоа доведе до намален институционален капацитет но неколку беа забележителни:

- Отварање на Меѓународниот Ромски Трубачки Фестивал „Рома Труба Фест 2021“, во Куманово.
- По повод Националниот ден „28 Септември – денот на Бошњаци“ претставници на институцијата беа домаќини заедно со Премиерот г. Зоран Заев на Делегацијата од БиХ, која ја предводеше г. Шефик Џаферовик - член на претседателството. На средбите по тој повод беше дискутирано за повеќе сегменти како на пример, Билатералната соработка, размена на студентите помеѓу двете земји, економскиот и социјалниот развој на земјите во регионот и поставеноста на Бошњаците во Р.С.М и нивната вклученост во општествениот систем во Р.С.М.
- Одбележувањето на „20-годишнината од Охридскиот Рамковен Договор.
- Координативни средби со претставници на заедниците и со Вицепремиерот г. Артан Груби по повод организирањето на Пописот 2021.

komunitetit boshnjak. Në fillim të vitit 2021, Drejtoria, së bashku me Ministrinë, morën hapësira të reja, të cilat përmirësuan ndjeshëm kushtet teknike dhe infrastrukturore në të cilat funksionon. Programi i punës është miratuar me sukses nga institucion i amë - Ministria e Sistemit Politik dhe Marrëdhënieve Ndërmjet Bashkësive. Drejtoria dha mendim për Propozim-programin për Zhvillim të Qëndrueshmë Lokal dhe Decentralizim 2021-2026. Rregullisht realizohen takimet e Drejtorisë me institucionet e tjera: Galeria Kombëtare Shkup, Qendra Kombëtare e Konservimit, Institut i Standardizim, Muzeu i Holokaustit dhe përfaqësues i Këshillit Kombëtar Boshnjak. Temat e takimeve kanë të bëjnë me kontributin individual të institucioneve të mësipërme në drejtим të afirmimit dhe promovimit të kulturës së pjesëtarëve të komuniteteve në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Një pjesë e madhe e aktiviteteve të parapara për shkak të krizës së shkaktuar nga pandemia me virusin KOVID 19 ishin vështir të realizohen dhe kjo rezultoi në uljen e kapaciteteve institucionale, por disa ishin të dukshme:

- Hapja e Festivalit Ndërkombëtar të Trumbetës Rome “Roma Truba Fest 2021” në Kumanovë.
- Me rastin e Festës Kombëtare “28 Shtatori - Dita e Boshnjakëve”, përfaqësues të institucionit ishin nikoqir së bashku me Kryeministrin z. Zoran Zaev në Delegacionin e BdheH, të udhëhequr nga z. Sefik Xhaferovic - anëtar i kryesisë. Në takimet me atë rast u diskutua për disa segmente, si bashkëpunimi dypalësh, shkëmbimi i studentëve ndërmjet dy vendeve, zhvillimi ekonomik dhe social i vendeve të rajonit dhe pozita e boshnjakëve në RMV dhe përfshirja e tyre në sistemin social në RMV.
- Shënimi i “20 vjetorit të Marrëveshjes Kornizë të Ohrit.
- Takime koordinuese me përfaqësues të komuniteteve dhe me zëvendëskryeministrin z. Artan Grubi me rastin e organizimit të Regjistrimit 2021.

- Средба со „Советодавната Комисија за Рамковна Конвенција за Заштита на Националните Малцинства“.
- Учество на семинарот со тема – Обука за креирање на Стратешки План на Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците.

Идентификувани ризици и предизвици и планиран нов рок за спроведување на активностите:

Заради нужната транзиција на институцијата од едно министерство во друго, се јави потребата од пролонгирање на рокот. Се извршија низа работни средби и консултации, на кој начин најсоодветно, и во која временска рамка да се реализира мерката. Новиот рок се однесува на првиот до четвртиот квартал од 2022 година.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.3

ОЦЕНКА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРИОРИТЕТ 1:

Реализираните и започнатите активности придонесоа за реализација на приоритетот:

Создавање еднакви можности, целосна достапност и вклученост на сите граѓани во развивањето и негувањето на интеркултурализмот и градење заедничките културни вредности и специфичности.

- Takimi me "Komiteten Këshillimor i Konventës Kuadër për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare".
- Pjesëmarje në seminarin me тема - Trajnim пr krijimin e Planit Strategjik të Ministrisë së Sistemit Politik dhe Marrëdhënieve Ndër-Bashkësive.

Rreziqet dhe sfidat e identifikuara dhe afat i ri i planifikuar pér zbatimin e aktiviteteteve:

Пër shkak тe tranzisionit тe domosdoshëm тe institucionit nga një ministri në tjetren, u paraqit nevoja pér prolongimin e afatit. Janë realizuar një seri takimesh pune dhe konsultimesh, në mënyrë më тe përshtatshme dhe në cilën kornizë kohore тe realizohet masa. Afati i ri i referohet tremujorit тe parë deri në tremujorin e katërt тe vitit 2022.

РЕЗУЛАТЕТ Е АРРИТУРА НГА КЕЛЛИМ ПРИОРИТАР 1.3

VLERËSIMI И ZBATIMIT ТЕ ПРИОРИТЕТИТ 1:

Aktivitetet e realizuara dhe тe filluara kontribuan pér realizimin e приоритетит:

Krijimin e mundësive тe barabarta, qasje dhe përfshirje e plotë e тe gjithë qytetarëve në zhvillimin dhe trajtimin e ndërkulturalizmit dhe ndërtimin e vlerave dhe specifikave тe përbashkëta kulturore.

Приоритет 2: Афирмација и развој на меѓусебната почит, разбирање и поддршка на културните различности во општеството, во кое културите на сите заедници, врз основа на развиен интеркултурен дијалог силно соработуваат, меѓусебно се надополнуваат и се збогатуваат.

2.1.Приоритетна цел: Субвенционирање на програми и содржини кои се залагаат за елиминирање на национализмот, ксенофобијата, етничките стеги, религиозна, родова, полова и секаква друга дискриминација

Реализирани активности во 2021 г. во насока на исполнување на
Приоритетна цел 2.1:

Предвидените мерки

M2.1.1 Вклучување соодветни содржини во годишните програми на националните установи

M 2.1.2 Поттикнување на соработката и осмислување на заеднички културни активности на културните установи со организации што ги претставуваат овие заедници и групи се реализираат континуирано. Во таа насока и Управата, како задолжена институција и националниот координатор, одржуваат редовни средби со заинтересираните страни, но и со надлежните институции, даваат препораки и мислења во кои ги упатуваат на заедничка соработка. Сепак треба да се има предвид, дека институциите и буџетот на МК се уште се во услови на криза и на ситуација на намалените средства и намален капацитет на институциите.

Prioriteti 2: Afirmimi dhe zhvillimi i respektit të ndërsjellë, kuptimi dhe mbështetja e dallimeve kulturore në shoqëri, në të cilën kulturat e komuniteteve, në bazë të dialogut ndërkulturorë të zhvilluar bashkëpunojnë fort, ndërmjet vete plotësohen dhe pasurohen.

2.1. Qëllimi prioritar: Subvencionimi i programeve dhe përmbajtjeve që synojnë të eliminojnë nacionalizmin, ksenofobinë, kufizimet etnike, diskriminimin fetar, gjinor, dhe çdo diskriminim tjeter

Aktivitetet e realizuara në vitin 2021 në drejtim të përbushjes së Qëllimit prioritar 2.1:

Masa të parapara

M2.1.1 Përfshirjen e përmbajtjeve adekuate në programet vjetore të institucioneve kombëtare

M 2.1.2 Nxitja e bashkëpunimit dhe krijimi i aktivitetave të përbashkëta kulturore të institucioneve kulturore me organizatat që përfaqësojnë këto komunitete dhe grupe realizohen në mënyrë të vazhdueshme. Në këtë drejtim, Drejtoria si institucion përgjegjës dhe koordinator kombëtar, mbanë takime të rregullta me palët e interesuara, por edhe me institucionet kompetente, jashtë rekomandime dhe mendime në të cilat i drejtojnë në bashkëpunim të përbashkët. Megjithatë, duhet të merret parasysh se institucionet dhe buxheti i Maqedonisë janë ende në kushte krize dhe në situatë të zvogëlimit të mjeteve dhe kapacitet të zvogëluar të institucioneve.

Анализата на резултатите од годишниот конкурс на Министерството за култура во делот на други корисници, покажува значаен диверзитет и интеркултурност на проектите, и прифаќање на проекти на припадниците на заедниците во драмската дејност. Во ликовната дејност, иако балансот меѓу македонски и албански уметници е солиден, недостасуваат проекти од припадниците на помалите заедници. Во издавачката дејност, балансот меѓу македонските и албанските издавачи и автори е добро направен. Има релативно добар број на ромски и турски изданија, а незначително се присутни изданијата на припадници на влашката и бошњачката заедница. Меѓу поддржаните изданија има една книга која експлицитно се занимава со концептот Едно општество, од различни и диверзитетни автори, и една книга којашто се занимава со интеркултурализмот и танцот. Неколку книги се занимаваат со теми блиски до Стратегијата, а како иновативни се појавуваат т.н. инклузивни сликовници, и двојазични сликовници.

Поголема е присутноста на интеркултурни проекти, проекти на заедниците и проекти кои ги опфаќаат целните групи во т.н. интердисциплинарна дејност. Речиси 50% од проектите се во духот на Стратегијата Едно општество во оваа дејност, каде што интеркултурниот дијалог беше и еден од експлицитните критериуми. Фолклорната дејност, останува дејноста, каде што културниот диверзитет, културата на заедниците и интеркултуралноста е најдобро препрезентирана во програмата.

За разлика од последните две дејности, во музичко-сценската дејност, која е меѓу најобемните, речиси на прсти се бројат проектите што се интеркултурни или мултикултурни. И покрај податливоста на универзалниот јазик на музиката и сценските уметности, проектите на уметниците од оваа дејност како да не покажуваат доволно љубопитство за дизајн на проектите во духот на Едно општество и интеркултурализмот. Секако, активни мерки од страна на институциите можат да направат пресврт, како што и покажуваат резултатите од повикот на Владата за помош на музичката индустрија, што подолу ги анализираме.

Analiza e rezultateve të konkursit vjetor të Ministrisë së Kulturës në pjesën e përdoruesve të tjerë, tregon diversitet dhe ndërkulturalizëm të konsiderueshëm të projekteve, si dhe pranimin e projekteve të pjesëtarëve të komuniteteve në veprimtarinë dramatike. Në veprimtarinë e artit, edhe pse balanca mes artistëve maqedonas dhe atyre shqiptarë është solid, mungojnë projekte nga anëtarët e komuniteteve më të vogla. Në veprimtarinë botuese, balanci midis botuesve dhe autorëve maqedonas dhe shqiptarë është bërë mirë. Ekziston një numër relativisht i mirë i botimeve rome dhe turke, ndërsa botimet e anëtarëve të komuniteteve vlehe dhe boshnjake janë prezente në numër të vogël. Ndër botimet e mbështetura ka libër që trajton në mënyrë eksplikite konceptin e Një Shoqërie, nga autorë të ndryshëm dhe diversitar, dhe një libër që merret me ndërkulturizmin dhe vallëzimin. Disa libra trajtojnë tema afér Strategjisë, dhe si novatore shfaqen të ashtuquajturat libra me figura gjithëpërfshirëse dhe libra me figura dygjuhëshe.

Prania, është më e madhe në projektet ndërkulturore, projektet komuniteteve dhe projektet që përfshijnë grupet e synuara në të ashtuquajturën veprimtar ndërdisiplinore. Pothuajse 50% e projekteve janë në fryshtë e Strategjisë së Një Shoqërie në këtë veprimtari, ku dialogu ndërkulturore ishte një nga kriteret eksplikite. Veprimtaria folklorike mbetet veprimtari ku diversiteti kulturor, kultura e komuniteteve dhe ndërkulturësia përfaqësohet më së miri në program.

Për dallim nga dy veprimtaritë e fundit, në veprimtarinë muzikore-skenike, e cila është ndër më të vëllimshmet, projektet që janë ndërkulturore ose multikulturore pothuajse numërohen në gishta. Përkundër menaxhueshmërisë së gjuhës universale të muzikës dhe arteve skenike, projektet e artistëve të kësaj veprimtarie nuk duket se kanë treguar mjaft kuriozitet për të dizajnuar projekte në fryshtë e Një Shoqërie dhe Ndërkulturalizëm. Natyrisht, masat aktive nga institucionet mund të bëjnë një ndryshim, siç edhe tregojnë rezultatet e thirrjes së Qeverisë për ndihmë ndaj industrisë së muzikës, të cilat i analizojmë më poshtë.

M2.1.3 Креирање Годишен конкурс за афирмирање и унапредување на културата на припадниците на заедниците во Република Северна Македонија

Оваа мерка доби нова временска рамка, согласно ажурираните акциски планови. Сепак треба да се напомене дека во периодот на известување во оваа форма. Но треба да се напомене Агенцијата за остварување на правата на заедниците објави повик за финансирање на програмските активности на здруженијата и фондациите. Беа селектирани 15 здруженија за поддршка на нивните проекти, кои се во интерес на помалубројните заедници.

1. Легис – Скопје
2. Српски културен центар – Скопје
3. Здружение за култура, заеднички вредности и одржлив развој – ДИВАН
4. Центар за ромска заедница ДРОМ – Куманово
5. Здружение на граѓани за млади, демократија и човекови права – УФУК
6. Српска заедница во Македонија
7. ДИВАНХАНА – Здружение за афирмација на бошњачката жена
8. Културно, образовно и хуманитарно здружение –ЧИНАР ТУРК
9. Здружение на права и хуманост – ИНТЕГРА НАУ
10. Здружение на стопанственици Власи од Македонија – МАНДРА
11. Заедница на Хрвати во РСМ – ЗХРМ –Скопје
12. Здружение на Унгарците во Македонија – ТЕЛЕДОМ
13. Младинска Алијанса – Тетово
14. Влашко културно уметничко друштво Питу Гули –Скопје
15. Ромски младински центар – Метаморфоза

Од приложената листа може да се види дека многу од нив се културни здруженија или здруженија со силни културни портфолија.

Идентификувани ризици и предизвици и планиран нов рок за спроведување на активностите:

M2.1.3 Krijimi i konkursit vjetor pér afirmim dhe avancimin e kulturës së pjesëtarëve të komuniteteve në Republikën e Maqedonisë së Veriut

Kjo masë mori një kornizë të re kohore, në përputhje me planet e përditësuara aksionar. Megjithatë duhet theksuar se është në periudhën raportuese në këtë formë. Sidoqoftë, duhet të theksohet se Agjencia pér Realizimin e të Drejtave të Komuniteteve ka shpallur Thirrje pér financimin e aktivitetave programore të shoqatave dhe fondacioneve. U zgjodhën 15 shoqata pér mbështetje të projekteve të tyre, të cilat janë në interes të komuniteteve më të vogla.

1. Legis - Shkup
2. Qendra Kulturore Serbe - Shkup
3. Shoqata pér kulturë, vlera të përbashkëta dhe zhvillim të qëndrueshëm - DIVAN
4. Qendra pér komunitetin rom DROM - Kumanovë
5. Shoqata e Qytetarëve pér Rininë, Demokracinë dhe të Drejtat e Njeriut - UFUK
6. Komuniteti serb në Maqedoni
7. DIVANHANA - Shoqata pér afirmimin e gruas boshnjake
8. Shoqata kulturore, arsimore dhe humanitare - ÇINAR TURK
9. Shoqata e të Drejtave dhe Humanitetit - INTEGRA NAU
10. Shoqata e biznesmenëve vlleh nga Maqedonia - MANDRA
11. Komuniteti i Kroatëve në RMV - KKRM - Shkup
12. Shoqata e Hungarezëve në Maqedoni - TELEDOM
13. Aleanca Rinore - Tetovë
14. Shoqata Kulturore dhe Artistike Vllahe Pitu Guli - Shkup
15. Qendra Rinore Rome - Metamorfoza

Nga lista e paraqitur mund të shihet se shumica e tyre janë shoqyty kulturore ose shoqyty me protfolje të forta kulturore.

Rezijet dhe sfidat e identifikuara dhe afati i ri i planifikuar pér zbatimin e aktivitetave:

Активностите во новата временска рамка се одвиваат според предвидената динамика.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2.1

Aktivitetet në kornizën e re kohore zhvillohen sipas dinamikës së paraparë.

РРЕЗУЛТАТ Е АРРИТУРА НГА QËLLIMI PRIORITAR 2.1

2.2.Приоритетна цел: Зголемување на бројот на интеркултурните програми и проекти на централно и локално ниво

Реализирани активности во 2021 г. во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.1:

M2.2.1 Интеркултурни програми и проекти на национално и на локално ниво

Континуираната работа на КТ во првата половина од 2021 година, придонесе интеркултурната димензија, како и културниот диверзитет да се испочитува

2.2. Qëllimi prioritari: Rritja e numrit të programeve ndërkulturore dhe projektev në nivel qendror dhe lokal

Aktivitetet e realizuara në vitin 2021 në drejtim të përbushjes së Qëllimit prioritari 2.1:

M2.2.1 Programet dhe projektet ndërkulturore në nivel kombëtar dhe lokal

Puna e vazhdueshme e KT në gjysmëvjetorin e parë të 2021, kontribuoи në dimensionin ndërkulturor, si dhe diversitetin kulturor që duhen respektuar në të

во сите владини повици поврзани со антикризните мерки. Така во петтиот пакет економски КОВИД-19 антикризни мерки, беа поддржани естрадните уметници и културни работници во целиот нивен диверзитет. Како дел од пакетот, Владата на Република Северна Македонија – Генерален секретаријат објави јавен повик за финансиска поддршка за индустриската и операторите за организација на настани со задолжително ангажирање домашни изведувачи за реализација на настани на теми со кои се одбележува 30 години независност на Северна Македонија, во периодот јуни – септември 2021. Од осумте критериуми за поддршка, пет беа во духот на Стратегијата едно општество:

- Македонската култура и традиција претставени преку идентитетските специфики на македонскиот народ и преку промоција на македонскиот јазик;
- Културата и традицијата на албанскиот народ во Северна Македонија и промоција на албанскиот јазик;
- Културата и традицијата на Турците, Ромите, Власите, Србите, Бошњаците и сите други заедници кои живеат во Северна Македонија и јазиците кои се зборуваат во Северна Македонија;
- Европските и евроатлантските стратешки определби на државата;
- Мултикултурниот карактер на општеството, мозаикот на различности и интеркултурниот дијалог;

Предложените проекти ги оцени комисија составена од редот на вработените во Владата, а при оценувањето на содржинскиот дел од пријавите, членовите на комисијата се водеа од квалитативните оценки на стручни во областа на организација и продукција на содржини од јавен интерес кои беа вклучени во процесот на евалуација. При евалуацијата на пристигнатите 101 апликации, 53 беа оценувани во следна фаза. Од 53 оценувани предлог проекти, со одлука на

гjitha thirrjet e qeverisë në lidhje me masat kundër krizës. Kështu, në pakon e pestë tē masave ekonomike kundër krizës Kovid-19, u mbështetën artistët e estradës dhe punonjësit e kulturës në të gjithë diversitetin e tyre. Si pjesë e pakos, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut - Sekretariati i Përgjithshëm shpalli Thirrje Publike për mbështetje financiare për industritë dhe operatorët për organizimin e ngjarjeve me angazhim të detyrueshëm të interpretuesve vendas për ngjarje me tema që shënojnë 30 vjetorin e pavarësisë së Maqedonisë së Veriut, në periudhën qershori - shtator 2021. Nga tetë kriteret për mbështetje, pesë ishin në fryshtë e Strategjisë së Një Shqërie:

- Kultura dhe tradita maqedonase e paraqitur përmes specifikave identitarë të popullit maqedonas dhe përmes promovimit të gjuhës maqedonase;
- Kultura dhe tradita e popullit shqiptar në Maqedoninë e Veriut dhe promovimi i gjuhës shqipe;
- Kultura dhe tradita e turqve, romëve, vllehäve, serbëve, boshnjakëve dhe të gjitha komuniteteve të tjera që jetojnë në Maqedoninë e Veriut dhe gjuhët që fliten në Maqedoninë e Veriut;
- Përcaktimet strategjike evropiane dhe euroatlantike të vendit;
- Karakteri multikulturor i shoqërisë, mozaiku i diversitetit dhe dialogu ndërkulturor;

Projektet e propozuara u vlerësuan nga komisioni nga rradhët e punonjësve të Qeverisë, dhe gjatë vlerësimit të pjesës së përbajtjeve të fletëparaqitjeve, anëtarët e komisionit u udhëhoqën nga vlerësime cilësore të profesionistëve në fushën e organizimit dhe produksionit të përbajtjeve me interes publik që u përfshinë në procesin e vlerësimit. Gjatë vlerësimit të 101 fletëparaqitjeve të pranuara, 53 u vlerësuan në fazën në vijim. Nga 53 propozim -projekte të vlerësuara, me vendim të Qeverisë së Maqedonisë së Veriut, janë miratuar mjete për 33

Владата на Северна Македонија одобрени се средства за 33 проекти за организација на јавни настани во периодот јуни – септември, за што Владата обезбеди 61.499.421 денари.

Анализата на резултатите покажува дека во 13 од 33 проекти, во ударниот опис на проектот, експлицитно се споменува мултикултурниот карактер или наследство или диверзитет на земјата, кои што овие проекти го слават, односно инкорпорираат. Во уште 7 проекти, учесниците, односно изведувачите, се од различен, мултикултурен бекграунд.

Идентификувани ризици и предизвици и планиран нов рок за спроведување на активностите:

Активностите се спроведуваат во предвидената нова динамика.

projekte për organizimin e ngjarjeve publike në periudhën qershore - shtator, për të cilat Qeveria ka siguruar 61,499,421 denarë.

Analiza e rezultateve tregon se në 13 nga 33 projektet, në përshkrimin goditës të projektit, përmendet në mënyrë eksplisite karakteri ose trashëgimia multikulturore ose diversiteti i vendit, të cilin këto projekte festojnë, përkatesisht përfshijnë. Në 7 projekte të tjera, pjesëmarrësit, përkatesisht botuesit, janë nga një sfond i ndryshëm, multikulturor.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2.2

РЕЗУЛАТАТ Е АРРИТУРА НГА КЕЛЛИМ ПРИОРИТАР 2.2

2.3. Приоритетна цел: Зголемена поддршка за проекти и активности кои ја подигаат свеста и потребата од силен интеркултурен дијалог, заемно меѓусебно разбирање и еднаква вклученост во заедничката културна и уметничката продукција без оглед на различностите.

Реализирани активности во 2021 г. во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.3:

M 2.3.1. Вклучување дебати, кампањи, дијалози во заедницата, лобирачки и застапувачки активности во содржини во годишните и специјалните конкурси

Во сите споменати конкурси, овие активности, беа дел од дозволените формати и типови на проекти, и во неколку прифатени проекти имаше ваков тип на активности.

Како пример на добра практика, ќе ја наведеме програмата на активности на ЗГ Цивил-центар за слобода, во периодот кој е предмет на известување, Цивил има организирано, неколку дебатни панели, работилници и други јавни настани коишто сосема кореспондираат со духот на Стратегијата Едно општество.

Панели:

На 2 јуни 2021 се одржа јавен настан/панел на тема „Можеме ли заедно?“ на кој учесниците разговараа за придобивките кога различните заедници работат и живеат заедно. На панелот учествуваа активистката Лиса Баута Шакири, актерката Владанка Димковска и Ванчо Орданоски, сопственик на бизнис во ИТ секторот.

Република Северна Македонија е земја во која живеат и творат граѓанки и граѓани од различни етнички и верски припадности, што е посебен и интересен предизвик на индивидуално и општествено ниво. Учесниците на настанот, секој од своја професионална и лична перспектива разменија свои искуства и гледишта за значењето на мултикултурализмот во своите работни

2.3. Qëllimi prioritar: Rritja e mbështetjes për projektet dhe aktivitetet që rrisin ndërgjegjësimin dhe nevojën për dialog të fortë ndërkulturor, mirëkuptim reciprok dhe përfshirje të barabartë në produksionin e përbashkët kulturor dhe artistik pavarësisht dallimeve.

Aktivitetet e realizuara në vitin 2021 në drejtim të përmbushjes së Qëllimit prioritar 2.3:

M 2.3.1. Përfshirja e debateve, fushatave, dialogeve të komunitetit, aktiviteteteve të lobimit dhe përfaqësimit në përbajtjet në konkurset vjetore dhe speciale

Në të gjitha konkurset e përmendura, këto aktivitete ishin pjesë e formateve të lejuara dhe llojeve të projekteve, dhe në disa projekte të pranuara ka pasur këtë lloj aktiviteti.

Si shembull i praktikës së mirë, ne do të theksojmë programin e aktiviteteteve të OQ Qendra Civile për Liri, në periudhën që është lëndë e njoftimit, Civil ka organizuar disa panele debati, punëtori dhe ngjarje të tjera publike që korrespondojnë plotësisht me frymën e Strategjisë së Një Shoqërie.

Panele:

Më 2 qershor 2021, u mbajt ngjarje / panel publik me temën "A mundemi së bashku?" ku pjesëmarrësit diskutuan për përfitimet kur komunitetet e ndryshme punojnë dhe jetojnë së bashku. Në panel morën pjesë aktivistja Lisa Bauta Shaqiri, aktorja Vlladanka Dimkovska dhe Vančo Ordanoski, pronar biznesi në sektorin e TI-së.

Republika e Maqedonisë së Veriut është një vend i banuar dhe i krijuar nga qytetarë të përkatësive të ndryshme etnike dhe fetare, që është një sfidë e veçantë dhe interesante në nivel individual dhe shoqëror. Pjesëmarrësit e ngjarjes, secili nga këndvështrimi i tyre profesional dhe personal, shkëmbjen përvojat dhe pikëpamjet

и интимни опкружувања.

Панел дискусија на тема, „Преку почитување на различностите до справување со дискриминацијата“ се одржа на 21 септември, 2021. На панелот учествуваа Маја Раванска, одговорна уредничка во уличното списание „Лице в лице“, и активистот Гусим Нуhiу.

На панелот се осврнавме на институционалната, медиумска и општествена (родова, етничка, социјална) (не)дискриминација, колку се почитуваат различностите во институциите, медиумите и во општеството, како до подобра комуникација помеѓу различни групи и заедници како и препорака за практики за недискриминација во сите наброени аспекти.

Преку почитување на различностите до справување со дискриминацијата
<https://civilmedia.mk/vo-zhivo-panel-na-tsivil-preku-pochituvane-na-razlichnostite-do-spravuvane-so-diskriminatsijata/>

Концептот на еднаквост и правичност е клучен за нашето мултикултурно општество

<https://civilmedia.mk/kontseptot-na-ednakvost-i-pravichnost-e-kluchen-za-nasheto-multikulturno-opshtestvo/>

Раванска: Ние како општество сè уште не можеме да ја препознаеме дискриминацијата

<https://civilmedia.mk/ravanska-nie-kako-opshtestvo-se-ushte-ne-mozheme-da-ja-prepoznaeme-diskriminatsijata/>

Нуhiu: Повеќе работи нè спојуваат отколку што нè разделуваат

<https://civilmedia.mk/nuhiu-poveke-raboti-ne-spojuvaat-otkolku-shto-ne-razdeluvaat/>

Еднаквоста и недискриминацијата предизвик за мултикултурното општество во кое живееме

<https://civilmedia.mk/video-panel-na-tsivil-ednakvosta-i-nediskriminatsijata-predizvik-za-multikulturnoto-opshtestvo-vo-koe-zhiveeme/>

Груби и Алагозовски на настанот на ЦИВИЛ: Европските вредности се возможна мисија

<https://civilmedia.mk/grubi-i-alagozovski-na-nastanot-na-tsivil-evropskite->

e tyre mbi rëndësinë e multikulturalizmit në punën dhe mjediset e tyre të ngushta.

Panel diskutimi me temë "Përmes respektimit të ndryshueshmërisë për t'u përballur me diskriminimin" u mbajt më 21 shtator 2021. Në panel morën pjesë Maja Ravanska, kryeredaktore e revistës publike "Ballë për ballë" dhe aktivisti Guxim Nuhiu.

Paneli trajtoi (mos) diskriminimin institucional, mediatik dhe social (gjinor, etnik, social), se sa respektohen ndryshimet në institucione, media dhe shoqëri, si dhe komunikimin më të mirë ndërmjet grupeve dhe komuniteteve të ndryshme dhe rekomandimin për praktikat e mosdiskriminimit në të gjitha aspektet e numëruara.

Përmes respektimit të ndryshimeve deri në ballafaqimin me diskriminimin
<https://civilmedia.mk/vo-zhivo-panel-na-tsivil-preku-pochituvane-na-razlichnostite-do-spravuvane-so-diskriminatsijata/>

Koncepti i barazisë dhe drejtësisë është kyç për shoqërinë tonë multikulturore

<https://civilmedia.mk/kontseptot-na-ednakvost-i-pravichnost-e-kluchen-za-nasheto-multikulturno-opshtestvo/>

Ravanska: Ne si shoqëri ende nuk mund ta njohim diskriminimin

<https://civilmedia.mk/ravanska-nie-kako-opshtestvo-se-ushte-ne-mozheme-da-ja-prepoznaeme-diskriminatsijata/>

Nuhiu: Më shumë gjëra na bashkojnë se sa na ndajnë

<https://civilmedia.mk/nuhiu-poveke-raboti-ne-spojuvaat-otkolku-shto-ne-razdeluvaat/>

Barazia dhe mosdiskriminimi një sfidë për shoqërinë multikulturore në të cilën jetojmë

<https://civilmedia.mk/video-panel-na-tsivil-ednakvosta-i-nediskriminatsijata-predizvik-za-multikulturnoto-opshtestvo-vo-koe-zhiveeme/>

Grubi dhe Allagjazovski nè eventin e CIVIL: Vlerat evropiane janë një mision i mundur

<https://civilmedia.mk/grubi-i-alagozovski-na-nastanot-na-tsivil-evropskite->

[vrednosti-se-vozmozhna-misija/](#)

Мултикултурализам и европски вредности во медиумите

[https://civilmedia.mk/multikulturalizam-i-evropski-vrednosti-vo-mediumite/](#)

младите и европските вредности

[https://civilmedia.mk/vo-zhivo-arsovsko-stojkoski-i-stojcheska-na-panelot-na-tsivil-za-mladite-i-evropskite-vrednosti/](#)

Цундева, Махмут и Шабани на панелот на ЦИВИЛ: Европските вредности се достижна цел

[https://civilmedia.mk/dhundeva-mahmut-i-shabani-na-panelot-na-tsivil-evropskite-vrednosti-se-dostizhna-tsel/](#)

Мултикултура: Општествената одговорност на интелектуалците и уметниците во промовирањето на различностите

[https://civilmedia.mk/multikultura-opshtestvenata-odgovornost-na-intelektualtsite-i-umetnitsite-vo-promoviraneto-na-razlichnostite/](#)

Еднаквоста и недискриминацијата предизвик за мултикултурното општество во кое живееме

[https://civilmedia.mk/video-panel-na-tsivil-ednakvosta-i-nediskriminatsijata-predizvik-za-multikulturnoto-opshtestvo-vo-koe-zhiveeme/](#)

Панел: Недискриминација и мултикултурализам во училиштата

[https://civilmedia.mk/vo-zhivo-zapochna-panelot-nediskriminatsija-i-multikulturalizam-vo-uchilishtata/](#)

Работилници:

Европските вредности и мултикултурата на локално ниво, работилница на ЦИВИЛ во Велес

[https://civilmedia.mk/evropskite-vrednosti-i-multikulturata-na-lokalno-nivo-rabotilnitsa-na-tsivil-vo-veles/](#)

и во Куманово

[https://civilmedia.mk/evropskite-vrednosti-i-multikulturata-na-lokalno-nivo-rabotilnitsa-na-tsivil-vo-kumanovo/](#)

Во рамките на Иницијативата на ЦИВИЛ „Направи разлика, почитувај ги различностите“ се снимија видео пораки за почитување на различностите, промовирање на мултикултурализмот и европските вредности кои се дел од иницијативата на ЦИВИЛ „Направи разлика, почитувај ги различностите“ за

[vrednosti-se-vozmozhna-misija/](#)

Multikulturalizimi dhe vlerat evropiane në media

[https://civilmedia.mk/multikulturalizam-i-evropski-vrednosti-vo-mediumite/të-rinjtë-dhe-vlerat-evropiane](#)

[https://civilmedia.mk/vo-zhivo-arsovsko-stojkoski-i-stojcheska-na-panelot-na-tsivil-za-mladite-i-evropskite-vrednosti/](#)

Xhundeva, Mahmuti dhe Shabani në panelin e CIVIL: Vlerat evropiane janë një qëllim i arritshëm

[https://civilmedia.mk/dhundeva-mahmut-i-shabani-na-panelot-na-tsivil-evropskite-vrednosti-se-dostizhna-tsel/](#)

Multikultura: Përgjegjësia shoqërore e intelektualëve dhe artistëve në promovimin e diversitetit

[https://civilmedia.mk/multikultura-opshtestvenata-odgovornost-na-intelektualtsite-i-umetnitsite-vo-promoviraneto-na-razlichnostite/](#)

Barazia dhe mosdiskriminimi një sfidë për shoqerinë multikulturore në të cilën jetojmë

[https://civilmedia.mk/video-panel-na-tsivil-ednakvosta-i-nediskriminatsijata-predizvik-za-multikulturnoto-opshtestvo-vo-koe-zhiveeme/](#)

Paneli: Mosdiskriminimi dhe multikulturalizmi në shkolla

[https://civilmedia.mk/vo-zhivo-zapochna-panelot-nediskriminatsija-i-multikulturalizam-vo-uchilishtata/](#)

Punëtori:

Vlerat evropiane dhe multikultura në nivel lokal, punëtoria e CIVIL-it në Veles

[https://civilmedia.mk/evropskite-vrednosti-i-multikulturata-na-lokalno-nivo-rabotilnitsa-na-tsivil-vo-veles/](#)

dhe në Kumanovë

[https://civilmedia.mk/evropskite-vrednosti-i-multikulturata-na-lokalno-nivo-rabotilnitsa-na-tsivil-vo-kumanovo/](#)

Në suaza të Iniciativës CIVIL "Bëj ndryshimin, respekti diversitetin", janë incizuar video mesazhe për respektimin e diversitetit, promovimin e multikulturalizmit dhe vlerat evropiane që janë pjesë e iniciativës së CIVIL-it "Bëj ndryshimin, respekti diversitetin" për promovimin e ndryshimeve, multikulturalizmit dhe vlerat

промовирање на различностите, мултикултурализмот и европските вредности, од осум видни јавни личности.

Музичарката и активистка Кристина Арнаудова, актерот Pero Arsovski, пчеларката Атице Муратова, музичарот Џамбо Агушев, активисткатаrita Behadini, уметникот Агим Пошка, пијанистката Дуња Ивановска и активистот Бленди Ходаи, секој на свој начин, преку видео им се обратија на граѓаните и граѓаните со своите пораки за почитување на различностите, вреднување на мултикултурализмот и промовирање на европските вредности.

Pero Arsovski: Секој етникум почитувајќи ги другите успеал да си остане свој

<https://civilmedia.mk/arsovski-sekoj-etnikum-pochituvajki-gi-drugite-uspeal-da-si-ostane-svoj/>

Атице Муратова: Без разлика дали некој има црна или бела кожа, срцето е исто кај сите

<https://civilmedia.mk/atidhe-muratova-bez-razlika-dali-nekoj-ima-tsrna-ili-bela-kozha-srtseto-e-isto-kaj-site/>

Агим Пошка: Да живееме едни со други, не едни крај други

<https://civilmedia.mk/poshka-da-zhiveeme-edni-so-drugi-ne-edni-kraj-drugi/>

Дуња Иванова: Почитувањето на различностите е единствениот пат кон општество со вистински културни вредности

<https://civilmedia.mk/ivanova-pochituvaneto-na-razlichnostite-e-edinstveniot-pat-kon-opshtestvo-so-vistinski-kulturni-vrednosti/>

Ходаи: На различностите да гледаме како на додадена вредност

<https://civilmedia.mk/hodai-na-razlichnostite-da-gledame-kako-na-dodadena-vrednost/>

Арнаудова: Анатомски сите сме апсолутно исти

<https://civilmedia.mk/arnaudova-anatomski-site-sme-apsolutno-isti/>

Behadini: Разликите не прават поубави!

<https://civilmedia.mk/behadini-razlikite-ne-pravat-poubavi/>

Видео журнал на ЦИВИЛ за иницијативата „Направи разлика: Почитувај ги различностите“, за значењето, активностите и човечката топлина

<https://civilmedia.mk/video-zhurnal-na-tsivil-za-initsijativata-napravi-razlika-pochituvaj-gi-razlichnostite-za-znacheneto-aktivnostite-i-chovechkata-toplina/>

evropiane prej tetë figura publike.

Muzikantja dhe aktivistja Kristina Arnaudova, aktori Pero Arsovski, bletarja Atixhe Muratova, muzikanti Xhambo Agushev, aktivistja Rita Behadini, artisti Agim Poshka, pianistja Dunja Ivanovska dhe aktivisti Blendi Hodai, secili në mënyrën e tij, përmes video mesazheve iu drejtuan qytetarëve për respektimin e ndryshimeve, vlerësimin e multikulturalizmit dhe promovimi i vlerave evropiane.

Pero Arsovski: Çdo grup etnik, duke respektuar të tjerët, arriti të mbetet ai që është

<https://civilmedia.mk/arsovski-sekoj-etnikum-pochituvajki-gi-drugite-uspeal-da-si-ostane-svoj/>

Atixhe Muratova: Pavarësisht nëse dikush ka lëkurë të zezë apo të bardhë, zemra është e njëjtë tek të gjithë

<https://civilmedia.mk/atidhe-muratova-bez-razlika-dali-nekoj-ima-tsrna-ili-bela-kozha-srtseto-e-isto-kaj-site/>

Agim Poshka: Të jetojmë me njëri -tjetrin, jo pranë njëri -tjetrit

<https://civilmedia.mk/poshka-da-zhiveeme-edni-so-drugi-ne-edni-kraj-drugi/>

Dunja Ivanova: Respektimi i ndryshimeve është rruga e vetme drejt një shoqërie me vlera të vërteta kulturore

<https://civilmedia.mk/ivanova-pochituvaneto-na-razlichnostite-e-edinstveniot-pat-kon-opshtestvo-so-vistinski-kulturni-vrednosti/>

Hodai: Ndryshimet ti shikojmë si vlera të shtuara

<https://civilmedia.mk/hodai-na-razlichnostite-da-gledame-kako-na-dodadena-vrednost/>

Arnaudova: Nga ana anatomike të gjithë aplsolutisht jemi të njëjtë

<https://civilmedia.mk/arnaudova-anatomski-site-sme-apsolutno-isti/>

Behadini: Dallimet na bëjnë më të burkur!

<https://civilmedia.mk/behadini-razlikite-ne-pravat-poubavi/>

Video zhurnali i CIVIL-it për iniciativën "Bëj ndryshimin: Respekto ndryshimet", për rëndësinë, aktivitetet dhe ngrohtësinë njerëzore

<https://civilmedia.mk/video-zhurnal-na-tsivil-za-initsijativata-napravi-razlika-pochituvaj-gi-razlichnostite-za-znacheneto-aktivnostite-i-chovechkata-toplina/>

Организацијата во 2021 одржа и две големи конференции:

1. Конференција „Зелено општество за сите“, на темите зелени вредности и политики, антинационализам, социјална правда, медиуми, дезинформации и говор на омраза.

<https://civilmedia.mk/edinstvo-na-idei-i-aktsija-na-konferentsijata-zeleno-opshtestvo-za-site/>

2. Од декларации до реалност - учество во креирање политики, подигање на свеста и активизам за европските вредности, мултикултурализам и недискриминација

<https://civilmedia.mk/od-deklaratsii-do-realnost-uchestvo-vo-kreirane-politiki-podigane-na-svesta-i-aktivizam-za-evropskite-vrednosti-multikulturalizam-i-nediskriminatsija/>

Беа снимени и неколку изјави на градоначалници со пораки за почитување на различностите:

Мерко: Струга е „Мала Европа“ во еден град

<https://civilmedia.mk/merko-struga-e-mala-evropa-vo-eden-grad/>

Николов: Мултикултурализмот е во основата на функционирањето на општина Штип

<https://civilmedia.mk/nikolov-multikulturalizmot-e-vo-osnovata-na-funktzioniraneto-na-opshtina-shtip/>

Таравари: Мултиетничката структура на Гостивар е слична како на Северна Македонија

<https://civilmedia.mk/taravari-multietnichkata-struktura-na-gostivar-e-slichna-kako-na-severna-makedonija/>

Димитриевски: Куманово е мултиетничка општина и ја претставува Македонија во мало

<https://civilmedia.mk/dimitrievski-kumanovo-e-multietnichka-opshtina-i-ja-prestavuva-makedonija-vo-malo/>

На 29 декември, 2021, ЦИВИЛ одржа мултимедијален настан на кој се промовираше документарниот филм во траење од 68 минути, во кој се сместени активностите од иницијативата „Направи разлика, почитувај ги различностите“.

Документарниот филм содржи пораки за почитување на различностите

Organizata në vitin 2021 mbajti dy konferenca të mëdha:

1. Konferenca “Shoqëri të gjelbër për të gjithë”, me temat vlerat e gjelbërtë dhe politikat, antinacionalizmi, drejtësia sociale, mediat, dezinformatat dhe gjuha e urrejtjes.

<https://civilmedia.mk/edinstvo-na-idei-i-aktsija-na-konferentsijata-zeleno-opshtestvo-za-site/>

2. Nga deklaratat deri në realitet - pjesëmarrja në politikëbërje, ndërgjegjësimi dhe aktivizmi për vlerat evropiane, multikulturalizmi dhe mosdiskriminimi

<https://civilmedia.mk/od-deklaratsii-do-realnost-uchestvo-vo-kreirane-politiki-podigane-na-svesta-i-aktivizam-za-evropskite-vrednosti-multikulturalizam-i-nediskriminatsija/>

Janë incizuar edhe disa deklarata të kryetarëve të komunave me mesazhe për respektimin e ndryshimeve:

Merko: Struga është “Evropë e vogël” në një qytet

<https://civilmedia.mk/merko-struga-e-mala-evropa-vo-eden-grad/>

Nikollov: Multikulturalizmi është në baza e funksionimit të Komunës së Shtipit

<https://civilmedia.mk/nikolov-multikulturalizmot-e-vo-osnovata-na-funktzioniraneto-na-opshtina-shtip/>

Taravari: Struktura multietnike e Gostivarit është e ngjashme me atë të Maqedonisë së Veriut

<https://civilmedia.mk/taravari-multietnichkata-struktura-na-gostivar-e-slichna-kako-na-severna-makedonija/>

Dimitrievski: Kumanova është komunë multietnike dhe e përfaqëson Maqedoninë e vogël

<https://civilmedia.mk/dimitrievski-kumanovo-e-multietnichka-opshtina-i-ja-prestavuva-makedonija-vo-malo/>

Më 29 dhjetor 2021, CIVIL mbajti event multimedial në të cilën u promovua filmi dokumentar 68-minutësh, ku janë të vendosura aktivitetet nga iniciativa “Bëj ndryshimin, respekto ndryshimet”.

Filmi dokumentar përmban mesazhe për respektimin e ndryshimeve dhe promovimin e multikulturalizmit dhe vlerave evropiane në shoqërinë tonë, nga

ипромовирање на мултикултурализмот и европските вредности во нашето општество, од јавни личности кои беа дел од овој проект. На настанот присуствуваа дел од учесниците во оваа извонредно позитивна иницијатива, како и соработници и активисти на ЦИВИЛ.

<https://civilmedia.mk/tsivil-ja-proslavi-razlichnosta/>

М 2.3.2. Вклучување дебати, кампањи, дијалози во заедницата, лобирачки и застапувачки активности во содржини во годишните програми на националните и локалните установи се реализира, но во многу намален интензитет, поради објективните пречки создадени од ширењето на Пандемијата Ковид 19 и поради намалувањето на буџетот на Министерството за култура и локалните самоуправи и пренасочувањето на дел од средствата за реализација на ургентни Ковид 19 мерки за помош на уметниците и културните работници.

Идентификувани ризици и предизвици и планиран нов рок за спроведување на активностите:

Новата временска рамка е поместена за спроведување на активноста од вториот квартал во 2021 до четвртиот квартал од 2022 година.

personazhe publik që ishin pjesë e këtij projekti. Në këtë event morën pjesë disa nga pjesëmarrësit në këtë iniciativë jashtëzakonisht pozitive, si dhe bashkëpunëtorë dhe aktivistë të CIVIL-it.

<https://civilmedia.mk/tsivil-ja-proslavi-razlichnosta/>

M 2.3.2. Përfshirja e debateve, fushatave, dialogëve të komunitetit, aktiviteteve të lobimit dhe të përfshira në përmbajtjen e programeve vjetore të institucioneve kombëtare dhe lokale është realizuar, por në një intensitet shumë të zvogëluar, për shkak të pengesave objektive të krijuara nga përhapja e Pandemisë Kovid 19 dhe për shkak të zvogëlimit të buxhetit të Ministrisë së Kulturës dhe Vetëqeverisjeve Lokale dhe rialokimi i një pjese të mjeteve për realizimin e masave urgjente të Kovid 19 për të ndihmuar artistët dhe punonjësit e kulturës.

Reziqet dhe sfidat e identikuara dhe afati i ri i planifikuar për zbatimin e aktiviteteve:

Korniza e re kohore është zhvendosur për të realizuar aktivitetin nga tremujori i dytë i vitit 2021 deri në tremujorin e katërt të 2022.

РЕЗУЛАТАТ Е АРРИТУРА НГА КЕЛЛИМИ ПРИОРИТАР 2.2

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2.2

ОЦЕНКА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРИОРИТЕТ 2:

Реализираниите и започнатите активности придонесоа за реализација на приоритетот: Афирмација и развој на меѓусебната почит, разбирање и поддршка на културните различности во општеството, во кое културите на сите заедници, врз основа на развиен интеркултурен дијалог силно соработуваат, меѓусебно се надополнуваат и се збогатуваат. Повеќето од активностите се во иницијална фаза но имаат солидна база да се спроведат во целост во наредниот период.

VLERËSIMI I ZBATIMIT TË PRIORITETIT 2:

Aktivitetet e filluara dhe të realizuara kanë kontribuar për realizimin e приоритетит: Afirmimi dhe zhvillimi i respektit të ndërsjellë, mirëkuptimi dhe mbështetja e dallimeve kulturore në shoqërinë, në të cilën kulturat e të gjitha komuniteteve, në bazë të dialogut të zhvilluar ndërkulturor bashkëpunojnë fuqishëm, përbushen ndërmjet veti dhe pasurohen. Shumica e aktivitetave janë në fazë iniciuese por kanë bazë solide për tu zbatuar në tërësi në periudhën në vijim.

РЕЗИМЕ КОН СТРАТЕШКА ОБЛАСТ КУЛТУРА

Реализираните активности во 2021 придонесоа кон остварување на приоритетите и целите утврдени во Националната стратегија. Можеме да повтордиме дека работиме посветено на создавање еднакви можности, целосна достапност и вклученост на сите граѓани во развивањето и незувањето на интеркултурализмот и граѓење заедничките културни вредности и специфичности, и дека ја демократизаме културата со развивање кохезивни и инктузијени политики. Резултатите од конкурсите, како типична форма на поддршка во културата сведочат за зголемена поддршка за проекти и активности кои ја подигаат свестта и потребата од силен интеркултурен дијалог, заемно меѓусебно разбирање и еднаква вклученост во заедничката културна и уметничка продукција без аглед на различностите. Со законските измени и последователните активности се зајакнуваат надлежностите и сеанупните ресурси на Управата за афирмирање и унапредување на културата на приподнициите на заедниците. Во програмите на установите и другите актери во културата има зголемено субвенционирање на програми и содржини кои се заплаќаат за влешминирање на национализмот, ксенофобијата, етничките стеги, религиозна, родова, полова и секаква друга дискриминација. Подобрено е присуството на проекти кои се заплаќаат за афирмација и развој на меѓусебната почит, разбирање и поддршка на културните различности во општеството, во кое културите на сите заедници, врз основа на развиен интеркултурен дијалог силно соработуваат, меѓусебно се надополнуваат и се збојчуваат.

Сите горенаведени активности даваат солидна основа за постигнување на утврдените приоритети и приоритетни цели во Стратегијата. Треба да се има предвид дека станува збор за периодичен извештај, при што целосното исполнување останува да се надогради и спроведе во следниот период за што се идентификувани излезни решенија, предвидени се следни чекори и поставени се нови временски рамкови.

REYZME NDAJ FUSHËS STRATEGJIKE – KULTURA

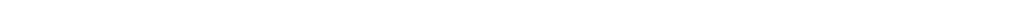
Aktivitetet e realizuara në vitin 2021 kontribuan në realizimin e prioriteteve dhe qëllimeve të përcaktuara në Strategjinë Kombëtare. Mund të vërtetojmë se punojmë me përkushtim në krijuimin e mundësive të barabartë, qasjos së plotë dhe përfshirjen e të gjithë qytetarëve në zhvillimin dhe kujdesin e ndërkulturalizmit dhe ndërtimin e vlerave dhe specifikave të përbashkëta kulturore dhe se demokratizojme kulturën me zhvillimin e politikave kohezive dhe gjithëpërfshirese. Rezultatet nga konkurset, si formë tipike e mbështetjes në kulturë deshën që përmes mbështetje të rilitur për projekte që ngjishin vetëdijen e nevojën e dialogut të fuqishëm ndërkulturore, mirëkuptimit të ndërsjellë dhe përfshirje e barabartë në kulturën e përbashkët dhe produktionin artistik pa marrëparasysh ndryshimet. Me ndryshimet ligjore dhe aktivitetet e vazhdueshme përforcohen kompetencat dhe burimet e përgjithshme të Drejtorisë për Afirmimin dhe Avancimin e Kulturës se Pjesëtarëve të Komuniteteve. Në programet e institucioneve dhe aktoreve tjera në kulturë ka rritje të subvencionimit të programeve që përmirësojnë angazhohen përmirësimin e nacionalizmit, xenofobisë, kufizimeve etnike, diskriminimit religioz, gjitar dhe çdo lloji tjeter diskriminimi. Është përmirësuar pjesëmarrja e projekteve që angazhohen përmirësimin e afirmimin dhe zhvillimin e respektit të ndërsjellë, mirëkuptimit dhe mbështetjes së ndryshimeve kulturore në shoqërinë, në të cilën kulturat e të gjithë komuniteteve, në bazë të dialogut të zhvilluar ndërkulturoi; bashkëpunimit të fuqishëm, plotësoshen ndërmjet veti dhe pasurohen.

Të gjithë aktivitetot e lartpërmendura janin bazë solidë për arritjen e prioriteteve të përcaktuara dhe qëllimeve prioritare në Strategjinë. Duhet pasur parasysh se bëhet fjalë për raport periodik, me çka përmbushtja e plotë mbetet të mbindërtohet dhe zbatohet në peritudhen e ardhshme për të cilën mbetet identifikohej zgjidhje dalëse, janë paraparë hapë të ardhshme dhe janë vendosur afati të reja kohore.

- СТРАТЕШКА ОБЛАСТ: МЛАДИ -

- FUSHA STRATEGJIKE: ТЕ РИНЈЕ -

ВОВЕД

Согласно ажурираниот акциски план целиот дел посветен на Законот за младинско учество и младински политики е изземен, затоа што Законот се имплементираше во целост и обврската предвидена во акцискиот план во однос на Агенцијата за млади и спорт е исполнета и реализирана. Во однос на настаните кои се предвидуваа да се одржат со физичко присуство, истите се повлечени од акцискиот план, заради КОВИД 19 пандемијата, но со отварање и олабувавњето на мерките, истите ќе започнат со реализација, затоа што надлежната институција за млади предвиди добар буџет и со тоа за првпат концептот „Едно општество“ добива финансска поддршка во рамки на буџетот на Агенцијата за млади и спорт. Со акцискиот план се става фокус на суштински реформи и позитивни промени кои ќе придонесат менување на општествената свест и преку конкретни дела и акции, младешки ентузијазам, аспирации, но пред сè знаења, да се стават во функција на целокупниот развој на општеството.

Извештајот за спроведување на Акцискиот план за 2021 година, содржи детален преглед на постигнатите резултати од спроведувањето на мерките и активностите по приоритетните области, преглед на мерките и активностите чие што спроведување уште трае и преглед на планираните, но од разни причини нереализирани мерки и активности со образложение за нивното неспроведување.

Треба да се земе предвид и фактот дека одредени мерки ќе почнат да се имплементираат во 2022 година, па оттаму и оценката за постигнувањето на приоритетните цели се однесува само за 2021 година.

Приоритет 1: Промовирање на ненасилството, толеранцијата и интеркултурната комуникација меѓу младите и елиминирање на говорот на омраза и криминалот од омраза

HYRJE

Нë kuadër të versionit të përditësuar, e gjithë pjesa e dedikuar e Ligjit për Pjesëmarrjen e Rinisë dhe Politikat Rinore është hequr sepse Ligji është zbatuar plotësisht dhe detyrimi i parashikuar në planin e veprimit në lidhje me Agjencinë e Rinisë dhe Sportit është përbushur dhe realizuar. Lidhur me ngjarjet që ishin planifikuar të mbaheshin me prezencë fizike, të njëjtat u tërhoqën nga plani i veprimit, për shkak të pandemisë Kovid 19, por me hapjen dhe lehtësimin e masave, të njëjtat do të fillojnë me realizim, për shkak se institucioni kompetent për të rinj parasheh buxhet dhe me të për herë të parë koncepti "Njës shoqëri" fiton mbështetje financiare në suaza të buxhetit të Agjencisë së të rinte dhe Sportit. Me planin e veprimit fokusohet në reformat themelore dhe ndryshimet pozitive që do të kontribuojnë në ndryshimin e vetëdijes shoqërore dhe përmes veprave dhe aksioneve konkrete, entuziazmi ritor, aspiratat, por mbi të gjitha njojuritë, të vendosën në funksion të zhvillimit të përgjithshëm të shoqërisë.

Raporti për zbatimin e Planit të Veprimit 2021, përmban pasqyrë të rezultateve të arritura nga zbatimi i masave dhe aktiviteteve sipas fushave prioritare, pasqyrë të masave dhe aktiviteteve zbatimi i të cilave është ende në vazhdimësi dhe përbledhje e masave dhe aktiviteteve të planifikuar, por për arsyet e ndryshme masa dhe aktivitete të parealizuara me arsyetimin për mosbatimin e tyre.

Duhet të merret parasysh edhe fakti që disa masa do të fillojnë të zbatohen në vitin 2022, dhe prej këtu vlerësimi për arritjen e qëllimeve prioritare i referohet vetëm për vitin 2021.

Prioriteti 1: Promovimi i mos-dhunës, tolerancës dhe komunikimit ndërkulturor midis të rinte dhe eliminimi i gjuhës së urrejtjes dhe krimita nga urrejtja

1.4. Да се намали и елиминира степенот на насиливото, нетолерантноста, говорот на омраза и криминалот од омраза, вклучително и од страна на органи/институции кон граѓаните и ранливи групи

Реализирани активности во периодот за 2021 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.1:

Во рамки на оваа приоритетна цела, мерка 1. - информирање на јавноста за последиците на говорот на омраза и криминалот од омраза особено помеѓу младите Агенцијата за млади и спорт во соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје спроведе кампања за информирање на јавноста за последиците на говорот на омраза, промовирање ненасилство и толеранција, особено помеѓу младите. За потребите на кампањата се изготвија реклами спотови, се закупија билборди и видео пораки со цел пораката да стигне до што поголем број на млади луѓе. Кампањата може да се види на следниот линк: <https://www.facebook.com/prekinigokrugot/>

A1.1. Организирање 8 јавни форуми со младите во 8 плански региони во државата и промоција преку рекламен материјал, летоци, брошури – реализацијата на активностите е во тек

A1.2. Изготвување рекламен спот и негова дистрибуција во јавност преку медиум реализацијата на активностите е во тек

A1.3 Иницијатива за формирање посебен оддел во МВР кој ќе работи на препознавање и справување со криминал од омраза и говор на омраза. МВР воведе таканеречено „првено копче“, каде граѓаните може да пријавуваат криминал од омраза, говор на омраза и доколку постои било каква форма на насиливост. Во функција е меил адресата cybercrime@moi.gov.mk

A1.4 Изготвување прирачник на сите актуелни мерки против насиливото и говорот на омраза и криминал од омраза и негова дистрибуција во образовните и културните институции и спортски федерации не е реализирана, но во

1.1. Тë zvogëlohet dhe eliminohet niveli i dhunës, mostolerancës, gjuhës së urrejtjes dhe krimit nga urrejtja, duke përfshirë nga organet/institucionet ndaj qytetarëve dhe grupeve të cenueshme

Aktivitetet e realizuara në periudhën për vitin 2021 në drejtim të përbushjes së Qëllimit prioritar 1.1:

Në korniza të këtij qëllimi prioritar, masa 1 - informimi i publikut për pasojat e gjuhës së urrejtjes dhe krimit nga urrejtja, veçanërisht tek të rinjtë Agjencia e të Rinjve dhe Sportit në bashkëpunim me Misionin e OSBE-së në Shkup realizon fushatë për informim të publikut për pasojat e gjuhës së urrejtjes, promovimin e mos-dhunës dhe tolerancës, veçanërisht ndërmjet të rrinjve. Për nevojat e fushatës përgatiten spote reklamuese, janë marrë me qira bilborde, video mesazhe me qëllim që mesazhi të arrijë sa më shumë te të rinjtë. Kampanja mund të shihet në linkun në vijim: <https://www.facebook.com/prekinigokrugot/>

A1.1 Organizimi i 8 forumeve publike me të rinjtë në 8 rajone planifikuese në shtet dhe promovimi përmes materialit reklamues, fletushka, broshura **realizimi i aktivitetave është në vazhdimësi**

A1.2. Përgatitja e spotit reklamues dhe shpërndarja e tij në publik përmes mediave **realizimi i aktivitetit është në vazhdimësi**

A1.3 Iniciativa për formimin e njësisë së veçantë në MPB që do të punoje në njojhen dhe ballafaqimin e krimit nga urrejtja dhe gjuhës së urrejtjes. MPB-ja ka vendosur të ashtuquajturin "buton i kuq"- „првено копче“, ku qytetarët mund të raportojnë krimin nga urrejtja, gjuhën e urrejtjes dhe çfarëdo formë të dhunës. Adresa e postës elektronike cybercrime@moi.gov.mk është funksionale

A1.4 Përgatitja e doracakut të të gjitha masave aktuale kundër dhunës dhe gjuhës së urrejtjes dhe krimit nga urrejtja dhe shpërndarja e tij në institucionet arsimore dhe kulturore dhe federatat sportive nuk është realizuar, por në buxhetin e vitit

буџетот за 2022 се обезбедени средства од донатор за реализација на оваа активност

Во однос на мерка 2: Пристапување кон подготовкa на законска регулатива за млади (што е во согласност со ЕУ препораките и обврските согласно НПАА) во најбрз можен рок да се подготви еден специјален закон кој во исто време ќе го регулира статусот и правата и обврските на младите, но и нивното организирање, делување и начини на финансирање, истата е реализирана во целост

- A2.1 Спроведување на истражување кое ќе ги лоцира потребите на младите на локално, регионално и национално ниво, но и на младите од разни етнички и социјални групи (млади со попреченост, припадници на немнозински групи, средношколци и студенти) како и компаративна анализа на домашната со европската легислатива, активноста е реализирана
- A2.2 Организирање процес на дисеминација преку 8 работилници и 8 јавни дебати на локално, регионално и национално ниво во сите плански региони, активноста е реализирана
- A2.3 Формирање меѓуресурска работна група за изготвување на Закон за млади која ќе работи на процесот на дисеминација и примена по носење на законот во однос на интеркултурализмот и интеркултурното учење, активноста е реализирана

Идентификувани ризици и предизвици и планиран нов рок за спроведување на активностите:

Имајќи предвид дека во изминатиот период, со одлука на Владата, а на предлог на Комисијата за заштита од заразни болести, организирањето на било какви физички настани беше невозможно. Сепак, и покрај почениот проблем во однос на координацијата и ангажираноста на надлежните институции и прилагодување согласно новиот ревидиран план и моменталната ситуација, се постигнаа добри резултати и се подобрија

2022 janë siguruar мјете нa донатор e për realizimin e këtij aktiviteti.

Lidhur me masën 2: Qasja në përgatitjen e legjislacionit për të rintjtë (që është në përputhje me rekomandimet dhe detyrimet e BE-së në përputhje me NPAA) në afat sa më të shkurtër kohor të përgatitet një ligi lex specialis i cili njëkohësisht do të rregullojë statusin dhe të drejtat dhe detyrimet e të rintjeve, por edhe organizimin e tyre, veprimin dhe mënyrat e financimit, e njëjta është realizuar plotësisht

- A2.1 Realizimi i hulumtimeve që do të gjejnë nevojat e të rintjeve në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar, por edhe të rintjeve nga grupe të ndryshme etnike dhe sociale (të rintj me aftësi të kufizuara, anëtarë të grupeve jo-shumicë, nxënës të shkollave të mesme dhe studentë) si dhe analiza krahasuese e legjislacionit vendas me atë evropian, aktiviteti është realizuar
- A2.2 Organizimi i procesit të shpërndarjes përmes 8 punëtorive dhe 8 debateve publike në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar në të gjitha rajonet e planifikimit, aktiviteti është realizuar
- A2.3 Forminin e grupit të punës ndërresor për përgatitjen e Ligji për të Rintjtë që do të punojë në procesin e shpërndarjes dhe zbatimit pas miratimit të ligjit në lidhje me ndërkulturizmin dhe mësimin ndërkulturor, aktiviteti është realizuar

Rreziqet dhe sfidat e identikuara dhe afat i ri i planifikuar për zbatimin e aktiviteteteve:

Duke pasur parasysh se në periudhën e kaluar me vendim të Qeverisë dhe me propozim të Komisionit për Mbrojtje nga Sëmundjet Ngjittëse, organizimi i çfarëdo ngjarje fizike ishte i pamundur. Megjithatë, përkundër problemit fillestar në drejtim të koordinimit dhe angazhimtë të institucioneve kompetente dhe përshtatjes në përputhje me planin e ri të rishikuar dhe gjendjen aktuale, janë arritur rezultate të mira dhe është përmirësuar komunikimi dhe ka pasur vullnet politik. Pres që në

кумуникацијата и имаше политичка волја. Очекувам во периодот што претстои да има уште поголема реализација на оние активности.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.1

Воведено тиканеречено „црвено котче“, каде граѓаните може да пријавуваат престрелка од оружје, говор на омраза и доколку постен	Донесен Закон за младинско учество и младински политики и негова имплементација од АМС	Донесен Акт за внатрешна организација за формирање преку кој ќе се формира истражувачки центар кој ќе работи на истражување и анализи во тесна координација со цивилното	Донесен е Закон за младинското учество и младински политики и негова активна имплементација од АМС	Спроведена кампања „Прекини тој кругот“

ОЦЕНКА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРИОРИТЕТ 1:

Реализираниите активности придонесоа за целосна реализација на приоритетот, иако за прв пат донесениот Закон за младинско учество и младински политики се обезбедуваат и креираат политики за млади во сите нивоа и во сите институции. Изминатиот период Агенцијата за млади и спорт и Мисијата на ОБСЕ во Скопје ја спроведоа кампањата која имаше за цел да придонесе кон елиминирање на степенот на насиљството, нетолерантноста и ненасилството меѓу младите луѓе.

Приоритет 2: Намалување на етноцентризмот помеѓу младите и изолација на различни моногрупации, учество во заеднички активности и меѓусебна интеракција од омраза

periudhën e ardhshme тѣ ketë realizim edhe më të madh të atyre aktiviteteve.

РЕЗУЛТАТЕ Е АРРИТУРА НГА QËLLUMI PRIORITAR 1.1

�sht� futur e ashtuquajtura "butoni kuq" ku qytetarët mund të para�en krim n�gа urejtja, gjeha e urejtjes nëse ekziston	është miratuar Lj�ji Pjesëmarrjes së të Rinjve dhe Politikat e të Rinjve dhe zbatimi i tij aktiv n�ga ARS	është miratuar Akt i organizmit të licencish�m p�r formim p�rimes të cilii do të formabet q�ndiq hukantuese që do të punje në hukantme dhe analiza n�e koordiniram të ngushit me cilien	është miratuar Lj�ji Pjesëmarrjes së të Rinjve dhe zbatimi i tij aktiv n�ga ARS	Zbatimi i fushatës "Nd�rpreje qarkun"

VLERËSIMI I ZBATIMIT T  PRIORITETIT 1:

Aktivitetet e realizuara kontribuan në realizimin pothuajse të plotë të priorititetit, edhe pse p r herë të parë me Ligjin e miratuar për Pjesëmarrjen e të Rinjve dhe Politikat e të Rinjve sigurohen dhe krijohen politika p r të rinjtë në të gjithë nivelet dhe në të gjitha institucionet. Në periudhën e kaluar, Agjencia e të Rinjve dhe Sportit dhe Misioni i OSBE-së në Shkup kanë filluar zbatimin e fushatës që ka për qëllim të kontrbuoj  nivelin e dhunës, mos - tolerancës dhe mos-dhunës tek të rinjtë.

Prioriteti 2: Zvogëlimi i etnocentrizmit nd ermjet të rinjve dhe izolimi i monogrupeve të ndryshme, pjesëmarrjes në aktivitete të përbashkëta dhe bashkëveprim të ndërsjellë nga urejtja

2.2. Унапредување на наставните програми и техники во основното, средното и високото образование, вклучувајќи ја и практичната настава во средно и високо образование

2.1. Avancimi i programeve dhe teknikave mësimore në arsimin fillor, të mesëm dhe të lartë, duke përfshirë edhe mësimin praktik në arsimin e mesëm dhe të lartë

Реализирани активности за 2021 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.1:

Во рамки на оваа приоритетна цел, мерка 1 Организирање на воннаставни активности со сите етнички групи на млади и нивно поврзување и запознавање со религиски. МОН секоја година спроведува анализи пред се во делот на потребата од практична настава и креирање на програми за потребите на младите луѓе.

- A1.1 Анализа за примена на практичната настава во средното и високо образование, со посебен акцент на слободните активности на студентите е реализирана и овде се вклучи ЦСОО (Центар за стручно образование и обука)
- A1.2 Задолжителни обуки и дообуки на наставниот кадар во сите училишта во општините со мешан етнички состав за воннаставни активности и користење на слободното време на младите во средно образование и религиско образоавние е реализирана и е донесена нова концепција за воннаставни активности и направена обука за наставниците.
- A1.3 Организирање 6 младински спортски кампови со акцент на едукативниот дел и надминување на разликите помеѓу младите со учество на различни етнички и социјални групи, како и со познати спортисти не е реализирана, иако изминатиот период имаше мал проблем во соработката и комуникацијата меѓу надлежните институции и заради тоа не е реализирана оваа активности. Сега мерките се полабави и се очекува во наредниот период активности да се спроведе
- A1.4 Задолжителна обука во 3 модули (на почетокот на учебната

Aktivitetet e realizuara për vitin 2021 në drejtim të përbushjes së Qëllimit prioritari 2.1:

Нë kuadër të këtij qëllimi prioritari, masa 1 Organizimi i aktiviteteve jashtë shkolllore me të gjitha grupet etnike të të rinjve dhe lidhja e tyre dhe njohja me religjione, MASH çdo vit zbaton analiza para se gjithash në pjesën e nevojës së trajnimit praktik dhe krijimin e programeve për nevojat e të rinjëve.

- A1.1 Analiza e zbatimit të mësimit praktik në arsimin e mesëm dhe të lartë, me theks të veçantë në aktivitetet e lira të studentëve është realizuar dhe këtu përfshihet QATP (Qendra e Arsimit dhe Trajnimit Profesional)
- A1.2 Trajnime të detyrueshme dhe trajnime shtesë të kuadrit mësimdhënës në të gjitha shkollat në komunat me përbërje të përzier etnike për aktivitete jashtëshkollore dhe përdorimin e kohës së lirë të të rinjve në arsimin e mesëm dhe arsimin fetar është realizuar dhe është miratuar koncept i ri për aktivitetet jashtëshkollore dhe trajnimi i bëre për mësimdhënës.
- A1.3 Organizimi i 6 kampeve sportive për të rinjë me theks në pjesën edukative dhe tekalimin e dallimeve midis të rinjve me pjesëmarrjen e grupeve të ndryshme etnike dhe shoqërore, si dhe me sportistë të njohur nuk është realizuar, edhe pse në periudhën e kaluar kishte problem të vogël me bashkëpunimin dhe komunikimin ndërmjet institucioneve kompetente dhe për shkak kësaj nuk është realizuar ky aktivitet. Tash masat janë lehtesuar dhe pritet në periudhën në vijim aktivitetot të zbatohet.
- A1.4 Trajnimi i detyrueshëm në 3 module (në fillim të vitit shkollor) të

година) на родителите на децата во основните и средните училишта за интеркултурно учење и запознавање со концептот на говор на омраза во 8 плански региони не е реализирана, заради немање на финансиски средства

Во однос на **мерка 2: Ревидирање на наставни програми и други содржини во кои се идентификувани извори на стереотипи и омраза:**

- A2.1 Анализа на наставни програми во средно образование е реализирана. Во рамки на МОН е формирана работна група која работи на нова Концепција за средно образование. Врз основа на концепцијата ќе бидат утврдени национални стандарди за постигнувањата на учениците. Согласно националните стандарди ќе се дефинираат излезни резултати и ќе се развијат нови современи наставни програми
- A2.2 Анализа на акредитираните академски програми на универзитетите е реализирана
- A2.3 Организирање работни средби со Ректорите, декани околу процесот на ревидирање на наставните програми на Универзитетите во РСМ е реализирана
- A2.4 Креирање на електронско гласило - електронски весник за сите средни училишта и универзитети кое ќе служи за информирање на новини во образованието е во тек на реализација и е воспоставена е соработка со Студентските претставнички тела

Идентификувани ризици и предизвици и планиран нов рок за спроведување на активностите:

Реализираните активности придонесоа за солидна реализација на активностите, но сепак мора да се работи координирано и посветено за целосна реализација на оваа приоритетна цел. Очекувам во 2022 година да има уште поголема реализација на оние активности предвидени во мерките, со посебен аспект на прилагодување на наставните програми со актуелната ситуација, но и задржување на минимум квалитет за учениците/студентите и заеднички координација со наставници, родители и други целни групи.

прндërve të fëmijëve në shkollat fillore dhe të mesme për mësimin ndërkulturor dhe njohja me konceptin e gjuhës së urrejtjes në 8 rajone planifikuese nuk është realizuar për shkak mungesës së mjeteve financiare

Lidhur me **masën 2: Rishikimi i programeve mësimore dhe përbajtjeve të tjera në të cilat identifikohen burimet e stereotipave dhe urrejtjes:**

- A2.1 Analiza e programeve mësimore në arsimin e mesëm është realizuar. Në korniza të MASH-it është formuar grup punues, i cili punon në Konceptin e ri për arsimin e mesëm. Në bazë të konceptit, do të percaktohen standardet kombëtare përritjet e nxënësve. Sipas standardeve kombëtare do të definohen rezultatet përfundimtare do të zhvillohen programe të reja arsimore bashkëkohore.
- A2.2 Analiza e programeve të akredituara akademike të universiteteve është realizuar.
- A2.3 Organizim i takimeve të punës me rektorët, dekanët rreth procesit të rishikimit të programeve mësimore të universiteteve në RMV është realizuar
- A2.4 Krijimi i informatorit elektronik - gazetë elektronike për të gjitha shkollat e mesme dhe universitetet që do të shërbejë për informimin e të reja veçanët përfundimtare do të zhvillohen programe të reja arsimore bashkëkohore.

Rreziqet dhe sfidat e identikuara dhe afat i ri i planifikuar për zbatimin e aktiviteteve:

Aktivitetet e realizuara kanë kontribuar në realizimin solid të aktiviteteve, por megjithatë duhet të punohet në mënyrë të koordinuar dhe të përkushtuar për realizimin e plotë të këtij qëllimi prioritar. Pres që në periudhën e ardhshme të ketë realizim edhe më të madh të atyre aktiviteteve të parashikuara në masa, me një aspekt të veçantë të përshtatjes së programeve mësimore me situatën aktuale, por edhe rruajtjen e një cilësie minimale për nxënësit / studentët dhe koordinimin e përbashkët me mësuesit, prindërit dhe grupet e tjera të synuara.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2.1

Реализирана и дојдовена нова иницијатива за воншколни активности и направена обука за наставниците, како и започнат процес за ново гласило

Формирана е Работна група која работи на нова Концепција за средно образование. Врз основа на концепцијата ќе бидат утврдени национални стандарди за постигнувана на учениците. Согласно со националните стандарди ќе се дефинираат изразени резултати и ќе се развијат нови соодветни наставни

Развиени нови наставни програми и воспоставена соработка со Студентски претставнички тела

RESULTATET E ARRITURA NGA QËLLIMI PRIORITYAR 2.1

Eshtë realizuar dhe miratuar koncept i ri për aktivitetet jashtë mësimore dhe trajnimi i realizuar për arsimtarët, si dhe ka filluar procesi përmes medium të ri

Eshtë formuar grup punë që do të punojë në konceptin e ri për shkollat e mesme. Në bazë të konceptit do të përcaktohen standartet nacionale për arritjet e nxënësve. Në përpjekje me standartet nacionale do të definishen rezultatet dalësore do të zhvillohen programi mësimore bashkëkohore

Jani zhvilluar programe të roja mësimore dhe eshtë vendosur bashkëpunim me trupat përfaqësuese studentë

2.2 Доследно и конзистентно спроведување на политиките за едно општество и интеркултурализам кои се однесуваат за младите

Реализирани активности за 2021 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.2:

Во однос мерка 1: Зајакнување на превентивните мерки за сузбивање на насилиството, говорот на омраза и нетолерантноста кај младите

2.2 Zbatim në mënyrë konsekiente dhe të qëndrueshme të politikave për një shoqëri dhe ndërkulturalizëm që i referohen të rinjve

Aktivitetet e realizuara për vitin 2021 në drejtim të plotësimit të Qëllimit priorititar 2.2:

Lidhur me masën 1: Përforcim i masave parandaluese për të luftuar dhunën, gjuhën e urejtjes dhe intolerancën tek të rinjtë

- A1.1 Истражување кое ќе ги лоцира потребите на младите на локално, регионално и национално ниво, но и на младите од разни етнички и социјални групи (млади со попречност, припадници, на немнозински групи, средношколци и студенти) како и компаративна анализа на домашната со европската легислатива, е во тек на реализација, согласно потребите за собирање информации за креирање на нова национална стратегија за млади, која се очекува да започне да се имплементира март, 2022 година
- A1.2 Организирање менторска програма преку која се врши споредба на млад човек, особено ако развива антисоцијално однесување, со пријателски расположено лице надвор од семејството како позитивен пример, е реализирана од страна на МТСП. Оваа мерка се реализира во континуитет.
- A1.3 Воведување програма за семејна терапија - овие програми имаат за цел да ги подобрят односите и комуникациите меѓу семејните членови, како и да му понудат помош на родителот и детето за надминување проблем со девијантно однесување и нетолерантноста, е реализирана. Оваа мерка се реализира во континуитет. МТСП има низа на социјални услуги согласно Законот за социјална заштита и тоа услуги за стручна помош и поддршка, услуги за советување, услуги во заедницата и услуги за вон-семејна заштита каде се опфаќаат советодавна работа, превенирање, ублажување и надминување на последиците од настанатите социјални проблеми на поединец и семејство, оветување при развод на брак, семејна медијација за семејства со нарушени семејни односи, психо-социјална поддршка за жртви на семејно насилиство, психо-социјален третман на сторители на семејно насилиство и други специјализирани видови на советувања (<https://mtsp.gov.mk/uslugi-i-prava-ns/article-socijalni-uslugi-koi-se-obezbeduvaat-soglasno-so-zakonot-za-socijalnata-zashtita.nspx>).
- A1.4 8 Обуки (во плански региони) за развивање социјални вештини преку мешани групи на мажи и жени, со помош на стручно лице да се водат разговори со младите со асоцијално поведение не е реализирана.
- A1.5 Создавање сервис (call centre) за поддршка на млади - жртви на
- A1.1 Hulumtimi që do të vendos nevojat e të rinjve në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar, por edhe të rinjve nga grupe të ndryshme etnike dhe sociale (të rinj me aftesi të kufizuara, pjesëtarë të grupeve jo-shumicë, nxënës të shkollave të mesme dhe studentë) si dhe analizë krahasuese e legijslacionit vendor me atë evropian, është në rrjedhë të realizimit, në përputhje me nevojat për grumbullimin e informacioneve për krijimin e strategjisë së re kombëtare për të rinjtë, që pritet të filloj të zbatohet në mars të vitit 2022.
- A1.2 Organizimi i programit të mentorimit përmes së cilit bëhet krahasimi i një të riu, veçanërisht nëse zhvillon sjellje antisociale, me një person me disponim miqësor jashtë familjes si shembull pozitiv, është realizuar nga MPPS. Kjo masë realizohet në vazhdimësi.
- A1.3 Futja e programit për terapi familjare - këto programe synojnë të përmirësojnë marrëdhëniet dhe komunikimet ndërmjet anëtarëve të familjes, si dhe t'i ofrojnë ndihmë prindit dhe fëmijës për të tejkaluar problemin e sjelljes devijante dhe mos-tolerancës, është realizuar. Kjo masë realizohet në vazhdimësi. MPPS ka një seri shërbimesh sociale në përputhje me Ligjin për Mbrojtjen Sociale, të tilla si shërbimet për ndihmë dhe mbështetje profesionale, shërbime për këshillim, shërbime komunitare dhe shërbime për kujdesin jashtë familjes të cilat përfshijnë punën e këshillimit, parandalimin, zbutjen dhe tejkalimin e pasojave të problemeve sociale në individ dhe familje, këshillim gjatë divorcit, ndërmjetësim familjar për familje me marrëdhënie të çrrregulluara familjare, mbështetje psiko-socialë për viktimat e dhunës në familje, trajtim psiko-social i kryerësve të dhunës në familje dhe lloje të tjera të specializuara të këshillimit (<https://mtsp.gov.mk/uslugi-i-prava-ns/article-socijalni-uslugi-koi-se-obezbeduvaat-soglasno-so-zakonot-za-socijalnata-zashtita.nspx>).
- A1.4 8 Trajnine (në rajonet e planifikimit) për zhvillimin e aftësive sociale përmes grupeve të përziera të burrave dhe grave, me ndihmën e personit profesional të realizohen biseda me të rinj me sjellje antisociale nuk u realizua.
- A1.5 Krijimi i servisit (call centre) për mbështetjen e të rinjve - viktima të

насилиство, говор на омраза и криминал од омраза е реализирана, затоа што МТСП има развиено систем за пријави за семејно насилиство (<https://www.mtsp.gov.mk/specijalizirani-uslugi-za-zrtvi-na-semejno-nasilstvo.nspx>), пријавување мобинг или вознемирање (<https://mobing.mtsp.gov.mk/>). Мерката се реализира во континуитет

- A1.6 Обука - 2 во 8 плански региони на припадниците на Министерство за внатрешни работи (полицијата), образовните структури (професори, наставници и воспитувачи), понатаму стручните лица тренери (посебно оние кои работат со младински кадар) не е реализирана

Во однос на активностите од мерка 2: **Механизам за креирање на политика за реализација, креирање на проекти за интеркултурализмот кај младите**

- A2.1 Усогласување на законските и подзаконските акти и прописи и други усовени документи кои се однесуваат на правата на младите е реализирана
- A2.2 Организирање 8 обуки на младите за во сите плански региони за управување со проекти за социјална инкузија и интеркултурализам е во фаза на реализација, затоа што АМС предвиде средства за реализација на вакви активности
- A2.3 Изготвување електронски припачник (водич) за управување со проекти на млади за социјална инклузија и интеркултурализам не е реализирана, заради немање на финансиски средства

Идентификувани ризици и предизвици:

Бидејќи се работи за поспецифични активности кои бараат силна координација, буџетски средства и партциципативност, реализацијата на овие активности е значително послаба во однос на другите приоритетни цели. Сепак, она што охрабрува е дека во буџетот за 2022 година се предвидени буџетски средства во рамки на Агенција за млади и спорт и очекувам да се зголеми довербата, соработката и координацијата меѓу институциите, да се мотивираат носителите на одлуки дека и оваа Стратегија е реалност.

dhunës, gjuhës së urrejtjes dhe krimит tё urrejtjes është realizuar, sepse MPPS ka zhvilluar систем пёr paraqitje тё dhunës nё familje (<https://www.mtsp.gov.mk/specijalizirani-uslugi-za-zrtvi-na-semejno-nasilstvo.nspx>), paraqitje mobing ose shqetësim (<https://mobing.mtsp.gov.mk/>). Masa realizohet nё vazhdimësi.

- A1.6 Trajnimi - 2 nё 8 rajone тё planifikimit тё pjesëtarëve тё Ministrisë së Punëve тё Brendshme (policisë), strukturave arsimore (profesorëve, mësimdhënësve dhe edukatorëve), trainerëve тё mëtejshëm profesionalë (veçanërisht ata që punojnë me kuadrin e тё rinjve) nuk është realizuar.

Lidhur me активитетета нa маса 2: **Mekanizmi пёr krijimin e një politike пёr realizimin, krijimin e projekteve пёr ndërkulturalizëm tek тё rinjtë**

- A2.1 Harmonizimi i ligjeve dhe akteve nёnligjore dhe rregulloreve dhe dokumenteve тё tjerë тё miratuara nё lidhje me тё drejtat e тё rinjve është realizuar
- A2.2 Organizimi i 8 trajnimeve пёr тё rinjtë nё тё gjitha rajonet e planifikimit пёr menaxhimin e projekteve пёr pёrfshirjen sociale dhe ndërkulturalizmin është nё fazë тё realizimit, пёr shkak qё ARS ka ndarë mjete пёr realizimin e këtij lloji тё aktiviteteve
- A2.3 Pёrgatitja e doracakut elektronik (udhëzues) пёr menaxhimin e projekteve rinore пёr pёrfshirjen sociale dhe ndërkulturalizëm nuk është realizuar пёr shkak тё mungesës sё mjeteve financiare

Rreziqe dhe sfida тё identifikuara:

Megjithëse bëhet fjalë пёr aktivite te mё specifike qё kёrkojnë koordinim тё fortë, mjete buxhetore dhe pjesëmarrje, zbatimi i kёtyre aktivitetave еshtë dukshëm mё i dobët nё lidhje me synimet e tjera prioritare. Megjithatë, ajo qё еshtë inkurajuese еshtë se buxheti пёr vitin 2022 parashikon mjete buxhetore nё kuadër тё Agjencisë sё тё Rinjve dhe Sportit dhe pres qё тё rritet besimi, bashkëpunimi dhe koordinimi ndërmjet institucioneve, пёr тё motivuar vendimmarrësit qё edhe kjo Strategji еshtë realitet.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2.2

Развиен систем за пријави за семејно насилиство (<https://www.mtsp.gov.mk/specijalizirani-uslugi-za-zrtvi-na-semejno-nasilstvo.aspx>)

Воведени превентивните мерки за сузбибање на насилиството, говорот на омраза и нетолерантноста кај младите и формиран Call Centre

Реализирано истражување за потребите на младите луѓе со цел вметнување на резултатите во нацрт текстот на новата стратегија за млади

РЕЗУЛАТАТ Е АРРИТУРА НГА КЕЛЛИМ PRIORITAR 2.2

Sistem i zhvilluar për paraqitjet e dhunës në familje (<https://www.mtsp.gov.mk/specijalizirani-slugi-za-zrtvi-na-semejno-nasilstvo.aspx>)

Janë vendosur masa preventive për çrrënjosjen e dhunës, gjuhës së urrejtjes dhe mostolerancën tek të rinjtë dhe është formuar Call Center

Janë realizuar hulumtime për nevojat e njerëzve të rinj me qellim të vendosjen e rezultateve në draft-terkstin e strategjisë per të rinjtë

2.3. Млади со еднакви можности и нивна вклученост во процесите на донесување на одлуки

2.3. Тë rinj me mundësi të barabarta dhe përfshirja e tyre në proceset e sjelljes së vendimeve

Реализирани активности за 2021 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.3:

Во однос на мерка 1: Инклузивен процес на вклученост на младите на локално и на регионално ниво во општествениот систем

Aktivitete të realizuara për vitin 2021 në drejtim të përbushjes së Qellimit Prioritar 2.3:

Lidhur me masën 1: Процеси gjithëpërfshirës i përfshirjes së të rinjve në nivelin lokal dhe rajonal në sistemin shoqëror

- A1.1 Промовирање кампања за еднакви можности на младите особено за ранливи категории млади (млади со попречност, млади од поправни домови, сексуално злоупотребувани млади, млади кои питаат, млади лица зависници од наркотици) е делумно реализирана, знаејќи дека не само AMC, туку и други институции прават кампања и промотивни спотови кои имаат за подигање на свеста за еднакви можности кај младите
- A1.2 Организирање 8 панел-дисусии во планските региони, со акцент на младите од рурални средини и нивните можности на локално ниво не е реализирана
- A1.3 Организирање 8 младински кампови со едукативни и спортски содржини во сите плански региони, со учество на експери, спортски работници и верски водачи (поврзување на регионите) не е реализирана
- A1.4 8 обуки во секој плански регион за граѓанските организации за подобро мониторирање и известување на говор на омраза и нетолерантност не е реализирана
- A1.5 Востоставување модел на финансирање на младински проекти во акцент на социјална и етничка инклузија е во фаза на реализација, затоа што Агенцијата предвиди средства во рамки на својот буџет за да поддржат вакви проекти

Во однос на активностите 1.2, 1.3, 1.4, тие не се реализираа заради пандемијата со КОВИД 19, но очекувам истите да бидат реализирани и што е најважно овие работи да бидат буџетирани во рамки на AMC. Во 2022 година ќе се направат напори овие активности да почнат да се реализираат согласно расположливите можности и капацитети.

Идентификувани ризици и предизвици:

Овде има слаба реализација, затоа што е потребна сериозна финансиска поддршка, но сепак исто така е предизвик да се работи на зголемена координација и ангажираност на надлежните институции и прилагодување согласно новиот ревидиран план и моменталната ситуација. Очекувам во 2022

- A1.1 Promovimi i fushatës për mundësi të barabarta për të rinjtë, veçanërisht për kategoritë e prekur të të rinjve (të rinjtë me aftesi të kufizuara, të rinjtë nga shtëpitë përmirësuese, të rinjtë e abuzuar seksualisht, të rinjtë lypës, të rinjtë e varur nga narkotikë) është realizuar pjesërisht, duke ditur që jo vetëm ARS, por edhe institucionet e tjera bëjnë fushata dhe spote promovuese që duhet të rrisin vetëdijen për mundësitë e barabarta mes të rinjve
- A1.2 Organizimi i 8 panel -diskutimeve në rajonet e planifikimit, me theks në të rinjtë nga zonat rurale dhe mundësitë e tyre në nivel lokal nuk është realizuar
- A1.3 Organizimi i 8 kampeve për të rinj me përbajtje edukative dhe sportive në të gjitha rajonet e planifikimit, me pjesëmarrijen e ekspertëve, punëtorëve të sportit dhe udhëheqësve fetarë (që lidhin rajonet) nuk është realizuar
- A1.4 8 trajnime në çdo rajon planifikimi për organizatat qytetare për monitorim dhe njoftim më të mirë të gjuhës së urrejtjes dhe intolerancës nuk është realizuar
- A1.5 Vendorsja e modelit për financimin e projekteve për të rinj me theks të veçantë në përfshirjen sociale dhe etnike është në fazën e realizimit, për shkak që Agjencija ka paraparë mjete në kuadër të buxhetit të tij për të mbështetur këto projekte

Lidhur me aktivitetet 1.2, 1.3, 1.4, ato nuk u realizuan për shkak të pandemisë me Kovid 19, por pres që të njëjtat të realizohen dhe çka është më e rendësishme këto punë të buxhetohen në kuadër të ARS. Në vitin 2022 do të bëhen përpjekje që këto aktivitete të realizohen në përputhje me mundësitë dhe kapacitetet e disponueshme.

Reziqet dhe sfidat e identikuara:

Ekziston realizim i dobët këtu, sepse nevojitet mbështetje serioze financiare, por është gjithashtu një sfidë për të punuar në koordinimin dhe angazhimin e shtuar të institucioneve kompetente dhe përshtatjen në përputhje me planin e ri të rishikuar dhe situatën momentale. Pres që në vitin 2022 të zhvillohet vullnet dhe motiv i

година да се развие силна волја и мотивираност за реализација на оние активности предвидени во мерките, а кои до сега не се реализирале.

Заради нереализирани активности, нема постигнати резултати за приоритетна цел 2.3

2.4. Воспоставен систем за детектирање на говор на омраза и криминал од омраза на локално и национално ниво

Реализирани активности за 2021 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.4:

Во однос **мерка 1: Воспоставување на академија на млади лидери во рамки на АМС:**

- A1.1 Изработка на анализа преку која ќе се оправда потребата за воведување академија на млади лидери за промоција на ненасилство, толеранција и инеткултурализам **не е реализирана**
- A1.2 Организирање работен состанок помеѓу сите надлежни институции (експерти) и граѓански младински организации за утврдување на потребата од организирање на Академија за млади лидери за промоција на ненасилство, толеранција и инеткултурализам **е реализирана**

Во однос на **мерка 2: Воспоставување на функционални младински центри**

- **A2.1** Организирање 8 обуки за млади за стекнување вештини на

форте пеј реализимин е атыре активитетите тај парашikuara нe масат, тај cilat nuk janе realizuar deri më tanë.

Пеј shikak tа aktivitetete tа parealizuara, nuk ka rezultate tа arritura nga qellimi prioritар 2.3

2.4. Vodosja e sistemit pеј detektimin e gjuhës sе urejtjes dhe krimit nga urejtja nе nivel lokal dhe kombëtar

Aktivitete та realizuara пеј vitin 2021 nе drejtim та pејmbushjes sе Qellimit Prioritar 2.4:

Nе lidhje me **masë 1: Themelimi i akademisë sе liderëve tа rinj nе korniza tа ARS:**

- A1.1 Pејgatitja e analizës pеrmes sе cilës do tа justifikohet nevoja pеј themelimin e akademisë sе liderëve tа rinj pеј tа promovuar jo-dhunën, tolerancët dhe ndërkulturalizmin **nuk është realizuar**
- A1.2 Organizimi i takimit tа punës midis tа gjitha institucioneve kompetente (ekspertëve) dhe organizatave civile rinore pеј pеçaktimin e nevojës sе organizimit tа Akademisë pеј liderët e rinj pеј tа promovuar jo-dhunën, tolerancët dhe kulturorizëm **është realizuar**

Lidhur me **masë 2: Krijimi i gendrave rinore funksionale:**

- A2.1 Organizimi i 8 trajnimeve pеј tа rinjtë pеј tа fituar aftësitë e personave

младите луѓе за промоција на модалитети против говорот на омраза, криминалот од омраза, нетолерантноста и непочитувањето на другиот не е реализирана.

- A2.2 Организирање капмања во сите плански региони во државата, со учество на младите во промоција на еднакви можности за сите, ненасилан комуникација и интеркултурализам како и организирана акција против говор на омраза и криминал од омраза преку младинските центри не е реализирана, заради тоа што доправа се отвараат младински центри.
- A2.3 Изработка на интернет-страница за промоција на активностите на академијата и на младинските центри преку AMC е реализирана.
- A2.4 Организирање 4 нековенционални настани во форма на world café, quiz night, gamification и директен контакт преку приказни на жртви на криминал од омраза не е реализирана.
- A2.5 Доделување мали грантови (10) за проекти во соработка помеѓу училишта од 8-те плански региони кои би опфатиле кратка мобилност и посета на различни религиски објекти е во фаза на реализација, затоа што Агенцијата за млади и спорт предвиде средства во рамки на својот буџет за да поддржат вакви проекти

Агенцијата за млади и спорт согласно Законот за младинско учество и младински политики почна со отварање на младински центри во четири општини: Куманово, Битола, Кавадарци, Велес, Струмица, Охрид и Пробиштип. Согласно Законот, секоја општина мора во рок од 5 години да стави во функција минимум еден младински центар. Веќе постојат младински центри во општина Центар, општина Гостивар и општина Чайр. Паралелно со овој процес, се отвараат и можности за развивање на капацитети на младите, запознавање на интеркултурализмот, заедничка борба против говор на омраза, криминал од омраза, градење социјални врски и создавање општество по нивна мерка. За сето ова, согласно активност 2.3, Агенцијата сите овие активности ги комуницира и ја информира јавност со споделување на информации на сопствената веб страница, фејсбук страница и директно со формите на младинско здружување. Во однос на активностите кои се однесуваат на организирање на настани и обуки не се реализирани, заради

тë rinj për të promovuar modalitetet kundër gjuhës së urejtjes, krimit nga urejtja, mos-tolerancës dhe mos-respektimit të tjetrit nuk është realizuar

- A2.2 Organizimi i fushatave në të gjitha rajonet e planifikimit në vend, me pjesëmarrjen e të rinjve në promovimin e mundësive të barabarta për të gjithë, komunikimin jo të dhunshëm dhe ndërkulturalizmin, si dhe veprimin e organizuar kundër gjuhës së urejtjes dhe krimit nga urejtja përmes qendrave rinore nuk është realizuar, për arsy se hapja e qendrave rinore është ende në proces
- A2.3 Përpunimi i faqes së internetit për promovimin e aktiviteteve të akademisë dhe qendrave rinore përmes ARS-së është realizuar
- A2.4 Organizimi i 4 ngjarjeve jokonvencionale në formën e world café, quiz night, gamification dhe kontaktit të drejtpërdrejtë me historitë e viktimave të krimit nga urejta nuk është realizuar
- A2.5 Dhënia e granteve të vogla (10) për projekte në bashkëpunim midis shkollave nga 8 rajonet planifikuese që do të përfshinin lëvizshmëri të shkurtër dhe vizita në ndërtesa të ndryshme fetare është në fazën e realizimit, sepse Agjencia e të Rinjve dhe Sportit ka siguruar fonde brenda buxhetit të saj për të mbështetur projekte të tilla

Agjencia e të Rinjve dhe Sportit në përputhje me Ligjin për Pjesëmarrjen e të Rinjve dhe Politikat e të Rinjve filloi me hapjen e qendrave rinore në katër komuna: Kumanovë, Manastir, Kavadarë dhe Veles, Strumicë, Ohër dhe Probištip. Në përputhje me Ligjin, secila komunë duhet që në afat prej 5 viteve të vendos në funksion të paktën një qendër rinore. Tashmë ekzistojnë qendra rinore në komunën e Qendrës, komunën e Gostivarit dhe komunën e Çairit. Paralelisht me këtë proces, hapen edhe mundësítë për zhvillimin e kapaciteteve tek të rinjtë, njohja e ndërkulturalizmit, luftë e përbashkët kundër gjuhës së urejtjes, krimit nga urejtja, ndërtimin e lidhjeve sociale dhe krijimin e një shoqërie të përshtatur për ta. Për të gjitha këto, në përputhje me aktivitetin 2.3, Agjencia komunikon të gjitha këto aktivitete dhe informon publikun duke shpërndarë informacion në faqen e saj të internetit, faqen në facebook dhe drejtpërdrejt me format e të shoqërimit të të rinvje. Lidhur me aktivitetet në lidhje me organizimin e ngjarjeve dhe trajnimeve, ato nuk janë realizuar, për shkak të pandemisë me KOVID 19 dhe kufizimeve të

КОВИД 19 пандемијата и воведените рестрикции.

Идентификувани ризици и предизвици:

Во рамки на оваа приоритетна цел има слаба реализација и тоа се должи пред се на слабата координација, испреплетеноста со исти мерки во рамки на различни институции и очекувам во периодот што претстои и добиениот буџет на АМС од Министерство за финансии да се почне со реализација на дел од активностите, посебно во делот на обуките и развојот на капацитетите на младинските центри

vendosura.

Rreziqe dhe sfida të identifikuara:

Në suaza të këtij qëllimi prioritar ka realizim të dobët dhe është kryesish për shkak të koordinimit të dobët, duke u gërshetuar me të njëjtat masa brenda institucioneve të ndryshme dhe pres në periudhën e ardhshme dhe buxhetin e fituar të ARS nga Ministria e Financave për të filluar realizimin e një pjese nga aktivitetet, veçanërisht në punën e trajnimeve dhe zhvillimit të kapaciteteve të gendrave rinore

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2.4

2.5. Намалена сегрегација и дискриминација на младите

РРЕЗУЛТАТ Е АРРИТУРА НГА QËLLIMI PRIORITAR 2.4

2.5. Reduktimi i ndarjes dhe diskriminimit të të rinjeve

Реализирани активности за 2021 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.5:

Во рамки на мерка 1: Елиминација на сегрегацијата и дискриминација на младите од различно етничко и социокултурно потекло

- A1.1 Изработка на анализа за степенот на сеграгација и дискриминација на младите особено разнливите категории млади и оние кои не се дел од образовниот процес, како и споредба на постојните казнени законски прописи за елиминирање на овој негативен феномен кај младата популација е во фаза на реализација
- A1.2 Изработка на промотивен материјал (брошури, летоци, маици, капи) за спроведување на кампања помеѓу младите за последиците од сегрегација и дискриминација по основа на полов, етнички, социјално ниво на младите и негова дистрибуција преку младинските центри (во школите, универзитети, спортски и културни настани) не е реализирана
- A1.3 Бесплатно психолошко советување за млади со асоцијално и девијантно однесување и развивање на емпатија, солидарност и меки вештини не е реализирана
- A1.4 Промовирање акција НЕДЕЛА против сеграгација и дискриминација на младите во 8 плански региони со точно утврдени содржини и активности на акцијата и организирање интернет-кампања преку социјалните межи (FB, Twiter и други) се реализира преку проектот на АМС „Европска недела на спорот“

Во рамки на мерка 2: Промовирање на информативно-образовни активности преку јавниот медиски сервис

- A2.1 Промовирање и еmitување на образовна емисија за сегрегација и дискриминација на младите, толерантноста и интеркултурализмот помеѓу различни етнички групи млади не е реализирана
- A2.2 Организирање 8 спортски турнири во сите плански региони каде што ќе се натпреваруваат тимови млади луѓе со мешан етнички,

Aktivitetet e realizuara për vitin 2021 në drejtim të plotësimit të Qëllimit prioritarn 2.5:

Në kuadër të masës 1:Elimini i ndarjes dhe diskriminimit të të rinjve me prejardhje të ndryshme etnike dhe socio-kulturore

- A1.1 Përgatitja e analizës së shkallës së ndarjes dhe diskriminimit të të rinjve, veçanërisht kategorive të prekshmë të të rinjve dhe atyre që nuk janë pjesë e procesit arsimor, si dhe krahasimi i rregulloreve ligjore ndëshkuese aktuale për eliminimin e këtij fenomeni negativ tek popullata rinore është në fazën e realizimit
- A1.2 Përgatitja e materialit promovues (broshura, fletëpalosje, bluza, kapele) për zbatimin e fushatës mes të rinjve për pasojet e ndarjes dhe diskriminimit në bazë të nivelit gjinor, etnik, shoqëror të të rinjve dhe shpërndarja e tij nëpër qendrat rinore (në shkolla, universitete, ngjarje sportive dhe kulturore) nuk është realizuar
- A1.3 Këshillim psikologjik pa pagesë për të rinjtë me sjellje antisociale dhe devijante dhe zhvillim të ndjeshmërisë, solidaritetit dhe aftësive të buta nuk është realizuar
- A1.4 Promovimi i aksionit e DIELË kundër ndarjes dhe diskriminimit të të rinjve në 8 rajone planifikuase me sakt përbajtje dhe aktivitete të përcaktuara të aksionit dhe organizimit të fushatës në internet përmes rrjeteve sociale (FB, Twiter etj) është në fazën e realizimit përmes projektit ARS “Java Evropiane e Sportit”

Në kuadër të masës 2:Promovimi i aktivitetave informative dhe arsimore përmes servisit publik mediatik

- A2.1 Promovimi dhe emitimi i emisionit edukativ për ndarjen dhe diskriminimin e të rinjve, tolerancën dhe ndërkulturalizmin midis grupeve të ndryshme etnike të të rinjve nuk është realizuar
- A2.2 Organizimi i 8 turneve sportive në të gjitha rajonet e planifikimit ku do të garojnë ekipe të të rinjve me përbërje të përzier etnike, partiake dhe

партички и религиски состав и од сите социјални средини со цел да ја пренесат пораката за елиминација на сегрегација и дискриминација **не е реализирана**

- A2.3 Печатење банер и спортски маички со порака од спортскиот настан, како и флаери и брошури кои ќе бидат делени на самиот настан и нивната перомоција ќе оди во образовните институции како дел од кампањата **не е реализирана**

Идентификувани ризици и предизвици

Главен предизвик е да се работи на зголемена координација и ангажираност на надлежните институции и прилагодување согласно новиот ревидиран план и моменталната ситуација. Очекувам во 2022 година да се впуштиме во реализација на оние активности предвидени во мерките, кои не се реализирале.

Заради нереализирани активности, нема постигнати резултати за приоритетна цел 2.5

ОЦЕНКА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРИОРИТЕТ 2:

Реализираните и започнати активности даваат одлична база за спроведување на акцискиот план во 2022 година. Воспоставувањето на младинските центри, механизмот за младински волонтерски сервис со цел вмрежување и разменување искуства кај младите и прифаќање различни културни, етнички и останати разлики, воведените превентивните мерки за сузбибање на насилиството, говорот на омраза и нетolerантноста кај младите, формираниот Call Centre, донесениот Закон за младинско учество и младински политики се добро воспоставен систем којшто ќе се надоградува и врз кои ќе се реализираат и другите планирани активности во наредниот период

fetare dhe nga tē gjitha prejardhjet shoqërore me qëllim qē tē përcjellin mesazhin e eliminimit tē ndarjes dhe diskriminimit **nuk është realizuar**

- A2.3 Shtypja e banderolës dhe bluzave sportive me mesazh nga ngjarja sportive, si dhe fletëpalosjet dhe broshurat qē do tē shpërndahen nē vet ngjarjen dhe promovimin e tyre do tē shkojë nē institucionet arsimore si pjesë e fushatës **nuk është realizuar**

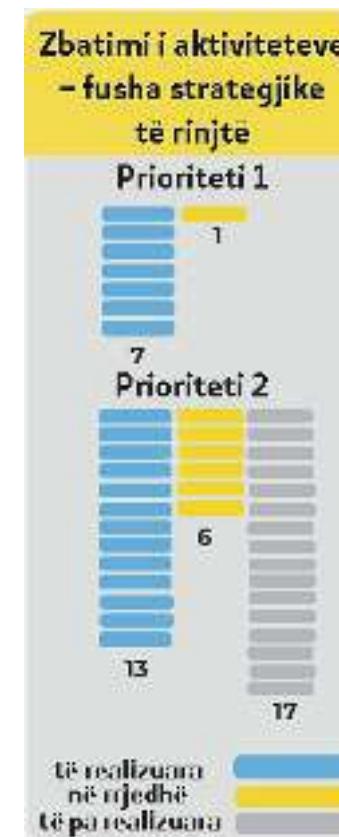
Rreziqe dhe sfida tē identifikuara

Sfida kryesore është tē punohet nē rritjen e koordinimit dhe angazhimit tē institucioneve kompetente dhe përshtatjen nē përputhje me planin e ri tē rishikuar dhe situatën aktuale. Pres qē nē vitin 2022 tē fillojmë me realizimin e këtyre aktivitetet tē parashikuara nē masat, tē cilat nuk janë realizuar.

Për shkak tē aktivitetet tē pa realizuara, nuk ka rezultate tē arritura nga qëllimi prioritar 2.5

VLERËSIMI I ZBATIMIT TĒ PRIORITETIT 2:

Aktivitetet e realizuara dhe tē filluara ofrojnë bazë tē shkëlqyer pér zbatimin e planit aksionar nē vitin 2022. Themelimi i qendrave rinore, mekanizmi pér shërbimin vullnetar tē tē rrinje me qëllim tē rrjetëzimit dhe shkëmbimit tē përvojave mes tē rrinje dhe pranimi i dallimeve tē ndryshme kulturore, etnike dhe tē tjera, masat e vendosura parandaluese pér tē luftuar dhunën, gjuhën e urrejtjes dhe intolerancën mes tē rrinje, Call Center i formuar, miratimi i Ligjit pér Pjesëmarrjen e tē Rinjve dhe Politikat e tē Rinjve janë sistem i mirëpërcaktuar qē do tē përmirësohet dhe mbi tē cilin do tē realizohen aktivitetet tē tjera tē planifikuara nē periudhën e ardhshme.

РЕЗИМЕ КОН СТРАТЕШКА ОБЛАСТ МЛАДИ

Преку реализираните активности за 2021 година се даде сериозен придонес кон остварување на предвидените приоритети и цели утврдени во кластерот млади во рамки на Националната стратегија за едно општество и интеркултурализам.

2021 година имаше доста солидна реализација на предвидените активности, но сепак тоа е еден дел од целиот корпус на активности кои треба да се реализираат за да се придонесе кон создавање толерантни млади, но и елиминирање на национализмот, ксенофобијата, етничките стеги, религиозна, родова, полова и секаква друга дискриминација. Главниот фокус останува на намалување на говорот и криминалот од омраза, заедничка координација на институционално и аон-институционално ниво, затоа што не е доволно само менување на општествената свест, туку конкретни дела и акции, младешки ентузијазам, аспирации, но пред сè знаења, да се стават во функција на целокупниот развој на општеството.

Успешната имплементација на Законот за младинско учество и младински политики е силен поттик сите овие активности во наредниот период да се реализираат во партиципативен и заеднички механизам со младите луѓе, знаејќи дека веќе имаме воспоставени младински центри, функционални младински совети, назначени службеници за млади и канцеларии за млади. Главниот предизвик останува клучните институции во делот на младите и младинските политики ги отвараат вратите да продре младинскиот глас, идсите да се претворат во иницијативи, а иницијативите во конкретни проекти кои значат подобро денес, но и утре за младите во Република Северна Македонија.

Реализацијата на активностите за 2021 година е добар знак и база за постигнување на целите и приоритетите во Стратегијата и имајќи предвид дека птолека „излегуваме“ од КОВИД 19 пандемија и реализацијата на активностите останува високо на приоритетите за 2022 година, со идентификувани идни чекори, поголемо искуство, научени лекции, ревидирани акциски планови, нови временски рокови, политичка волја и излезни решенија.

REZYME NDAJ FUSHËS STRATEGJIKE-TË RINJTË

Përmes realizimit të aktivitetave për vitin 2021 është dhënë kontribut serioz në realizimin e prioriteteve dhe qëllimeve të parapara në grupin e të rinjve në kuadër të Strategjisë Kombëtare për një shoqëri dhe ndërkulturalizëm.

Viti 2021 kishte një realizim mjaftë solid të aktivitetave të parapara, por ajo është një pjesë nga i gjithë korpusi i aktivitetave që duhet të realizohen për të kontribuar në krijimin e të rinjve tolerant, por edhe eliminimin e nacionalizmit, ksenofobisë, kufizimeve etnike, religioze, gjinore dhe çdo lloj tjetër diskriminimi. Fokusi kryesorë mbetet në zvogëlimin e gjuhës dhe krimit nga urrejtja, koordinim i përbashkët në nivel institucional dhe jashtë institucional, sepse nuk është e mjaftueshme vetëm ndryshimi i vetëdijes shoqërore, por edhe vepra dhe aksione konkrete, entuziazmi i të rinjve, aspirata, por para se gjithash njohuri, të vendosen në funksion të zhvillimit të përgjithshëm të shoqërisë.

Zbatimi i suksesshëm i Ligjit të Pjesëmarrjes së të Rinjve dhe Politikat e të Rinjve është nxitje e fuqishme që të gjithë këto aktivitete në periudhën në vijim të realizohen në mekanizëm pjesëmarrës dhe i përbashkët me njerëzit e rinj, duke e ditur se kemi veçse të vendosura qendra rinore, këshilla funksional rinor, nëpunës të caktuar për të rinj dhe zyra për të rinj. Sfida kryesore mbetet institucionet kryesore në pjesën e të rinjve dhe politikave rinore i hapin dyert të depërtojë zëri i të rinjve, idetë të shndërrrohen në iniciativë, ndërsa iniciativat në projekte konkrete që kanë domethënile një ditë e sotshme por edhe e nesërme më e mirë në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Realizimi i aktivitetave për vitin 2021 është shenjë dhe bazë e mirë për arritjen e qëllimeve dhe prioriteteve në Strategjinë dhe duke pasur parasysh se ngadalë "dalim" nga pandemia me KOVID 19 dhe realizimi i aktivitetave mbetet lartë në prioritetet për vitin 2021, me hapa të identikuara të ardhshme, përvajë më e madhe, leksione të mësuara, plane të rishikuara aksionare, afate të reja kohore, vullnet politik dhe zgjidhje dalëse.

-СТРАТЕШКА ОБЛАСТ : МЕДИУМИ -

-FUSHA STRATEGIKE : MEDIAT-

ВОВЕД

Медиумите се моќен инструмент преку кој во општествената практика се пренесува и негува концептот на интеркултурализам. Дефиницијата на медиумскиот плурализам го содржи и културниот плурализам, односно правичното претставување и изразување на различните културни и општествени групи во медиумите. Пристапот на различните заедници до медиумите е дел од нивното темелно човеково право на слобода на изразување. Уставната и законската рамка на Република Северна Македонија (PCM) на припадниците на различните културни заедници им го гарантира правото на слобода на изразување, како и на основање автономни и независни медиуми. Регулативата посебно го обврзува јавниот радиодифузен сервис да емитува разновидни програми наменети за сите делови на општеството и да ги задоволува информативните, едукативните, културните и другите потреби на припадниците на различните културни групи и заедници. Иако комерцијалните и непрофитните медиуми имаат помалку законски обврски од јавниот радиодифузен сервис и тие остваруваат дејност од јавен карактер и имаат обврска да емитуваат програма во која се води грижа за културните различности.

Следствено, една од заложбите на Владата е да гради мултикултурно општество во насока на поголема интеркултурна комуникација и градење дух на почитување и културен плурализам, што, меѓу другото, подразбира и

HYRJE

Mediat janë instrument i fuqishëm përmes të cilit në praktikën shoqërore transmetohet dhe trajtohet koncepti i ndërkułturalizmit. Definicioni i pluralizmit mediatik përmban edhe pluralizmin kulturor, gjegjësisht përfaqësimin e drejtë dhe shprehjen e kulturave të ndryshme dhe grupeve shoqërore në media. Qasja e komuniteteve të ndryshme në media është pjesë e së drejtës së tyre themelore njerëzore për lirinë e shprehjes. Korniza kushtetuese dhe ligjore e Republikës së Maqedonisë së Veriut (RMV) u garanton pjesëtarëve të bashkësive të ndryshme kulturore të drejtën e lirisë së shprehjes, si dhe krijimin e mediave autonome dhe të pavarura. Rregullorja në mënyrë të veçantë e obligon servisin publik radiodifuziv të transmetojë programe të ndryshme të dedikuara për të gjitha shtresat e shoqërisë dhe të plotësojë nevojat informative, edukative, kulturore dhe nevoja të tjera të pjesëtarëve të grupeve të ndryshme kulturore dhe komuniteteve. Megjithëse mediat komerciale dhe jo fitimprurëse kanë më pak detyrime ligjore se servisi publik radiodifuziv, ato realizojnë veprimtari të karakterit publik dhe kanë për obligim të transmetojnë program që kujdeset për diversitetin kulturor.

Sipas kësaj, një nga angazhimet e Qeverisë është ndërtimi i një shoqërie multikulturore në drejtim të komunikimit më të madh ndërkułturalor dhe ndërtimit të frysës së respektit dhe pluralizmit kulturor, i cili, ndër të tjera, nënkuption edhe

поттикнување програмски содржини во кои ќе бидат вклучени претставници на сите заедници кои живеат во Република Северна Македонија.

Имајќи го предвид горенаведеното во Националната стратегија во рамките на стратешката област медиуми се идентификувани два приоритети соодветни приоритетни цели, мерки и активности.

Приоритет 1: Унапредување на медиумскиот простор во функција на навремено, непристрасно и објективно информирање на граѓаните, промовирање и развој на интеркултурализмот и медиумскиот плурализам

Во функција на наведениот приоритет се утврдуваат следниве приоритетни цели:

- 1.1 Реформиран јавен радиодифузен сервис кој го негува интеркултурализмот
- 1.2 Зајакнување на борбата против говорот на омраза и јакнење на духот на интеркултурализмот во медиумскиот простор
- 1.3 Надградени капацитети и зголемени професионални вештини и знаења на вработените во приватните медиуми и развивање и промовирање на интеркултурализмот
- 1.4 Збогатени програмски содржини за инклузивно известување за етничкиот и културниот идентитет и за другите различности на

zhvillim тѣ përbajtjeve programore nѣ tѣ cilat do tѣ kyçen përfaqësues tѣ tѣ gjitha komuniteteve që jetojnë nѣ Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Duke pasur parasysh tѣ lartpërmendurën nѣ Startegjinë Kombëtare nѣ suazat e fushës strategjike mediat, janë identifikikuar dy prioritete dhe qëllimet përkatëse tѣ prioriteteve, masat dhe aktivitetet.

Prioriteti 1: Avancimi i hapësirës mediatike nѣ funksion tѣ informacionit nѣ kohë, tѣ paanshëm dhe objektiv tѣ informimit tѣ qytetarëve, promovim dhe zhvillim tѣ ndërkulturalizmit dhe pluralizmit mediatik

Nѣ funksion tѣ prioritetit tѣ shënuar, përcaktohen qëllimet e mëposhtme prioritare:

- 1.1 Servisi i reformuar publik radiodifuziv që trajton ndërkulturalizmin
- 1.2 Forcimi i luftës kundër gjuhës së urrejtjes dhe forcimi i frysës së ndërkulturalizmit nѣ hapësirën mediatike
- 1.3 Kapacitetet e azhurnuara dhe aftësitë dhe njohuritë e rritura profesionale tѣ punonjësve nѣ mediat private dhe zhvillimi dhe promovimi i ndërkulturalizmit
- 1.4 Përbajtje tѣ pasura tѣ programeve për njoftim gjithëpërfshirës për identitetin etnik dhe kulturor dhe ndryshimet e tjera tѣ anëtarëve tѣ

припадниците на сите заедници во државата

gjitha bashkësive në vend

Приоритет 2: Јакнење на медиумската писменост кај граѓаните од сите возрасти

Во функција на наведениот приоритет се утврдуваат следниве приоритетни цели:

- 1.1 Изградена свест за критичко разбирање на содржини поврзани со интеркултурализмот и борбата против говорот на омраза
- 1.2 Воведен пристап на медиумска писменост во образовниот систем и неформалното образование.

Во рамки на ажурираниот Акциски план 2021-2022 година, направени се неколку промени во стратешката област „медиуми“ кои немаат суштинско влијание врз приоритетите и целите, и се во насока на нивно исполнување. Извршена е промена на рокот на одредени мерките со цел ефективна реализација на предвидените активности.

Извештајот за спроведување на Акцискиот план 2021-2022 година, за периодот јануари-декември 2021 г., содржи преглед на постигнатите резултати од спроведувањето на мерките и активностите по приоритетните области, преглед на мерките и активностите чие што спроведување уште трае и преглед напланираните но од разни причини нереализирани мерки и активности со обrazложение за нивното неспроведување. Треба да се земе предвид и фактот дека станува збор за периодичен извештај кој се однесува на една календарска година, па оттаму и оценката за постигнувањето на приоритетните цели е

Prioriteti 2: Forcimi i edukimit mediatik te qytetarët të të gjitha moshave

Në funksion të prioritetit të shënuar, përcaktohen qëllimet e mëposhtme prioritare:

- 1.1. Ndërgjegjësim i zhvilluar për të kuptuarit kritik të përmbajtjeve në lidhje me ndërkulturalizmin dhe luftën kundër gjuhës së urrejtjes
- 1.2. Qasja e futur në edukimin mediatik në sistemin arsimor dhe arsimin joformal.

Në kornizë të Planit Aksionar të azhurnuar 2021-2022, janë kryer disa ndryshime në fushën strategjike „mediat“ të cilat nuk kanë ndikim thelbësor ndaj prioriteteve dhe qëllimeve dhe janë në drejtim të përbushjes së tyre. Është bërë ndyrshimi i afatit të masave të caktuara me qëllim relizim efektiv i aktiviteteve të parashikuara.

Raporti për zbatimin e Planit Aksionar 2021-2022 për periudhën janar - dhjetor viti 2021 përmban pasqyrë të rezultateve të aritura nga zbatimi i masave dhe aktiviteteve ndaj fushave prioritare, pasqyrë e masave dhe aktiviteteve zbatimi i të cilave vazhdon ende dhe pasqyrë e masave dhe aktiviteteve të planifikuara që për arsyte të ndryshme nuk u realizuan, me arsyetim për mosbatimin e tyre. Duhet të merret parasysh edhe fakti që bëhet fjalë për raport periodik që i referohet një viti kalendarik, prandaj dhe vlerësimi për arritjen e qëllimeve prioritare është periodik.

periodична.

Приоритет 1: Унапредување на медиумскиот простор во функција на навремено, непристрасно и објективно информирање на граѓаните, промовирање и развој на интеркултурализмот и медиумскиот плурализам

1.5. Приоритетна цел: Реформиран јавен радиодифузен сервис кој го негува интеркултурализмот

Во насока на остварување на оваа приоритетна цел, реализирани се повеќе средби, отпочнати се активностите предвидени за 2021 година, а конкретни меливи резултати се следните резултати:

Како позитивен исчекор во насока на реформирањето на НРТ се нотира еmitување на четврти канал со зголемен обем на времетраењето и содржините кои се еmitуваат на јазиците на немнозинските заедници со следните термини:

- Програма на турски јазик 10ч-15:30, 19:30 -01ч
- Програма на ромски јазик 08ч-08:30, 15:30 -16ч, 17:30-18ч
- Програма на српски јазик 09:30-10ч, 17ч-17:30, 19ч-19:30
- Програма на босански јазик 09ч-9:30ч, 16:30- 17ч, 18:30-19ч
- Програма на влашки јазик 08:30 -09ч, 16ч-16:30, 18ч-18:30

Претходно само турската редакција имаше програма секој ден, додека редакциите на другите заедници имаа програма само три дена во неделата.

Prioriteti 1: Avancimi i hapësirës mediatike në funksionit në kohë, të paanshëm dhe objektiv të informimit të qytetarëve, promovim dhe zhvillim të ndërkulturalizmit dhe pluralizmit mediatik

1.5. Qëllimi prioritar: Servis i reformuar publik radiodifuz i cili e trajton ndërkulturalizmin

Në drejtim të realizimit të këtij qëllimi prioritar janë realizuar më shumë takime, kanë filluar aktivitetë të parapara për vitin 2021, ndërsa rezultatet konkrete të ndryshueshme janë si më poshtë:

Si hap pozitiv në drejtim të reformimit të RTK-së vlerësohet transmetimi i kanalit të katërt me vëllim të madh të kohëzgjatjes dhe përbajtjeve që transmetohen në gjuhët e komuniteteve më të vogla në terminet në vijim:

- Programi në gjuhën turke	10h-15:30, 19:30 -01h
- Programi në gjuhën rome	08h-08:30, 15:30 -16h, 17:30-18h
- Programi në gjuhën serbe	09:30-10h, 17h-17:30, 19h-19:30
- Programi në gjuhën boshnjake	09h-9:30h, 16:30- 17h, 18:30-19h
- Programi në gjuhën vllahe	08:30 -09h, 16h-16:30, 18h-18:30

Më herët vetëm redaksia turke kishte program çdo ditë, ndërsa redaksitë e komuniteteve të tjera vetëm tre ditë në javë.

Со овој Договор е предвидено на 4-тиот канал на НРТ да се еmitува и програма на хрватски јазик, а ХРТ ќе може да еmitува програма на македонски јазик. Ова е голем исчекор во правец на еmitување на програма на јазици на заедниците кои не се споменати во преамбулата на Уставот и кои спаѓаат во категоријата "останати".

Во однос на мерката 2. Креирање системско решение и спроведување реформи во јавниот радиодифузен сервис во сферата на интеркултурализмот има конкретни резултати во активноста 2.1. Зајакнување на капацитетите на новинарите и медиумските работници во програмскиот сервис на албански јазик и во редакциите на турски, ромски, влашки, српски и босански јазик преку нови вработувања и обуки, вклучувајќи и креирање мултијазични содржини.

НРТ преку јавен оглас овозможи нови вработувања во редакциите кои еmitуваат програма на немнозинските заедници. Ова е значаен исчекор во подобрување на капацитетите на редакциите на кои еmitуваат програма на помалкубројните заедници, кој треба да се поздрави. Секако треба да се охрабри и понатамшното зајакнување на редакциите кои продуцираат програма на јазиците на помалкубројните заедници, како и соработката меѓу редакциите и заедничко продуцирање на содржини.

Me këtë Marëveshje është parashikuar në kanalin e 4-katërt të RTK-së të transmetohet edhe programi në gjuhën kroate, ndërsa RTK do mund të transmetojë program në gjuhën maqedonase. Ky është hap i madh në drejtim të transmetimit të programit në gjuhët e komuniteteve që nuk përmenden në preambulën e Kushtetutës dhe që hyjnë në kategorinë e "të tjerë".

Lidhur me masën 2. Krijimi i zgjidhjes sistematike për zbatimin e reformave në servisin publik radiodifuziv në sferën e ndërkulturalizmit ka rezultate konkrete në aktivitetin 2.2. Përforcim i kapaciteteve të gazetarëve dhe punonjësve mediatik në servisin e programit në gjuhën shqipe dhe në redaksitë e gjuhëve turke, rome, vllëhe dhe boshnjake përmes punësimeve të reja dhe trajnimeve, duke përfshirë edhe krijimin e përbajtjeve multigjuhësore.

RTK përmes shpalljes publike mundësoi punësime të reja në redaksitë që transmetohen programe të komuniteteve jo - shumicë. Ky është hap i rëndësishëm në përmirësimin e kapaciteteve të redaksive që transmetojnë programe të komuniteteve më të vogla, që është përshtendetur. Sigurisht duhet të inkurajohet përforcimi i mëtejshëm i redaksive që prodhojnë programe në gjuhët e komuniteteve më të vogla, si dhe bashkëpunimi ndërmjet redaksive dhe prodhimi i përbashkët i përbajtjes.

КЛУЧНИ ИНДИКАТОРИ И РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.1

INDIKATORË KRYESOR DHE REZULTATE NGA QËLLIMI PRIORITAR 1.1

Подобрување на програмата на четвртиотинал со аголемен обем на времетраењето и содржините кои се вметуваат на јазиците на немнозинските заедници	На 9.11.2021 год. во Скопје е потпишан Договор за соработка помеѓу Националната радио телевизија (НРТ) и Хрватската радио телевизија (ХРТ)	Вработен е по еден новинар во редакциите на турски, ромски, српски, босански и влашки јазик	Permirësimi i programit të kanalit të katërt me vëllim të madh të kohëzgjatjes dhe përbajtjeve që transmetohen në gjuhët e komuniteteve jo-shumicë	Më 9.11.2021, në Shkup është nënshkruar Marrëveshje për bashkëpunim ndërmjet Radio Televizionit Kombëtar (RTK) dhe Radio Televizionit Kroat (RTK)	Eshtë punësuar nga një gazetar në redaksitë e gjuhës turke, rome, boshnjake dhe vllahe

Идентификувани ризици и предизвици и планиран нов рок за спроведување на активностите:

И покрај новите вработувања и екипирањост, програмите на јазиците на немнозинските заедници во јавниот сервис функционираат како посебни паралелни редакции што фокусот го ставаат примарно на сопствената етничка заедница и кои настаните ги „врамуваат“ и ги „набљудуваат“ доминантно од аголот на сопствената заедница.

Имајќи предвид дека имплементацијата на новиот Закон за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, особено во делот што ги опфаќа демократизацијата и професионализацијата на Јавниот сервис и Агенцијата за медиуми, преку избор на нови членови на Советот на НРТ и Советот на ААБМУ е сè уште блокирана во Собрание на РСМ, планираните мерки и активности во функција на оваа приоритетна цел не беа реализирани во предвидените

Reziqet dhe sfidat e identifikuara dhe afati i ri i planifikuar për zbatimin e aktiviteteve:

Pavarisht punësimeve dhe ekipimit të ri programet gjuhësore të komuniteteve jo-shumicë në servisin publik radiodifuziv funksionojnë si redaksi të veçanta paralele që fokusin primar е vendosin në komunitetin e vet etnik të cilët ngjarjet i „kufizojnë“ dhe i „vëzhgojnë“ kryesisht nga perspektiva e komunitetit të tyre.

Duke pasur parasysh se zbatimi i Ligjit të ri për Shërbimet Mediatike Audio dhe Audiovizuele, veçanërisht në pjesën që përfshin demokratizimin dhe profesionalizimin e Servisit Publik dhe Agjencisë së Medias, përmes zgjedhjes së anëtarëve të rinj të Këshillit të RTK-së dhe Këshillit të ASHMAA-së është ende i bllokuar në Kuvendin e RMV-së, masat dhe aktivitetet e planifikuar në funksion të këtij qëllimi prioritar nuk u realizuan brenda afateve të parapara. Për shkak të

рокови. Од тие причини беа одложени роковите за почеток, со цел нивното спроведување да заврши заклучно со 4 квартал од 2022 (како што следи во табеларниот приказ на Акцискиот план).

1.3 Приоритетна цел: Зајакнување на борбата против говорот на омраза и јакнење на духот на интеркултурализмот во медиумскиот простор

Често сме сведоци дека во ТВ вестите и одредени портали се поттикнува омраза и нетрпеливост по етничка, но и по партиска основа, а секојдневно се скреќаваме со разни видови на дискриминација. Советот на Европа потенцира дека постои потреба од засилување на свеста на професионалците во медиумите за неопходноста од интеркултурен дијалог и соработка надвор од етничките, религиозните и јазичните граници, со перспектива за промовирање на култура на толеранција и заемно разбирање. Говорот на омраза во Р. С. Македонија е во пораст во 2020 и 2021 година, особено на интернет. Регулаторната рамка што се однесува на говорот на омраза опфаќа одредби во неколку закони, но и телото за саморегулација во медиумите исто така е надлежно да реагира во вакви случаи. Прашањето за дезинформациите не е законски регулирано, туку е во надлежност на саморегулацијата и на сервисите за проверка на факти.

Во насока на исполнување на приоритетната цел „Зајакнување на борбата против говорот на омраза и јакнење на духот на интеркултурализмот во медиумскиот простор“ организирани се повеќе јавни дискусии и работилници, а подгответена е и публикација „[Општествено поврзување и вклученоста во справувањето со говорот на омраза](#)“ со заклучоци и насоки за унапредување на општественото поврзување во справувањето со говорот на омраза.

Во периодот од јуни до октомври 2021 година, организирани се средби со медиумите во различни региони во државата, на коишто се дебатираше за најчесто забележаните тенденции на нарушување на Кодексот на новинари,

кësaj, у сhtynë afatet pér fillim, me qëllim që zbatimi tyre të pérfundojë duke pérfsfirë tremujorin e 4-t të vitit 2022 (si më poshtë në paraqitjen tabelare të Planit të Aksionar).

1.3 Qëllimi prioritar: Pérforcimi i luftës kundër gjuhës së urrejtjes dhe forcimi i frysme të ndérkulturalizmit në hapësirat mediatike

Shpesh jemi dëshmitarë se në lajmet televizive dhe portale të caktuara nxitet urrejtja dhe intoleranca në baza etnike, por edhe partiake ndërsa çdo ditë hasim lloje të ndryshme të diskriminimit. Këshilli Evropian potencon se egziston nevoja pér pérforcimin e ndërgjegjësimit të profesionistëve në media, pér domosdoshmërinë e dialogut dhe bashkëpunimit ndérkulturor pértej kufijve etnik, fetar dhe gjuhësor, me synimin promovim të kultures së tolerancës dhe mirëkuptimit reciprok. Gjuha e urrejtjes në R. M. së Veriut është në rritje në vitin 2020 dhe 2021, veçanërisht në internet. Korniza rregullatore lidhur me gjuhën e urrejtjes pérfs hin dispozita në disa ligje, por edhe trupi vetérregulluator i medias gjithashtu është kompetent të reagojë në raste të tillë. Çështja e dezinformimit nuk është e rregulluar ligjërisht, por është në kompetencë të vetérregullimit dhe të servisit të verifikimit të faktave.

Në drejtim të zbatimit të qëllimit prioritar „Pérforcimi i luftës kundër gjuhës së urrejtjes dhe forcimi i frysme të ndérkulturalizmit në hapësirat mediatike“ janë organizuar më shumë diskutime dhe punëtori publike, ndërsa është i përgatitur edhe publikimi „[Lidhja shoqërore dhe pérfsfirja në ballafaqimin me gjuhën e urrejtjes](#)“ me konklusa dhe drejtime pér avancimin e lidhjes shoqërore në ballafaqimin me gjuhën e urrejtjes.

Në periudhën nga qershori deri tetor viti 2021, janë organizuar takime me media në rajone të ndryshme të shtetit, në të cilat është debatuar pér tendencat më të shpeshta të shkeljeve të Kodeksit të gazetarëve pér nevojnë e adresimit të gjuhës

за потребата од адресирање на говорот на омраза, надградба на етичката рамка, итн.

Изработена е анализа за начинот на кој медиумите во Северна Македонија ги користат социјалните медиуми за информирање на јавноста и предизвиците со кои се соочуваат. Во оваа публикација е адресиран и проблемот со говорот на омраза во медиумите.

Достапна е на: [македонски албански](#) и [англиски](#) јазик.

На 21 декември беше организирана [јавна седница и предавање](#) во рамки на наставата на Институтот за комуникациски студии. На седницата се дискутираше и за проблемот со дезинформациите и говорот на омраза на социјалните мрежи и неговото прелевање во медиумите.

Во овој период од страна на Македонскиот институт за медиуми (МИМ) беше изработена и публикувана „РЕГУЛАТОРНА И САМОРЕГУЛАТОРНА РАМКА ЗА СПРАВУВАЊЕ СО ГОВОРТОТ НА ОМРАЗА И ДЕЗИНФОРМАЦИИТЕ ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА“ Овој документ претставува преглед на основните правни и саморегулаторни механизми што се однесуваат на овие теми, како дел од проектот „Отпор: Граѓанското општество за медиуми без говор на омраза и дезинформации“.

Да потсетиме дека на крај на 2020 година беше објавена и публикацијата „Говор на омраза - меѓународна и национална правна рамка“, со посебен осврт на медиумите. <https://www.semm.mk/dokumenti/publikacii/840-govor-na-omraza-megjunarodna-i-nacionalna-pravna-ramka-so-poseben-osvrt-na-mediumite>

сé urejtjes, ndërtimit të kornizës etike, etj.

Është përgatitur analiza pér ményrën se si mediat në Maqedoninë e Veriut i përdorin mediat sociale pér informim të publikut dhe sfidat me të cilat përballen. Në këtë publikim trajtohet edhe problemi me gjuhën e urejtjes në media.

E disponueshme në: gjuhën [maqedonase, shqipe](#) dhe [angleze](#).

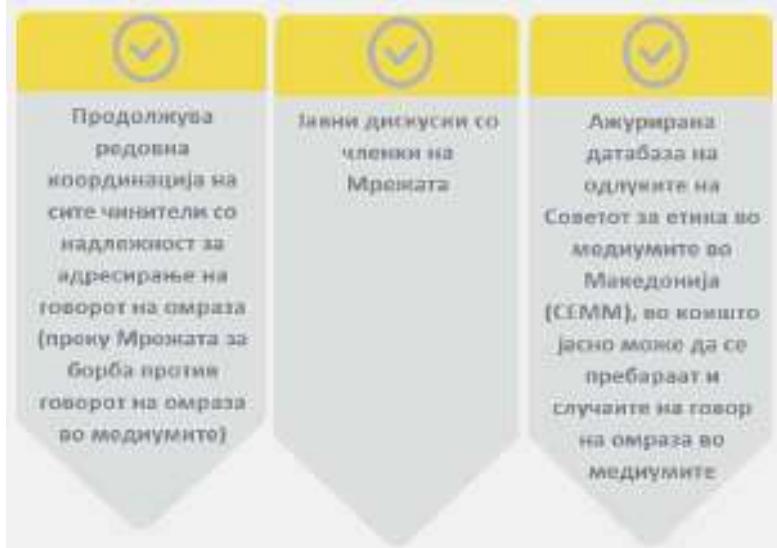
Më 21 dhjetor ishte organizuar [seanca publike dhe ligjërata](#) në kuadër të mësimdhënies të Institutit pér Studime të Komunikimit. Në seancë u diskutua edhe pér problemin me dezinformatat dhe gjuhën e urejtjes në rrjetet sociale dhe përhapjen e saj në media.

Në këtë periudhë nga Instituti Maqedonas pér Media (IMM) ishte përpiluar dhe publikuar „KORNIZA RREGULLATORE DHE VEETËRREGULLATORE PËR BALLAFAQIMIN E GJUHËS SË UREJTJES DHE DEZINFORMATAVE NË MAQEDONINË E VERIUT“. Ky dokument paraqet pasqyrën e mekanizmave bazë juridike dhe vëtëregullatore që lidhen me këto tema si pjesë e projektit „Rezistencë“: Shoqëria Civile e mediave pa gjuhë të urejtjes dhe dezinformata“.

Kujtojmë se në fund të vitit 2020 u publikua publikimi “Gjuha e urejtjes - Korniza ligjore ndërkombëtare dhe kombëtare”, me përkrim të veçantë të mediave” <https://www.semm.mk/dokumenti/publikacii/840-govor-na-omraza-megjunarodna-i-nacionalna-pravna-ramka-so-poseben-osvrt-na-mediumite>

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.2

RESULTATE TË ARITURA PËR QËLLIMIN PRIORITAR 1.2

Спроведувањето на активностите од оваа приоритетна цел е во тек и ќе продолжат во континуитет.

Идентификувани ризици и предизвици и планиран нов рок за спроведување на активностите:

Имајќи предвид дека Мрежата за борба против говор на омраза се соочува со отсуство на финансиска поддршка за нејзиното функционирање, се водат разговори со цел да се обезбедат средства од соработници и донатори.

За имплементација на мерката потребна е силна поддршка и соработка на сите вклучени чинители во општествениот живот, особено поддршка, насоки и постапување од страна на одговорните институции.

1.4. Приоритетна цел: Надградени капацитети и зголемени професионални вештини и знаења на вработените во приватните медиуми и развивање и промовирање на интеркултурализмот

Zbatimi i aktiviteteteve nga ky qëllim prioritar єштë në vazhdim dhe do тё vazhdojë нё kontinuitet.

Riziqet dhe sfidat e identikuara dhe afati i ri i planifikuar pér zbatimin e aktiviteteteve:

Duke pasur parasysh se Rrjeti i luftës kundër gjuhës së urejtjes ballafaqohet me mungesë тё përkrahjes financiare pér funksionimin e saj, по zhvillohen bisedime me qëllim тё sigurimit тё.mjeteve nga bashkëpunëtorë dhe donatorë.

Pér zbatimin e масës єштë e nevojshme përkrahje dhe bashkëpinim i fuqishëm i тё gjithë faktorëve нё jetën shoqërore, veçanarisht përkrahje, drejtime dhe veprime на ана e institucioneve përgjegjëse.

1.4. Qëllimi prioritar: Kapacitete тё mbindërtuara dhe aftësi dhe njohuri тё shtuara profesionale тё тё punësuarëve нё mediat private dhe zhvillimin dhe promovimin e ndërkulturalizmit

Во оваа приоритетна цел за реализације на мерката 1.3.1 Иницирање програми и активности за неформално образование за интеркултурализам и инклузивност во медиумите, предвидени се две активности.

Согласно Акцискиот план активноста 1.3.1.1 Синтетизирање и надградба на постоечки курикулуми за едукација за интеркултурализам во медиумите е планирана да започне во 1 квартал од 2022 година.

1.3.1.2 Анализа на структурата на вработените во приватните медиуми од аспект на различностите и обуки и поддршка заради доближување до пошироката јавност, оваа активност е планирана од првиот квартал од 2022 заклучно со 3 квартал 2022 година.

1.5. Приоритетна цел: Збогатени програмски содржини за инклузивно известување за етничкиот и културниот идентитет и за другите различности на припадниците на сите заедници во државата

Планирани активности во насока на исполнување на оваа приоритетна цел:

Мерката 1.4.1 Поттикнување на продукцијата на содржини во медиумите за афирмација на етничките и културните идентитети и другите различности предвидува Утврдување модели и механизми за поддршка на продукција на содржини од јавен интерес што ги афирмираат етничките и културните идентитети и другите различности. Оваа активност е планирана да започне во првиот квартал од 2022 и да се реализира заклучно со 3 квартал од истата година.

Нë кëtë qëllim prioritar për realizimin e masës 1.3.1. Inicimi i programeve dhe aktivitetete të arsimit joformal për ndërkulturalizëm dhe përfshirja e mediave, janë parashikur dy aktivitetete.

Нë përputhje me Planin Aksionar aktiviteti 1.3.1.1 Sintetizimi dhe mbindërtimi i programeve mësimore ekzistuese për edukimin për ndërkulturalizmin në media është planifikuar të fillojë në tremujorin e 1 nga viti 2022.

1.3.1.2 Analizë e strukturës të të punësuarëve në mediat private nga aspekti i dallimeve dhe tranimeve dhe mbështetje për të arritur deri te publiku i gjërë, ky aktivitet është planifikuar nga tremujori i parë nga viti 2022 duke përfshirë edhe me tremujorin e 3 të vitit 2022.

1.5. Qëllimi prioritar: Përbajtje të pasuruara programore për njoftimin inkluziv për identitetin etnik dhe kulturor dhe për dallimet tjera të anëtarëve të të gjitha bashkësive në shtet

Aktivitete të planikuara në drejtim të përbushjes së qëllimit prioritar:

Masa 1.4.1 Nxitja e prodhimit të përbajtjes në media për afirmimin e identiteteve etnike dhe kulturore dhe dalimeve të tjera parashikon Përcaktimin e modeleve dhe mekanizmave për të mbështetur prodhimin e përbajtjes me interes publik që afiron identitetin etnik dhe kulturor dhe dallime të tjera. Ky aktivitet është planifikuar të fillojë në tremujorin e parë të vitit 2022 dhe të realizohet deri në tremujorin e 3 të të njëjtit vit.

Идентификувани ризици и предизвици:

Утврдувањето на модели и механизми за поддршка на продукција на содржини од јавен интерес што ги афирмираат етничките и културните идентитети и другите различности ќе се спроведе преку јавна дискусија со сите засегнати чинители, но со оглед на сеуште актуелната криза со вирусот Ковид19, најголем ризик претставува обезбедувањето на финансиски средства од буџет или од донаторската заедница за ваков вид на проекти.

ОЦЕНКА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРИОРИТЕТ 1

Реализираните и започнатите активности придонесуваат за реализација на приоритетот. Со цел да се создадат пополовлини услови за нивна имплементација, дел од активностите се со одложени рокови, но оние што се спроведуваат веќе создаваат конкретни резултати и индикатори.

Дел од активностите се одвиваат тековно, додека за одредени активности е продолжен рокот за реализација на мерките во целост.

Приоритет 2: Јакнење на медиумската писменост кај граѓаните од сите возрасти

Reziqet dhe sfidat e identikuara:

Пercaktimi i modeleve dhe mekanizmave për mbështetje të prodhimit të përbajtjes me interes publik që afirmon identitetet etnike dhe kulturore dhe dallime të tjera do të zbatohet përmes diskutimit publik me të gjithë faktorët e prekur, por duke pasur parasysh krizen aktuale me virusin Kovid 19, rreziku më i madh është sigurimi i mjeteve financiare nga buxheti ose nga komuniteti i donatorëve për këtë lloj projekti.

VLERËSIMI PËR ZBATIMIN E PRIORITETIT 1

Aktivitetet e filluara dhe të realizuara kontribuojnë për realizimin e prioritetit. Me qëllim që të krijojen kushte më të volitshme për zbatimin e tyre, pjesë e aktiviteteve janë me afate të shtyra, por ato që zbatohen krijojnë rezultate konkrete dhe indikatorë.

Pjesë e aktiviteteve zhvillohen në vazhdimesi, derisa për aktivitetet e caktuara është vazhduar plotësisht afati i realizimit të masave.

Prioritet 2: Përforcim i edukimit mediistik te qytetarët nga të gjitha moshat

2.2. Приоритетна цел: Изградена свест за критичко разбирање на содржини поврзани со интеркултурализмот и борбата против говорот на омраза

Потребата за медиумската писменост произлегува од фактот што современите средства за масовна комуникација овозможуваат лесно пласирање на дезинформации и злонамерно фабрикувани манипулации кои го контаминираат јавниот дискурс и ги доведуваат граѓаните во заблуда. Ако создадеме генерации коишто имаат повеќе знаења и вештини за спроведување со лажни вести, ќе видиме поподгответени за битка со нив, а граѓаните ќе бидат во состојба да анализираат, да размислуваат критички и самостојно да донесат одлуки и судови базирани на факти. Токму затоа е клучна медиумската писменост и прифаќањето на различностите.

За исполнување на оваа приоритетна цел предвидените активности од Мерката 2.1.1 Реализација на научно истражување за да се утврди фактичката состојба со нивоата, перцепциите и разбирањето на концептот на интеркултурализам, се реализирани од страна на организациите кои работат на полето на медиумската писменост (МИМ и ИКС). Со напомена дека постои регистар на актери/чинители во оваа сфера, но базата/регистар на ресурси со практики и модули за обука за медиумска писменост е континуиран процес.

Врз основа на овие претходно изгответи анализи, утврдено е дека е потребно да се пристапи кон воведување на медиумската писменост во образовниот систем и неформалното образование.

2.3. Приоритетна цел: Воведен пристап на медиумска писменост во образовниот систем и неформалното образование

Реализирани активности во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.2:

2.2. Qëllimi prioritar: Vetëdija e ndërtuar për kuptim kritik të përmbajtjeve lidhur me ndërkulturalizmin dhe luftën kundër gjuhës së urrejtjes

Nevoja për edukim mediatik buron nga fakti që mjetet bashkëkohore të komunikimit masiv mundësojnë vendosjen e lehtë të dezinformatave dhe manipulimeve të sajaura me qëllim të keq të cilat kontaminojnë diskursin publik dhe mashtrojnë qytetarët. Nëse krijojmë gjenerata që kanë më shumë njohuri dhe aftësi për ballafaqim me lajmet e rreme, do të jemi më të përgatitur për t'i luftuar ato, ndërsa qytetarët do tëjenë në gjendje të analizojnë, të mendojnë në mënyrë kritike dhe të marrin vendime dhe gjykime të bazuara në fakte. Kjo është arsyja pse edukimi mediatik dhe pranimi i diversitetit është thelbësor.

Për relizimin e këtij qëllimi prioritar aktivitetet e parashikuara nga Masa 2.1.1 Realizimi i hulumtimeve shkencore që të përcaktohet gjendja faktike me nivelet, percepionet dhe kuptimit të konceptit të ndërkulturalizmit janë realizuar nga organizatat që punojnë në fushën e edukimit mediatik (IMM dhe ISK). Me paralajmërim se egziston regjistër i aktorëve/faktorëve në këtë fushë, por baza/regjistri i burimeve me praktika dhe module për trajnimin për edukim mediatik është proces në vazhdimsi.

Në bazë të këtyre analizave të mëparshme të përgatitura është përcaktuar se është e nevojshme t'i qasemi vendosjes së edukimit mediatik në sistemin arsimor dhe arsimit joformal.

2.3. Qëllimi prioritar: Është futur qasje e edukimit mediatik në sistemin arsimor dhe arsimin joformal

Aktivitete të relizuara në drejtim të përmbushjes së qëllimit prioritar 2.2:

По претходна анализа на наставните програми од различни предмети и подготвен документ со препораки од страна на Македонскиот институт за медиуми (МИМ) во соработка со Бирото за развој на образоването (БРО), во месец март 2021 од страна на министерот за образование и наука донесени се за прв пат [Национални стандарди за постигањата на учениците на крајот на основното образование](#), поделени во осум подрачја, согласно Европската рамка за доживотно учење. Со националните стандарди е уредена и медиумската писменост и тоа во првото подрачје „Јазична писменост”, во четвртото подрачје „Дигитална писменост” и во шестото подрачје „Општество и демократска култура”.

Врз основа на Националните стандарди во месец мај 2021, донесени се [нови наставни програми за прво и четврто одделение](#) изработени од работни групи формирани од Бирото за развој на образоването, а составени од советници, наставници од основните училишта и универзитетски професори.

Во [новите наставни програми по мајчин јазик за прво одделение](#) предвидени се четири теми/подрачја од кои четвртата тема/подрачје е Медиумска писменост и медиумска култура. Со наставната програма се утврдени и резултати за учење, а во подрачјето Медиумска писменост и медумска култура уредени се два резултата: ученикот/ученичката треба да може да издвојува информации од различни видови медиуми со помош на наставникот и да ја разбере содржината на гледана театарска претстава за деца и/или куклена претстава.

Во [новите наставни програми по мајчин јазик за четврто одделение](#) предвидени се три теми/подрачја од кои третата тема/подрачје е Медиумска култура и медиумска писменост. Со наставната програма се утврдени и резултати за учење, а во подрачјето Медиумска култура и медиумска писменост уредени се два резултата: ученикот/ученичката е способен/способна да пребарува, издвојува и користи информации од различни медиуми и да ја сфати и пренесе пораката од културен настан (посетен или најавен).

Sipas analizave të mëparshme të programeve mësimore të lëndëve të ndryshme dhe dokumentit të përgatitur me rekomandime nga Instituti Maqedonas i Mediave (IMM) në bashkëpunim me Byronë për Zhvillim të Arsimit (BZHA), në muajin mars 2021 ministri i Arsimit dhe Shkencës ka sjellë për herë të parë [Standarde Kombëtare për arritjet e nxënësve në fund të arsimit fillor](#), të ndara në tetë fusha në përpuhje me Kornizën Evropiane për mësim gjatë gjithë jetës. Me standartet kombëtare është e rregulluar edhe edukimi mediatik edhe atë në fushën e parë „Edukimi Gjuhësor”, në fushën e katërt „Edukim Digital” dhe në fushën e gjashtë „Kulturë Shoqërore dhe Demokratike”.

Në bazë të Standardeve Kombëtare në muajin maj 2021 janë sjellë [Programe mësimore të reja për klasën e parë dhe të katërt](#) të përgatitura nga grupe të punës të formuara nga Byroja për Zhvillim të Arsimit të përbëra nga këshilltarë, arsimtarë të shkollave fillore dhe profesorë universitar.

Në [Programet e reja mësimore në gjuhën amtare për klasën e parë janë](#) parashikuar katër tema/fusha nga të cilat tema/fusha është Edukimi mediatik dhe Kultura mediatike. Me programin mësimor janë përcaktuar edhe rezultatet të mësimit ndërsa në fushën Edukimi mediatik dhe Kultura mediatike janë rregulluar dy rezultate: nxënësi/nxënësja duhet të ndajë informacione të llojeve të ndryshme të mediave me ndihmën e arsimtarit dhe ta kuptojë përbajtjen të shfaqes teatrale të parë përfëmijë dhe/ose shfaqje kukllash.

Në [programet e reja mësimore në gjuhën amtare për klasën e katërt janë](#) parashikuar tre tema/fusha nga të cilat tema/fusha e tretë është Kultura mediatike dhe Edukimi mediatik. Me programin mësimor janë përcaktuar rezultatet përmësim ndërsa në fushën e Kulturës mediatike dhe Edukimit mediatik janë rregulluar dy rezultate: nxënësi/nxënësja është i/e aftë të kërkojë, ndajë dhe përdorë informacione nga media të ndryshme dhe ta kuptojë dhe ta bartë mesazhin e ngjarjes kulturore (të vizituar ose lajmëruar).

Врз основа на новите наставни програми изработени се и нови материјали за учење за прво и четврто одделение. Наставните материјали се изработени на сите пет наставни јазици.

Во месец декември 2021, донесени се [нови наставни програми за второ и петто одделение](#) изработени од работни групи формирани од Бирото за развој на образованието, а составени од советници, наставници од основните училишта и универзитетски професори. Предлог наставните програми беа доставени за коментари и до експертите од Проектот за медиумска писменост „Младите размислуваат“.

Во [новите наставни програми по мајчин јазик за второ одделение](#) предвидени се четири теми/подрачја од кои четвртата тема/подрачје е Медиумска писменост и медиумска култура. Со наставната програма се утврдени и резултати за учење, а во подрачјето Медиумска писменост и медумска култура уредени се четири резултата: ученикот/ученичката разликува и наведува различни видови на медиуми; ги разбира медиумските пораки и прави разлика помеѓу известување, рекламирање и давање упатства; идентификува и толкува информации и пораки во медиумски содржини и креира куси медиумски пораки за известување, за давање упатства и за рекламирање.

Во [новите наставни програми по мајчин јазик за петто одделение](#) предвидени се три теми/подрачја од кои третата тема/подрачје е Медиумска култура и медиумска писменост. Со наставната програма се утврдени и резултати за учење, а во подрачјето Медиумска култура и медиумска писменост уредени се пет резултата: ученикот/ученичката е способен/способна да прави разлика меѓу традиционални и дигитални медиуми да ги објаснува нивните предности и недостатоци; да разликува факти и мислења во медиумските содржини и да креира медиумски содржини со користење факти и мислења и да користи едноставни начини за верификување на информации и фотографии од интернет; ученикот/ученичката развива свесност за последиците од претерано користење на социјалните мрежи и за потребата од проверка на вистинитоста на информациите на интернет и на социјалните мрежи.

Нë **bazë** të programeve të reja mësimore janë përpiluar material të reja për mësim në klasën e parë dhe të katërt. Materialet mësimore janë përpiluar në të gjitha pesë gjuhët mësimore.

Në muajin dhjetor 2021 janë sjellë [programe të reja mësimore për klasën e dytë dhe të pestë](#) të përgatitura nga grupe të punës të formuara nga Byroja për Zhvillim të Arsimit, e përbërë nga këshilltarë, arsimtarë të shkollave fillore dhe profesorë universitar. Programet e propozuara mësimore ishin dorëzuar për komente edhe te ekspertët të Projektit për Edukim mediatik „Të rinjtë mendojnë“.

Në [programet të reja në gjuhën amtare për klasën e dytë](#) parashikohen katër tema/fusha, nga të cilat tema/fusha e katërt është Edukimi mediatik dhe Kultura mediatike. Me programin mësimor janë përcaktuar rezultatet e mësimit, ndërsa në fushën e Edukimit mediatik dhe Kulturës mediatike rregullohen katër rezultate: nxënësi/nxëmësja dallon dhe përmend lloje të ndryshme mediash, kupton mesazhet mediatike dhe bën dallimin ndërmjet njoftimit, reklamimit dhe dhënie së udhëzimeve, identifikon dhe interpretion informacione dhe mesazhe në përbajtjen mediatike dhe krijon mesazhe të shkurtra mediatike për njoftim, udhëzim dhe reklamim.

Në [programet e reja në gjuhën amtare për klasën e pestë](#) janë parashikuar tre tema/fusha nga të cilat e tema/fusha e tretë e Kulturës mediatike dhe Edukimit mediatik. Me programin mësimor janë përcaktuar edhe rezultatet e mësimit ndërsa në fushën e Kulturës mediatike dhe Edukimit mediatik janë rregullar pesë rezultate: nxënësi/nxënësja është i/e aftë të bëjë ndallimin ndërmjet mediave tradiionale dhe digitale ti sqarojë përparësitë dhe mungesat e tyre, të ndallojë fakte dhe mendime në përbajtjet mediatike dhe të krijojë përbajtje mediatike me përdorimin e fakteve dhe mendimeve dhe të përdorë mënyra të thjeshta për verifikimin e informacioneve dhe fotografive nga interneti: nxënësi/nxënësja zhvillon ndërgjegjësimin për pasojat e përdorimit të tepërt të rrjetet sociale dhe nevojnë për të kontrolluar vërtetësinë e informacionit në internet dhe rrjetet sociale.

Покрај задолжителните предмети во настава, согласно новата Концепција за основно образование , се воведуваат и слободни изборни предмети од четврто одделение. За таа цел од страна на БРО изготвен е [Водич за слободни изборни предмети](#) во кој се дадени водечките принципи на слободните изборни предмети, начинот на определување на слободните изборни предмети во училиштето, изработката на наставните програми за изборните предмети, изборот и организацијата на слободните изборни предмети, планирањето и реализацијата на наставата, како и начинот на следење и оценување на постигањата на учениците... Преку слободните изборни предмети меѓудругото треба да се развива и критичкото размислување, медиумската писменост, медиумската култура...

Во извештајниот период официјално започна да се имплементира новиот проект финансиран од УСАИД за медиумска писменост „Младите размислуваат“, кој ќе се имплементира од страна на ИРЕКС и партнери на проектот (Македонски институт за медиуми, Институт за комуникациски студии и Младински образовен форум), а поддржан од МОН и БРО. Во рамки на проектот ќе се работи на адаптирање на програмата за медиумска писменост *Learn to Discern* (Учиме да распознаваме), која ИРЕКС ја спроведува во 17 земји. Идејата е целиот концепт да се приспособи за македонските потреби и потребите на проектот, и да се адаптира за можноста да се вклучи во формалното образование, но и за активностите во неформалното образование.

Со поддршка на експерти од овој проект, МОН и БРО работат и на новите наставни програми за останатите одделенија во основно образование, во кои исто така ќе бидат внесени теми за медиумска писменост, медиумска култура и критичко размислување.

Идентификувани ризици и предизвици:

Мерката 2.2.2 Иницирање и поттикнување заеднички активности за училиштата, медиумите и граѓанскиот сектор предвидува реализација на

Пërveç lëndëve të detyrueshme mësimore në përputhje me Konceptin për arsim fillor futen edhe lëndët zgjedhore të lira nga klasa e katërt. Për atë qëllim nga ana e BZHA-së eshtë përgatitur [Udhëzues për lëndët zgjedhore të lira](#) në të cilën janë dhënë principe udhëzuese të lëndëve zgjedhore të lira, mënyra e përcaktimit të lëndëve zgjedhore të lira në shkollë, përgatitja e programeve mësimore për lëndë zgjedhore, zgjedhja edhe organizimi i lëndëve zgjedhore të lira, planifikimi dhe realizimi i mësimdhënies si dhe mënyra e ndjekjes dhe vlerësimit të aritjeve të nxënësve. Nëpërmjet lëndëve zgjedhore ndër të tjerat duhet të zhvillohet mendimi kritik, edukimi imediatik dhe kultura mediatike .

Në periudhën raportuese, zyrtarisht filloj zbatimi i projektit të ri të finansuar nga USAID për Edukim mediatik "Të rinjtë mendojnë", i cili do të zbatohet nga IREX dhe partnerët e projektit (Instituti Maqedonas për Media, Institut i Studime të Komunikimit dhe Forumi Rinor i Arsimit) i mbështetur nga MASH dhe BZHA.Në kuadër të projektit do të punohet mbi përshtatjen e programit të edukimit mediatik *Learn to Discern* (Mësojmë të njohim), të cilin IREX e zbaton në 17 vende. Ideja e gjithë konceptit eshtë të përshtatet me nevojat e Maqedonisë dhe nevojat e projektit dhe të përshtatet me mundësinë për t'u përfshirë në arsimin formal, por edhe për aktivitetet në arsimin joformal.

Me mbështetjen e ekspertëve të këtij projekti, MASH dhe BZHA punojnë edhe në programet e reja mësimore për klasat e tjera në arsimin fillor në tëcilitat gjithashtu do të futen tema për edukimin mediatik, kulturë mediatike dhe mendim kritik.

Rreziqet dhe sfidat e identikuara:

Masa 2.2.2 Inicimi dhe inkurajimi i aktiviteteve të përbashkëta për shkollat, mediat dhe shoqërinë civile parashikon realizimin e aktiviteteve të mëposhtme:

следните активности:

- 2.1. Посети на редакции за учениците од основните и средните училишта
- 2.2. Работилници за градење критичка свест со новинари – инструктори
- 2.3. Креирање заеднички продукти од тимови на ученици

Овие активности се со одложени рокови заради состојбата со епидемијата од ковид 19 и сè уште актуелните забрани за групирање со физичко присуство. Новите предвидени рокови се во рамки на 1 квартал 2022 година. Доколку состојбата со епидемијата не оди во подобра насока, ќе биде потребно да се изнајдат модуси за реализација на овие активности и евентуално да се спроведат без физичко присуство, онлајн.

ОЦЕНКА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРИОРИТЕТ 2

Реализираните и започнатите активности придонесуваат за реализација на приоритетот. Поради оправдани причини, дел од активностите не се започнати, но оние што се спроведуваат вако создаваат конкретни резултати и индикатори.

Освен општите ризици предизвикани од пандемијата Ковид 19, други ризици не се утврдени. Дел од активностите се одвиваат тековно, додека за одредени активности е продолжен рокот за реализација на мерките во целост.

- 2.1. Vizitat në redaksitë pér nxënësit e shkollës filllore dhe të mesme
- 2.2. Punëtori pér ndërtimin e vetëdijes kritike me gazetarë - instruktorë
- 2.3. Krijimi i produkteve të përbashkëta nga ekipet e nxënësve

Кëto aktivitete janë ме афате тë shtyra pér shkak të gjendjes me kovid 19 dhe me ndalesat ende aktuale pér grupimin me pjesëmarrje fizike. Afatet të reja të parapara janë në kornizë të tremujorit të 1 të vitit 2022. Nëqoftëse gjendja me pandeminë nuk shkon në drejtim më të mire do të jetë e nevojshme që të gjenden moduse pér realizimin e këtyre aktivitetave dhe eventualisht të zbatohen pa prezence fizike, online.

VLERËSIMI PËR ZBATIMIN E PRIORITETIT 2

Aktivitetet e filluara dhe të realizuara kontribuojnë pér realizimin e prioritetit. Për arsyе të arsyetueshme, pjesë e aktivitetave nuk kanë filluar, por ato që krahasohen krijojnë rezultate konkrete dhe indikatorë.

Përveç trezigeve të përgjithshme të shkaktuara nga pandemija Kovid 19, trezige të tjera nuk janë përcaktuar. Pjesë e aktivitetave zhvillohen ne vazhdimesi, ndersa pér aktivitetetë të caktuara eshtë vazhduar plotesisht afati i realizimit të masave.

Имплементација на
активности –
стратешка област
медиуми

Приоритет 1

Приоритет 2

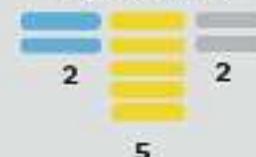
реализирани

во тек

нереализирани

Zbatimi i aktiviteteve
– fusha strategjike
të rinjtë

Prioriteti 1

Prioriteti 2

të realizuara

në rrijdhë

të pa realizuara

РЕЗИМЕ КОН СТРАТЕШКА ОБЛАСТ МЕДИУМИ

Приступот на различните заедници до медиумите е дел од нивното темелно човеково право на слобода на изразување, а слободните и независни медиуми се еден од столбовите на демократската отпорностка. Остануваат посветени на задачата да ја: Унапредуваат медиумскиот простор кај функција на нововремено, непристрасна и објективно информирани граѓаните, промовираат и развој на интеркултурализмот и медиумскиот туларализам, како и јаки се на медиумската писменост кај граѓаните од сите возрасти.

Повеќето од активностите зацртани во акцискиот план се отпочнати и континуирано се спроведуваат, а остварени се и конкретни резултати: на неколку канали се членки објават на креметракарни и на содржините кои се имитуваат на немнозинските заедници, зајакнати се коопациите и коопациите на редовниот на неканачинските заедници која ја имаат скриес, се врши редовна координација на сите членители со надлежност да адресираат на говорот на омраза (преку Мрежата за борба против говорот на омраза во медиумите). Одржани се повеќе консултации и дебати со членки во Мрежата од институциите и од граѓанскиот сектор којшто работи на афирмација и заштита на човековите права, од високообразованите установи, медиумските организации. Ажурирана е поддршката на одлуките на Советот за етика во медиумите во Македонија (СЕММ), во коишто јасно може да се прифаќаат и случаите на кампа на омраза на медиумите. Поддржани се документите и издавани се публикации со заклучци и насоки за унапредување на општинското поврзување во спроведувањето со говорот на омраза, како и преглед на основните правни и саморегулаторни механизми што се однесуваат на овие теми.

Има видливи резултати и со поведувањето на медиумската писменост во едукативниот процес, конкретно во програмите за прво, втора, петта и шесто одделение, а со поддршка на експерти се работи и на неките наставни програми за останатите одделенија кај основно образование, кои исто така ќе бидат внесени теми за медиумска писменост, медиумска култура и критично размислување.

За поздравување се и граѓанските организации како Цивил кои спроведуваат проекти и кампањи за подигнување на свестта кај граѓаните за почитување на различностите, промовирање на мултикултурализмот и европските предности. Во рамки на овој проект организирани беа јавни дискусији со јавни личности, претставници на граѓански организации, пријацији биа видете материјали и пораки кај сажникот, недискриминација и прифаќање на различностите.

Најголем предизвик и понатаму останува демократизацијата и реформата на Националната радио телевизија, особено загрижува фактот дека во Собранието на РСМ сеуште не се разгледани пристапните апликации за неки членови на Советот на НРТ и Советот на ААНМУ, а покрај дака расписани јавни пакици. Владетата ќе предложи да иницистира претпенниците, неодложно да примат паковката од 2022 година да ја финансираат овај процес.

REZYME NDAJ FUSHËS STRATEGJIKE MEDIAT

Qasja e komuniteteve të ndryshme deri te mediat është pjesë e së drejtës së tyre civile të shprehjes, ndërsa mediat e lira dhe të pavarura janë një nga shtyllat e shoqërisë demokratike. Jemi të angazhuar në defyrën që ta: Avancojmë hapësirën mediatike në funksion të informimit në kohë, të pavarur dhe objektiv të qytetarëve, promovimin dhe zhvillimin e ndërkulturalizmit dhe pluralizmin mediatik, si dhe përforcimin e edukimit mediatik te qytetarët nga të gjitha moshat. Të shumtë aktivitetëve të paraqitura në planin aksionar kanë filuar dhe zbatohen në vazhdimësi ndërsa janë aritur rezultate konkrete: ne kanalin e ri u zmadhua vëllimi i kohëzgjatjes dhe të përbajtjeve që transmetohen në gjuhët e komuniteteve jo-shumicë, janë përforcuar kapacitetet të redaksive të komuniteteve jo-shumicë në servisin publik, kryhen koordinime të rregullta të gjithë faktorëve me kompetencë për adresimin e gjuhës së urrejtjes (përmes Rrjetit përluftë kundër gjuhës së urrejtjes në media). Janë mbajtur më shumë konsultime dhe debate me anëtarë të Rrjetit nga institucionet dhe nga sektori i shoqërisë civile i cili punon në afirmimin dhe mbrojtjen e të drejtave njerëzore, të institucioneve të larta arsimore, organizatave mediatike. Është përditësuar data baza e vendimeve të Këshillit të Etikës në Media në Maqedoni (KEMM), në të cilën qartë mundet të kërkohen edhe rastet e gjuhës së urrejtje në media.

Janë përgjitet dokumente dhe janë shpallur publikimet me konklusione dhe udhëzime për avancimin e lidhjes shoqërore në ballafraqimin me gjuhën e urrejtjes, si dhe kontroll të mekanizmave themelore juridike dhe vetë-rregulator që juri referohen këtyre temave.

Ka rezultat të dukshëm edhe me futjen e edukimit mediatik në procesin edukativ, konkretisht në programet e klasës së parë, të dytë, të pestë dhe të gjashtë, ndërsa me mbështetjen e ekspertëve punahet edhe në programe të reja mësimore për klasat e tjera në arsimin filior, në të cilat gjithashu është e përfshirë edukimi mediatik, kulturës mediatike dhe mendimit kritik.

Për tu përshtendetur janë edhe organizatat e shoqërisë civile si Civil të cilët zbatojnë projekte dhe fushata për ngritjen e vetëdijes te qytetarët për respektimin e dallimeve, promovimin e multikulturalizmit dhe vlerave evropiane. Në kuadër të këtij projekti janë organizuar diskutime publike me persona publik, përfaqësues të organizatave të shoqërisë civile, të prodhuara ishin video materiale dhe mesazhe për bashkëjetesë, mos-diskriminim dhe pranimin e dallimeve.

Sfidë më e madhe edhe më tej imbetet demokratizimi dhe reforma e Radiotelevizionit Kombëtar, veçanërisht shqetëson fakti se në Kuvendin e RMV-së nuk janë shqyrtuar ende aplikacionet e arritura për anëtarë të rinj në Këshillin e RTV-së dhe Këshillin e ASHMAA-së, edhe përkundër dy thirrjeve publike të shpallura. Qeveria do të vazhdojë të insistojë që deputetët në gjysmën e parë të vitit 2022 ta finalizojnë këtë proces.

-СТРАТЕШКА ОБЛАСТ : ОПШТЕСТВЕНА КОХЕЗИЈА-

- FUSHA STRATEGJIKE: KOHEZIONI SHOQËROR -

ВОВЕД

Во рамки на ажурираниот Акциски план 2021-2022 година, направени се незначителни промени во стратешката рамка „општествена кохезија“ кои се однесуваат на роковите и ажурирање на одредени активности, кои немаат суштинско влијание врз приоритетите и целите и се во насока на нивно исполнување.

Во Националната стратегија во рамките на стратешката област општествена кохезија се идентификувани два приоритети и соодветни приоритетни цели и активности.

Годишниот извештајот за спроведување на Акцискиот план содржи преглед на постигнатите резултати од спроведувањето на мерките и активностите по приоритети и приоритетни цели, со преглед на статусот на активностите, идентификувани ризици и предизвици.

Приоритет 1: Унапредување на одржлив и инклузивен социоекономски рамномерен регионален развој

1.1. Приоритетна цел: Зголемена свест кај јавната администрација и целокупното општество за концептот „Едно општество и интеркултурализам“ и рамномерен регионален развој

Реализирани активности во периодот јануари- декември 2021 г. во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.1:

HYRJE

Нë kuadër të Planit Aksionar të përditësuar 2021-2022, janë bërë ndryshime të parëndësishme në fushën strategjike “kohezioni shoqëror” të cilat i referohen afateve dhe përditësimit të aktiviteteve të caktuara të cilat nuk kanë ndikim thelbësor në priorititet и qëllimet и janë në drejtim të përmbushjes së tyre.

Нë Strategjinë Kombëtare нë kuadër të fushës strategjike kohezioni shoqëror identifikohen dy prioritete и qëllime prioritare përkatëse и aktivitete.

Raporti vjetor për zbatimin e Planit Aksionar përmban pasqyrë të rezultateve të aritura nga zbatimi i masave и aktivitetete ndaj prioriteteve и qëllimeve prioritare, me pasqyrë të statusit të aktivitetete, reziqeve и sfidave të identikuara.

Prioriteti 1: Avancimi i zhvillimit të barabartë rajonal socio-ekonomik të qëndrueshëm и gjithëpërfshirës

1.1 Qëllimi prioritar: Vetëdije e ngritur нë administratën publike и shoqërinë нë tërësi me konceptin “Një shoqëri и ndërkulturalizëm” и zhvillimin e barabartë rajonal

Aktivite të realizuara нë periudhën janar-dhjetor viti 2021 нë drejtim të përmbushjes së Qëllimit prioritar 1.1:

Во рамките на проектот Одржлив и инклузивен рамномерен развој, финансиски и технички подржан од швајцарската Влада континуирано се спроведуваат обуки за вработените во 8 Центри за развој на планските региони. Во исто време, на годишно ниво се имплементираат по еден иновативен и еден развоен проект во секој плански регион.

Проектите се избрани на инклузивен начин, со учество на граѓаните преку организирање на Форуми во заедниците, на ниво на плански регион. На овој начин се зголемува свесноста за важноста на рамномерниот регионален развој, се зајакнуваат капацитетите на Центрите за развој и на другите надлежни институции за подготовка на квалитетни проекти, избрани на транспарентен и инклузивен начин, со учество на граѓаните, но и транспарентност во постапките во фазата на нивна имплементација.

Во рамките на мерките реализирани во рамките на оваа приоритетни цел, Министерството за информатичко општество и администрација, на ден 17.09.2021 година, на ЕНЕР – (Единствен Национален Регистар) ги објави новите предлог закони и тоа: Предлог закон за административни службеници и Предлог закон за вработени во јавен сектор.

Во однос на мерка 1. Промовирање на концептот "Едно општество и интеркултурализам" преку PPP за постигнување општествена кохезија, за активности точка 1.1 Информативни средби со вработени од јавната администрација и точка 1.2. Организирање на обуки, семинари итн,

Системот за управување со учењето е софтверска апликација, односно електронска платформа која нуди содржини за обука. Тоа е веб – базиран систем за пристап кон содржината за учење "во секое време, насекаде". До него може да се пристапи од било која точка преку интернет и од било кој „паметен“ мобилен уред, преку повеќе прелистувачи (browsers). Системот овозможува регистрација на корисниците - административните службеници, за следење на Е -обуки, тестирање, како и автоматско издавање на потврда за комплетирана обука, на следниот линк: <https://lms.mioa.gov.mk/login/index.php>

Нë kuadër të projektit Zhvillim i barabartë i qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës, financiar dhe teknik i mbështetur nga Qeveria Zvicerane në vazhdimësi zbatohen trajnime për të punësuarit në 8 Qendra për zhvillimin e rajoneve të planifikimit. Në të njëjtën kohë në nivel vjetor zbatohen nga një projekt inovativ dhe një projekt zhvillimor në çdo rajon të planifikimit.

Projektet përgjidhen në mënyrë gjithëpërfshirëse, me pjesëmarrjen e qytetarëve përmes organizimit të Forumeve në komunitet, në nivel të rajonit të planifikimit. Në këtë mënyrë rritet vetëdija për rëndësinë e zhvillimit të barabartë rajonal, përforcen kapacitetet e Qendrave për zhvillim edhe të institucioneve të tjera kompetente për përgatitjen e projekteve kualitative, të përgjedhura në mënyrë transparente dhe gjithëpërfshirëse, me pjesëmarrjen e qytetarëve, por edhe transparencë në procedurat në fazë e zbatimit të tyre.

Në kuadër të masave të realizuara, në kuadër të këtij qëllimi prioritari, Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës, më datë 17.09.2021, në RVEK – (Registri i Vetëm Kombëtar) i publikoi propozim ligjet e reja edhe atë: Propozim ligji për nëpunësit administrativ dhe Propozim ligji për të punësuarit në sektorin publik.

Lidhur me masën 1. Promovimi i konceptit "Një shoqëri dhe ndërkulturalizëm" përmes ZHBR-së për arritjen e kohezionit shoqëror, për aktivitetet pika 1.1 Takime informuese me të punësuarit të administratës publike dhe pika 1.2. Organizimi i trajnimeve, seminareve etj.

Sistemi për menaxhim me mësimin është një aplikacion softuerik, gjegjësisht platformë elektronike që ofron përbajtje për trajnim. Ajo është ueb – sistem i bazuar për qasje ndaj përbajtjes për mësim "në çdo kohë, kudo". Qasja drejt tij mund të bëhet nga çdo pikë përmes internetit dhe nga çdo pajisje celular,,i zgjuar" përmes shfletuesve (browsers). Sistemi mundëson regjistrimin e shfrytëzuesve – nëpunësve administrativ, për ndjekjen e E-trajnimeve, testimini, si dhe lëshimin automatik të çertifikatës për trajnimin e kompletuar, në linkun e mëposhtëm: <https://lms.mioa.gov.mk/login/index.php>

Во контекст на содржинско одржување, Мисијата на ОБСЕ во Скопје, во соработка со Владата на РСМ, и со меморандумот за соработка со МИОА, потписан во 2019 и план за активности за 2020 година, имплементираше активност - дизајн на Е-обука за Интеркултурализам. Севкупниот материјал претходно беше одобрен од страна на Владата на РСМ, поконкретно од г. Роберт Алаѓозовски кој е национален координатор за Стратегијата за едно општество. Сопственоста на Е-обуката за Интеркултурализам, од Мисијата на ОБСЕ се префрла на МИОА, а врз основа на договор за донација. За периодот за кој барате известување, нема дополнителни активности.

Проектот кој што заврши на 30 јуни 2021 година се однесуваше за воспоставување на Систем за координација во планирањето, спроведувањето, мониторинг и евалуација на политиката за рамномерен регионален развој (СиРеРа) кој потекнува од целите на Владата за развој на сите региони во Република Македонија и со тоа обезбедување подобри услови за живот за сите граѓани. Проектот се спроведува во координација на Заменик Претседателот на Влада задолжен за економски прашања, координација со економските ресори и инвестиции и од Министерството за локална самоуправа, а со финансиска поддршка од Амбасадата на Швајцарија.

Успешното спроведување на проектот Одржлив и инклузивен рамномерен регионален развој. Дел од Првата компонента преку која е изработен електронскиот Систем за координација во планирањето, спроведувањето, мониторинг и евалуација на политиката за рамномерен регионален развој (СиРеРа) е имплементиран преку проектната единица на вицепремиерот за економски прашања Фатмир Битики, додека останатите три компоненти преку Министерството за локална самоуправа, во постојана координација со Швајцарската агенција за развој и соработка.

Меморандумот опфаќаше активности во врска со „Програмата за одржлив и инклузивен регионален развој и е структуриран во три компоненти насочени кон остварување на специфични цели и тоа:

Нë kontekst të mirëmbajtjes përbajtësore, Misioni i OSBE-së në Shkup, në bashkëpunim me Qeverinë e RMV-së dhe me Memorandumin e Bashkëpunitit me MSHIA-në, të nënshkruar në vitin 2019 dhe planin e aktiviteteve për vitin 2020, ka zbatuar aktivitet -dizajnimin e E-trajnimit për Ndërkulturalizëm. I gjithë materiali është miratuar më parë nga Qeveria e RMV-së, më konkretisht nga z. Robert Alagjozovski i cili është koordinator nacional për Strategjinë për një shoqëri. Pronësia e E-trajnimit për Ndërkulturalizëm nga Misioni i OSBE-së është transferuar në MSHIA, në bazë të marrëveshjes për donacion. Për periudhën që kërkon njoftime, nuk ka aktivitete shtesë.

Projekti i cili përfundoi më 30 qershor 2021 i referohet vendosjes së Sistemit për koordinim në planifikimin, zbatimin, monitorimin dhe vlerësimin e politikës për zhvillim të barabartë rajonal (SiReRa) që buron nga qëllimet e Qeverisë për zhvillimin e të gjithë rajoneve të Maqedonisë dhe me atë sigurohen kushte më të mira të jetesës për të gjithë qytetarët. Projekti zbatohet në koordinim me Zëvendëskryetarin e Qeverisë përgjegjës për Çështje Ekonomike, Koordinim me Resorë Ekonomikë dhe Investimet dhe Ministrinë e Vetëqeverisjes Lokale, me mbështetje financiare nga Ambasada e Zvicrës.

Zbatimi i suksesshëm i projektit Zhvillim i Barabartë Rajonal i Qëndrueshëm dhe Gjithëpërfshirës. Pjesë nga komponenta e Parë përmes së cilës është përgatitur Sistemi elektronik për koordinim në planifikimin, zbatimin, monitorimin dhe vlerësimin e politikave të zhvillimit të barabartë rajonal(SiReRa) është zbatuar përmes njësisë projektuese të Zëvendëskryeministrit për Çështje Ekonomike Fatmir Bytyqi, ndërsa tre komponentat e tjera përmes Ministrisë së Vetëqeverisjes Lokale, në koordinim të vazhdueshëm me Agjencinë Zvicerane për zhvillim dhe bashkëpunim.

Memorandumi përfshinte aktivitetet lidhur me “Programin për Zhvillim të Barabartë Rajonal të Qëndrueshëm dhe Gjithëpërfshirës dhe është i strukturuar në tre komponentë tëp drejtuara drejt realizimit të qëllimeve specifike, edhe atë:

- Компонента 1: Владата алоцира и спроведување фондови за рамномерен регионален развој транспарентен и предвидлив начин согласно степенот на развој на планските региони.
- Компонента 2: Потребите и барањата на граѓаните, вклучително и на ранливиите категории граѓани, се систематски вклучени од Регионалните совети во процесот на планирање на регионалниот развој.
- Компонента 3: Центрите за регионален развој во сите осум плански региони, посебно во помалку развиените, ја подорбуваат совјата ефективност и ефикасност.

Се воспоставина електронски систем и јасна слика за рамномерна распределба на средствата во регионалниот развој

Континуирано се поддржуваат планските региони и центрите на планските региони со иновативни и инвестициски проекти, реновирање на училишта, игралишта, како дел од сработеното преку СиРеРа системот.

Дигитализацијата во овој дел овозможува врз основа на добиените податоци да се носат одлуки колкав буџет ќе се издвои, во која област и на кој начин понатаму ќе се троши преку центрите за регионален развој. Се отвара можност доколку се увиди дискрепанца во распределбата на средствата во иднина да се адаптираат програмите на инволвираните институции согласно потребите, онаму кадешто најмалку се вложувало, да се вложува повеќе, се со цел да сите граѓани да добијат еднаков пристап до услугите кои им се потребни и квалитет на живот, истакна тој.

Вкупната вредност на проектот е околу 5 милиони швајцарски франци, од кои 3,3 милиони се финансирали преку швајцарската амбасада, од Швајцарската конфедерација, а останатите средства се од буџетот на Владата на Република Северна Македонија.

Согласно Меморандумот за разбирање, за реализација на компонента 1 е надлежен Кабинетот на Заменик претседателот на Владата на Република Македонија задолжен за економски прашања и координација на економски ресори, додека пак за реализација на компонента 2 и 3 е надлежно Министерството за локална самоуправа.

- Komponenti 1: Qeveria alokon dhe zbaton fondet për zhvillim të barabartë rajonal në mënyrë transparente dhe të parashikueshmëm në përputhje me nivelin e zhvillimit të rajoneve të planifikimit.
- Komponenti 2: Nevojat dhe kërkesat e qytetarëve, përfshirë edhe kategoritë e cenueshme të qytetarëve, janë përfshirë sistematikisht nga Këshillat rajonale në procesin e planifikimit të zhvillimit rajonal.
- Komponenti 3: Qendrat të Zhvillimit Rajonal në të gjithë tetë rajone të planifikimit, veçanërisht ato më pak të zhvilluara, e përmirësojnë efektivitetin dhe efikasitetin e tyre.

Me vendosjen e Sistemit elektronik dhe pasqyrës të qartë për shpërndarjen e mjeteve në zhvillimin rajonal

Vazhdimesht mbështeten rajonet e planifikimit dhe qendrat të rajoneve të planifikimit me projekte inovative dhe investuese, renovim i shkollave, këndeve të lojërave si pjesë e punës së kryer përmes sistemit SiReRa.

Digjitalizimi në këtë pjesë mundëson që në bazë të dhënave të marra të merren vendime se sa buxhet do të ndahet, në cilën fushë dhe në çfarë mënyre do të shpenzohet përmes qendrave për zhvillim rajonal. Hapet mundësia nëqoftëse vërehet mospërputhje në shpërndarjen e mjeteve në të ardhmen të përshtaten programet e institucioneve të përfshira sipas nevojave, atije ku është investuar më pak, të investohet më shumë, me qëllim që të gjithë qytetarët të marrin qasje të barabartë të shërbimeve të cilat ju janë të nevojshme dhe kualitet të jetesës, potencoi ai.

Vlera totale e projektit është rreth 5 milion franga zvicerane, nga të cilat 3.3 milionë financohen përmes Ambasadës zvicerane, nga Konfederata zvicerane ndërsa mjetet e tjera janë nga buxheti i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Në përputhje me Memorandumin e mirëkuptimit për realizimin e komponentës 1 është kompetent Kabineti i Zëvendëskrytarit të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut përgjegjës për Çështjet Ekonomike dhe Koordinimin me Resorët Ekonomikë, ndërsa për relizimin e komponentave 2 dhe 3 është kompetent Ministria e Vetëqeverisjes Lokale.

Проектниот договор вклучуваше реализација на **активностите**:

- Востоставен ИТ-базиран систем за следење на спроведувањето на националните фондови за рамномерен регионален развој.
 - Востоставување на единица за спроведување на проектот (ЕСП).
 - Управување со проекти - координација на ЕСП и системска интеграција.
 - Усогласување на регионалната политика со другите секторски политики.
 - Техничко управување со востоставувањето на системот.
 - Набавка на системски интегратор и лиценци за првата фаза на имплементација (национално ниво).
 - Набавка на софтвер и лиценци.
 - Интеграција на Системот за регионална политика.
- Зголемување на транспарентноста во врска со распределбата на буџетот за регионален развој.
 - Дизајн, поставување и управување со веб-страница.
 - Подигнување на свеста преку медиуми и печатени материјали.
- Зголемување на капацитетите на засегнатите страни.
 - Организирање обуки за систем администратори (ресурсните министерства, центри за регионален развој, општини).
 - Анализа на резултатите од Системот и следење на мерките за понатамошно подобрување на буџетската распределба според нивото на развој на планските региони (тркалезни маси).
 - Зајакнување на Техничката група на националниот Совет за рамномерен регионален развој за подобрување на меѓуминистерската соработка.
 - Серија работилници за заедничко планирање на политиката за регионален развој вклучувајќи годишно заедничко планирање и усогласување на програмите за регионален развој и годишни работилници за споделување резултати.
 - Тематско патување за трансфер на знаење.

Marrëveshja e projektit përfshinte realizimin e aktiviteteve:

- Vendasja e IT- sistemit bazë për përcjelljen e zbatimit të fondeve kombëtare për zhvillim të barabartë rajonal.
 - Vendasja e njësisë për zbatimin e projektit (ESP).
 - Menaxhim me projekte – koordinim të ESP-së dhe integrim sistematic
 - Harmonizim të politikave rajonale me politikat e tjera sektoriale
 - Menaxhim teknik me vendosjen e sistemit.
 - Furnizim me integruesit të sistemit dhe licencave për fazën e parë të zbatimit (në nivel kombëtar).
 - Furnizim me softuer dhe licenca.
 - Integrin i Sistemit për politikë rajonale.
- Rritja e transparencës lidhur me shpërndarjen e buxhetit për zhvillimin rajonal.
 - Dizajn, vendosje dhe menaxhim me ueb – faqen.
 - Ngritjen e vetëdijes përmes mediateve dhe materiale të shtypura.
- Rritja e kapaciteteve të palëve të interesuara.
 - Organizim i trajnimeve për administratorët e sistemit (ministritë resoriale, qendrat për zhvillim rajonal, komunat).
 - Analizë e rezultateve nga Sistemi për përcjellje të masave për përmirësim të mëtejshëm të shpërndarjes buxhetore sipas nivelit të zhvillimit të rajoneve të planifikimit (tryeza të rrumbullakta)
 - Forcim i Grupës teknike të Këshilit kombëtar për zhvillim të barabartë rajonal për përmirësimin e bashkëpunimit ndërministror.
 - Seri e punëtorive për planifikim të përbashkët të politikave për zhvillim rajonal, duke përfshirë planifikim të përbashkët vjetor dhe harmonizimin e programeve për zhvillim të barabartë rajonal dhe punëtorive vjetore për ndarjen e rezultateve.
 - Udhëtim tematik për transferimin e dijes.

Идентификувани ризици и предизвици и планиран нов рок за спроведување на активностите:

- Ковид 10 е главен предизвик и понатаму за планирање на ограничени средби и обуки.
- Поради истите причини сеуште отсуствува годишен план во рамките на одговорните ресори каде што се планирани овие активности.

Предизвици во рамките на овие активности е да се предвиди во реализацијата и можноста за спроведување на онлајн активности и обуки.

Reziqet dhe sfidat e identifikuara dhe afat i ri i planifikuar për zbatimin e aktiviteteve:

- Kovid 19 edhe më tej ёштë sfidë kryesore për planifikimin e takimeve dhe trajnimeve të kufizuara.
- Për arsyet e njëjta plani vjetor Ende mungon në kuadër të resorëve përgjegjës ku planifikohen këto aktivitete.

Sfidat në kuadër të këtyre aktiviteteve ёштë që të parashihet në relaizimin mundësia për zbatimin e aktiviteteve dhe trajnimeve, online.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.1

RESULTATET E ARRITURA NGA QËLLIMI PRIORITAR 1.1

	Спроведени обуки за вработените во 8 Центри за развој на планските региони
	На годишно ниво имплементирани по еден иновативен и еден развоен проект во секој плански регион. Проектите се избрани на инклузивен начин
	Подготвен нов закон за административни службеници и нацрт закон за предлог закон за вработените во јавниот сектор кој беше е поставен на ЕНЕР во септември 2021 год
	Се имплементираше активност - дизајн на Е-обука за Интеркултурализацијата за администрацијата
	Се воспоставила електронски систем и јасна слика за рамномерна распределба на средствата во регионалниот развој(СиРеРа)
	Зголемување на транспарентноста во врска со распределбата на буџетот за регионален развој

1.2. Приоритетна цел: Јакнење на севкупните капацитети и ресурси на субјектите во функција на обезбедување на одржлив PPP

Реализирани активности во 2021 г. во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.2:

Во рамките на истиот проект Одржлив и инклузивен рамномерен развој, финансиски и технички подржан од швајцарската Влада се спроведуваат и активност за јакнењето на капацитетите и ресурсите на субјектите во ф-ја на обезбедување на одржлив PPP поради што се одржани фокусирани обуки наменети за вработени во осумтте Центри за развој на планските региони.

Избраните проекти на годишно ниво кои што се спроведуваат се избрани на инклузивен начин, преку организирање на Форуми во заедниците. На тој начин се зголемува и свесноста за важноста на рамномерниот регионален развој. се

1.2. Qëllimi prioritar: Forcimi i kapaciteteve gjithëpërfshirëse dhe burime të subjekteve në funksion të sigurimit të ZHBR dhe të qëndrueshëm

Aktivite të realizuara në vitin 2021 në drejtim të përbushjes së Qëllimit prioritar 1.2:

Në kuadër të projektit të njëjtë Zhvillimi i qëndrueshëm, gjithëpërfshirës dhe i barabartë, i mbështetur financiarisht dhe teknikisht nga Qeveria e Zvicrës po zhillohen aktivitete për përforcimin e kapaciteteve dhe burimeve të subjekteve në f – në sigurimin e ZHBR të qëndrueshme sepse janë mbajtur trajnime të fokusuara dedikuar të punësuarëve në tetë Qendrat për zhvillim të rajoneve të planifikimit.

Projektet e zgjedhura në nivel vjetor të cilët zbatohen janë përgjedhur në mënyrë gjithëpërfshirëse, përmes organizimit të Forumeve në komunitetet. Në atë mënyrë rritet vetëdija për rëndësinë e zhvillimit të barabartë rajonal, përforcohen kapacitetet e

зајакнуваат капацитетите на Центрите за развој и на другите надлежни институции за подготовка на квалитетни проекти, избрани на транспарентен и и инклузивен начин, со учество на граѓаните, но и транспарентност во постапките во фазата на нивна имплементација.

Во делот на мерка 1. Креирање законски можности за користење средства на PPP, активност 1.1 Функционална анализа на балансерот во однос на концептот на едно општество и 1.2. Надградба на досегашниот систем, Согласно предлог Законот за вработени во јавниот сектор, во член 46 е предвидена Методологијата за планирање на вработувањата во јавниот сектор согласно со начелото за соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците. Во став 2 алинеја 4 од предлог Законот за вработени во јавниот сектор е наведено следното: „план за распределба на бројот на нови вработувања во следната година по припадност на заедница, согласно податоците од последно спроведениот попис на централно ниво во институциите на јавниот сектор кои се основани од страна на централната власт, а кои дејноста, односно надлежноста ја вршат на централно ниво и/или преку подрачните единици или други организациски единици на локално ниво, односно согласно податоците од последно спроведениот попис на населението на ниво на единицата на локалната самоуправа во која е сместена таа институција во институциите на јавниот сектор кои се основани од страна на централната или локалната власт, а кои дејноста, односно надлежноста ја вршат на локално или регионално ниво.“

Имајќи го во предвид начело на еднаков пристап на работни места во јавниот сектор, соодветна и правична застапеност, кое е превидено во член 9 од истиот закон во кој: „Работните места во јавниот сектор им се достапни на сите заинтересирани кандидати кои ги исполнуваат условите за тие работни места, под еднакви услови и еднаков пристап.“

Во врска со погоре наведеното, може да се истакне дека во предлог Законот за вработени во јавниот сектор е запазен концептот на правична застапеност и едно општество за сите.

Идентификувани ризици и предизвици:

Qendrave për zhvillim edhe të institucioneve të tjera kompetente për përgatitjen e projekteve kualitative, të zgjedhura në mënyrë transparente dhe gjithëpërfsirëse me pjesëmarrje të qytetarëve, por edhe transparencë në procedurat në fazat e zbatimit të tyre.

Në pjesën e masës 1. Krijimi i mundësive ligjore për shfrytëzimin e mjeteve të ZHBR-së, aktiviteti 1.1 Analiza funksionale e bilancit lidhur me konceptin e një shoqërie dhe 1.2. Përmirësim i sistemit aktual, Në përputhje me propozimligjin për të punësuarit në sektorin publik, në nenin 46 është parashikuar Metodologji për planifikimin e punësimeve në sektorin publik në përputhje me parimin e përfaqësimit adekuat dhe të drejtë të pjesëtarëve të komuniteteve. Në paragrafin 2, alinea 4 e propozimligjit për të punësuarit në sektorin publik është përmendur e mëposhtmja: “plani për shpërndarjen e numrit të punësimeve të reja në vitin e ardhshëm sipas përkatësisë komunitare, sipas të dhënavë nga regjistrimi i fundit i regjistrimit të realizuar në nivel qendror në institucionet e sektorit publik të themeluara nga pushteti qendror, të cilat veprimtarinë, përkatësisht kompetencën e kryejnë në nivel qendror dhe/ose përmes njësive rajonale ose njësive të tjera organizative në nivel lokal, gjegjësisht sipas të dhënavë nga regjistrimi i fundit i realizuar i popullsisë në nivel të njësisë së vetëqeverisjes lokale në të cilën ndodhet ai institucion në institucionet e sektorit publik që janë të themeluara nga autoriteti qendror ose lokal, të cilët veprimtarinë, përkatësisht kompetencën e kryejnë në nivel lokal ose rajonal”.

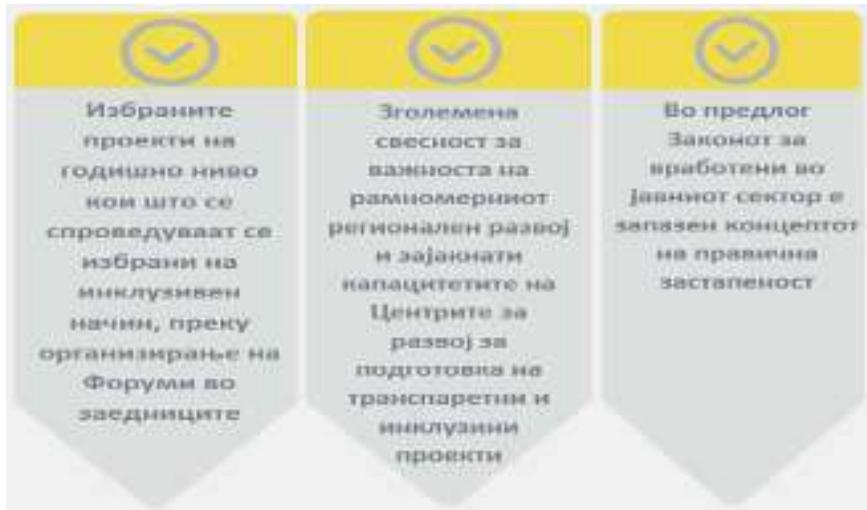
Duke pasur parasysh parimin e qasjes të barabartë në vendet e punës në sektorin publik, përfaqësimit adekuat dhe të drejtë, i cili parashikohet në nenin 9 të të njëjtligj ku thuhet: “Vendet e punës në sektorin publik janë në dispozicion për të gjithë kandidatët e interesuar që i plotësojnë kushtet për ato vende pune, në kushte të barabarta dhe qasje të barabartë.”

Lidhur me të lartpërmendorën, mund të vërehet se në propozimligjin e të punësuarve në sektorin publik është ruajtur koncepti i përfaqësimit të drejtë dhe një shoqëri për të gjithë.

Reziqet dhe sfidat e identifikuara:

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.2

RESULTATET E ARRITURA NGA QËLLIMI PRIORITAR 1.2

1.3. Приоритетна цел: Усогласена правна регулатива во различни институции со политиките за рамномерен регионален развој

Реализирани активности во 2021 г. во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.3:

Донесена е Стратегијата за регионален развој 2021-2031 година. Стратешкиот документ е подготвен во консултација со сите надлежни институции.

Беа организирани 10 работилници, по области, со цел да се обезбеди усогласеност на секторските политики и нивната имплементација да придонесе за порамномерен развој на државата со вклучување и на овој

1.3. Qëllimi prioritari: Rregullativë juridike e harmonizuar në institucionale të ndryshme me politikat për zhvillim të barabartë rajonal

Aktivitete të realizuara në vitin 2021 në drejtim të përbushjes së Qëllimit prioritari 1.3:

Eshtë miratuar Strategjia për zhvillim rajonal 2021-2031. Dokumenti strategjik eshtë përgatitur në konsultim me të gjitha institucionet kompetente.

Ishin organizuar 10 punëtori sipas fushave me qëllim që tè sigurohet harmonizimi i politikave sektoriale dhe zbatimii tyre tè kontribuojë në zhvillimin më tè barabartë tè shtetit me futjen edhe tè këtij kriteri gjatë shpërndarjes së mjeteve publike.

критериум при распределбата на јавните средства.

Исто така е подготвен и електронски систем за следење на сите алокации од Буџетот на државата кон планските региони, со цел да се следи финансиската поддршка за да може преку механизмите за регионален развој, врз основа на конкретни податоци да се влијае на развојот на помалку развиените плански региони и општини.

Идентификувани ризици и предизвици:

Целосно спроведување на електронскиот систем согласно апдејтирана информација од сите вклучени страни останува предизвик.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 1.3

РЕЗУЛТАТ Е АРРИТУРА НГА QЕLLIMI PRIORITAR 1.3

ОЦЕНКА НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРИОРИТЕТ 1

Спроведените активности во рамките приоритет 1 придонесоа кон поголема свест кај јавната администрација и целокупното општество за концептот „Едно општество и интеркултурализам“ и значењето на рамномерен регионален развој, јакнење на субјектите во функција на обезбедување на одржлив PPP и подготовкa на клучни документи како стратегија за регионален развој на Република Северна Македонија 2021 -2031г и донесен е закон за рамномерен регионален развој. Спроведен е и пописот кој што ќе биде основа и за подготовкa на нова методологија и нови критериуми во понатамошниот регионален развој.

Приоритет 2: Унапредување на општествената кохезија и интеграција со обезбедена родова еднаквост, недискриминација и еднакви можности по основа на сите различности

Реализирани активности во периодот јануари-декември 2021 г. во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.1:

Реализирани активности во периодот јануари-декември 2021 г. во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.1:

Драфт на новиот Закон за родова еднаквост е доставен на мислење до Венецијаланска Комисија, Европска комисија , ОБСЕ/ ОДИХР и УН. По добиени коментари работната група продолжува да работи на унапредување на текстот на Законот.

Подгответена е нова Стратегија за родова еднаквост, која е во собраниска процедура .

VLERËSIMI I PRIORITETIT TË ZBATUAR 1

Aktivitetet e zbatuara në kuadër të prioritetit 1 kontribuan drejt vetëdijes më të madhe në administratën publike dhe gjithë shoqerinë për konceptin „Një shoqëri dhe ndërkulturalizëm“ dhe domethënia e zhvillimit të barabartë rajonal, forcimi i subjekteve në funksion të sigurimit të ZHBR dhe të qëndrueshëm dhe përgatitjen e dokumenteve kyçë si strategjia për zhvillim rajonal në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2021-2031 dhe miratimi i ligit për zhvillim të barabartë rajonal.

U zbatua edhe regjistrimi i cili do të jetë bazë për përgatitjen e metodologjisë së re dhe kriterieve të reja në zhvillimin rajonal të mëtejshëm.

Prioriteti 2: Avancimi i kohezionit shoqëror dhe integrimit me barazi gjinore të siguruar, jodiskriminim dhe mundësi të barabarta në bazë të të gjitha dallimeve

Aktivitete të realizuara në periudhën janar-dhjetor 2021 në drejtim të përbushjes së Qëllimit prioritar 2.1:

Aktivitete të realizuara në periudhën janar-dhjetor 2021 në drejtim të përbushjes së Qëllimit prioritar 2.1:

Draft-ligji i ri për barazi gjinore është dorëzuar për mendim te Komisioni i Venecias, Komisioni Evropian, OSBE/ODIHR dhe UN. Pas marrjes së komenteve grupi i punës vazhdon të punojë për harmonizimin e tekstit të Ligjit.

Është përgatitur Strategjia e re për barazi gjinore, e cila është në procedurë në Kuvend.

Усвоен е законот за недискриминација .

Është miratuar Ligji për mosdiskriminim.

Во тек подготовкa на нова Стратегија за еднаквост и недискриминација.

Në përgatitje është Strategjia e re për barazi dhe mosdiskriminim.

Исто така во тек е и подготовкa на Емодули за недискриминација во сорботка со ОБСЕ и МИОА..

Gjithashtu në vazhdim është përgatitja e E-module për mosdiskriminim në bashkëpunim me OSSBE dhe MSHIA.

Се реализираат обуки за родово базирано насиљство.

Realizohen trajnime për dhunën në bazë gjinore.

Сe спроведуваат обуки за родово одговорно буџетирање и родови политики и се прават подготвки за воспоставување на тренинг центар.

Janë zbatuar trajnime për buxhetimin e përgjegjshëm gjinor dhe politikat gjinore dhe po bëhen përgatitjet për themelimin e një qendre trajnimi.

- Драфтирање на нов Закон за родова еднаквост
- Подготвена е нова Стратегија за родова еднаквост 2021-2026
- Усогласени закони со недискриминација се : Закон за основно образование, Закон за детска заштита и Закон за социјална заштита
- Во тек е измена на кривичен законик.
- Во тек е подготовкa на новата стратегија за недискриминација
- Усвоена е информација на Влада за спроведени е- обука за родова еднаквост
- Спроведени обуките за родово базирано насиљство за службеници на национално и на локално ниво:
 - Реализирани 3 *Обуки за обучувачи за програма за родово базирано насиљство за специјализирани услуги за 3 модули:*
 - модул за жени и деца
 - модул за сторители
 - модул општо за подигање на свеста кај професионалци
 - Реализирани 3 *Обуки за даватели на специјализирани услуги за жртви на родово базирано и семејно насиљство*, наменети за Центрите за социјална работа, завод за социјални дејности и претставници на граѓански организации кои се даватели на специјализирани услуги за

- Hartimi i Ligjit të ri për Barazinë Gjinore
- Është përgatitur Strategji e re për Barazinë Gjinore 2021-2026
- Ligjet e harmonizuara me mosdiskriminim janë: Ligji për Arsimin Fillor, Ligji për Mbrojtjen e Fëmijëve dhe Ligji për Mbrojtjen Sociale.
- Në rrjedhë është ndryshimi i Kodit Penal
- Në rrjedhë është përgatitja e strategjisë së re për mosdiskriminim
- Është miratuar informacioni i Qeverisë për e-trajnimet e zbatuara për barazi gjinore
- Të zbatuara janë trajnimet mbi dhunën me bazë gjinore për zyrtarët në nivel kombëtar dhe lokal:
- 3 *trajnime* të realizuara për *trajnuesit* të programit për dhunën në bazë gjinore për shërbime të specializuara për 3 module:
 - modul për gra dhe fëmijë
 - modul për kryerësit
 - modul në përgjithësi për ngritjen e vetëdijes të profesionistëve
- 3 *trajnime* të realizuara për ofruesit e shërbimeve të specializuara për viktimat e dhunës me bazë gjinore dhe dhunës në familje, të dedikuara për Qendrat për Punë Sociale, Entin për Veprimtari Sociale dhe përfaqësues të organizatave të shoqërisë civile të cilët janë ofruesit të shërbimeve të specializuara për viktimat

жртви на родово базирано и семејно насиљство.

Се подготвува целосно нов Закон за родова еднаквост веќе е изготвен драфт текст на законот и доставен на мислење до Венецијанска Комисија, Европска комисија ОБСЕ/ОДИХР и УН. Законот ќе предвиди унапредување на механизите за родова еднаквост на национално и локално ниво преку систематизирање на работното место координатор за родова еднаквост во сите органи на државна управа и општини. Исто така со Законот ќе се предвиди обврска за сите други министерства да се усогласат со новиот концепт за родова еднаквост. Законот се очекува да се донесе до крај на 2021 година.

Подготвена е и нова стратегија за родова еднаквост кој е усвоена од Владата и доставена до Собранието на Република Северна Македонија.

Во однос на недискриминацијата веќе во Законот стои обврска за усогласување на легислативата со новиот закон до крај на 2022 год. Досега усогласени закони со недискриминација се : **Закон за основно образование, Закон за детска заштита и закон за социјална заштита.**

Во тек е измена на кривичен законик. Годинава ќе се прави и новата стратегија за недискриминација.

Има и електронски модули за обука за родова еднаквост воспоставени веќе преку МИОА кои ќе се унапредат годинава

Исто и годинава започна процес на подготовка на ЕМодули за недискриминација. Со законот се воспоставува тренинг центар за родово одговорно буџетирање и родови политики.

Идентификувани ризици и предизвици:

Поради Ковид 19 се предлага промена на динамиката во спроведување на обуките, целосно усогласена со мерките.

е дунес гјиноре и дунес нё familje.

Пëргатitet ligj tërësisht i ri për Barazinë Gjinore, është përgatitur draft-teksti i ligjit i cili i është dorëzuar për mendim Komisionit të Venecias, Komisionit Evropian, OSBE/ODIHR dhe KB. Ligji do të parashikojë avancimin e mekanizmave për barazi gjinore në nivel kombëtar dhe nivel lokal përmes sistematizimit të vendit të punës koordinator për barazi gjinore në të gjitha organet e administratës shtetërore dhe komunat. Gjithashtu me Ligjin do të parashihet detyrimi për të gjitha ministritë që të harmonizojnë konceptin e ri të barazisë gjinore. Ligji pritet të miratohet në fund të vitit 2021.

Është përgatitur strategjia e re për barazi gjinore e cila është mirtuar në Qeveri dhe është dorëzuar në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Lidhur me mosdiskriminimin në Ligjin qëndron obligimi për harmonizimin të legjislacionit për tekstin e ri deri në fund të vitit 2022. Deri tani ligje të harmonizura me mosdiskriminimin janë: **Ligji për Arsim Fillor, Ligji për Mbrojtje të Fëmijëve dhe Ligji për Mbrojtje Sociale.**

Në proces është ndryshimi i Kodit Penal. Këtë vit do të bëhet Strategjia e re për mosdiskriminim.

Ekzistojnë gjithashtu edhe module elektronike të trajnimit për barazi gjinore të vendosura tashmë përmes MSHIA-së, të cilat do të avanchohen këtë vit.

Njëjt edhe sivjet filloj procesi përragatjen e E-moduleve për mosdiskriminim. Me ligjin për themelohet qendra për trajnim për buxhetim të përgjegjshëm gjinor dhe politikave gjinore.

Rezije dhe sfida të identifikuara:

Për shkak të Kovid 19 propozohet ndryshim i dinamikës në zbatimin e trajnimeve, tërësisht e harmonizuar me masat.

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2.1:

2.2 Приоритетна цел: Унапредување и вклучување на родовата перспектива во законската регулатива и усогласување со концептот на „Едно општество и интеркултурализам“

Реализирани активности, во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.2:

Комитетот е целосно функционален и усвои своја програма за работа, и редовно се состанува и оддржува средби за што ја известува јавноста.

Податално за оваа активност има во областа правна рамка.

Идентификувани ризици и предизвици:

РЕЗУЛАТАТ Е АРРИТУРА НГА КЕЛЛИМ ПРИОРИТАР 2.1:

2.2 Келлими prioritari: Avancimi dhe kyçja e perspektivës gjinore në rregulloren legislative dhe harmonizimi me konceptin “Një shoqëri dhe ndërkulturalizëm”

Aktivitete të realizuara në drejtim të përmbushjes së келлиmit prioritari 2.2:

Komiteti ёштë tèrësisht funksional dhe miratoi programin e tij të punës dhe rregullisht mblidhet dhe mban takime për të cilat е njofton publikun.

Më detalisht për këtë aktivitet ka në fushën korniza ligjore.

Rezije dhe sfida të identifikuara:

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2.2

2.3 Приоритетна цел : Функционални органи и тела за унапредување на еднаквите можности на жените и мажите и спречување на дискриминација по различна основа

Реализирани активности во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.3:

Во рамките на оваа приоритетна цела формирана е комисијата за заштита од дискриминација.

Првиот состав на Комисијата за спречување и заштита од дискриминација (КСЗД), основана согласно Законот за спречување и заштита од дискриминација на 25 јануари 2021 година.

РЕЗУЛАТАТ Е АРРИТУРА НГА QЕЛЛИМИ PRIORITAR 2.2:

2.3 Qëllimi prioritar: Organe dhe trupa funksionale për avancimin e mundësive të barabarta të grave dhe burave dhe parandalimi i diskriminimit mbi baza të ndryshme

Aktivitetet të realizuara në drejtim të përmbushjes së Qëllimit prioritar 2.3:

Në kuadër të këtij qëllimi prioritar eshtë formuar komisioni për mbrojtje nga diskriminimi.

Përbërja e parë e Komisionit për parandalim dhe mbrojtje nga diskriminimi(KPMD), e themeluar në përputhje me Ligjin për parandalim dhe mbrojtje nga diskriminimi më 25 janar 2021.

Идентификувани ризици и предизвици:

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2.3

2.4 Приоритетна цел : Зголемена свест и разбирање во целокупното општество за концептот на родова еднаквост и концептот на еднаквост и недискриминација

Реализирани активности во 2021 г. во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.4:

Објавен е јавниот повик за поддршка на проекти од општините во рамките на Стратегијата на Ромите од страна на Министерство за транспорт и врски. Објавен беше и јавниот повик за доделување на социјални станови во Струмица.

Reziqe dhe sfida të identifikuara:

РЕЗУЛАТАТ Е АРРИТУРА НГА QËLLIMI PRIORITAR 2.3

2.4 Qëllimi prioritar: Vetëdije e rritur dhe mirëkuptim në shoqërinë në tërësi për konceptin e barazisë gjinore dhe konceptit të barazisë dhe mosdiskriminimit

Aktivitetet të realizuaranë vitin 2021 në drejtim të përbushjes së Qëllimit prioritar 2.4:

Është shpallur shpallja publike për mbështetje tëprojekteve nga komunat në kuadër të Strategjisë së Romëve nga Ministria e Transportit dhe Lidhjeve. E shpallur ishte edhe thirja publike për shpërndarje tëbanesave sociale në Strumicë.

Ангажирани се за прв пат 20 ромски здравствени медијатори и оваа година за прв пат се вклучени и ромски здравствени медијатори во општина Виница, Кавадарци и Карпош.

Продолжува имплементација на проектот за вклучени деца во прешколското образование во соработка со Ромскиот едукативен фонд.

Во рамки на проектот Редовно на часови: акција за вклучување на Ромите во основното образование, Фондацијата Отворено општество – Македонија заедно со своите партнери Здружението Центар за образовна поддршка Дендо вас и Фондацијата за образовни и културни иницијативи Чекор по чекор го објави конкурс за стипендирање ученици Роми запишани во прво одделение во учебната 2021/2022 година.

Објавен е повикот за стипендији за средношколци и студенти Роми од Министерството за образование и наука.

Потпишан е меморандум за соработка за имплементирање на мечинг фонд во износ од 2 мил евра во соработка на Владата и РЕДИ.

Востоставено е и првото социјално претпријатие за рециклирање од страна на РЕДИ

Për herë të parë janë angazhuar 20 romë ndërmjetës shëndetësor edhe kët vit për herë të parë janë kyçur ndërmjetës shëndetësor në komunën e Vinicës, Kavadarit dhe Karposhit.

Vazhdon zbatimi i projektit për kyçjen e fëmijëve në arsimin parashkollar në bashkëpunim me Fondin edukativ të romëve.

Në kuadër të projektit Rregullisht në orë: aksion për kyçjen e Romëve në arsimin fillor, Fondacioni Shoqëria e hapur – Maqedoni bashkë me partnerët e tyre Shoqëria Qendra për mbështetje të arsimit Den do Vas dhe Fondacioni për nisma arsimore dhe kulturore Hap pas hapi e shpalli konkursin për bursa për nxënësit Romë të regjistruar në klasën e parë në vitin shkollor 2021/2022.

Është shpallur thirja për bursa për gjimnazistët dhe studentë Romë nga Ministria e Arsimit dhe Shkencës.

Ështënëshkruar memorandum bashkëpunimi për zbatimin e fondit meçing në vlerë prej 2 milion euro në bashkëpunim me Qeverinë dhe REDI.

Është vendosur edhe ndërmarrja e parë sociale për reciklim nga REDI.

Идентификувани ризици и предизвици:

- Неусвоена стратегија за Ромите и несоодетен буџет за спроведување на НАП
- Недоволни активности и несразмарни промоции на афирмативните акции од страна на јавните и локалните функционери

Reziqe dhe sfida të identifikuara:

- Strategjia e pa miratuar e Romëve dhe buxheti joadekuat për zbatimin e AKH
- Aktivitete të pamjaftueshme dhe promocione të keqkuptuara të aksioneve afirmative nga funksionerët publik dhe lokal

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРИОРИТЕТНА ЦЕЛ 2.4

ОЦЕНКА НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРИОРИТЕТ 2

Спроведените активности во рамки на приоритет 2 беа целосно спроведени според предвидената динамика. Подготвени законски решенија и стратегии кои што упатуваат на унапредување на општествената кохезија. Потикнати се активности за родова еднаквост недискриминација и создавање на еднакви можности по основа на сите различности.

Активностите кои што се спроведоа во рамките на овој приоритет овозможија унапредување на законската регулатија и усогласување со концептот за Едно општество, поголемо почитување на концептите на родова еднаквост и недискриминација по сите основи, ефикасно спречување на дискриминацијата по различна основа како и зголемена свест и разбирање на концептите.

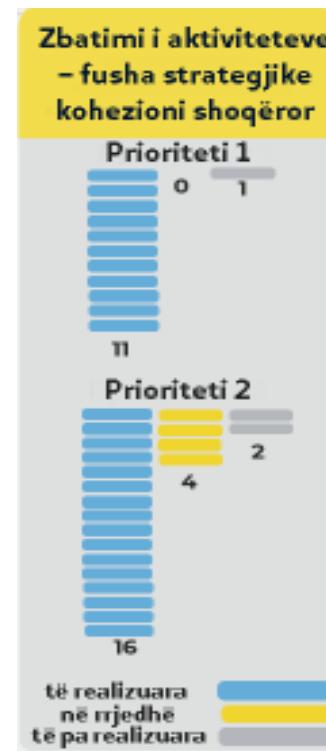
РЕЗУЛТАТЕ Е АРРИТУРА НГА КЕЛЛИМ ПРИОРИТАР 2.4

VLERËSIMI И ПРИОРИТЕТИ ТЕ ЗБАТУАР 2

Aktivitetet e realizuara në kuadër të priorititetit 2 ishin realizuar plotësisht sipas dinamikës së planifikuar. Përgatitja e zgjidhjeve ligjore dhe strategjive të cilat udhëzojnë drejt avancimit të kohezionit shoqëror. Janë iniciuar aktivitete për barazi gjinore, mosdiskriminim dhe krijimin e mundësive të barabarta në bazë të gjitha dallimeve.

Aktivitetet e realizuara në kuadër të këtij prioriteti kanë mundësuar përmirësimin e avancimit të regullores ligjore dhe harmonizimin me konceptin e një shoqërie, respektimin më të madh të koncepteve të barazisë gjinore dhe mosdiskriminimit në të gjitha bazat, parandalimin efektiv të diskriminimit në baza të ndryshme si dhe rritjen e vetëdijes dhe kuptimi i koncepteve.

РЕЗИМЕ КОН СТРАТЕШКА ОБЛАСТ ОПШТЕСТВЕНА КОХЕЗИЈА

Досега во сите овие сегменти е постигнат значителен напредок.

Интересот и поддршката граѓанскиот сектор и донаторската заедница е од клучна важност и во наредниот период.

За таа цел, Стратегијата за развој на концептот за едно општество и интеркултурализам, во стратешката област Општествена кохезија има за приоритет продолжување со позитивните практики кои што даваат резултат како и институционализирање на добрите практики, како и континуирано зајакнување на капацитетите на администрација и на граѓанските организации кои што делуваат на локално ниво, поттикнување на нивната соработка и подигнување на свесноста дека само преку транспарентна и отчетна соработка може да се обезбеди развој и подобар квалитет на живеење за сите граѓани.

Спроведените активности придонесоа кон поголема свест кај јавната администрација и целокупното општество за концептот „Едно општество и интеркултурализам“ и значењето на рамномерен регионален развој, јакнење на субјектите во функција на обезбедување на одржлив PPP и подготвка на клучни документи како стратегија за регионален развој на Република Северна Македонија 2021 -2031г и донесен е закон за рамномерен регионален развој. Спроведен е и пописот кој ќе биде основа и за подготвка на нова методологија и нови критериуми во понатамошниот регионален развој.

Подготвените законски решенија и стратегии кои што упатуваат на унапредување на општествената кохезија, активности за родова еднаквост недискриминација и создавање на еднакви можности по основа на сите различности, овозможија унапредување на законската регулатија и усогласување со концептот за Едно општество, поголемо почитување на концептите на родова еднаквост и недискриминација по сите основи, ефикасно спречување на дискриминацијата по различна основа како и зголемена свест и разбирање на концептите.

Со спроведени 27 клучни активности во оваа област постигнување на кохезијата е во вистински правец, со крајна цел овозможување на одржлив начин на заедничко живеење во нашето мултикултурно општество.

REZYME NDAJ FUSHËS STRATEGJIKE KOHEZIONI SHOQËROR

Deri më tanë në të gjitha segmentet është aritur përparim i rëndësishëm.

Interesi dhe mbështetja e sektorit civil dhe komunitetit të donatorëve është e rëndësishëm kyçë edhe në periudhën e ardhshme. Për këtë qëllim Strategjia për zhvillim të konceptit për Një shoqëri dhe ndërkulturalizëm në fushën strategjike Kohezioni Shoqëror ka për prioritet vazhdimin e praktikave pozitive të cilat jepin rezultat si dhe institucionalizim të praktikave të mira, si dhe forcim i vazhdueshëm të kapaciteteve të administratës dhe të organizatave civile të cilat veprojnë në nivel lokal, nxitje të bashkëpunimit të tyre dhe ngritjen e vetëdijes, se vetëm përmes bashkëpunimit transparent dhe të përgjegjshëm mund të sigurohet zhvillim dhe kualitet më i mirë për jetesë për të gjithë qytetarët.

Aktivitetet e zbatuara kontribuan në ngritjen e vetëdijes më të madhe te administrata publike dhe shoqëria në përgjithësi për konceptin "Një shoqëri dhe Ndërkulturalizëm" dhe rëndësia e zhvillimit të barabartë rajonal, përfocim i subjekteve në funksion të sigurimit të ZHBR-së dhe të qëndrueshëm dhe përgatitja e dokumenteve kyçë si Strategjia për Zhvillim Rajonal e Republikës së Maqedonisë së Veriut 2021-2031 dhe miratimi i Ligjit për Zhvillimin e Barabartë Rajonal. Është zbatuar edhe regjistrimi i popullsisë i cili do të jetë bazë për përgatitjen e metodologjisë së re dhe kritereve të reja në zhvillimin rajonal të mëtejshëm.

Zgjidhjet ligjore të përgatitura dhe strategjitë të cilët udhëzojnë në avancimin e kohezionit shoqëror, aktivitetet për barazi gjinore, mosdiskriminim dhe krijimi i mundësive të reja mbi bazë të të gjithë dallimeve, mundësuan avancimin e rregullores ligjore dhe harmonizimin e konceptit për Një shoqëri, respektim më të madh të koncepteve për barazi gjinore dhe mosdiskriminimit mbi të gjitha bazat, parandalimin efikas e diskriminimit mbi baza të ndryshme si dhe ngritja e vetëdijes dhe kuptimit të koncepteve.

Janë zbatuar 27 aktivitete kyçë në këtë fushë, arritjet e kohezionit janë në drejtim të duhur, me qëllim përfundimtar duke mundësuar në mënyrë të qëndrueshme jetesën e përbashkët në shoqërinë tonë multikulturore.